Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Rousseau, Jean Jacques.; samlede og udgivne af J. J. Rousseau ; oversatte af O. Albertsen.
Titel | Title:	Den nye Heloise, eller Breve fra to Elskende i en lille By ved Foden af Alperne
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. forbedrede oplag.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn, 1807
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Den nne

Peindures tréchante de ci-
deal, qui etait chéri auei
quel l'Amour, quelle patience,
quel Genie il tesacait ~~ami~~
Ashi dessinees les tréchantes
images de sa poesie! Comme
il etait emplii les emoti-
lir des toutes les ressources
du sentiment et de l'eloquend
epese pied tenis de sa Italii
enchantée et parone home
avait jete tout ce qu'lin ne-
Hait desperanie, de jeunesse,
de charmis, de petie, de chagrin
de tonheur.)
Peinture sur fabrique en
Images de fruits et Animaux;
Elements et Vignettes, Ornements des ou-
vrages precedents, pour servir a l'ha
bitude de Jeune Eleve dessinateur
a l'Ecole de fabrique Nouveau Systeme de
a la portee de tous les commencans
avec des Exemples gravés sur chaque Planche
par les

Den nye

Heloise,

eller

Breve fra to Elskende

i en lille By ved Foden af Alperne.

Samlede og udgivne af

J. J. Rousseau.

Oversatte af

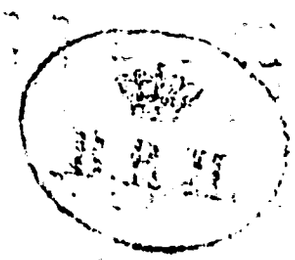
D. Albertsen.

Første Bind.

Andet forbedrede Oplag.

Kjøbenhavn 1807.

Trykt paa A. & S. Soldins Forlag,
hos E. M. Cohen.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Brev I.

Til Julie.

Jeg maa flye Dem, Froken, jeg føler det nok. Langt kortere burde jeg have ventet, eller rettere sagt, jeg burde aldrig have seet Dem. Men hvad skal jeg nu gjøre? Hvorledes skal jeg forholde mig? De har lovet mig Deres Venskab; see min Forlegenhed og raad mig.

De veed at det kun var efter Deres Fru Moders Indbydelse, at jeg kom i Deres Huus. Da hun vidste, at jeg havde dyrket nogle yndede Talenter, saa troede hun, at de ikke vilde være unyttige til en elsket Datters Opdragelse paa et Sted, der manglede Lærere. Stolt af at kunne pryde med nogle Blomster saa skient et Naturanlæg, vovede jeg at paatage mig dette vanskelige Kald, uden at forudsee Faren, eller i det mindste uden at frygte den. Jeg vil ikke sige Dem at jeg begynder at bøde for min Uforsigtighed. Jeg haaber, at jeg

aldrig skal forglemme mig selv saa meget, at tale med Dem, om Ting, der ei anstaae Dem at høre, eller tilsidesætte den Agtelse, som jeg skylder Deres Dyd i en høiere Grad end deres Fødsel og Yndigheder. Lider jeg end, saa har jeg dog den Trøst, at jeg lider ene, men jeg vil ikke nyde nogen Lykke paa Deres Bekostning

Imidlertid seer jeg Dem dog dagligen, og jeg mærker, at De uden at tænke derpaa, uforsætligen forøger et Onde, som De ikke, kan beklage, men som maa blive dem ubekjendt. Sandt er det, jeg veed hvad Klogskab i Mangel af Haab i deslige Henseender byder, og jeg skulde bestræbe mig for at følge dens Bud, dersom jeg i dette Tilfælde kunde forene Klogskab med Velanstændighed. Men hvorledes skal jeg paa en semmelig Maade unddrage mig fra et Huus, hvor Fruen selv har indbudet mig, hvor hun overvælder mig med Godhed, og hvor hun troer at jeg kan være den, som er hende det dyrebareste paa Jorden, til nogen Nytte? Kan jeg berøve denne omme Moder den Fornøjelse, engang at overraske sin Gemal med Deres Fremskridt i Kundskaber, som hun af denne Aarsag skjuler for ham? Kan jeg, uden at sige hende et Ord, uhøfligen forlade Huset? Kan jeg tilstaae hende Aarsagen til min Bortgang? og vilde denne Tilstaaelse, som kom fra en Mand, hvis Fødsel og Stand aldeles ikke tillade ham, at giøre sig Haab om Dem, ikke fornærme hende?

Jeg

Jeg seer kun eet Middel, Frøken, til at komme ud af den Forlegenhed, hvori jeg befinder mig, det er, at den Haand, der har bragt mig deri, hjelper mig ud af den; at min Straf saavelsom min Brøde kommer fra Dem; og at De af Medlidenhed i det mindste vil forbyde mig, at nærme mig Dem. Viis Deres Forældre mit Brev; forbyd mig at have Adgang i deres Huus, befael mig at gaae hen hvor De vil; jeg kan taale alt af Dem; men frivillig kan jeg ikke flye Dem.

De fordrive mig? Jeg flye Dem? og hvorfor? Er det da en Brøde at have Følelse for Fortjeneſten, og at elske den, som man maa ære? Nei, skjønne Julie, Deres Yndigheder have blendet mine Øjne, men uden de mægtigere Yndigheder, der beſjele dem, havde de aldrig forledet mit Hjerte. Det er denne rørende Forening af saa levende en Følsomhed og saa uforanderlig en Blidhed, det er denne ømme Medlidenhed med Andres Lidelser, det er denne sunde Forstand og denne rene Smag, der har sin Oprindelse fra en ubeſmittet Sjel, kort, det er mere Sjelens end Legemets Skjønhed, som jeg tilbeder hos Dem. Jeg tilstaaer, man kan tænke sig Dem endnu langt skjønnere, men yndigere, en retskaffen Mands Hjerte værdigere, nei Julie, det er ikke mueligt.

Jeg vover ofte at smigre mig med den Tanke, at der er en hemmelig Overeensstemmelse imellem vore Tilbøieligheder ligesom imellem vor Smag og

og Alder. Begge ere vi endnu saa unge, at intet hos os kan fordærve de naturlige Følelser, og alle vore Tilbøjeligheder synes at stemme overeens sammen. Uden endnu at have indsuet Verdens eensformige Fordomme, er vor Tænkemaade og Følelse eens, og hvorfor burde jeg ikke formode samme Overeensstemmelse imellem vort Hjert, som jeg bliver vaer i imellem vort Omdomme? Stundom mødes vore Øine; nogle Sukke undslippe os paa een Tid, nogle hemmelige Taarer . . . o Julie, dersom denne Overeensstemmelse kom fra en høiere Haand . . . . dersom Himlen havde bestemt os for hinanden . . . . ! al menneskelig Magt . . . Ak! tilgiv! Jeg vover at antage mine Ønsker for Haab. Min Ønskers Hæftighed giver deres Gjenstand den Mulighed, den mangler.

Jeg seer med Rædsel hvilken Marter mit Hjerte bereder sig selv. Jeg søger ikke at sinigre min Sygdom; jeg vilde endog hade den, dersom det var muligt. Dom af den Naade, jeg nylig har udbedet mig af Dem, hvorvidt min Tænkemaade er reen. Sog, om det er mueligt, at udtorre den Giftens Kilde, som qvæger og tillige draber mig. Jeg vil enten helbredes eller døe, og jeg beder Dem om en Strengbed, som en Elsker vilde bede om deres Yndest.

Ja, jeg lover, jeg sværger, paa min Side at anvende alle mine Kræfter, for at komme til min Forstand igjen, eller at sammenpresse i min Sjel

al

al den Uroligheb, der opkommer deri. Men bort-vend af Medlidenhed disse blide Øine, som dræbe mig; skjul for mig Deres Yndigheder, Deres Miner, Deres Arme, Deres Hænder, Deres blonde Haar, Deres Gebærder; skuf mine Blikkes lystne Nysgjerrighed; undertryk denne rørende Stemme, som man ikke kan høre uden at bevæges; vær, ak! en Anden end De selv, paa det mit Hjerte kan komme til sig selv igjen. Skal jeg sige dem det uden Omsveb? I de Lege, som de ledige Aftentimer give Leilighed til, overlader De Dem i enhvers Paasyn til en grusom Fortrolighed; De er ikke mere tilbageholden mod mig end mod en Anden. Endog i Gaar feilede der kun lidet i, at De til Straf havde ladet mig faae et Kys; De giorde kun svag Modstand. Lykkeligviis vogtede jeg mig for at paastaae det. Jeg følte paa min tiltagende Forvirring, at jeg løb min egen Undergang i Møde, og og holdt mig tilbage. O, dersom jeg i det mindste havde kysset Dem som jeg ønskede; dette Kys skulde været mit sidste Suk og jeg skulde død som den Lykkeligste blandt Mennesker!

Lader os for Himlens Skyld høre op med disse Lege, som kunde have skrækkelige Følger! Ikke en eneste af dem, ikke den mindste Berøreleeg er her uden Fare. Jeg skjelver stedse at træffe Deres Haand i disse Lege, og jeg veed ikke hvoraf det kommer sig, at jeg altid træffer den. Aldrig saasnart hviler den paa min, førend der kommer en Gysen over mig;

Legen volder mig en Feber, eller rettere sagt, gjør mig sandsesløs; jeg seer, jeg føler intet mere; hvad skal jeg gjøre? hvor skal jeg skjule mig? hvorledes skal jeg indestaae for mig selv?

Naar vi læse sammen, møder der os en anden Ubehagelighed. Forlader os Deres Moder eller Cousine et Øieblik, saa forandrer sig strax Deres Adfærd. De antager saa alvorlig, ligegyldig og kold en Mine, at min Ærbødighed, og Frygt for at mishage Dem berøve mig al Aandsnærværelse og Dommekraft, og skjelvende kan jeg kun med Møje fremstamme nogle Ord af en Underviisning, som endog De med Deres gjennemtrængende Forstand neppe kan fatte. Saaledes bliver denne antagne Uvesindighed os begge lige skadelig; De bereder min Undergang, og lærer intet, uden at jeg kan indsee af hvad Bevæggrund saa fornuftigt et Menneske kan have saa ustadige Luner. Tillad at jeg spørger, hvorledes De kan være saa overgiven i Selskab og saa alvorlig i Eenrum? Jeg troede netop det Modsatte, at vor Adfærd burde rette sig efter Tilskuernes Antal. Men jeg seer tvertimod med lige stor Forlegenhed, at De antager en høitidelig Tone naar vi ere ene, og en fortrolig, naar andre ere nærværende. Gid De dog maatte være Dem selv mere liig, saa vilde jeg maaskee lide mindre!

Dersom den Medlidenhed, der er saa naturlig for ædle Sjele, kan bevæge Dem til at føle en Ulykkeligs Smerte, som De har viist nogen Agtelse,

telse, saa vil en ringe Forandring i Deres Adfærd formilde hans Tilstand, og han vil da taalmodigere kunne bære baade sin Taushed og sin Ulykke. Men dersom hans Tilbageholdenhed og Forsatning ikke rører Dem, og de vil betjene Dem af Deres Rettighed til at gjøre ham ulykkelig, saa kan De ogsaa gjøre det, uden at han skal knurre. Langt hellere vil han døe efter Deres Befaling end ved en ubesindig Hæftighed, der kunde gjøre ham strafværdig i Deres Øine. Kort, hvorledes De end bestemmer min Skiebne, saa vil jeg i det mindste ikke kunne bebreide mig, at jeg har næret hos mig et fordristigt Haab, og, naar De har læst dette Brev, har De gjort alt, hvad jeg vover at bede Dem om, selv om jeg ikke behøvede at frygte for noget Afslag.

Brev II.

Hvor har jeg i mit første Brev, ikke bedraget mig naadige Frøken! Istedet for at lindre min Kummer har jeg kun forøget den ved at udsætte mig for Deres Vrede; og jeg føler, at det værste af alt er at mishage Dem. Deres Taushed, Deres koldsindige og tilbageholdende Mine bebude mig alt for tydelig min Ulykke. Dersom De for en Deel har bønhørt mig, saa skede det blot for desto strængere at straffe mig.

E poi ch' amor di me vi fece accorta,
Fur i biondi capelli allor velati,
E l'amoroso sguardo in se raccolto *)

De aforyder offentligen den uskyldige Fortrolighed, som jeg er taabelig nok til at beklage mig over, og naar vi ere ene er De ikke mindre alvorlig; Deres udtænkte Strænghed yttrer sig ligesaavel i Deres Fojelighed som i Deres Afslag.

Dersom De vidste hvor martrende denne Koldsindighed er mig! De vilde da føle hvor haardt jeg er straffet. Hvor ivrigen ønskede jeg ikke at kunne forandre hvad der er skeet, at De aldrig havde seet det ulykkelige Brev! Nei, af Frygt for at forterne Dem skulde jeg endog ikke skrive dette Brev, om jeg ikke allerede havde skrevet det første; jeg vil ikke fordoble min Feil, men rette den. Skal, jeg for at formilde Deres Vrede, sige, at jeg havde bedraget mig selv? Skal jeg høiligen forsikkre, at min Kjerlighed til Dem ikke var sand Kjerlighed? Jeg skulde gjøre saa forhadt en Meeneed? Anstaaer saa nedrig en Løgn det Hjerte, som De hersker over? O, lad mig blive ulykkelig, om det skal være saa. Har jeg end været uforsigtig, saa vil jeg dog hverken være nedrig eller lyve, og den Brøde, som mit Hierte har begaaet, kan min Pen ikke nægte.

Jeg

* Fra den Tid, at Elskov bød Dem at agte paa mig, har De indhyllet Deres blonde Haar, og tilbageholdt Deres kierlighedsfulde Blikke.

Jeg føler allerede forud Vægten af Deres Vrede, og jeg venter mig dens yderste Følger som en Godhed, De skylder mig, da jeg ikke kan vente mig nogen anden af Dem, thi den Ild, der fortærer mig, fortjener Straf, men ei Foragt. Hav Medlidenhed og overlad mig ikke til mig selv! Hav i det mindste den Godhed, at byde over min Skiebne! sig mig Deres Villie! Hvad De end foreskriver mig kan jeg ikke andet end adlyde.

Paalægger De mig en evig Taushed, saa skal jeg tvinge mig til at iagttage den. Fordrimmer De mig til, ikke at komme for Deres Øine, saa sværger jeg, De skal aldrig see mig igjen; befaler de mig at døe. Saa skal dette ikke være det vanskeligste. Der er ingen Befaling, jeg ikke underskriver, uden den, ikke mere at elske Dem; selv deri skulde jeg adlyde Dem, dersom det var mueligt for mig.

Hundrede Gange om Dagen friistes jeg til at nedkaste mig for Deres Fødder, at vande dem med mine Taarer, og der at finde Døden eller Tilgivelse. Men en dræbende Rædsel nedslaaer stedse mit Mod; mine Knæe skjelve og vove ikke at bøie sig; Ordet døer paa mine Læber, og min Sjel kan ikke betrygge sig mod Frygt for at mishage Dem.

Gives der vel en gyseligere Forfatning end min? Mit Hjerte føler alt for meget hvor strafværdigt det er, og kan dog ikke ophøre at være det. Brøde og Anger bestorme det tilfælles, og uden at vide, hvordan min Skjebne skal blive, svæ-

ver

ver jeg i en udstaaelig Tvivl, imellem Haab om Mildhed og Frygt for Straf.

Men, nei, jeg haaber intet, jeg er ikke berettiget til at haabe noget. Den eneste Naade, jeg venter af Dem, er at fremskynde min Straf. Tilfredsstil en billig Hevn. Er jeg ikke ulykkelig nok, at jeg selv maa bede derom? Straf mig; det er Deres Pligt; men dersom De ikke er ubarmhjertig saa forlad dog dette kolde og misfornøjede Væsen; naar man fører en Forbryder til Døden, saa yttrer man ingen Vrede mere imod ham.

Brev III.

Til Julie.

Bliv ikke utaalmodig, Frøken, det er den sidste Gang jeg gjør Dem Ulejlighed.

Da jeg begyndte at elske Dem, forudsaae jeg langt fra ikke alle de Uhæld, jeg beredte mig. I Begyndelsen følte jeg kun en haabeløs Kjærligheds Lidelser, som Fornuften kunde overvinde ved Hjelp af Tiden! siden lærte jeg at kjende et endnu større Uhæld i Bedrøvelsen over at mishage Dem, og nu er Følelsen af Deres egne Lidelser mere smertelig for mig end alt det øvrige. O Julie! Jeg seer

med

med Smerte, at min Klage forstyrrer Deres Rolighed. De iagttager vel en uovervindelig Taushed men alt rober for mit opmærksomme Hjerte Deres lonlige Bekymringer. Deres Øjne blive mørke og matte og hefte sig paa Jorden. De kaster nogle stjaalne Blikke paa mig; Deres friske Ansigtsfarve taber sig; en usædvanlig Bleghed bedækker Deres Kinder; Munterheden forlader Dem; en dræbende Bedrøvelse nedtrykker Dem, og kun Deres Sjels uforanderlige Blidhed holder Dem endnu lidt i godt Lune.

De være nu Følelse, Foragt for eller Medlidenhed med mine Lidelser, saa seer jeg dog, at de rore Dem, og min Frygt for at forøge Deres Kummer smerter mig langt mere end det Haab, den kan yde mig, kunde være smigrende for mig; thi, hvis jeg ikke bedrager mig, saa er Deres Lykksalighed mig dyrebarere end min egen.

Naar jeg imidlertid seer tilbage paa mig selv, begynder jeg igjen at indsee, hvor falsk jeg havde dømt om mit eget Hjerte, og alt for seent føler jeg nu at det, jeg i Forstningen kun betragtede som en forbigaaende Ruus, vil bestemme mit Livs Skjebne. Det er Deres tiltagende Sorgmodighed, der lod mig føle den Bedrøvelse, der er en Virkning af mine Lidelser. Aldrig, nei aldrig, havde Deres Øines Ild, Deres Ansigtsfarves Glands, Deres Forstands Ypperlighed, al Deres forrige Munterheds Ynde, kunnet frembringe

saa-

saadanne Virkninger som Deres Nedslagenhed. Vær overtydet om, guddommelige Julie, at De, dersom De kunde see den Lue, som disse otte mørke Dage have tændt i min Sjel, selv vilde sukke over den Kummer, De foraarsager mig. Fra nu af kan den ikke lægges mere: og jeg føler med Fortvivlelse, at den Ild, der fortærer mig, ei kan udslukkes førend i Graven.

Lige meget! den, som ikke kan gjøre sig lykkelig, fortjener i det mindste at være det, og jeg skal tvinge Dem til at agte et Menneske, som De ikke har værdiget det mindste Svar. Jeg er ung og kan engang fortjene den Agtelse, jeg nu ikke er værdig til. Imidlertid maa jeg gjengive Dem den Rolighed, som jeg for stedse har tabt og som jeg her imod min Villie rover Dem.

Det er billigt, at jeg allene bære Skylden for den Brøde, hvori jeg allene er skyldig. Farvel, alt for skjønne Julie, lev rolig og vær igjen saa munter som før; fra i Morgen af skal De ikke see mig mere. Men vær forsikkret om, at den brændende og rene Kjerlighed, jeg følte for Dem, aldrig i mit Liv skal udslukkes, at mit Hjerte, fuldt af saa værdig en Gjenstand, aldrig vil kunne fornedre sig selv; at der fra nu af deler sin eneste Hylding mellem Dem og Dyden, og at man aldrig skal see nogen anden Ild vanhellige det Alter, hvorpaa Julie blev tilbedet.

For-

Første Billet.

Fra Julie.

Drag ikke bort i den Tanke, at De har gjort Deres Afreise nødvendig. Et dydigt Hjerte vilde vide at overvinde sig selv eller tie, og vilde da maaskee gjøre sig frygtet. Men De ... De kan gjerne blive her.

Svar.

Jeg har længe tiet; endelig bragte Deres Kulde mig til at tale. Om man end kan overvinde sig selv for Dydens Skyld, saa taaler man dog ikke at foragtes af den, man elsker. Jeg maa reise.

Anden Billet.

Fra Julie.

Nei, min Herre, efter det, De synes at føle, efter det, De har vovet at sige mig, reiser ikke en saadan Mand som De har foregivet at være; han gjør mere.

Svar.

Svar.

Jeg har ikke foregivet andet end en modereret Lidenskab i et fortvivlet Hjerte. I Morgen skal De være tilfreds; og hvad De da end siger derom, skal jeg dog have gjort mindre end reist bort.

Tredie Billet.

Fra Julie.

Uskindige! dersom mit Liv er Dig kjert, saa frygt for at angribe Dit eget. Der er Selskab omkring mig og jeg kan hverken tale med Dem eller skrive Dem til førend i Morgen. Hav Taalmodighed.

Brev IIII.

Fra Julie.

Endelig maa jeg' da tilstaae den ulykkelige, alt for slet skiulte Hemmelighed. Hvor ofte har jeg ikke

svoret,

svoret, at den ikke skal komme over mine Læber førend det sidste Aandedræt. Den Fare, hvori Dit Liv er, afsvinger mig den; den undslipper mig og Æren er tabt. Ak! alt for vel har jeg holdt Ord; gives der en grusommere Død end at overleve sin Ære?

Hvad skal jeg sige? Hvorledes skal jeg bryde en saa besværlig Taushed? eller, hvad som mere er, har jeg ikke allerede sagt alt og har De ikke allerede tilfulde forstaaet mig? Ak, Du har seet for meget til at Du ikke skulde kunne gjette det øvrige. Den nedrige Forfører har gradviis trukket mig ind i Snaren, og uden at kunne standse mig selv, seer jeg den gyselige Afgrund, som jeg løber i Møde. Listige Mand! Det er, snarere min Kjerlighed end Din, der giver Dig Dristighed. Du seer mit Hjertes Vildfarelse, Du benytter Dig deraf for at styrte mig, og naar Du gior mig foragtelig, saa er min største Kummer, at jeg er nødt til at foragte Dig. Ak, Elendige! jeg ærede Dig og Du vanærede mig! Tro mig, havde Dit Hierte været istand til, roligen at nyde denne Seir, saa havde det aldrig vundet den.

Du veed det; Din Anger forøges derved; min Sjel kjendte ikke nogen strafværdig Tilbøielighed. Sædeligheden og Dyden vare mig dyrebare; Jeg glædede mig at kunne vaage over dem i et simpelt og virksomt Liv. Hvad nytter mig nu Bestræbelser, som Himlen ikke velsignede? Fra den før-

første Dag af jeg havde det Uheld, at see Dig, følte jeg den Gift, der ødelægger mine Sandser og min Forstand; jeg følte den det første Øieblik, og dine Øine, Dine Følelser, Dine Samtaler, Din straf-værdige Pen gjorde den hver Dag mere dræbende.

Jeg har ikke forsømt noget, der kunde standse denne ulykkelige Lidenskabs Fremgang. For svag til at kunne modstaae den, har jeg i det mindste villet vogte mig for at blive angreben af den; men Dine Forfølgelser have stuffet min unyttige Forsigtighed. Hundrede Gange har jeg villet kaste mig for mine Forældres Fødder, hundrede Gange har jeg villet aabne for Dem mit brødefulde Hjerte; de vilde ikke kunne vide hvad der foregaaer deri; de vilde anvende de sædvanlige Lægemidler mod en fortvivlet Sygdom; min Moder er svag og gjelder ikke meget; jeg kjender min Faders ubøjelige Strenghed, og jeg vilde kun styrte og vanære mig, min Familie og Dig selv. Min Veninde er fraværende, min Broder er død; jeg finder i den hele Verden ingen Beskytter mod den Fiende, der forfølger mig; forgjeves anraaber jeg Himlen; Himlen er døv for de Svages Bønner. Alting opflammer den Ild, der fortærer mig; alting overgiver mig til mig selv eller rettere til Dig; hele Naturen synes at være Din Medskyldig; alle mine Bestræbelser ere forgjeves; jeg tilbeder Dig, trods min egen Beslutning. Hvorledes skulde mit Hjerte, der med sin hele Kraft ikke formaaede at gjøre mindste Modstand, nu kun give

halvt

halvt efter? Hvorledes skulde dette Hjerte, der aldrig kan forstille sig, skjule det øvrige af sin Svaghed for Dig? Ak! det første Skridt, som kostede meest, er netop det, jeg ikke burde gjort; hvorledes skal jeg nu standse ved de øvrige? Nei, fra dette første Skridt føler jeg mig nedstyrtet i Afgrunden og Du kan nu gjøre mig saa ulykkelig som Du vil.

Den Tilstand, hvori jeg befinder mig, er saa rædsom, at jeg ikke kan tage min Tilflugt til nogen anden end til den, der bragte mig deri, og at Du, for at afværge min Undergang, bør være min eneste Forsvarer mod Dig selv. Jeg veed, jeg kunde opsætte denne Tilstaaelse, som min Fortvivlelse afstvinger mig, jeg kunde i nogen Tid skjule min Skiændsel og gradviis give efter for at skuffe mig selv. Forfængelige Klogskab, som kan smigre min Egenkjerlighed, men ikke redde min Dyd! Ak, jeg veed alt for vel, jeg føler alt for vel, hvortil den første Feil leder, og jeg søgte ikke at berede, men at forebygge min Undergang.

Men dersom Du ikke er en Uværdig, dersom der i Din Barm endnu er en Gnist af Dyd og noget Spor af den Veresfølelse, som Du forekom mig at være gjennemtrængt af — — — kunde jeg da vel troe Dig nedrig nok til at misbruge den Tilstaaelse, som min Afsindighed afstvinger mig? Nei, jeg kjender Dig for vel; Du vil understøtte min Svaghed, Du vil beskytte mig mod mit eget Hjerte. Din Dyd er min Uskylds sidste Tilflugt; min Ære vover at anbetroe sig til Din; Du kan ikke bevare den

ene uden den anden. Høimodige Sjel, bevar dem begge! og hav i det mindste af Kjerlighed til Dig selv Medlidenhed med mig.

O Gud! er jeg ikke allerede ydmyget nok? Jeg tilskriver Dig paa min Knæ; jeg væder Papiret med mine Taarer; mine frygtsomme Bønner ere henvendte til Dig. Tænk imidlertid ikke, at jeg er uvidende om, at det er mig, som Du egentlig burde bønfalde, og at jeg, for at adlydes, kun behøvede, paa en konstig Maade at gjøre mig foragtelig. Ven! behold dette forfængelige Herredømme, men lad mig beholde Uskyldigheden. Jeg vil hellere være Din Slavinde og være uskyldig, end kjøbe Din Afhængighed med min Vanære. Dersom Du værdiger, at høre min Bøn, hvilken Kjerlighed, hvilken Agtelse kan Du da ikke vente Dig af den, der maa takke Dig for, at hun er kommen til Livet igjen? Hvor yndig er ikke to ubesmittede Sjeles blide Forening! Dine overvundne Begjerligheder ville være Kilden til Din Lyksalighed, og de Glæder, Du vil nyde, Himlen selv værdige.

Jeg troer, jeg haaber, at et Hjerte, som syntes at fortjene min hele Sjels Hengivenhed, ikke vil fornægte den Høimodighed, jeg venter af det. Var det end nedrigt nok til at misbruge min Fortvivlelse og den Tilstaaelse, det afvinger mig, saa haaber jeg dog alligevel, at Foragt og Vrede skulde gjengive mig den tabte Fornuft, at jeg ikke vilde være feig nok til at frygte en Elsker, som jeg maatte rødme ved. Du skal vorde dydig eller foragtet;

jeg

jeg vil vorde agtet eller helbredet, dette er, næst Døden, det eneste Haab, der er tilovers for mig.

Brev V.

Til Julie.

O Himmel! Jeg havde en Sjel for Smerten, giv mig ogsaa En for Lyksaligheden! Kjerlighed, Sjelens Liv, kom og styrk min, som er nær ved at daane! Dydens uudsigelige Ynde! Uimodstaaelige Kraft i den Elskendes Stemme! Held, Glæde, Henrykkelse! hvor ere eders Vie saa hvasse! og hvo kan udholde deres Angreb? O, hvor formaaer jeg at rumme den Strøm af Salighed, der oversvømmer mit Hjerte? Hvorledes skal jeg forsone de Bekymringer, jeg har foraarsaget den bange Elskerinde? Julie .... Nei, min Julie paa Knæ? Min Julie udgyde Taarer? .... Hun, som hele Verden burde hylde, skulde bede en Mand, der tilbeder hende, ikke at fornærme hende, ikke at vanære sig selv! Var jeg istand til at være vred paa Dig, saa skulde det være, fordi Din Ængstelighed fornedrer os. Dem bedre, ubesmittede og himmelske Skjønne, om Beskaffenheden af Dit Herredømme! Ak, naar jeg tilbeder Din Skjønheds Ynde, skeer det da ikke fornemmelig, fordi den er et Afstryk af den rene Sjel, som giver den Liv, og som alle Din Træk bære et guddommeligt Præg af? Du frygter for, at give efter for min Paatrængenhed? men

hvilken Vaatrængenhed kan den befrygte, som indgyder Ærbødighed og Velanstændighed med alle de Følelser, hun opvækker? Gives der paa den hele Jord et Menneske, der kunde være saa nedrigt, at tillade sig noget mod Dig?

Tillad, o, tillad! at jeg elskes ..... elskes af den ..... Jordens Trone, hvor langt seer jeg Dig under mig! lad mig tusinde Gange læse og atter læse dette guddommelige Brev, hvor Din Kjerlighed og Dine Følelser staae skrevne med Jldbogstaver, og hvor jeg, saa uroligt end mit Hjerte slaaer, med Henrykkelse læser, hvorledes de heftigste Lidenskaber i en ædel Sjel endnu bære Dydens hellige Præg. Hvilket Uhyre vilde ikke den være, som efter at have læst det rørende Brev, kunde misbruge Din Forfatning; han vilde jo paa det tydeligste tilkjendegive sin dybe Foragt for sig selv. Nei, dyrebare Julie, sat Tillid til en tro Ven, der ikke er istand til at bedrage Dig. Skjønt min Fornuft for stedse er tabt, skjønt mine Sandsers Oprør hvert Øieblik tiltager, er Du mig dog fra nu af det yndigste, men tillige det helligste Klenodie, som nogensinde har været anbetroet nogen Dødelig. Min Elskov og den Elskede skulle stedse blive lige hellige. At vanhellige Dine kydske Yndigheder vilde være gyseligere for mig end den skjændigste Blodskam, og hos Din Fader er Du ikke sikkrere end hos Din Elsker. O, dersom denne lykkelige Elsker nogensinde i Din Nærværelse kunde glemme sig selv ..... Julies

Elsker! skulde besidde en foragtelig Sjel? Nei, naar jeg ophører, at elske Dyden, skal jeg ogsaa ophøre at elske Dig; ved min første Redelighed, vil jeg, at Du ikke længere skal elske mig.

Søg derfor at berolige Dig igien, jeg besværger Dig i den omme, rene Kjerligheds Navn, der forener os; det er den, som skal være Dig Borgen for min Beskedenhed og Ærbedighed; den skal være Dig Borgen for Dig selv. Og hvorfor skulde Din Frygt være større end min Attraa? Hvilken anden Lykksaligbed skulde jeg vel bige efter, naar mit Hjerte neppe kan rumme den, som det nyder? Vi ere begge unge; det er sandt; det er den første og eneste Gang i vort Liv, at vi elske, og vi ere uerfarne i Elskovssager, men er den Ære, der leder os, en bedragelig Veiviser? Trænger den til en mistænkelig Erfaring, som man kun erhverver sig ved Laster? Jeg veed ikke, om jeg tager Feil; men det forekommer mig, som alle Retskaffenhedens Følelser boe i mit Bryst. Jeg er ingen ond Forfører, som Du i Din Fortvivlelse kalder mig, men en jevn og følsom Mand, som lettelig røber, hvad han føler, og aldeles ikke føler noget, som han bør redme ved. For at sige alt med eet Ord, jeg afskyer endnu mere Lasten, end jeg elsker Julie. Jeg veed ikke, nei, jeg veed virkelig ikke, om den Kjerlighed, Du opvækker, kan bestaae med Dydens Forglemmelse, og om nogen anden end en dydig Sjel kan tilfulde føle alle Dine Yndigheder. Jeg, for min Deel, jo mere

jeg

jeg gjennemtrænges af dem, desmere hæve mine Følelser sig Hvor er det Ædle, som jeg nu ikke vilde gjøre for at blive Dig værdig, om jeg end før ikke havde gjort det for dets egen Skyld? O, overlad mig til den Lue, Du antænder hos mig, og som Du forstaaer saa godt at rense; tro, jeg behøver ikke andet end at tilbede Dig, for stedse at høiagte den kostbare Skat, Du har betroet mig. O, hvilket Hjerte skal jeg besidde! Sand Lyksalighed, den Elskedes Hæder, Triumph af en Kjerlighed, som agter sig selv, hvor meget dyrevarere er Du end al dens Lyst!

Brev VI.

Fra Julie til Clara.

Vil Du, Cousine, tilbringe Dit hele Liv med at begræde den stakkels Chaillot, og skulle de Døde komme Dig til at glemme de Levende? Din Sorg er billig og jeg deler den med Dig, men bør den vare evig? Fra den Tid af, Du mistede Din Moder, har hun opdraget Dig med den største Omhu; hun var snarere Din Veninde end Din Gouvernante; hun elskede Dig med Ømhed, og elskede mig, fordi Du elsker mig; hun indprentede os stedse Visdom-

dommens og Ærens Grundsætninger; alt dette veed jeg, min Dyrebare, og tilstaaer det med Fornøjelse. Men Du maa ogsaa indrømme mig, at den gode Kone just ikke behandlede os med synderlig Forsigtighed; at hun, uden Nødvendighed, var fortrolig med os paa en meget ubesindig Maade; at hun uophørligen underholdt os med Leslerets Grundsætninger og med sin Ungdoms Kjerlighedshistorier og Elskernes Konstgreb; at hun, for at betrygge os mod Mandfolkenes Snarer, om ikke just lærte os at stille Snarer for dem, dog i det mindste lærte os Ting, som unge Piger gjerne kunde undvære at vide. Trøst Dig altsaa over Tabet af hende, som over et Uheld, der ikke er uerstatteligt. I den Alder, hvori vi ere, begyndte hendes Underviisning at blive farlig, og Himlen har maaskee taget hende bort fra os netop i et Øjeblik, hvor det ikke vilde været gavnligt, at hun havde blevet længere hos os. Husk, hvad Du alt sagde mig, da jeg mistede min gode Broder. Er Chaillot Dig dyrebarere? Har Du mere Aarsag til at begræde hende?

Kom tilbage, min Bedste, hun trænger ikke mere til Dig. Ak! Du spilder Din Tid med unyttig Kummer, og frygter Du ikke at paadrage Dig en anden? frygter Du ikke, Du, som kjender mit Hjertes Tilstand, at forlade Din Veninde i en Fare, som Din Nærværelse kunde forebygget? O, hvad er der ikke alt foregaaet siden Din Afreise!

Du

Du vilde gyse, dersom Du hørte, hvilken Fare min Uforsigtighed snart havde styrtet mig i. Jeg haaber igien at befries derfra, men, jeg seer mig, saa at sige, i en Andens Vold; det er Dig, som kan bringe mig til mig selv igjen. Skynd Dig at komme tilbage. Jeg sagde ikke et Ord, saalænge som Din Omhu endnu kunde være nyttig for den stakkels Chaillot; nu, da hun er død, er det hendes Familie, Du skylder den; her ville vi bedre kunne yde den tilfælles end Du allene paa Landet, og Du kan gjerne opfylde Erkjendtlighedens Pligter uden at gjøre noget Indgreb i Venskabets.

Siden min Faders Bortreise have vi igjen valgt vor gamle Levemaade, og min Moder forlader mig sjeldnere, men det skeer snarere af Vane end af Mistanke. Hendes Selskaber berøve hende ogsaa megen Tid, som hun ikke vil unddrage min Underviisning, og Babi paatager sig da hendes Forretning og besørger den temmelig skjødesløs. Uagtet jeg nu finder, at den gode Moder er alt for tryg, saa kan jeg dog ikke beslutte mig til advare hende derfor; jeg vilde gierne sørge for min Sikkerhed, uden at tabe hendes Agtelse, og det er ene Dig, som kan bringe alt det i Rigtighed. Kom tilbage, min Clara, kom tilbage ufortøvet. Det fortryder mig, at faae nogen Underviisning, uden Dig, og jeg frygter for at blive alt for lærd. Vor Lærer er ikke allene en duelig Mand, men han er ogsaa dydig. Jeg er alt for vel tilfreds med ham til at

kunne

kunne være det med mig selv. Naar man i vor Alder er sammen med et Mandsfolk i hans, der desuden er elskværdig, saa er det langt bedre, at være to Piger end een.

Brev VII.

Svar.

Jeg forstaaer Dig, og Du kommer mig til at skjelve; ikke fordi jeg troer, at Faren er saa nær, som Du formoder; Din Engstelighed formindsker min Frygt for det Nærværende, men Fremtiden skrækker mig, og naar Du ikke kan overvinde Dig selv, saa forudseer jeg kun idel Ulykke. Ak! hvor ofte har den stakkels Chaillot ikke forudsagt, at Dit Hjertes første Suk vil bestemme Dit Livs Skjebne. Cousine! Du er endnu saa ung, og Dit Lod er allerede kastet. Vi ville nu føle Savnet af den erfarne Kone, hvis Tab Du betragter som fordeelagtigt for os. Det vil maaskee været fordeelagtigt for os, strax i Begyndelsen at komme i sikkrere Hænder; men vi vidste for meget, da vi forlode hende, til at regieres af andre, og for lidet til at regiere os selv; hun ene kunde betrygge os mod den Fare, hun udsatte os for.

for. Hun har lært os meget og vi have for vor Alder tænkt meget. Det varme og ømme Venskab, som næsten forenede os fra Vuggen af, har saa at sige gjort vort Hjerte bekjendt med alle Lidenskaber. Vi kjende tilfulde deres Kjendemærker og Virkninger; vi mangle kun den Konst, at undertrykke dem. Gud give, at Din unge Philosoph maatte bedre forstaae denne Konst!

Naar jeg siger vi, saa fatter Du dog vel hvad jeg vil sige; det er fornemmelig Dig, som jeg forstaaer derunder; thi hvad mig angaaer, da har den gode Gamle altid sagt, at min Letsindighed vil tjene mig istedet for Fornuft, at jeg aldrig vilde faae rigtig Forstand paa at kunne elske, og at jeg er alt for naragtig til nogensinde at begaae Daarligheder. Julie, tag Dig i Agt, jo bedre hun spaaede om Din Fornuft, desmere frygtede hun for Dit Hjerte. Fat imidlertid Mod; alt, hvad Sædelighed og Ære formaae, veed jeg Du vil gjøre, og vær forvisset om, at jeg skal gjøre alt, hvad Venskab formaaer. Vide vi end meget for vor Alder, saa har denne Kundskab dog ikke kostet vore Sæder noget. Tro mig, min Bedste, der gives mange Piger, der ere meget eenfoldigere og dog mindre dydige end vi. Vi ere det, fordi vi ville være det, og hvad man end kan sige derom, saa er dette dog Midlet til at være det sikkrest.

Imidlertid kan jeg, efter det Du tilskriver mig, ikke være et Øieblik rolig, førend jeg er hos

Dig,

Dig, thi naar Du frygter Faren, saa er den ikke aldeles indbildt Sandt er det, Midlet til at forebygge den er let; to Ord til Din Moder, og alting er endt: men jeg forstaaer Dig, Du forlanger intet Middel, hvormed alting er endt, Du vil vel undgaae Muligheden at bukke under, men ikke Æren at kæmpe. O, stakkels Cousine! ..... ja om der endog var den mindste Rimelighed deri ..... Baron Etange skulde samtykke i, at hans Datter, hans eneste Barn ægter en simpel Borger, uden Formue, haaber Du det? hvad haaber Du da? .... hvor tænker Du hen? ... stakkels Cousine! Men befrygt imidlertid intet fra min Side. Din Veninde skal skjule Din Hemmelighed. Mange vilde finde det retskaffnere, at aabenbare den; maaskee de ikke havde Uret. Men jeg, som ikke er nogen stor Resonneur, skjøtter ikke om en Retskaffenhed, der sviger Venskab, Oprigtighed og Tillid: jeg indbilder mig, at ethvert Forhold, enhver Alder hat sine Grundsætninger, sine Pligter, sine Dyder; at det, der vilde være Klogskab hos andre, vilde være Troløshed hos mig, og at man, naar man forbytter alt dette, gjør os til slette Mennesker istedet for at forbedre os. Er Din Kjerlighed endnu kun svag, saa skulle vi overvinde den; er den kommen til det yderste, saa udsætter man den kun for sørgelige Følger, saasnart man angriber den med voldsomme Midler, og det sømmer sig ikke for vort Venskab at forsøge andre end dem, det kan indeaast

staae for. Men derimod der Du ogsaa gaae reglig til Værks, naar Du er under min Varetægt. Du skal see hvad det er, at være en Duegne *) paa atten Aar!

Jeg er, som Du veed, ikke borte fra Dig for min Fornøjelse; og Foraaret er paa Landet ikke saa behageligt som Du troer; man er her udsat baade for Kulde og Varme; naar man spadserer har man ingen Skygge, og naar man er hjemme maa man ligge i Kakkelovnen. Min Fader undlader ikke, midt i alt sit Byggerie, at iagttage, at man her faaer Aviserne langt sildigere end i Staden. Vi ønske altsaa alle, at kunne komme til Byen, og jeg haaber, Du skal inden fire til fem Dage kunne omfavne mig.

Men det, der foruroliger mig meest, er, at fire eller fem Dage udgjøre jeg veed ikke hvor mange Timer, hvoraf adskillige ere bestemte for Philosophen. For Philosophen, forstaaer Du mig, Cousine? Betænk, at hver Gang Klokken slaaer, slaaer den nok for ham!

Bliv kun ikke rød her, og slaae ikke Øinene ned; det er Dig umueligt at antage en alvorlig Mine; det tillade Dine Træk ikke. Du veed, jeg kan ikke

*) Saaledes kaldes i Spanien en Hovmesterinde. Og da Spanierne ere meget skinsyge, som den almindelige Skik, at Fruentimmerne gaae med Slør, noksom beviser, saa kalder man i Frankrige enhver ſtr e n g Hovmesteriinde Duegne.

ikke engang græde, uden at lee, og at jeg desuagtet ikke føler mindre, ikke er mindre fortræbelig over at være borte fra Dig, ikke er mindre bedrøvet over den gode Chatllot. Jeg takker Dig uendeligen for, at Du vil dele Omsorgen for hendes Familie med mig; jeg skal saa længe jeg lever ikke forlade den, men Du vilde sikker eibeller være længere den. Du er, dersom Du kunde forsømme nogen Leilighed til at gjøre vel. Jeg tilstaaer Dig, den gode Gouvernante var snaksom, temmelig fri i sine fortrolige Samtaler, kun lidet forsigtig med unge Piger, og gad gjerne talt om sine fordums Dage. Jeg begræder beller ikke saa meget hendes Forstand, skjønt den blandt mange slette ogsaa havde sine gode Egenskaber. Det Tab, jeg begræder det, er hendes gode Hjerte, hendes fuldkomne Hengivenhed, der gjorde at hun baade viiste mig moderlig Ømhed og søsterlig Tillid. Hun tjente mig istedet for min hele Familie. Jeg har neppe kiendt min Moder; min Fader elsker mig, men kun saaledes, som han kan elske mig; vi have tabt Din elskværdige Broder; jeg seer næsten aldrig mine Brødre. Jeg er da som en forladt Fader- og Moderløs. Mit Barn! Dig allene har jeg tilbage — thi Din gode Moder og Du ere eet. Du har imidlertid Ret. Dig har jeg endnu, og jeg græd! Jeg var altsaa taabelig. — Hvad havde jeg at græde for?

Est. Sk. For en Sikkerheds Skyld addresserer jeg dette Brev til vor Lærer, paa det at det des sikkrere kan blive Dig leveret.

Brev VIII. *)

Til Julie.

Smukke Julie, hvor sære ere Kjerlighedens Luner! Mit Hjerte har mere end det haabede, og er ikke fornejet. De elsker mig, De siger mig det, og jeg sukker. Dette ubillige Hjerte vover endnu at attraae, hvor det intet mere har at attraae. Dets Griller straffe mig og gjøre mig urolig i Lykkens Skjød. Tro ikke, at jeg har glemt de Love, som ere mig paalagte, eller er uvillig til at iagttage dem; nej — en lønlig Grammelse forurolliger mig, naar jeg seer, at disse Love kun ere mig besværlige; at De, som anstille Dem saa svag, er nu saa stærk, og at jeg saa lidet behøver at bestride mig selv, fordi jeg finder, at De anvender saa megen Opmærksomhed for at forekomme det.

Hvor har De ikke forandret Dem paa to Maaneder, uden at noget har forandret sig uden De selv! De-

*) Man mærker nok, at her er et Hul, og man vil ofte finde det i det følgende af denne Brevveksling. Adskillige Breve ere forkomne, andre undertrykte, atter andre ere blevne forkortede; men der mangler intet Væsentligt, som man jo letteligen kan tænke sig ved Hielp af det, der er tilbage.

Deres Nedslagenhed er forsvunden; man hører nu ikke mere tale om Mismodighed eller Kraftesløshed; alle Gratier have igjen indtaget deres Plads; alle Deres Yndigheder ere igjen oplivede; Den nyelig udsprungne Rose blomstrer ikke friskere end De; Deres Vittighed har indfundet sig igjen; alle Mennesker maae tilstaae, De har Forstand; De spøger endog med mig ligesom tilforn; og hvad der endnu mere harmer mig, De sværger mig en evig Kjærlighed, med en ligesaa munter Mine, som om De sagde den lystigste Ting af Verden.

Siig, siig Ustadige, er det Særkjendet paa en voldsom Lidenskab, der er tvungen til at kæmpe mod sig selv? Og dersom De var nødt til at overvinde den mindste Begjærlighed, skulde da ikke denne Tvang i det mindste qvæle Munterheden? O! hvor langt elskværdigere var De, da De var mindre skjøn! O! hvor nødig savner jeg denne rørende Blegbed, som et kostbart Pant paa en Elskers Lykksalighed, og hvor hader jeg ikke denne troløse Sundhed, De har faaet igjen paa min Roligheds Bekostning! Ja, langt hellere vilde jeg see Dem syg endnu, end med dette fornøjede Væsen, disse tindrende Øjne, denne blomstrende Ansigtsfarve, som krænke mig. Har De saa snart glemt, at De ej var saadan, da De bad om Medlidenhed? Julie! Julie! Hvor er denne fyrige Kjerlighed ikke i kort Tid bleven rolig!

Men det gaaer mig endnu mere nær, at De efter at have overgivet Dem til min Villie, synes

at

at mistroe den, og at De flyer Faren, som om De havde nogen at frygte for. Er det saaledes, De ærer min Sædelighed? Og fortjener min uaflade-lige Ærbødighed denne Haan? Deres Faders Bort-reise har langt fra ikke forskaffet os mere Frihed, thi neppe kan man see Dem ene. Deres ufraskillelige Cou-sine forlader Dem aldrig. Uformærkt ere vi i Begreb igjen at antage vor første Levemaade og vor forri-ge Forsigtighed, med den Forskjel, at den da var Dem til Besvær, men nu behager Dem.

Hvad skal da altsaa være Lønnen for saa reen en Kjerlighed, naar det ikke er Deres Agtelse? Og hvortil nytter mig den evige og frivillige Af-holdenhed fra det dyrebareste i Verden, naar hun, som fordrer den, ikke vil yde mig nogen Tak der-for? Sandelig, jeg er kjed af at lide forgjæves og paalægge mig selv den haardeste Tvang, uden at det engang betragtes som en Fortjeneste. Skal De ustraffet dagligen tiltage i Skjønhed, medens De foragter mig? Skal mine Øine uopherligen være fæstede paa Deres Yndigheder og min Mund aldrig nærme sig dem? Skal jeg endeligen berøve mig selv alt Haab, uden i det mindste at kunne have Æren af saa dyrt et Offer? Nej, siden De ikke forlader Dem paa min Troskab, vil jeg ikke forgjæves forbinde mig dertil; den Sikkerhed, som De ikke allene seger i mit Ord, men og i Deres Forsigtighed, er ubillig; De er alt for utaknemmelig, eller jeg er alt for samvittighedsfuld, og dersom Lykken i Fremtiden

igjen

igjen skulde tilbyde mig en Lejlighed, skal jeg sikkert ogsaa benytte mig af den. Kort, hvordan end min Skjebne bliver, føler jeg, at jeg har paataget mig en Byrde, der overgaar mine Kræfter. Julie, fritag mig for at vaage over Dem selv; jeg tilbagegiver Dem en Skat, De har betroet mig, der er alt for farlig for min Troskab, og selv at vaage derover vil koste Deres Hjerte langt mindre end De lod at befrygte.

Jeg siger Dem det alvorligen: Stol paa Dem selv, eller lad mig drage bort, eller med andre Ord, berøv mig Livet. Jeg har indgaaet en forvoven Forpligtelse. Jeg undrer mig over, at jeg saa længe har kunnet holde den; vel veed jeg at jeg stedse bør gjøre det, men jeg føler at det er mig umuligt. Man fortjener at bukke under, naar man paalægger sig selv saa farlige Pligter. Tro mig, kjære, emme Julie, tro dette følsomme Hjerte, som kun slaaer for Dem, jeg skal stedse behandle Dem med Ærbødighed; men jeg kan for et Øieblik berøves Fornuften, og Sandsernes Ruus kan friste mig til en Brøde, jeg med koldt Blodt vilde gyse for. Held mig, at jeg ikke har stuffet Deres Haab! Jeg har sejret i to Maaneder, og De skylder mig Lønnen for to Aarhundredes Lidelser.

Brev IX.

Fra Julie.

Jeg forstaaer Dem: At nyde Lastens Glæder og at æres som den Dydige, er det, De ønsker. Er dette Deres Moral? .... O! min gode Ven, De bliver snart træt af at være ædelmodig. Var De det hidtil da kun af List? At De beklager Dem over min Sundhed er et ganske besynderligt Beviis paa Deres Hengivenhed! Haabede De maaskee at see min taabelige Kjærlighed aldeles ødelægge den, og ventede De paa det Øjeblik, jeg skulde bede Dem om Livet? Eller havde De foresat Dem, at vise mig Ærbødighed saa længe jeg opvakte Frygt, og at høre op dermed, naar jeg blev taalelig? I saadanne Opofrelser finder jeg just ikke nogen Fortjeneste, som De kan være saa stolt af.

Den Omhu, jeg har for at befrie Dem fra den tunge Kamp mod Dem selv, bebrejder De mig med samme Billighed, ligesom De ikke snarere burde takke mig derfor. De frasiger Dem derpaa den Forbindelse, De har indgaaet, som en alt for byrdefuld Pligt; saa at De i selv samme Brev klager over at De har for megen og for liden Bryderie. Søg og stræb dog at blive enig med Dem selv, for at sætte en bedre Sminke paa Deres Klage, eller rettere, hør op med denne Forstillelse,

som

som ikke er overeensstemmende med Deres Karakteer. I hvad De end siger, saa er Deres Hjerte dog mere fornøjet med mit end det foregiver at være. Utaknemmelige! De veed alt for vel, at det aldrig handler imod Deres! Deres Brev selv vidner imod Dem ved sin muntre Stiil; og De vilde ikke have saa megen Lune, dersom De var mindre rolig. Dette er mere end nok om de tomme Bebrejdelser, der angaae Dem; jeg kommer nu til dem, der angaae mig, og som maaskee i Begyndelsen synes at være mere grundede.

Jeg føler vel, at det jevne og rolige Liv, vi nu i to Maaneder føre, ikke stemmer overeens med min foregaaende Erklæring; og jeg tilstaaer, at De ikke uden Grund forundrer Dem over denne Kontrast. Strax i Begyndelsen saae De mig i Fortvivlelse; nu finder De mig alt for rolig; derfor bestylder De min Tankemaade for Ubestandighed og mit Hjerte for Luner. O! min Ven, bedømmer De det ikke alt for strængt? Der skal mere end een Dag til at lære kjende det! Bie kun, og De vil maaskee finde, at dette Hjerte, der elsker Dem, ikke er Der s uværdigt.

Kunde De forestille Dem den Bestyrtelse, jeg følte da jeg opdagede den første Spire til min Kjærlighed til Dem, saa vilde De ogsaa kunne indsee, hvilken Urolighed, den foraarsagede mig. Jeg er bleven opdragen efter saa strænge Grundsætninger, at den reneste Elskov forekom mig, som den største

Vanære. Alt sagde mig eller lod mig troe, at en følsom Pige var styrtet ved det første omme Ord, der kom fra hendes Mund; min forvirrede Indbildnings kraft forbyttede Forbrydelsen med Tilstaaelsen af en Lidenskab: og jeg havde et saa frygteligt Begreb om dette første Skridt, at jeg ikke saae nogen Afstand fra dette til det sidste. Den overdrevne Mistillid til mig selv forøgede min Uroligshed. Kamp mod Beskedenhed syntes mig det samme som Kamp mod Kydskhed; jeg antog den Marter, jeg følte ved at tie, for Begjærlighedens Heftighed. Jeg troede det var ude med mig, saasnart jeg havde talt; og imidlertiid maatte jeg tale for ikke at tabe Dem. Da jeg altsaa ikke længere kunde skiule mine Følelser, stræbte jeg at opvække Deres Hejmodighed; jeg stolede mere paa Dem end paa mig selv, og ved at forene Deres Ære med min Fordeel, vilde jeg vane mig Udveie, som jeg troede at mangle.

Jeg har indseet at jeg bedrog mig: aldrig saasnart havde jeg talet, førend jeg følte mig trøstet, aldrig saa snart havde jeg svaret, førend jeg følte mig aldeles rolig; og to Maaneders Erfaring har lært mig, at mit alt for omme Hjerte trænger til Elskov, men at mine Sandser ikke trænge til nogen Elsker. Dem selv, De som elsker Dyden, med hvilken Glæde jeg gjorde denne lykkelige Opdagelse! Befriet fra den dybe Skjændsel, som min Skræk foremalede mig, smager jeg den rene Elskovs behagelige Glæder. Denne Tilstand udgjør

mit

mit Livs Lyksalighed. Mit Sind og min Helbred føle Virkningen deraf; jeg kan ikke tænke mig noget behageligere; og Foreningen mellem Elskov og Uskyld, synes mig at være et Paradis paa Jorden.

Fra den Tid af frygter jeg Dem ikke mere; og naar jeg ombyggelig vogtede mig for, ikke at være ene med Dem, skede det ligesaa meget for Deres Skyld som for min; thi Deres Øine og Sukke robede snarere en brusende Følelse end Viisdom, og om end De havde glemt den Beslutning, De selv har fattet, havde jeg dog ikke forglemt den.

Ak! min Ven, hvorfor kan jeg ikke meddele Deres Sjel denne Følelse af Lyksalighed og Fred, som hersker i min! Hvorfor kan jeg ikke lære Dem, roligen at nyde den lyksaligste Tilstand i Livet! Det Fortryllende i Hjerternes Harmonie forener sig hos os med Uskyldighedens Ynde; ingen Frygt, ingen Skam forstyrrer vor Lyksalighed; midt i Nydelsen af Kjærlighedens sande Glæder kunne vi tale om Dyden, uden at rødme.

Ev' è il piacer con l'oneſtade accanto. *)
Metaſtaſe.

Jeg veed ikke hvad for en mørk Ahnelse, der reiser sig i mit Bryst, og tilraaber mig, at vi nyde den eneste lykkelige Tid, Himlen har bestemt os. Fremtiden viser mig kun Skilmisse, Urolighed, Forvirring og

*) Og Glæden parrer sig med Velanstændighed.

og Modsigelser. Den mindste Forandring i vor nærværende Forfatning forekommer mig ikke at kunne være andet end et Onde. Ak, om end et behageligere Baand for evig skulde sammenknytte os, veed jeg dog ikke om denne Yderlighed af Lykſalighed ikke snart vilde blive dens Undergang. Besiddelsens Øjeblik er det høieste Maal for Kjærligheden, og enhver Forandring er farlig for vor; vi kunne ikke andet end tabe derved.

Jeg besværger Dig, min omme og eneste Ven, stræb at dæmpe denne Ruus af frugtesløse Begjerligheder, som kun ledsages af Anger, Fortrydelse og Sorg. Du finder Glæde i at undervise mig, og Du veed alt for vel om jeg glædes ved at modtage Din Underviisning. Lad os forøge Timerne; lad os ikke forlade hinanden, uden for saavidt Velanstændigheden byder os det; lad os anvende de Øjeblikke, vi ej kunne see hinanden, til at skrive hinanden til, og lad os nyde den kostbare Tid, efter hvilken vi maaskee engang ville sukke. Ak! gid vor Skjebne, saadan som den er, maatte vedvare vort hele Liv! Vi danne vor Siel, vi søge at oplyse vor Fornuft, og at styrke vort Sind, hvad mangler der altsaa i vor Lykſalighed?

Brev X.

Til Julie.

De har alt for Ret, min Julie, naar De siger, at jeg ikke kjender Dem endnu! Stedse troer jeg at kjende alle Deres smukke Sjels Fortrinligheder, og stedse opdager jeg nye. Hvilket Fruentimmer forenede nogensinde, saaledes som De, Ømhed med Dyd, og gjorde dem begge mere fortryllende ved at lade den ene nedstemme den anden? Jeg finder noget uudsigelig Elskværdigt og Tillokkende i denne vise Strenghed, endskjønt denne Strenghed er min Plage: og De besmykker med saa megen Ynde den Tvang, De paalægger mig, at den næsten bliver mig dyrebar.

Jeg føler hver Dag mere og mere, at der ikke gives nogen større Lykke end den at elskes af Dem; der er intet, der kan intet være, som ligner den, og dersom jeg skulde vælge mellem Besiddelsen af Deres Hjerte og Deres Person, o, fortryllende Julie! saa skulde jeg ikke et Øjeblik være tvivlraadig. Men hvad er Aarsagen til dette bittre Alternativ, og hvorfor skal man adskille det, Naturen har villet forene? Tiden er kostbar siger De; lad os nyde den saadan, som den er, og lad os vogte os for, at forstyrre dens fredelige Løb ved vor Utaalmodighed! O! gid den lykkeligen maa

hen-

henrinde! Skal man, for at benytte sig af en behagelig Forfatning, forsømme en bedre og og foretrække Rolighed for den højeste Lykſalighed? Spilder man ikke al den Tid, man bedre kan anvende? O! naar man kan leve tuſinde Aar i den fierde Deel af en Time, hvortil nytter det da, bedrøvet at tælle de Dage, man endnu har at leve?

Alt hvad De ſiger om vor nærværende Forfatnings Lykſalighed er uomtvisteligt; jeg føler at vi burde være meget lykkelige, og dog er jeg det ikke. Fornuften taler forgjeves igiennem Deres Mund, Naturens Stemme er ſtærkere. Hvorledes kan man modſtaae den, naar den forener ſig med Hjertets Stemme! Uden Dem allene, ſeer jeg paa denne Jord intet, der er værd at ſyſſelſætte min Sjel og mine Tanker: nej, uden Dem er Naturen intet for mig; men dens Herredømme er i Deres Øjne, og det er der, den er uimodſtaaelig.

Det er ikke Tilfældet med Dem, himmelſke Julie; De lader Dem noje med at fortrylle vore Sandſer, og har ingen Strid med Deres. Deres ſtore Sjel ſynes at være ophøjet over de menneſkelige Lidenſkaber; og ligeſom De er ſkjøn ſom Englene, ſaaledes er De ogſaa reen ſom de. O Uſkyld, ſom jeg mod min Villie ærer, hvorfor kan jeg ikke enten drage Dem ned eller ſvinge mig op til Dem! Men nej, jeg ſkal ſtedſe kryde paa Jorden og ſee Dem glimre paa Himmelen. O! vær lykkelig paa min

Ro-

Roligheds Bekostning; nyd alle Deres Dyder. Vee over den Nedrige, der gjør Forseg paa at besmitte een af dem! Vær lykkelig; jeg skal stræbe at glemme hvormeget jeg er at beklage, og af Deres Lykssalighed selv skal jeg øse Trøst i min Ulykke. Ja, kjære Elskerinde, det synes mig at min Kjærlighed er ligesaa fuldkommen, som dens tilbedelsesværdige Gjenstand; enhver Begierlighed, som opvækkes ved Deres Nader, udslukkes af Deres Sjels Fuldkommenheder; den forekommer mig saa rolig, at jeg ikke vover at forstyrre dens Ro. Hver Gang jeg fristes til at frarane Dem det mindste Kjærtegn, tilbageholdes jeg af Faren, at fornærme Dem, mit Hjerte holder mig end mere tilbage af Frygt for at forstyrre en saa reen Lykssalighed; i det Held, jeg attraaer, seer jeg kun hvad det kunde koste Dem; og da jeg ikke kan forene min Lykke med Deres, saa bar jeg — dem heraf hvor høit jeg elsker Dem — givet Slip paa min.

Hvilke uforklarlige Modsigelser i de Følelser, De indgiver mig! Jeg er baade eftergivende og forvoven, fremfusende og tilbageholden; jeg kan ikke kaste mine Øine paa Dem, uden at føle en indvortes Kamp. Deres Blik, Deres Stemme fylde Hjertet med Kjerligheds og Uskylds rørende Ynde; det er et guddommeligt Tryllerie, som man saare nødigen seer forsvinde. Vover jeg end at gjøre overdrevne Ønsker, saa er det kun i Deres Fraværelse; mine Begjærligheder, som ikke tør nærme

sig

sig : Dem, henvende sig til deres Billede, og paa det er det, jeg hævner mig for den Tilbageholdenhed, jeg er tvungen at vise Dem.

Imidlertid forsmægter jeg og tærer hen; Ilden strømmer i mine Aarer; intet kan udslukke eller dæmpe den, og jeg opflammer den, i det jeg vil qvæle den. Jeg burde være lykkelig; jeg tilstaaer, jeg er det; jeg beklager mig ikke over min Skjebne; saadan som den er vilde jeg ikke bytte med Jordens Konger. Dog plager et virkeligt Onde mig; forgjeves søger jeg at undflye det; jeg ønsker ikke at dee, og dog deer jeg; jeg vilde leve for Dem, og De berøver mig Livet.

Brev XI.

Fra Julie.

Min Ven, jeg føler, at jeg Dag for Dag vorder Dem mere hengiven; jeg kan ikke mere stilles fra Dem; den mindste Fraværelse er mig uudstaaelig, og jeg maa see Dem eller skrive Dem til, for uophørligen at kunne sysselsætte mig med Dem.

Saaledes voxer min Kjerlighed med Deres: thi kun af Deres virkelige Frygt for at mishage mig, seer jeg nu hvor høit De elster mig. Deres

Frygt

Frygt var i Begyndelsen kun tilsyneladende, for maaskee desbedre at opnaae Deres Hensigter. Jeg seer meget vel det Herredømme, Hjertet har vidst at forskaffe sig over en varm Indbildningskrafts Afsindighed og jeg opdager tusinde Gange mere Lidenskab i den Vold, De nu gjør paa Dem selv, end i Deres første Heftighed. Jeg veed ogsaa meget vel at Deres Forfatning, hvor tung den end er, dog ikke er uden al Behagelighed. Det er sødt for en sand Elsker, at bringe Offere, som alle paaskjønnes, og hvoraf intet er frugtesløst i den Elskedes Hierte. Hvo veed ogsaa om De ikke nu, da De kjender min Følsomhed, anvender en finere List for at forføre mig? Men nej, jeg er uretfærdig, og De er ikke istand til at bruge List mod mig. Vil jeg imidlertid handle klog, bør jeg mindre troe Deres Medlidenhed end Deres Kjærlighed. Jeg føler mig tusinde Gange mere rørt ved Deres Ærbødighed end ved Deres heftige Sindsbevægelse, og jeg frygter meget for, at De, i det De har valgt den ædleste Fremgangsmaade, endelig har valgt den meest farlige. Jeg maa i mit Hiertes Udgydelse sige Dem en Sandhed, det stærkt føler, og som Deres eget bør overbevise Dem om; det er, at vor Skjebne, til Trods for Lykke, Forældre og os selv, stedse er forenet, og at vi ikke mere kunne være lykkelige eller ulykkelige uden tilfælles. Vore Sjele have, saa at sige, berørt hinanden i alle Punkter og vi have overalt følt eens Tiltrækningskraft.

kraft. Hjelp mig til rette, min Ven, om jeg urigtig anvender Deres Underviisning i Physiken. Skjebnen kan vel adskille os, men ikke gjøre os uenige. Vi skulle kun have de samme Glæder og de samme Sorger; og lig Magneten, der, som De har fortalt mig, har eens Bevægelse paa forskjellige Steder, skulle vi føle det samme paa enhver af Verdens Kanter.

Lad altsaa det Haab fare, om De nogensinde havde fattet det, at skabe Dem en udelukkende Lyksaligbed og kiøbe den paa min Lykkes Bekostning. Vent ikke at blive lykkelig, naar jeg bliver vanæret eller at kunne skue med et roligt Øje min Skjændsel og mine Taarer. Tro mig, min Ven, jeg kjender Deres Hjerte bedre end De kjender det. En saa øm og sand Kjærlighed bør kunne herske over Begjærlighederne; De har opvakt alt for mange til at de ikke skulde endes med Deres Undergang, og De kan ikke mere fuldbyrde min Ulykke, uden at berede Dem Deres egen.

Jeg vilde ønske, at De kunde føle, hvor vigtigt det er for os begge, at De overlod Omsorgen for vor fælles Skjebne aldeles til mig. Tvivler De paa, at jeg ikke har Dem saa kjær som mig selv? Og tænker De, at den Lykke, De ej skulde dele med mig, vilde agtes af mig for en Lykke? Nej, min Ven, jeg har den samme Interesse som De, og — lidt mere Fornuft til at styre den. Jeg tilstaaer, at jeg er yngre; men har De

aldrig

aldrig lagt Mærke til, at den qvindelige Fornuft, om den end sædvanligen er svagere og snarere svækkes, ogsaa snarere modnes, liig en svag Soelsikke, der voxer og henvisner hastigere end Egen? Fra den første Alder af ere vi betroede saa farlig en Skat, at Omhuen for at bevare den snart vækker vort Ommomme; og levende at føle den Fare, som man udsætte os for ved en Ting, er det fortræffeligste Middel til at indsee dens sande Vigtighed. Jo mere jeg sysselsætter mig med vor Skjæbne, desmere finder jeg for min Deel, at Fornuften byder Dem det, som jeg fordrer af Dem i Kjærlighedens Navn. Følg da dens blide Stemme, og lad Dem lede, ak! af en anden Blind, men som dog har en Styttestav.

Jeg veed ikke, min Ven, om vore Hjerter ville være saa lykkelige, at forstaae hinanden, og om De, ved at læse dette Brev, fornemmer den samme Følelse, som frembragte det. Jeg veed ikke om vi nogensinde kunde vorde enige i Maaden at see Tingene paa, saaledes som vi ere det i at føle dem; men jeg veed vel, at dens Meening af os to, der mindst adskiller sin Lykke fra den andens, er den, der fortjener Fortrinet.

Brev XII.

Til Julie.

Min Julie, hvor Deres Brevs Simpelhed er rørende! Hvor opdager jeg ikke der en ustyldig Sjels Blidhed og Kjærlighedens smme Bekymring! Deres Tanker udvikle sig uden Konst og Anstrængelse; og paa Hjertet gjøre de saa behageligt et Indtryk, som en konstlet Stiil aldrig kunde frembringe. De giver uomstødelige Grunde en saa simpel Indklædning, at man maa overtænke dem, for at føle deres Kraft; og de hejeste Tanker koste Dem saa lidet, at man skulde ansee dem for en almindelig Maade at tænke paa. Ja, i Sandhed, Dem tilkommer det at lede vor Skiebne; det er ikke en Rettighed, jeg afstaaer Dem, men en Pligt, jeg fordrer af Dem, en Retfærdighed, jeg forlanger af Dem, og Deres Fornuft maa holde mig skadesløs for den Forlegenhed, De har bragt mig i. Fra nu af overgiver jeg Dem Herredømmet over min Villie saalænge jeg lever: Byd over mig, som over et Menneske, der agter sig selv for intet og hvis hele Væsen ikke kiender noget andet Forhold end det, som det staaer i til Dem. Tvivl ikke paa, jeg jo skal holde den Forbindelse, jeg indgaaer, i hvad De end kan foreskrive mig. Enten har jeg Nytte deraf, eller De bliver lykkeligere

der-

derved, og jeg seer overalt den sikkre Løn for min Lydighed. Jeg overlader Dem da uden Forbeholdenhed Omhuen for vor fælleds Lykke; gjør hvad Deres Lykke fordrer, og Alt er gjort. Jeg, som hverken kan glemme Dem et Øieblik, eller tænke paa Dem uden Følelser, som maa undertrykkes vil alleneste sysselsætte mig med den Omhu, De har paalagt mig.

I det Aar, vi nu have studeret sammen, har vor Læsning kun været uden Orden og næsten tilfældig, mere for at prøve Deres Smag end for at danne den. Desuden kunde vi med saa megen Sjelsuroe ikkun have liden Aandsfriihed. Øinene vare flygtig fæstede paa Bogen, Munden udtalte Ordene, men Opmærksomheden manglede stedse. Deres lille Cousine, som ikke var saa adspredt, bebrejdede os vor liden Fatteevne, og erhvervede sig letteligen den Ære, at gjøre større Fremgang end vi. Uformærkt er hun bleven Lærerens Lærer, og, skjønt vi undertiden have leet af hendes Pretentioner, er hun virkelig den eneste af os tre, der veed noget af alt det, vi have lært.

For da at gjenvinde den spildte Tid, (o! Julie blev den nogensinde bedre anvendt?) har jeg udtænkt en Slags Plan, hvis Methode kan erstatte hvad Adspredelsen har skadet vore Kundskaber. Jeg sender Dem den; vi skulle snart læse den sammen, og jeg lader mig nøje med her at gjøre nogle flygtige Anmærkninger over den.

Der-

Dersom vi, min kjære Veninde, vilde indsamle os Lærdom for at udkramme den, og mere søge Kundskaber for andre end for os selv, saa duer mit System ikke noget, thi det sigter stedse til at uddrage lidet af Meget, og gjøre en liden Samling af et stort Bibliothek. Lærdom er hos den største Deel af dem, som dyrke den, en Mynt, man sætter megen Pris paa, men som dog ikke bidrager noget til vort Vel, uden for saavidt man giver den ud, og har kun Værd i Handel og Vandel. Derov vore Lærde den Glæde, at lade sig høre, og Kundskaben skal ikke længere have noget tillokkende for dem. De indsamle den i deres Studerekammer kun for at udbrede den blandt Almeenheden: de ville kun være vise i andres Øine, og de vilde ikke mere bekymre sig om Studering, dersom de manglede Beundrere *). Vi, som ville have Nytte af vore Kundskaber, samle dem ikke for at sælge dem; ikke heller for at bebyrde os dermed, men for selv at gjøre Brug af dem. At læse lidet og tænke meget ved vor Læsning, eller, hvad der er det samme, at tale meget derom med hinanden, er Midlet til vel at fordøje den. Naar man engang har

*) Saaledes tænkte endog Seneka. Om man gav mig, siger han, al Viden paa det Vilkaar, ikke at lægge den for Dagen, vilde jeg ikke have den. Høje Philosophie, dertil altsaa er du nyttig!

har en aaben Forstand formedelst Vanen i at tænke, saa troer jeg det er stedse bedre at finde af sig selv de Ting, man skulde finde i Bøgerne; det er den sande Hemmelighed til vel at indpræge dem i sit Hoved og gjøre dem til sine egne; istædet for at vi, naar vi modtage dem saadan, som man giver os dem, stedse besidde dem, i en fremmed Skikkelse. Vi ere rigere end vi tænke: men, man afretter os som Montagne siger, til at borge og tigge; man lærer os snarere at betjene sig af andres Formue, end af sin egen; eller rettere, i det vi ideligen samle sammen, vove vi ikke at røre ved noget: Vi ligne hine Gjerrige, som kun tænke paa at fylde deres Kornlofter, og omkomme af Hunger midt i Overflødigheden.

Jeg tilstaaer, at der er mange Mennesker, for hvilke denne Methode vilde være meget skadelig, og som trænge til at læse meget og tænke lidet; da de have tomme Hoveder, samle de udenom intet saa slet, som det, de frembringe af dem selv. Jeg anpriser Dem det gandske Modsatte, Dem, som anbringer mere i Deres Læsning end, De finder der, og hvis hurtige Forstand gjør over Bogen en anden Bog, undertiden bedre end den første. Vi ville da meddele hinanden vore Tanker; jeg vil sige Dem hvad andre have tænkt; De kan sige mig hvad De selv tænker om samme Ting; og ofte vil jeg i Underviisningstimen have lært mere end De.

Jo mindre De har at læse, jo bedre Valg bør De gjøre; og her er Grundene til min Paastand. Det er, som jeg nylig har sagt en stor Fejl hos dem, der studere, at de sætte al for megen Liid til deres Bøger, og tage ikke nok af deres egen Forraad, uden at tænke paa, at af alle Sophister er vor Forstand næsten stedse den, som mindst bedrager os. Saasnart man kan trænge ind i sig selv, føler enhver hvad der er Godt, skjelner enhver hvad der er Smukt: vi trænge ikke til at man skal lære os at kjende hverken det eene eller det andet, og man bedrager sig ikke deri, uden for saavidt, man vil bedrage sig. Men Exemplerne paa det udmærkede Gode og det udmærkede Skjenne ere sjeldnere og mindre bekjendte; vi maae søge dem langt fra os. Forfængelighedeu, som maaler Naturens Kræfter efter vor Svaghed, gjør, at vi ansee de Egenskaber, vi ikke føle hos os selv, for Hjernespind: Dorsthed og ond Villie støtte sig paa denne formeente Umulighed, og det man ikke seer dagligen, paastaaer det svage Menneske at man aldrig seer. Det er denne Vildfarelse, man bør tilintetgjøre. Store Gjenstande maa man vænne sig til at see og fornemme, for at berøve sig enhver Skingrund til ikke at efterligne dem. Sjelen høves, Hjertet opflammes ved Synet af disse guddommelige Mønstere; ved at betragte dem, søger man at vorde dem lig, og man taaler intet Middelmaadigt uden med stor Modbydelighed.

Lad

Lad os da ikke søge i Bøger de Grundsætninger og Forskrivter, vi sikkrere finde i vort eget Bryst. Lad os forbigaae Philosophernes forsængelige Tvist om Lykkalighed og Dyd; til at gjøre os gode og lykkelige, ville vi nytte den Tid, de spilde med at undersøge, hvodan man bør være det, og lad os hellere tænke os store Exempler til Efterligning end unyttige Systemer til Efterfølgelse.

Jeg har stedse troet, at det Gode var kun det Skjønne i Udøvelse, at det eene er nøje forbundet med det andet, og at de begge have en fælleds Oprindelse i den velordnede Natur. Af denne Idee følger, at Smagen fuldkommengjøres ved de samme Midler som Sædelighedsfølelsen, og at en Sjel, som meget røres af Dydens Ynde, maa forholdsviis føle ligesaa meget ved al anden Skjønhed. Man øves i at see, som i at føle, eller rettere et nøjagtigt Syn er kun en fiin Følelse. Det er saaledes at en Maler ved Synet af et smukt Landskab eller et skjønt Malerie, henrykkes ved Gjenstande, som ikke engang bemærkes af et almindeligt Øje. Hvor mange Ting er der ikke, som man kun ved Følelsen fornemmer, uden at det er os mulige at give nogen Grund derfor? Hvor mange Ting møde vi ikke ideligen, som Smagen allene dømmer om? Smagen er i en vis Forstand Dømmekraftens Microscop: det er den, som gjør at den kan omfatte de smaae Gjenstande, og dens Virkninger begynde, hvor Dømmekraftens standse.

Hvad skal man da gjøre for at dyrke den? Øve sig i at see ligesom i at føle, og at domme om det Skjønne ved Beskuelsen, som om det Gode ved Følelsen. Jeg paastaaer endog, at ikke ethvert Hjerte er istand til at bevæges ved Julies første Øjekast.

De seer altsaa, min fortreffelige Eleve, hvorfor jeg indskrænker al Deres Studering til Smagens og Sædelighedens Bøger. De seer her, hvorfor jeg, hvis Methode kun bestaaer af Exempler, ikke giver Dem nogen anden Definition paa Dyder, end et Skilderie af dydige Mennesker, ikke heller andre Regler for at skrive godt, end velskrevne Bøger.

Vær altsaa ikke forundret over den Indskrænkning, jeg gjør i Deres forrige Læsning; jeg er overbeviist om, at man bør indskrænke den, for at gjøre den nyttig, og jeg indseer dagligen bedre, at alt det, der ikke taler til Sjelen, er uværdigt til at sysselsætte Dem. Vi ville lade alle Sprog fare, undtagen det italienske, som De forstaaer og elsker Vi ville høre op med vore Begyndelsesgrunde i Algebra og Geometrien. Vi skulde endogsaa forlade Physiken, dersom de Udtryk, den forsyner os med, tillode mig det. Vi ville for stedse give Slip paa den nyere Historie, undtagen vort Lands; og det endda kun fordi det er et frit og simpelt Land, hvor man finder Mennesker af fordums Dage i nyere Tider. Lad Dem derfor ikke blende af dem, som

sige, at den meest interessante Historie for enhver er hans Lands Historie; det er ikke sandt. Der gives Lande, hvis Historie ikke engang kan læses med mindre man er et indskrænket Hoved eller en Stadsmægler. Den meest interessante Historie er den, hvor man finder de fleste Exempler paa Sæder og forskiellige Karakterer af hvert Slags, med et Ord: den meest lærerige; De ville sige Dem, at det findes ligesaa meget af alt dette hos os, som hos de Gamle; det er ikke sandt. Slaa op i den gamle Historie, og kom dem til at tie. Der gives Folk uden Physiognomie, som ikke behøve Malere; der gives Regjeringsformer uden Karakteer, som ikke behøve Historieskrivere, og hvor man kun behøver at vide hvad Plads en Mand beklæder, for at vide alt hvad han vil gjøre der. De ville sige Dem, vi mangle gode Historieskrivere; — men spørg dem, hvorfor? — Det er ikke sandt. Giv Stof til gode Historier, og de gode Historieskrivere ville nok findes. De ville endelig sige, at Menneskene i alle Tider ligne hverandre, at de have de samme Dyder og samme Laster; at man kun beundrer de Gamle fordi de ere gamle: det er heller ikke sandt; thi i fordums Dage uderettede man store Ting ved ringe Midler, og nu gjør man det gandske Modsatte. De Gamle vare deres Historieskriveres Samtidige, og have dog lært os at beundre dem. Gandeligen dersom Efterslægten

nogen-

nogensinde skal beundre vore, saa har den ikke lært det af os.

For at føje Deres ufraskillige Cusine har jeg ladet nogle Moerskabsbøger, som jeg ikke vilde have bestemt for Dem, gaae med. Naar jeg undtager Petrark, Tasso, Metastas og det franske Theaters Mestere, befatte vi os hverken med Digtere eller Elskovsbøger, som stride mod den sædvanlige Læsning, der er helliget Deres Kjøn. Hvad kunde vi i disse Bøger faae at vide om Elskov? O! Julie, vort Hjerte siger os mere derom end de, og det Sprog, som er laant af Bøger, er meget koldt for den, som selv er i Lidenskab. Desuden svække disse Studeringer Sjelen, blødgjøre den, og berøve den al sin Fjederkraft. Tvertimod er den sande Elskov en fortærende Ild, som opflammer alle de andre Følelser, og besjeler dem med en ny Fyrighed. Det er derfor man har sagt, at Elskov dannede Helte. Held den, som Skjebnen havde bestemt til at blive det, og som havde Julie til Elskerinde!

Brev XIII.

Fra Julie.

Jeg sagde Dem det nok, at vi vare lykkelige; intet lærer os det bedre end den Kedsomhed, jeg føler

ler ved den mindste Forandring i vor Forfatning. Dersom vi før havde følt større Bekymring, skulde da en Fraværelse af to Dage foraarsage os saa megen? Jeg siger os, thi jeg veed, at min Ven deler min utaalmodige Længsel; han deler den fordi jeg føler den; og han føler den ogsaa selv: det behøver han nu ikke mere, at sige mig.

Vi have kun været paa Landet siden igaar Aftes; den Time er endnu ikke kommen, at jeg skulde see Dem i Byen, og imidlertid gjør Forandringen af Stedet, at jeg allerede finder Deres Fraværelse utaaleligere. Dersom De ikke havde forbudet mig Geometrien, vilde jeg sige Dem, at min Urolighed retter sig efter de sammensatte Forhold af Tidens og Stedets Mellemrum, saa meget forøger Fraſtanden det Ubehagelige i Skilsmissen.

Jeg har medbragt Deres Brev og Studereplan, for at overtænke begge, og jeg har allerede to Gange gjennemlæst det første: Slutningen deraf rører mig meget. Jeg seer, min Ven, at De føler den sande Elskov, efterdi den ikke har bersvet Dem Smag for det Ædle, og fordi De endnu, i den meest følsomme Deel af Deres Hjerte kan gjøre Opofringer for Dyden. Sandelig, at misbruge Underviisningsforretningen til et Fruentimmers Fordærvelse, er den lastværdigste af alle Forseelser; og at ville røre sin Beherskerinde ved Hjelp af Romaner, er at føle saare liden Kraft hos sig selv. Dersom De i Deres Underviisninger havde

dannet

dannet Philosophien efter Deres Hensigter, dersom De havde søgt at fremsætte Grundsætninger, der vare Deres Interesse gunstigere, vilde De, i det De søgte at bedrage mig, snart befriet mig fra at blive bedraget; men den meest farlige af Deres Forspørgelser er den, at De aldeles ikke gjør noget Forsøg derpaa. Fra det Øjeblik af, at Tørsten efter at elske bemægtigede sig mit Hjerte, og jeg følte, at der opkom Trang til en evig Hengivenhed, bad jeg ikke Himlen om at forene mig med en elskværdig Mand, men med en Mand, der havde en skjøn Sjel: thi jeg følte vel, at af alle Behageligheder, man kan have, er den mindst underkastet Afsmag, og at Retskaffenhed og Ære pryde alle de Følelser, som de ledsage. Fordi jeg gav det Fortrinet, som fortjente det, har jeg, ligesom Salomon, faaet det, jeg ikke bad om, tilligemed det, jeg bad om. Af dette Ønskes Opfyldelse spaaer jeg Godt om mine andre Ønsker, og jeg tvivler ikke paa, min Ven, engang at kunne gjøre Dem saa lykkelig, som De fortjener at være det. Midlerne dertil ere langsomme, vanskelige, tvivlsomme; Forhindringerne skrække ige. Jeg vover ikke, at love noget; men tro, at alt, hvad Taalmod og Elskov kunne gjøre, skal ikke vorde forglemt. Vedbliv imidlertid at behage min Moder i alt, og bevar Dem paa, ved min Faders Tilbagekomst, som endelig efter 30 Aars Tjeneste, trækker sig aldeles tilbage, at tåle en gammel barsk Adelsmands Stolthed, som vil elske

Dem

Dem uden at smigre Dem, og agte Dem, uden at sige Dem det.

Jeg havde her afbrudt mit Brev, for at spadsere i Kratskoven, som er nær ved vort Huus. O min søde Ven! Jeg førte dig der med mig, eller rettere, jeg bar Dig i mit Bryst. Jeg valgte de Steder, vi skulde gjennemvandre med hinanden; jeg betegnede der de Hvilesteder, der vare værdige til at modtage os; vore Hjerter aabnede sig allerede forud paa disse yndige Lønsteder; de forøgede de Glæder, vi smagte ved at være sammen; de fik igjen et nyt Værd ved to sande Elskendes Nærværelse, og jeg undredes over, at jeg der ikke havde allene opdaget de Skjønheder, jeg fandt der i dit Selskab.

Blandt de naturlige Løvhytter, som dette fortryllende Sted danner, er der een, som er mere fortryllende end de andre, i hvilken jeg meest forsøjer mig, og hvor jeg af denne Grund bestemmer min Ven en liden Overraskelse.

Der vil jeg, uagtet de almindelige Fordomme, lade Dem føle, hvor stort Fortrin det, som Hiertet giver, har for det Uforskamheden tilraner sig. Men da jeg befrygter at Deres levende Indbildningskraft skal anstrænge sig alt for meget, maa jeg sige Dem i Forveien: vi ville ikke gaae sammen i Løvhytten uden den ufraskillelige Cusiné.

Da,

Da vi just tale om hende, maa jeg sige Dem, det er bestemt, om det ikke mishager Dem, at De kommer og beseger os paa Mandag. Min Moder vil sende sin Caleche til min Cusine; De kan indfinde Dem hos hende Klokken 10; hun bringer Dem med hid: De skal tilbringe Dagen med os, og vi ville alle sammen vende tilbage den følgende Dags Eftermiddag.

Saavidt var jeg kommen med mit Brev, da det faldt mig ind, at jeg her ikke havde saa god Lejlighed til at sende det til Dem som i Byen. Jeg havde først tænkt at tilbagesende Dem een af Deres Beger ved den lille August, Gartnerens Søn, og at lægge et Omslag om denne Bog, i hvilket jeg vilde have indsluttet mit Brev. Men det havde ikke allene været uvist at de vilde falde paa at søge det der, men det vilde tillige været en utilgivelig Uforsigtighed, at udsætte vort Kjerligheds Skjebne for slige Tilfælde. Jeg lader mig nøje med simpelt at tilkjendegive Dem ved en Billet Mødet paa Mandag, og gjemmer Brevet for at overlevere det i Deres egne Hænder. Jeg var ogsaa bekymret for, at det vilde indeholde for megen Oplysning angaaende Hemmeligheden i Løvhytten.

Brev XIV.

Til Julie.

Hvad har Du gjort, ak! hvad har Du gjort, min Julie? Du vilde belønne mig, og Du har gjort mig ulykkelig. Jeg er beruset, jeg er afsindig. Mine Sandser ere forvirrede, alle mine Evner ere i Oprør ved dette dræbende Kys. Du vilde lindre min Smerte, Grusomme! Du forøger det. Det er Gift, jeg har indsuget paa Dine Læber; den ophidser, mit Blod, den dræber mig, og Din Medlidenhed berøver mig Livet.

O udødelige Erindring om dette Forblindelsens, Afsindighedens og Fortryllelsens Øjeblik! Aldrig, aldrig skal du udslettes af min Sjel, og saalænge Julies Ynder ere prægede deri, saalænge dette urolige Hjerte har Følelser og Sukke, vil du udgjøre mit Livs Plage og Lyksalighed!

Ak! jeg nød en tilsyneladende Rolighed; underkastet Din højeste Villie knurrede jeg ikke mere over en Skjebne, Du byder over. Jeg havde standset en forvoven Indbildningskrafts tøileløse Flugt; jeg havde indhyllet mine Blikke i et Slør, og lagt et Baand paa mit Hjerte; mine Begjerligheder vovede kun halvt at fremliste sig; jeg var saa fornøjet som jeg kunde være. Jeg faaer Din Billet, jeg flyer hen til Din Cusine; vi tage til Clarens;

rens; jeg seer Dig og mit Hjerte banker; Din Tones blide Lyd bringer det paa ny i Bevæ else; jeg nærmer mig Dig ligesom ude af mig selv og det var en Lykke, at Din Cusine, for at skjule min Uroslighed for Din Moder, henledte Samtalen paa andre Gjenstande. Vi gjennemvandre Haven, vi spise roligen til Middag; Du styer mig hemmeligen Dit Brev, som jeg ikke vover at læse for dette frygtelige Vidne: Solen begynder at dale, for dens sidste Straaler flygte vi alle tre ind i Skoven, og min rolige Enfoldighed kunde ikke tænke sig en mere behagelig Forsatning end min.

I det vi nærmede os Løvhytten, mærkede jeg, ikke uden en lønlig Forvirring, eders betydningsfulde Blik, eders gjensidige Smiil og Dine Kinders Rødme faaer en ny Glands. Da vi kom derind, saae jeg med Forundring Din Cusine nærme sig hen til mig, og med en spogefuld bedende Mine forlangte hun et Kys af mig. Uden at begribe noget af denne Hemmelighed omfavnede jeg denne fortryllende Veninde og saa elskværdig, saa indtagende hun end er, følte jeg aldrig tydeligere, at Følelsernes Værd kun bestemmes af Hjertet. Men hvor blev jeg et Øjeblik derefter tilmode, da jeg fornam ..... min Haand skjelver ..... da jeg føler behagelige Gysen! .... Din Rosenmund ..... Julies Mund .... hvile, svæve paa mine Læber, og Dine Arme omfavner mig? Nei, Himlens Ild er ikke mere levende, ikke mere hastig, end

den,

den, som i et Nu opflammede mig. Alle Delene af mit Væsen trængte sig sammen under denne salige Berørelse. Ild stremmede med vore Sukke fra vore brændende Læber, og mit Hjerte var færdigt at briste under denne Vellyst .... da jeg pludselig saae Dig blegne, lukke Øinene, stytte Dig paa Din Cusine, og falde i Afmagt. Saaledes qvalte Skrækken Glæden, og min Lykksalighed var kun en Lynstraale.

Neppe veed jeg hvad der siden dette uhældige Øieblik er hændet mig. Det dybe Indtryk, som det gjorde paa mig, kan ikke mere udslettes. En Gunst? ..... sig hellere en gyselig Pine! .... Nei, behold Dine Kys, jeg kan ikke taale dem .. .. de ere alt for heftige, alt for gjennemtrængende; de gjennembore, brænde lige til Marven ..... de vilde gjøre mig rasende. Et eneste, et eneste har styrtet mig i en Forvirring, hvorfra jeg ikke mere kan udrive mig. Jeg er ikke længere den samme, jeg var, og finder heller ikke at Du er det. Jeg finder Dig ikke mere som tilforn streng og tilbageholden; men jeg fornemmer og føler Dig stedse sluttet til mit Bryst, som Du var det et Øieblik. O Julie! Hvad Skjebne end en Følelse, jeg ikke mere kan undertrykke, bebuder mig, hvad Behandling end Din Haardhed bestemmer mig til, kan jeg dog ikke længere leve i den Forfatning hvori jeg er, og jeg føler at jeg endeligen maa døe ved Dine Fødder ..... eller i Dine Arme.

Brev XV.

Fra Julie.

Det er magtpaaliggende, bedste Ven, at vi adskilles for nogen Tid; og dette er den første Prøve paa den Lydighed, De har lovet mig. De kan troe, jeg har meget vigtige Grunde hvorfor jeg netop nu fordrer det: De veed det alt for vel at jeg maa have dem, efterdi jeg fatter en saadan Beslutning; men De behøver jo blot min Villie.

For længe siden har De skullet gjort en Reise til Walliserland. Jeg ønskede at De kunde foretage den nu, da det endnu ikke er koldt. Skjønt Efteraaret endnu er behageligt her, seer De dog allerede Snee paa Bjerget Dent de Jamant *) og om sex Uger vilde jeg ikke lade Dem gjøre denne Reise i en saa raa Hilmmelegn. See da til at De kan reise i Morgen: De, skal skrive mig til under den Adresse, jeg her sender Dem, og De kan sende mig Deres, naar De er kommen til Sion.

De har aldrig villet tale til mig om hvorledes det staaer med Deres Sager; men De er ikke i Deres Fædreneland; jeg veed at De der kun har ubetydelig Formue, og at De kun sætter den til her, hvor De ikke vilde blive uden for min Skyld.

Jeg

*) Et høit Bjerg i Vaadtland.

Jeg kan altsaa forudsætte, at en Deel af Deres Pung findes i min, og jeg sender Dem her til Afdrag noget Ubetydeligt i en Pung, som er indsluttet i denne Æske, hvilken De ikke maae aabne i Overbringerens Nærværelse. Jeg har ikke i Sinde at gaae Vanskeligheder i Møde: jeg agter Dem formeget til at troe Dem istand til at gjøre Vanskeligheder.

Jeg forbyder Dem, ikke alleneste at vende tilbage uden min Ordre, men endog at tage Afsked med os. De kan ligefrem tilskrive min Moder eller mig, for at berette os, at De er nødt til strax at reise i Anledning af en uventet Sag, og De kan om De vil, give mig, nogen Underretning om hvad jeg skal læse indtil De kommer tilbage. Alt dette maa skee uforstilt og uden mindste Skin af Hemmelighed. Lev vel, min Ven; glem ikke at De fører Julies Hjerte og Kolighed med Dem.

Brev XVI.

Svar.

Jeg læser Deres rædsomme Brev, og gyser ved hver Linie; men jeg vil dog adlyde, jeg har lovet det, jeg bør, jeg pil adlyde. Men De veed ikke, nej; Grusomme, De skal aldrig vide, hvad et saadant Offer koster mit Hjerte. Ak, De behøvede

ikke

ikke at sætte mig paa Prøve i Løvhytten for at gjøre mig det feleligt. Kun til Unytte har Deres ubevægelige Hjerte udtænkt denne Grusomhed, og jeg kan i det mindste trodse Dem med at gjøre mig mere ulykkelig.

De faaer her Deres Æske tilbage i den samme Stand, som De sendte mig den. At forene Haan med Grumhed er alt for haardt: Om jeg end og lod Dem byde over min Skjebne, har jeg dog ikke overladt min Ære til Deres Egenraadighed. Det er en hellig Skat, (ak! den eneste jeg har tilbage) som indtil det sidste Aandedræt ikke skal betroes til nogen uden allene til mig selv.

Brev XVII.

Gjensvar.

Jeg beklager Deres Brev; det er den eneste Ufornuftige, De nogensinde har skrevet.

Jeg betænker altsaa Deres Ære, som jeg tusinde Gange vilde give mit Liv for! Din Ære fornærmer jeg, Utaknemmelige! Du, som har seet mig bereed til at opofre min for Dig? Hvad er det da for en Ære, jeg krænker? Siig mig det, ædle Hjerte, uforfinede Sjel? Ak hvor foragtlig er Du, der-

som

som Du kun har en Ære, som Julie ikke kjender! Hvorledes! de, som ville dele hinandens Skjebne, skulde det ikke anstaae at dele hinandens Formue; og den, som siger at han hører mig til, anseer sig for beskæmmet ved mine Gaver? Naar blev det nedrigt at modtage noget af den, man elsker? Naar blev det, som Hjertet giver, en Vanære for det, som Hjertet modtager? .... „Men man foragter det Menneske, som modtager noget af et andet, man foragter den, hvis Fornødenheder overstige hans Formue!“ ..... Og hvo foragter ham? Nedrige Sjele, som sætte deres Ære i Rigdomme, og veje Dyder efter Guldet. Kan en retskaffen Mand betroe sin Ære til disse lave Grundsætninger, og er Fornuften selv ikke indtaget til Gunst for den Fattigste?

Vel gives der vanærende Gaver, som en brav Mand ikke kan modtage; men veed De vel, at deslige Gaver ikke mindre vanære den Haand, der tilbyder dem, og at en Gave, som uden Vanære kan gives, ogsaa uden Vanære kan modtages: Men, sandeligen mit Hjerte misbilliger ikke den, jeg har tilbudet Dem; det er tvertimod stolt deraf! *) Jeg kjender intet foragteligere end en Mand, hvis Hjerte

*) Hun har ret. Efter den hemmelige Bevæggrund til denne Reise, bleve Penge aldrig ædlere anvendte. Det er stor Skade, at denne Anvendelse ikke har havnet mere.

Hjerte og Ombu man kjøber, naar man undtager det Fruentimmer, der betales derfor, men blant to forenede Hjerter er Fælledsskab i Formue en Retfærdighed og en Pligt: Og finder jeg, at jeg endnu har givet Dem mindre end det, jeg har mere end De, saa modtager jeg uden Betænkning, det jeg beholder tilovers, og bliver Dem skyldig det, jeg ikke har givet Dem. Ak! dersom Elskendes Gaver ere byrdefulde, hvilket Hjerte kan da nogensinde være erkjendeligt?

Formoder De maaske at jeg unddrager mine Fornødenheder det, jeg bestemmer til at afhjelpe Deres? Jeg vil give Dem et uomstødeligt Beviis paa det Modsatte. I den Pung, jeg tilbagesender Dem, er der dobbelt saameget, som der var første Gang, og det stod til mig endnu at fordoble det. Vel giver min Fader mig bestemte Lommepenge, der kun ere maadelige, men jeg har aldrig nødig at røre ved den, saa omhyggelig er min Moder i at forsyne mig med alt, ikke at tale om min Broderen og Kniplen vare tilstrækkelige til at forskaffe mig alt. Det er sandt, jeg har ikke altid været saa rig; en uheldig Lidenskabs Bekymringer have for længe siden kommet mig til at forsømme en vis Ombu, hvortil jeg anvendte min Overflod; det er en Grund mere til at anvende den saaledes, som jeg gjør. Jeg maa ydmyge Dem for den Uret, som De har gjort Dem skyldig i, og Kjerligheden maa udsone de Fejl, som den er Aarsag i.

Lad

Lad os komme til det Væsentlige. De siger at Æren forbyder Dem at modtage mine Gaver. Dersom det er saa, har jeg intet videre at sige, og jeg er enig med Dem, at det ikke er Dem muligt at afslaae en saadan Ombu. Dersom De da kan bevise mig dette, saa gjer det, men tydeligt, nomstodeligt, og uden tom Spidsfindighed: thi De veed, jeg hader Sophismer: da kan De give mig Pungen tilbage, jeg modtager den uden at beklage mig derover, og der skal ikke mere blive talt derom.

Men da jeg hverken kan lide de Folk, der tage alting saa nøje, eller den falske Point d' Honneur, saa send mig endnu en Gang Æsken tilbage uden Retfærdigsjørelse, eller naar Deres Retfærdiggjørelse er slet, vil jeg ikke see Dem mere. Lev vel; overvei det vel.

Brev. XVIII.

Til Juiie.

Jeg har modtaget Deres Gaver, jeg reiste uden at see Dem, og er nu her, langt borte fra Dem. Er De fornøjet med deres Grusomheder, og har jeg været Dem lydig nok?

Jeg kan ikke melde Dem noget om min Reise: Jeg veed neppe selv hvorledes den har været. I tre Dage har jeg kun reist ti Mile; hvert Skridt, der fiernede mig fra Dem, adskilte mit Legeme fra min Sjæl, og gav mig en Forsmag paa Døden. Jeg vilde beskrive Dem, hvad jeg saae. Unyttige Forsæt! Jeg saae intet uden Dem, og kan kun male Dem Julie. De mægtige Bevægelser, jeg Slag paa Slag følte, have gjort mig ideligen adspredt; jeg følte mig stedse der, hvor jeg ikke var; neppe havde jeg Aandsnærværelse nok til at følge med og spørge om Vejen, og jeg er komme til Sion uden at forlade Vevai.

Saaledes har jeg udfundet den Hemmelighed, at undgaae Deres Haardhed og at see Dem uden at være Dem ulydig. Ja, Grusomme! Hvordant De end har vidst at bære Dem ad, har De dog ikke aldeles kunnet adskille mig fra Dem. Jeg har i min Landflygtighed kun ført den mindste Deel af mit Væsen med mig; alt hvad der er levende hos mig forbliver uophørligen hos Dem. Ustraffet omsvæver det Deres Øine, Deres Læber, Deres Bryst og alle Deres Yndigheder; det trænger overalt igjennem, som en fiin Duft, og jeg er tvertimod Deres Formening lykkeligere end jeg nogensinde var det med Deres Billie. Jeg skal her besørge nogle Forretninger; Det sætter mig i Forlegenhed. Jeg er ikke at beklage naar jeg er i Eenrum, hvor jeg kan hysselsætte mig med Dem, og henflytte mig til

de

de Steder, hvor De ere. Det virksomme Liv, som aldeles kalder mig tilbage til mig selv, er mig ene udstaaeligt. Jeg vil forrette mine Sager slet og hastig, for snart at vorde fri, og efter eget Behag at kunne omvanke paa de øde Steder, som i mine Øine udgjøre dette Lands Yndigheder. Man maa flye alt og leve ene i Verden, naar man ikke kan leve der med Dem.

Brev. XIX.

Til Julie.

Intet uden Deres Befaling holder mig længere her tilbage: De fem Dage, jeg har været her, have været mere end tilstrækkelige for mine Forretninger, om man ellers kan kalde det Forretninger, som Hjertet ingen Deel har i. Nu har De intet Paaskud mere, og kan ikke lade mig være borte fra Dem uden for at plage mig.

Jeg begynder at blive meget urolig over mit første Brevs Skjebne: Det blev skrevet og sendt paa Posthuset da jeg kom her: Dets Adresse blev troeligen afcopieret efter den, De sendte mig; jeg har sendt Dem min med samme Omhu, og dersom De betimeligen havde givet mig Svar, saa havde

jeg

jeg allerede havt Deres Brev. Dette Svar udeblíver imidlertid, og der er ingen mulig og uheldig Aarsag til dets Forsinkelse, som jo min forvirrede Forstand ikke tænker sig. O min Julie! Hvor mange uformodentlige Tilfælde kunne i otte Dage sønderrive de behageligste Baand i Verden! Jeg gyser ved den Tanke, at der er kun et eneste Middel for mig til at vorde lykkelig, og tusinde til at vorde ulykkelig. Julie! Skulde De have forglemt mig? O det er min skrækkeligste Bekymring. Jeg kan væbne mig med Standhaftighed mod alle andre Uheld, men al min Sjels Kraft taber sig ved den blotte Formodning om dette.

Jeg seer hvor liden Grund jeg har til denne Urolighed, og kan ikke stille den. Følelsen af mine Uheld foreges uophørligen naar jeg er borte fra Dem; og ligesom der ikke vare nok til at gjøre mig modløs, digter jeg stedse uvisse for at opvække alle de andre. I Begyndelsen var min Uro mindre heftig. Forvirringen over den hastige Afrejse, Bevægelsen paa Rejsen fordrev min Kjedsomhed; den vil vækkes igjen i den stille Ensomhed. Ak! Jeg var i en Kamp; et dræbende Sværd har gjennemboret mit Bryst, og Smerten er først bleven følelig lang Tid efter Saaret.

Ofte naar jeg læste Romaner, har jeg leet af Elskerens smaalose Klager over Fraværelse. O! da vidste jeg ikke hvor uudstaaelig Deres engang skulde blive mig! Jeg føler nu hvor lidt en rolig Sjel

er

er skikket til at dømme om Lidenskaber, hvor uforstandigt det er at lee af Følelser, man ikke har kjendt. Skal jeg imidlertid sige Dem det? Jeg veed ikke hvad for en trøstende og behagelig Tanke, der formilder det bittre i at være borte fra Dem, naar jeg tænker, at det er skeet efter Deres Befaling. De Lidelser, som De bereder mig, ere mig mindre grusomme end om Skjebnen havde paaført mig dem; dersom det kan tjene til at tilfredsstille Dem, vilde det gjøre mig ondt ikke at føle Dem; de ere selv Borgen for deres Erstatning, og jeg kjender alt for vel Deres Hjerte til at troe, at De kunde være grusom, uden at kunne høste den mindste Nytte deraf.

Dersom De vil prøve mig, skal jeg ikke mere knurre derover: Det er billigt at de maa vide om jeg er stadig, taalmodig, fojelig, med et Ord værdig det Gode, De forbeholder mig. Gud! Dersom dette var Deres Tanke, vilde jeg beklage mig over at jeg lider alt for lidt. O! nej, for at nære i mit Hjerte en saa sød Forhaabning, udtænk, om muligt, Lidelser, som staae i bedre Forhold til Deres Løn.

Brev. XX.

Fra Julie.

Jeg faaer paa een Gang begge Deres Breve, og jeg seer af den Uroligbed, De yttrer i det sidste angaaende det forstes Skiebne, at Fornuften, naar Indbildningskraften faaer Forspringet, ikke skynder sig som den, men lader den ofte gaae ene. Formodede De, da De kom til Sedan, at en Poststillion var gandske færdig til Afreisen og ventede kun paa Deres Brev? At dette Brev strax skulde leveres mig, naar det kom herhid, og at ligesaa gunstige Omstændigheder ikke mindre skulde befordre min Svar? Det gaaer ikke saaledes til min gode Ven. Jeg fik Deres to Breve paa een Gang, fordi Postillionen, som kun afgaaer een Gang om Ugen, ikke afreiste forend med det sidste. Der behoves en vis Tid til at uddele Brevene; det samme behøver ogsaa min Commissionair for at overlevere mig mit hemmeligen; og Postillionen vender ikke tilbage Dagen efter at han er kommen hertil. Der udkraves altsaa, naar vi i øvrigt nøje rette os efter Postdagene, otte Dage, til at faae Svar fra hinanden. Jeg forklarer Dem dette her saa tydelig, for een Gang for alle, at berolige Deres heftige Utaalmodighed. Medens De declamerer mod Skiebnen og min Efterladenhed, overbeviises De om, at jeg smil-

delig

deligen søger at underrette mig om alt det, der kan sikkre vor Brevvexling, og forekomme Deres Ængstelighed. Jeg overlader det til Dem at afgjøre, paa hvis Side der bæres den ømmeste Omhu.

Lad os ikke mere tale om Lidelser, min gode Ven: O! ær og deel hellere den Glæde, jeg føler ved atter at see den bedste Fader efter otte Maaneders Fraværelse. Han kom i Torsdags Aften; og fra dette lykkelige Øjeblik har jeg kun tænkt paa ham. * O Du, som jeg meest elsker i Verden næst dem, jeg skylder Livet! Hvorfor skulle Dine Breve og Klager just nu bedrøve min Sjel og forstyrre en igjenforenet Families første Glæder? Du ønskede at mit Hierte stedse skulde sysselsætte sig med Dig; men sig, kunde Du vel elske en vanslægtet Datter, som ved Elskovsluen glemte Blodets Rettigheder, og som en Elskers Klager gjorde ufølsom for en Faders Kjertegn? Nei, min bedste Ven, forgift ikke ved uretfærdige Bebreidelser den uskyldige Glæde, en saa behagelig Følelse indgyder mig. Du, hvis Sjel er saa øm, saa følsom, fatter Du ikke hvor fortryllende det er i disse rene hellige Omfavnelser, at føle en Faders Bryst banke af Glæde mod Datterens? O! troer Du at Hjertet da letteligen kan dele sig, og berøve Naturen noget? Sol che son figlia io mi rammento adesso. (Kun at jeg er Datter føler jeg nu.)

Tænk

*) Det foregaaende Sted beviser at hun lyver.

Tænk imidlertid dog ikke at jeg glemmer Dem. Glemmer man nogensinde hvad man engang har elsket? Nej, de heftigere Indtryk, der henrive os nogle Øjeblikke, udslette derfor ikke de andre. Ikke uden Sorg saae jeg Dem reise, ikke uden Glæde seer Dem komme tilbage; men .. vær taalmodig som jeg, hvor Nødvendigheden kræver det, uden at spørge noget videre. Vær forsikret om, jeg kalder Dem tilbage saasnart som muligt, og tænk, at ofte den, som lydelig klager over Fraværelse, som oftest ikke er den, der meest lider derved.

Brev. XXI.

Til Julie.

Hvad jeg har lidt ved at modtage dette saa inderligen ønskede Brev! Jeg ventede paa Postillionen paa Posthuset. Neppe var Pakken aabnet førend jeg nævner mit Navn; jeg bliver fremfusende; man siger mig, at der er et Brev til mig; jeg hopper af Glæde, jeg forlanger det med den største Utaalmodighed af Verden og saaer det endeligen. Julie, jeg seer Trækkene af Din Haand. Min skiælver ved at udstrække sig for at modtage denne dyrebare Skat. Tusinde Gange vilde jeg kysse disse hellige Bogstaver. O frygtsomme Elskovs Forsigtighed! Jeg vover ikke at føre Brevet til Munden, eller aabne

aabne det i saa mange Vidners Nærværelse. Jeg bortlister mig i en Hast. Mine Knæe skiælve under mig; min tiltagende Sindsbevægelse lader mig neppe mærke Veien; jeg aabner Brevet i den første Tvergade; jeg giennemløber det, jeg opsluger det; og neppe er jeg kommen til de Linier, hvor Du saa naturlig skildrer Dit Hiertes Glæde ved at omfavne Din agtværdige Fader, førend mine Taarer flyde: Man bliver mig vaer, jeg gaae ind i en Allee for at undgaae Tilskuere; der deler jeg Dine ømme Følelser; jeg omfavner med Henrykkelse den lykkelige Fader, som jeg neppe kiender, og da Naturens Stemme erindrer mig om min Fader, saa ofrer jeg hans hædrede Minde nye Taarer.

Og hvad vilde De vel, uforlignelige Pige, lære af mine tomme og sørgelige Kundskaber? Ak det er af Dem man skal lære at kiende alt det Gode og Ædle, den menneskelige Sjel kan modtage og især denne guddommelige Overeensstemmelse mellem Dyd, Elskov og Natur, som aldrig fandtes uden hos Dem. Nei, der gives ingen gavnlig Tilbøielighed, som jo har sit Sæde i Deres Bryst, som jo der udmærker sig ved den Lethed, der er Dem egen; og for selv at kunne danne mit, indseer jeg nok at jeg ogsaa maa underkaste alle mine Følelser Deres, ligesom jeg har underkastet alle mine Handlinger Deres Villie.

Hvor forskiellig er imidlertid ikke Deres Forfatning fra min! Overseer den dog ikke. Jeg taler

ler ikke om Stand og Formue; Æren og Elskoven maatte her opveje Alt. Men De er omgiven af Mennesker, som ere Dem dyrebare og som tilbede Dem: En om Moders Omhu, en Faders, hvis eneste Haab De er; en Cusines Venskab, som synes kun at leve ved Dem; en heel Familie, hvis Prydelse De er; en heel By, der er stolt af at have frembragt Dem: Alt sysselsætter og deler Deres levende Følelser, og hvad Kjerligheden har tilbage er kun den mindste Deel af det, Blodets og Venskabets Rettigheder berove den. Men jeg, Julie, ak! omvankende uden Familie og næsten uden Fædreneland har jeg kun Dem paa Jorden; De og Kjerligheden er mit Alt. De bør altsaa ikke undres over at mit Hjerte om end Deres er følsommere, dog bedre forstaaer at elske, og at jeg, som maae vige for Dem i saa mange Ting, i det mindste vinder Prisen i Elskov.

Frygt imidlertid ikke for, at jeg skal være Dem til Besvær med mine urimelige Klager. Nei, jeg skal hædre Deres Glæder fordi de ere saa rene, og fordi det er Dem, der føler dem. Jeg skal i Tankerne danne mig et rørende Billede deraf; jeg skal fraværende tage Deel deri, og da jeg ikke kan være lykkelig ved mit eget Held, vil jeg være det ved Deres. Hvilke Grunde, der end holde mig borte fra Dem, agter jeg dem dog; og hvad kunde det nytte mig at kjende dem? Maatte jeg ikke,

om jeg end var nødt til at misbillige Dem, alligevel adlyde den Villie, de bestemme Dem til? Vil det koste mig mere at være tavs, end det kostede mig at forlade Dem? Glem aldrig Julie, at Deres Sjel har to Legemer at regjere, og at det, den af frit Valg besieler, stedse skal være den meest tro.

nodo piu forte,
Fabricato da noi, non dalla sorte.

Jeg tier da; og indtil det behager Dem at ende min Landflygtighed, vil jeg søge at formilde det Ubehagelige deri ved at gjennemvandre Bjergene i Walliserland, medens de endnu ere tilgjængelige. Jeg mærker at dette ubekjendte Land fortiener at tages i Øjesyn af Mennesker; at det savner intet, for at beundres, uden Tilskuere, der forstaae at skue det. Jeg vil stræbe, at giøre derover nogle Jagttagelser, som ere værdige til at behage Dem. For at fornøje et smukt Fruentimmer, maatte man afskildre et elskværdigt og forfinet Folk, men Du, min Julie, o! jeg ved det, Dit Hjerte har kun Følelse for Maleriet af et lykkeligt og jevnt Folk.

Brev. XXII.

Fra Julie.

Endelig er det første Skridt gjort, — og der blev talt om Dem. Uagtet den Foragt, De viser for

min

min Lærdom, har den dog overraſket min Fader. Han har ikke mindre beundret min Fremgang i Muſik og Tegning, *) og, til min Moders ſtore Forundring, der ved Deres Skumlerie var ført bag Lyſet **), har han, paa Vaabenkunſten nær, ſom han ſyntes vi havde forſømt, været meget tilfreds med alle mine Kundſkaber. Men diſſe Kundſkaber erhverves ikke uden Lærer: Jeg har maattet nævne min, og jeg gjorde det med en højtidelig Opregnelſe af alle de Videnſkaber, han behagede at underviſe mig i, undtagen een. Han erindrede ſig at have ſeet Dem adſkillige Gange paa ſin ſidſte Reiſe, og det ſyntes, ſom De ikke havde gjort et ufordeelagtigt Indtryk paa ham.

Han underrettede ſig derpaa om Deres Formue; man ſagde ham, at den var maadelig: om Deres Herkomſt; man ſagde, at den var anſtændig. Dette Ord anſtændig er meget tvetydigt i en Adelsmands Øren, og opvakte Formodninger, ſom en nøjere Oplysning bekræftede. Saaſnart han fik at vide, at De ikke var adelig, ſpurgte han hvad

*) Det kalder jeg en Lærd paa tyve Aar, der forſtaaer, hvo veed hvor mange Ting! Rigtig nok, i hans tredivte Aar priſer Julie ham lykkelig, at han ikke mere er ſaa lærd.

**) Dette ſigter til et Brev til Moderen, ſom var ſkrevet i en tvetydig Tone, og ſom er blevet underſtrykt.

hvad man betalte Dem maanedlig. Min Moder, som tog Ordet, sagde at man ikke engang turde vove at foreslaae en saadan Akkord, og at De tvertimod stedse standhaftig havde nægtet at modtage alle De smaae Foræringer, hun havde segt at gjøre Dem af Ting, man ikke gjerne afslaaer. Men denne Mine af Stolthed opvakte kun hans; og hvorledes skulde han kunne udholde den Tanke: at være en Borgerlig noget skyldig? Det blev da bestemt, at man skulde tilbyde Dem en Betaling, og om De afslog samme, vilde man, uagtet al den Fortjeneste, man tilstaaer Dem, frabede sig Deres Tjenstagtighed. Dette min Ven, er et Udkast af en Samtale, der er bleven holdt paa min agtværdige Lærers Bekostning, og under hvilken hans ydmyge Eleve ikke var meget rolig. Jeg troede, at jeg ikke kunde haste nok med at underrette Dem derom, for at give Dem Tid til at overtænke det. Saasnart De har fattet en Beslutning, saa forsøm ikke at tilkjendegive mig den, thi denne Artikel staae til Dem at afgjøre, og mine Rettigheder gaae ikke saavidt.

Med Uroe erfarer jeg Deres Omvanken paa Bjergene; ikke fordi De jo der, efter mine Tanker kunde finde en behagelig Adspredelse, og Fortællingen om det, De har seet Der, jo vilde være mig selv meget behagelig; men jeg frygter for at De neppe vil være istand til at udholde Rejsens Mislommeligheder. Desuden er det allerede langt ud

paa

paa Aaret; fra en Dag til den anden kan alt være bedækket med Snee, og jeg forudseer, at De vil komme til at lide mere af Kulden end af Strabadsen. Dersom De blev syg i det Land, De nu er i, vilde jeg være utrøstelig. Kom altsaa tilbage, min Bedste, i mit Nabolav. Det er endnu ikke Tid at komme til Vevai; men jeg vil, at De skal opholde Dem paa et mindre ublidt Sted, hvor vi lettere kunne meddele hinanden Efterretninger. Jeg overlader det til Dem selv at vælge Dem et Opholdssted. See til, at man ei her faaer at vide, hvor De er; og vær forsigtig uden at være hemmelighedsfuld: Jeg siger Dem intet i den Henseende, men stoler allene paa at, Deres og min Interesse byder Dem at være forsigtig.

Lev vel, min Ven! jeg kan ikke længere underholde mig med Dem. De veed, hvor varsom jeg maa være i at skrive til Dem. Dette er endnu ikke alt; min Fader har medbragt en agtværdig Fremmed, hans gamle Ven, som engang frelste hans Liv i Krigen. Dom heraf, om vi maa bestræbe os for at imodtage ham vel? Han reiser i Morgen, og vi skynde os at forskaffe ham, den Dag han endnu opholder sig her, alle de Fornøjelser, der robe vor Iver for en saadan Velgiører. Man kalder mig, jeg maa slutte Brevet. Endnu engang, lev vel!

Brev. XXIII.

Til Julie.

Neppe har jeg anvendt otte Dage til at gjennemvandre et Land, til hvis Undersøgelser der udkræves hele Aar; men ikke at tale om at Sneen fordriver mig herfra, vilde jeg ile Postilionen i Møde, der, som jeg haaber bringer et Brev fra Dem. Imidlertid begynder jeg at skrive dette her til Dem og vil endnu, om det gjøres fornødent, skrive et andet som Svar paa Deres.

Jeg vil ikke her omstændeligen beskrive Dem min Reise og mine Jagttagelser; jeg har opsat derover en Fortælling, som jeg haaber at bringe Dem. Vi maae indskrænke vor Brevvexling til Ting, som nærmere angaae os begge. Jeg vil lade mig nøje med at underrette Dem om min Sjels Tilstand; Det er billigt at gjøre Dem Regnskab for Brugen af Deres Gode.

Bedrøvet ved min Sorg og trøstet ved Deres Glæde reiste jeg bort; dette holdt mig i en vis veemodig Stemning, som for et følsomt Hjerte ikke er uden Behagelighed. Jeg steg langsomt og tilfods op ad meget ubanede Fodstier, ledet af en Mand, jeg havde valgt til min Veiviser, og i hvem jeg hele Vejen igjennem snarere fandt en Ven end en Daglønner. Jeg vilde drømme, men blev stedse

holdt derfra ved et uventet Syn. Snart hang uhyre Klipper faldefærdige over mit Hoved; snart oversvømmede høje og susende Vandfald mig med deres tykke Taage; snart aabnede en evig Vandstrøm ved Siden af mig en Afgrund, hvis Dybde Øinene ikke vovede at udgrandske. Snart tabte jeg mig i Mørket af en Kratskov, snart frydedes med eet mit Øje ved en smilende Egn, da jeg kom op af Afgrunden. En forunderlig Blanding af den vilde og dyrkede Natur viiste overalt Menneskenes Haand, hvor man skulde troe, de aldrig havde trængt ben; ved Siden af en Hule fandt man Huse; man saae gule Viinranker, hvor man ikke vilde formodet andet end Tjorne; Viinbjerge paa en indstyrtet Jordbund; ypperlige Frugter paa Klipper, og ved steile Fjelde grødefulde Agere.

Det var ikke allene Menneskenes Arbeide, som gjorde disse sære Egne saa forunderlig contrasterende; Naturen syntes der at finde Behag i at komme i Strid med sig selv, saa forskjellig fandt man den paa eet Sted under forskjellige Synspunkter. Mod Østen Foraarets Blomster, mod Syden Høstens Frugter, mod Norden Vinterens Jis; den forenede alle Aarstider i een Tidspunkt, alle Himmelegne paa eet Sted, Jordstrøg af modsat Natur paa een og samme Jordbund, og lod, hvad man ingensteds ellers veed af, Sletternes og Alpernes Produkter trives paa eet og det samme

Sted.

Sted. Foi til alt dette de optiske Illusioner, Biergspidsernes forskiellige Belysning, Solens og Skyggens Afvexling hver Morgen og Aften; og De kan da have noget Begreb om de uafbrudte Scener, der uophørlig tiltrak sig min Beundring, og som syntes at aabne mig den skiønneste Skueplads; thi det lodrette Perspectiv af Biergene gjør pludseligen et langt mægtigere Indtryk paa Øiet end den skraa Udsigt, man har over en Slette, som taber sin Udstrækning, i det den betragtes, og ikke kan vise den ene Gjenstand formedelst den anden.

Den første Dag tilskrev jeg denne behagelige Afvexling den Nolighed, jeg igjen følte opvaagne i min Barm. Jeg beundrede det Herredømme, som de meest ufølsomme Ting have over vore meest levende Lidenskaber, og jeg foragtede Philosophien, der ikke engang kan formaae saa meget over Sjelen, som en Række af livløse Gjenstande. Men da denne rolige Stemning havde varet Natten igjennem og var bleven forøget den følgende Dag, indsaae jeg snart, at den maatte have en anden mig ubekjendt Aarsag. Denne Dag kom jeg over de laveste Bjerge; og da jeg endeligen havde gjennemvandret de stenleste Steder, kom jeg op paa de høieste, jeg formaaede at bestige. Efterat jeg havde vandret i Skyerne naaede jeg et klarere Opholdssted, hvorfra man i visse Aarstider hører Torden og Storm neden under sig; et alt for tomt Billede paa den Viises Sjel, saaledes som han aldrig var til, eller kun er

paa de Steder, hvorfra man har hentet dette Sindbillede.

I den rene Luft, hvori jeg befandt mig, opdagede jeg kjendeligen den sande Aarsag til mit Sinds Forandring og Tilbagekomsten af den indvortes Fred, jeg saa længe havde savnet. Sandelig, det er en almindelig Erfaring, alle Mennesker gjøre, skjønt de ei alle lægge Mærke til, at man paa høje Bjerge, hvor Luften er reen og tynd, aander letkere, føler sig lettere i Legemet og muntrere i Sjelen; at Glæderne der ere mindre hæftige, Lidenskaberne roeligere. Aanden faaer der en stor og ædel Karakteer, som svarer til de Gjenstande, der gjøre Indtryk paa os, den skaber os en rolig Glæde, som er frt for al Bitterhed og Sandseligt. Naar man hæver sig over Menneskenes Opholdssted, synes det at man efterlader der alle lave og jordiske Følelser; og som man efterhaanden nærmer sig de ætheriske Regioner meddele de Sjelen noget af deres uforanderlige Reenhed. Man er der alvorlig, uden Tungsind, rolig uden Dorskhed, tilfreds med at være til og tænke; enhver for hestig Begjerlighed sløves, taber den hvasse Braad, der gjør den smertefulde, og efterlader kun i Hjertet en let og mild Bevægelse; saaledes gjør en lykkelig Himmelegn, at Lidenskaberne, der ellers udgjøre Menneskets Plage, tjene her til dets Lykkalighed. Jeg tvivler paa, at nogen voldsom Sindsbevægelse, nogen Miltsyge kunde vare ved, naar man længe op-

opholdt sig paa et saadant Sted, og jeg undres over, at Bade i den lægende og velgjørende Bjergluft ikke tælles blandt Medicinens og Moralens store Lægemidler.

Ei blandt Palladser eller Stæders Vrimmel,
Men i Naturens Skjød, i frie Himmel,
Hvor Granen haver sig paa Bjergets Top,
Min Tanke og med den til Himlen stiger op *).

Tænk Dem hvad Indtryk alt det, jeg her har beskrevet Dem, har gjort paa mig — saa kan De have noget Begreb om den behagelige Forfatning, hvori jeg befandt mig. Tænk Dem Afverlingen, Storheden, Skjønheden af tusinde beundringsværdige Skuespil; den Fornøjelse, ikke at see andet omkring sig end ganske nye Gjenstande, fremmede Fugle, sjeldne og ubekjendte Planter, ja i en vis Forstand at skue en anden Natur, og befinde sig i en ny Verden. Alt dette frembringer en ubeskrivelig Blanding for Øjet, hvis Skjønhed endnu forøges ved den tynde Luft, som gjør Farverne mere levende, Trækkene kjendeligere og brin er Synspunkterne nærmere sammen; Frastanden synes mindre end paa Sletter, hvor den tykke Luft bedækker Jorden med

let

*) Qui non palazzi, non teatro o loggia:
Ma'n lor vece un', abete, un faggio, un pino;
Trà l'erba verde e'l bel monte vicino,
Levan di terra al ciel nostr' intelletto.

Petrarq.

et Slør, fremstiller Øjnene flere Gjenstande end de synes at kunne omfatte; kort, dette Syn har noget, jeg veed ikke hvad for Fortryllende, Overnaturligt, som henriver Sjelen og Sandserne; man forglemmer alt; man forglemmer sig selv, man veed ikke mere hvor man er.

Jeg skulde have tilbragt min hele Reisetid i Tryllekredsen af disse Egne, dersom jeg ikke havde fundet en endnu behageligere i Nydelsen af Indbyggernes Omgang. De vil i min Beskrivelse finde et kort Udkast til deres Sæder, deres Simpelhed, deres rolige Sindsstemning, og til den blide Roligged, hvori de ere lykkeligere ved at være befriede fra Sorger, end ved at nyde Glæder. Men det, jeg ikke har kunnet skildre Dem, og hvad man ikke lettelig kan forestille sig, er deres uegennyttige Menneskekjærlighed, og deres varme Gjestfrihed mod alle Fremmede, som Hændelse eller Nysgjerrighed fører til dem. Jeg havde en overaskende Prøve derpaa — jeg, som ikke var kjendt af nogen, og som kun gik ved en Vejleders Hjelp. Da jeg om Aftenen kom til en Landsby, ilede enhver saa ivrigen at tilbyde mig sit Huus, at jeg var forlegen ved Valget, og den, som erholdt Fortrinet, syntes saa fornøjet derover, at jeg i Forstningen ansaa denne Iver for Gjerrighed. Jeg tog mig samme Frihed som i et Vertshuus — men hvor forundret blev jeg ikke da min Vært, Dagen derpaa afslog mine Penge, og blev endogsaa vred over at jeg tilbød ham dem,

og

og vedblev at være saaledes. Det var altsaa den rene Lyst til Gjestfrihed, som almindeligen er temmelig lunken, jeg formedelst dens Heftighed havde anseet for Vindesyge. Disse Menneskers Uegennyttighed gik saa vidt, at jeg paa den hele Reise ikke kunde finde Leilighed til at anvende en Patagon *). Hvortil kunde man vel ogsaa anvende Penge i et Land, hvor hverken Herren forlangte noget for sine Omkostninger eller hans Tyende for sin Umage? Imidlertid ere Penge meget sjeldne i øvre Walliserland; men dette gjør Indbyggerne saa meget deslykkeligere; thi Levnetsmidlerne ere der i Overflodighed udsendes ikke til andre Lande, fortæres ikke i Landet ved Luxus, uden at Fjeldbonden, hvis Arbeide udgjør hans Glæde, bliver mindre arbeidsom derved. Om de nogensinde faae flere Penge, ville de ufeilbarligen blive mere fattige. De ere vise nok til at føle det, og der er i Landet Guldminer, som det ikke er tilladt at arbeide i.

Jeg blev i Begyndelsen meget forundret over Sædernes Forskjellighed fra dem i nedre Walliserland, hvor man, paa Vejen til Italien, lader sig saa dyrt betale af de Reisende; og jeg kunde neppe tænke mig to saa forskjellige Handlemaader hos eet og det samme Folk; en Walliser forklarede mig Grunden dertil. I Dalen, sagde han mig, bestaaer de reisende Fremmede af Kjøbmænd

og

*) En Rigsdaler der i Landet.

og andre Folk, som ene ere beskjeftigede med deres Handel og Fordeel. Det er billigt, at de lade os faae en Deel af deres Profit, og vi behandle dem, som de behandle andre. Men her, hvor ingen Forretning hidkalder de Fremmede, ere vi visse paa, at deres Reise er ligsaa uegennyttig, som den Modtagelse, de finde hos os. De ere Gjester, som komme for at besøge os, fordi de elske os; og vi modtage dem venskabelig.

Jovrigt, føjede han smilende til, er denne Gjestfrihed ikke kostbar, og faa Mennesker falde paa at betjene sig deraf. O! jeg troer det, svarede jeg ham, hvad er der vel at vinde hos et Folk, som lever for at leve, ikke for at vinde og glimre? Lykkelige Mennesker, og værdige til at være det! Jeg vil gjerne troe, at man bor ligne eder i noget, for at finde Behag i at leve iblandt eder.

Hvad der syntes mig meest behageligt i deres Maade at modtage Folk paa, var, at jeg ikke fandt de mindste Spor af Tvang, hverken for dem eller for mig. De levede i deres Huus, som om jeg ikke havde været der, og det stod kun til mig at leve der, som om jeg havde været der ene. De kjendte ikke den kedsommelige Forfængelighed, at iagttage Husets Ære mod Fremmede, for saa at sige at underrette dem om en Herres Nærværelse, af hvilken man i det mindste deri er afhængig. Naar jeg ikke sagde noget, formodede de, at jeg vilde leve paa deres Maade, og jeg behøvede kun at sige et

Ord,

Ord, for at leve paa min, uden nogensinde at fornemme fra deres Side det mindste Tegn paa Uvillie eller Forundring. Den eneste Compliment, de gjorde mig, var at de, efterat de havde erfaret, at jeg var en Sveitser, sagde —: at vi vare Brødre, og at jeg kun burde betragte deres Huus som mit Hjem. Siden bekymrede de sig ikke mere om, hvad jeg gjorde, tænkte sig ikke engang at jeg kunde have den mindste Tvivl om deres Tilbuds Oprigtighed, eller gjøre mig nogen Betænkning over at benytte mig deraf. De omgaaes hverandre med den samme Simpelhed. Børn, som ere komne til Fornuftens Alder, ere deres Forældres Lige; Tyende sidde til Bords med deres Herskab; dog den samme Fribed herster i Husene og i Republiken, og Familien er et Billede paa Staten.

Den eneste Ting, hvorved jeg ikke nød Fribed, var de overmaade lange Maaltider. Jeg kunde gjerne lade være at sætte mig til Bords; men naar jeg eengang var der, maatte jeg blive der en Deel af Dagen, og drikke ligesaa længe. Hvorledes, en Mand, en Sveitser, skulde ikke elske at drikke? Virkelig, jeg tilstaaer, at god Viin er en herlig Ting, og at jeg ikke er en Hader af at opmuntre mig dermed, naar man kun ikke tvinger mig dertil. Jeg har stedse lagt Mærke til, at de falske Mennesker ere tarvelige, og den store Tilbageholdenhed ved Bordet røber meget ofte forstilte Sæder og tvetydige Sjele. En oprigtig Mand

er

er mindre bange for dette aabne Hjertets Sprog, som gaaer foran for en Rinus: men han maae vide at holde Maade og see til at det ikke gaaer for vidt. Just dette var mig ikke mueligt med saa evede Drikkebrødre som Walliserne, hvor der var saa skærke Vine, som de der i Landet, og paa Borde, hvor man aldrig saae Vand. Hvorledes kunde man overtale sig til saa taabeligen at agere Philosoph, og fortørne saa gode Folk? Jeg drak mig altsaa af Erkjentlighed en Rinus, og da jeg ikke kunde betale min Fortæring med Penge, betalte jeg den med min Forstand.

En anden Skik, som ikke faldt mig mindre besværlig, var at see, endogsaa hos Øvrighedspersoner, Konen og Døttrene i Huset staae bag min Stoel og varte op ved Bord som Tienestefolk. Fransk Galanterie — hvad havde det ikke gjort sig Umage for at afhjelpe denne Usømmelighed! Og det saa meget mere som den Skabning, Walliserinderne have, Tjenestepigerne selv kunne bringe En i Forlegenhed med deres Opvartning. De kan troe mig, de ere smukke, thi mig syntes de at være det. Vine, som ere vante til at see Dem, ere kræsne i Hensende til Skjønhed.

Jeg, som har mere Ærbødighed for det Lands Skikke, hvori jeg lever, end for Galanteriets, modtog taus deres Tieneste med ligesaa megen Gravitet, som Don Quixotte hos Hertuginden. Jeg sammenlignede undertiden smilende Gjesternes store

Skjæg

Skjæg og barske Udseende med disse unge frygtsomme Skjønnes blændende Ansigtsfarve, hvilke eet Ord kunde komme til at rødme, og gjorde dem derved desto yndigere. Men jeg blev lidt stødt ved at see deres overmaade fulde Barm, som kun i dens blændende Hvidhed har een af det Mynsters Fortrin, med hvilket jeg vovede at sammenligne den: det eneste tilslørede Mynster, hvis Omrids hemmeligen skildrer mig hiint berømte Bæger, for hvilket den skjønneste Barm i Verden tjente til Model.

Det maa ikke forundre Dem, at finde mig saa bevandret i Hemmeligheder, De saa omhyggelig skjuler; jeg er det mod Deres Villie: den ene Sands kan undertiden lære den anden noget. Uagtet den strængeste Forsigtighed, har den bedst ordnede Klædedragt nogle Folder, hvorigjennem Synet virker det samme som Følelsen. Det begjerlige og dristige Øje lister sig frit under en Bouquet Blomster: det vanker om under Flor og Kniplinger, og meddeler Haanden den elastiske Modvirkning, den ei selv tør føle.

En Deel jeg af din fulde Barm dog skuer,
Skjøndt den forhadte Dragt vil skjule den;
Thi, viid, min Elskovs Attraa stedse luer,
Og lister sig til skiulte Steder hen *).

Jeg

*) Parte appar' delle mamme acerbe e crude,
Parte altrui ne ricopre invida vesta;

Jeg lagde ogsaa Mærke til en stor Fejl i Walliserindernes Klædedragt; de bære bag til deres Snørliv saa højt; at de derved see krumryggede ud; dette gjør en besynderlig Virkning ved Siden af deres smaa sorte Hovedtøi, og den øvrige Deel af deres Dragt, som ellers hverken mangler Simpelhed eller Ynde. Jeg bringe dem en complet Walliserinde-Dragt, og jeg haaber, at den vil klæde Dem godt: Mønstret er skaaren efter den smukkeste Taille i Landet.

Medens jeg med Henrykkelse gjennemvandrede disse saa lidt bekjendte Steder, og som fortjene saa megen Beundring, hvad gjorde De imidlertid, min Julie? Har Deres Ven forglemt Dem? Julie forglemt! Maatte jeg ikke snarere forglemme mig selv? Og hvad var jeg, dersom jeg var et Øjeblik allene, jeg, som kun er noget ved Dem? Jeg har aldrig bedre mærket, med hvilken Indstinkt jeg forflytter vor fælleds Tilværelse til forskiellige Steder efter min Sjels Forfatning. Naar den er bedrøvet, flyer den hen til Deres og søger Trøst paa de Steder, hvor De er; saaledes var jeg tilmode, da jeg forlod Dem. Naar jeg er glad, kan jeg ikke være det ene; og for at dele Glæden med Dem, kalder jeg Dem hen hvor jeg er. Dette er hændet mig

Invida, ma s'agli occhi il varco chiude,
L'amoroso pensier già non arresta.

Tasso.

mig paa den hele Reise, hvor jeg, da Gjenstandenes Forskjellighed uopherligen kaldte mig tilbage til mig selv, førte Dem overalt med mig. Jeg gjorde ikke et Skridt, uden at vi gjorde det sammen. Jeg beundrede ikke nogen skjøn Udsigt, uden at jeg skyndte mig for at vise Dem den. Alle Træer, jeg traf paa, laante Dem deres Skygge, alt Grønsvær tjente Dem til Sæde. Snart sad jeg ved Deres Side og hjalp Dem at gjennemløbe Gjenstandene med Øjnene; snart skuede jeg ved Deres Fødder med et følende Menneskes Blik op til et ædlere. Traf jeg paa et Sted, som var vanskeligt at stige over, saa saae jeg Dem springe derover med en ung Hjorts Lethed, som hopper efter sin Moder. Skulde vi over en Bæk, saa kunde jeg trykke den sødeste Byrde i mine Arme; langsom og freidigt gik jeg over Bækken, og saae ugjerne dens Rand, jeg nærmede mig til. Alt paa dette rolige Opholdssted mindede mig om Dem: Naturens rørende Tillokkelser, Luftens uforanderlige Reenhed, Indbyggernes simple Sæder, deres stadige og sikkre Viisdom, Kjønnets elskværdige Ærbarhed, dets uskyldige Ynder, alt hvad der gjorde et behageligt Indtryk paa mine Øjne og mit Hjerte malede dem hende, de længes efter.

O, min Julie! sagde jeg rørt, hvorfor kan jeg ikke henleve mine Dage med Dig paa disse saa ubekjendte Steder, glade ved vort Held og ej ved Menneskenes Blikke! Hvorfor kan jeg ikke her samle

min

min hele Sjel i Dig allene, og jeg igjen blive en heel Verden for Dig! Tilbedte Julie, Du skulde da nyde den Hylding, der skyldes Dig! Elskovs Glæder! da skulde vore Hjerter uophørlig smage eder. I en lang og blid Kjærlighedsrus skulde vi glemme Aarenes Flugt; og naar endelig Alderen havde dæmpet vor første Ild, skulde Vanen at tænke og føle eens tilvejebringe et ikke mindre omt Venskab istedet for dens Heftighed. Alle ædle Følelser, vi i Ungdommen have næret tilligemed Elskovens, skulde i sin Tid udfylde den ubyre Tombed —; vi skulde i Skjødet af dette lykkelige Folk, og efter dets Exempel efterkomme alle Menneskekjærlighedens Pligter; uden Ophør skulde vi forene os om at gjøre vel, og vi skulle ikke døe uden at have levet.

Posten kommer; jeg maa slutte mit Brev og ile hen, for at modtage Deres. Hvor banker mit Hjerte ikke dette Øieblik i Mode! Ak: Jeg var lykkelig i mine Drømme; min Lyksalighed svinder med dem; hvad vil Virkeligheden vel yde mig?

Brev. XXIV.

Til Julie.

Jeg svarer strax paa den Deel af Deres Brev, som angaaer Betalingen; jeg behøver, Gud skee Tak, ikke

ikke at betænke mig i den Henseende. Her, min Julie, ere mine Tanker om den Punct.

I det, man kalder Ære, gjør jeg Forskjel mellem den, som faaes ved den offentlige Mening, og den, som grundes paa Agtelse for sig selv. Den første bestaaer i tomme Fordomme, som ere ustadigere end det oprørte Hav: den anden grunder sig paa Moralitetens evige Sandheder. Den verdslige Ære kan bidrage til at giøre Lykke, men den trænger ikke ind i Sjelen, og har ingen Indflydelse paa den sande Lykksalighed. Den sande Ære derimod udgjør dens Væsen, fordi den kun skienker os den vedvarende Følelse af indvortes Tilfredshed, der ene kan gjøre et tænkende Væsen lykkeligt. Lad os anvende, min Julie, disse Grundsætninger paa Deres Spørgsmaal; og det skal snart vorde opløst.

At jeg opkaster mig til Lærer i Philosophien, og tager, som hiin Mar i Fabelen, Penge for at lære: Viisdom maa gjerne synes foragtelig i Verdens Øine, og jeg tilstaaer, der ligger noget latterligt deri: dog da intet Menneske kan søge sit Underhold absolut hos sig selv, og det ikke kan faaes paa nogen nærmere Vei end ved Arbejde, saa tælle vi denne Foragt blandt de farligste Fordomme: vi ville ikke være saa taabelige, at opofre vor Lykksalighed for denne urimelige Mening; De vil ikke agte mig mindre, og jeg vil ikke være mere at beklage, om jeg levede af de Kundskaber, jeg har erhvervet mig.

Men

Men her, min Julie, maae vi gjøre andre Betragtninger. Vi ville forbigaae Mængden og kaste et Blik ned paa os selv. Hvad vilde virkelig Deres Fader ansee mig for, naar jeg modtog af ham Betaling for den Undervisning, jeg gav Dem, og solgte ham en Deel af min Tid, det er at sige, af min Person? For en Leiesvend, et Menneske, der staaer i hans Sold, et Slags Tjener; og til Borgen for sin Tillid og til Sikkerhed for det, der tilhører ham, har han intet af mig end min tause Troeskab ligesom af den ringeste blant hans Folk.

Men, hvad kostbarere Ejendom kan en Fader have end sin eneste Datter, var det end ikke en Julie? Hvad skal nu den gjøre, som sælger ham sin Tieneste? Skal han byde sine Følelser for hende at tie? O! Du veed om dette er muligt! Eller skal han ubekymret overlade sig til sit Hjertes Tilbøjelighed og paa det ømmeste Sted krænke den, han skylder Troeskab? Da anseer jeg ikke en saadan Lærer for andet end en Troeløs, som træder de helligste Rettigheder under Fødderne *), en For-

ræ-

*) Ulykkelige Yngling! Han indseer ikke, at, i det han lader sig betale i Erkiendlighed, det han afslaaer at modtage i Penge, krænker han endnu helligere Rettigheder! Istedet for at lære, fordærver han; istedet for at nære, forgifter han; han lader sig takke af en bedragen Moder, fordi han har gjort

ræber, en huuslig Forfører, hvem Lovene meget retfærdigen straffe med Døden. Jeg haaber at den jeg taler til, kan forstaae mig: Jeg frygter ikke for Døden, men for den Skjændsel at fortjene den, og for Selvforagt.

Da Brevene fra Heloise og Abailard faldt i Deres Hænder, veed De, hvad jeg sagde om denne Læsning og om Abailards Opførsel. Jeg har stedse beklaget Heloise; hun havde et Hjerte, som var skabt til at elske, men Abailard har jeg aldrig anseet for andet end en Nedrig, der fortjente sin Skjebne, og kjendte ligesaa lidet til Kjerlighed som til Dyd. Skal jeg, som har dømt ham, efterligne ham? Vee over den, som prædker en Moral, han ikke selv vil udøve! Den, der forblindes af sin Lidenskab i en saadan Grad, straffes snart af den, og taber Smagen for de Følelser, hvortil han har opofret sin Ære. Kjerligheden berøves sin største Ynde, naar Velanstændigheden forlader den: For at føle dens hele Værd, maa Hjertet smigres derved, og høve os i det det høver den elskede Gjenstand. Tag Begrebet om Fuldkommenhed bort,

har giort hendes Barn ulykkeligt. Dog seer man at han oprigtigen elsker Døden; men hans Lidenskab misleder ham, og dersom ikke hans store Ungdom undskyldte ham, var han med al sin smukke Tale, dog kun en Nedrig. De to Elskende ere at beklage; Moderen allene er ikke at undskylde.

og Enthusiasmen er borte. Hvor der er ingen Agtelse, er heller ingen Kjerlighed. Hvorledes kunde et Fruentimmer ære en Mand, som vanærer sig selv? Hvorledes kunde han selv tilbede den, som ikke er bange for at overgive sig til en nedrig Forfører? De ville snart foragte hinanden indbyrdes; Kjerligheden vil ikke være andet for dem end en skjendig Tuskhandel; de ville tabe Æren og ikke finde Lyksaligheden.

Ikke saaledes er det, min Julie, med to Elskende af eens Alder, som begge opflammes af een Ild, som en gjensidig Hengivenhed sammenknytter, som ikke hindres af noget fremmed Forhold, som begge nyde deres første Frihed, og hvis Pagt ikke strider mod nogen Lov. De strængeste Love kunne ikke paalægge dem anden Straf end selve Lønnen for deres Elskov; den eneste Straf, for at have elsket hinanden, er Forbindelsen til at elske hinanden for bestandig; og gives der nogle ulykkelige Himmelegne i Verden, hvor det barbariske Menneske sønderriver disse uskyldige Baand, straffes han uden Tvivl derfor ved de Forbrydelser, denne Vold medfører.

Disse ere mine Grunde, viise og dydige Julie; der er kun en kold Udarbeidelse af dem, De med saa megen Eftertryk og Liv fremsatte mig i eet af Deres Breve; men som ere nok til at vise Dem, hvormeget gjennemtrængt jeg er deraf. De erindrer Dem, at jeg ikke vedblev mit Afslag,

og

og at jeg, uagtet den Modbydelighed, Fordommen har efterladt hos mig, modtog Deres Gaver med Taushed, da jeg virkelig ikke i den sande Ære fandt nogen sikker Grund til at afslaae dem. Men her taler alt, Pligten, Fornuften, Kjerlighed selv i en Tone, jeg ikke kan miskjende. Dersom jeg skal vælge imellem Æren og Dem, er mit Hjerte beredt til at tabe Dem. Det elsker Dem alt for meget, o Julie, til at beholde Dem for en saadan Priis.

Brev. XXV.

Til Julie.

Historien om Deres Reise min Ven, er fortræffelig; den vilde komme mig til at elske den, som har skrevet den, omendskjendt jeg ikke kjendte ham. Men jeg maa dog irettesætte Dem for noget, som De nok kan formode, skjondt jeg ikke har kunnet bare mig for at lee over den List, hvormed De har skudt Dem bag Tasso, som bag en Volk. Hvorledes? mærkede De ikke, at der er stor Forskjel paa at skrive for Publikum og skrive for sin Kjereste? Fordrer den frygtende bekymrede Kjerlighed ikke mere Forsigtighed end Velanstændigheden? Kunde

De være uvidende om, at denne Stiil ikke er efter min Smag, og søgte De at mishage mig? Men dette er maaskee allerede for meget om en Sag, man ikke videre burde røre ved. Jeg er desuden alt for meget sysselsat med Deres sidste Brev, for at svare omstændeligen paa det første. Altsaa, min Ven, lad os forbigaae Walliserland til en anden Gang, og lad os nu indskrænke os til vore egne Anliggender, der ville give os nok at bestille.

Jeg vidste, hvad De vilde gjøre Vi kjende hinanden alt for vel, til endnu at standse ved saadanne Elementer. Skulde Dyden nogensinde forlade os, saa kan De troe mig, det vil ikke skee ved Lejligheder, som fordre Mod og Opofrelser *). Den første Bevægelse ved heftige Angreb sigter til Modstand; og vi skulle seire, haaber jeg, saalænge Fjenden opfordrer os til at gribe til Vaaben. Det er i den dybe Søvn, i Hvilens behagelige Skjød man maa vogte sig for Overrumplinger. Men, det er især det Ondes Vedvaren, som gjør dets Vægt uudstaaelig, og Sjelen modstaaer langt lettere de heftigste Smerter end en langvarig Bedrøvelse. Og af den Natur, min Ven, er den Kamp, vi for Eftertiden maae udholde: Det er ikke heltemodig Daad, Pligten fordrer af os, men en heltemodigere Modstand mod Smerter, der ikke tage af.

Jeg

*) Man skal snart see, at Udfaldet vil svare til Forudsigelsen.

Jeg havde alt for vel forudseet det; Lykkens Tid er forsvunden, som en Lynstraale; Lidelsens Tid begynder, uden at jeg kan forudsee dens Ende. Alt foruroliger mig og gjør mig modløs; en dræbende Tungsindighed bemægtiger sig min Sjel; uden nogen egentlig Aarsag til at græde, flyde uvilkaarlige Taarer fra mine Øine. Fremtiden viser mig intet undgaaeligt Onde, men jeg nærede Haabet og seer det dagligen hensvinde. Ak! hvad nytter det at vande Bladene, naar Træet er fældet ved Roden.

Jeg føler, min Ven, Fraværelsens Vægt. Jeg kan ikke leve uden Dig, jeg føler det; dette skrækker mig meest. Jeg gjennemvandrer hundrede Gange om Dagen de Steder, vi beboede sammen, og finder Dig aldrig der. Jeg venter Dig paa det sædvanlige Klokkeslæt; Timen gaaer forbi, og Du kommer ikke. Alle Gjenstande, jeg skuer, erindre mig om Din Nærværelse, for at bebude mig, at jeg har tabt Dig. Denne gruelige Marter er Du fri for. Dit Hjerte allene kan sige Dig, at Du savner mig. Ak! vidste Du, hvor langt større Pine det er, at blive, naar man allerede er skilt ad, hvor gjerne vilde Du da ikke foretrække Din Forfatning for min!

Og turde jeg end kun sukke, turde jeg end kun tale om mine Kummer skulde jeg føle Lindring i de Lidelser, jeg kunde klage over. Men, naar jeg undtager nogle Sukke, jeg lønligen kan udstønne

ſtønne i min Cuſines Barm, maa jeg qvæle alle de andre; jeg maa ſtandſe mine Taarer; jeg maa ſmile, naar mit Hjerte briſter.

O Gud! at føle, man døer,

Og ej vove at ſige:

Jeg føler, jeg døer! *)

Det værſte er, at alle diſſe Lidelſer forøge uophørligen mit ſtørſte Onde, og at jeg, jo mere Erindringen om Dig bedrøver mig, deſto mere gider gjenkaldt mig den. Siig mig, min Ven, min ſøde Ven! veed Du, hvor ømt et ſmægtende Hjerte er, og hvor heftig Kjerligheden vorder ved Bedrøvelſe?

Jeg vilde underholde mig med Dem om tuſinde Ting, men ikke at tale om, at det er bedre at vie, til jeg ſikkert veed, hvor De opholder Dem, er det mig ikke muligt, at fortſætte dette Brev i den Forfatning, hvori jeg er nu da jeg ſkriver det. Lev vel, min Ven; jeg ſkilles fra min Pen, men tro mig, ikke fra Dem.

---

*) Sentirſi, o Dei! morir
E non poter mai dir,
morir mi sento!

Metaſt.

Billet.

Jeg skriver ved en Skipper, jeg ikke kjender, denne Billet under den sædvanlige Adresse, for at underrette Dem om, at jeg har valgt mit Opholdssted i Meillerie paa hiin Side Strandbreden, paa det at jeg i det mindste kan nyde Synet af det Sted, jeg ikke tør nærme mig til.

Brev. XXVI.

Til Julie.

Hvor har min Forfatning ikke forandret sig paa faa Dage! Hvilke Bitterheder blande sig med den søde Følelse, at nærme mig til Dem! Hvilke mørke Tanker omringe mig! Hvilken Modgang lader min Frygt mig forudsee! O Julie, hvor en følsom Sjel dog er en uheldig Gave af Himlen! Hvo der har faaet den, maa kun vente Sorg og Smerte paa Jorden. Som en Kastebold for Luft og Aarstid, styre Soelstin eller Taage, tyk eller klar Luft hans Skjebne, og han vil være glad eller bedrøvet, eftersom Vejrliget falder til. Som et

Offer

Offer for Fordomme, finder han i urimelige Maximer en uovervindelig Hindring for sit Hjertes billige Ønsker. Menneskene straffe ham, fordi han har rigtige Tanker om enhver Ting, og fordi han hellere dømmer derom efter det Sande deri, end efter det, man er kommen overeens om, de skulle være. Hans egen Person vil være nok til at skabe sin egen Elendighed, i det han uforsigtigen overgiver sig til det Velanstændiges og Skjønnes guddommelige Tillokkelser, medens Nødvendighedens tunge Kjeder binde ham til Skjendsel. Han vil søge den højeste Lyksalighed, uden at erindre sig, at han er Menneske: Hans Hjerte og Fornuft ville uophørligen være i Strid med hinanden, og grændseløse Ønsker ville berede ham et evigt Savn.

Dette er den grusomme Tilstand, hvori jeg sættes af Skjebnen, som nedtrykker mig, af mine Følelser, som hæve mig, af Din Fader, som foragter mig, og af Dig, som udgjør mit Livs Glæde og Plage. Uden Dig, uheldige Skionhed, skulde jeg aldrig have følt denne uudstaaelige Contrast af indvortes Heihed og udvortes Ringhed; jeg skulde have levet rolig og død fornøjet, uden endog at bekymre mig om, hvad Rang jeg havde indtaget paa Jorden. Men at have seet Dig, og ikke kunne besidde Dig, at tilbede Dig og ikke kunne være andet end Menneske, at elskes og ikke kunne være lykkelig, at bo paa eet Sted og ikke kunne

leve

leve sammen! .... O Julie! som jeg ikke kan afsige! O Skjebne, som jeg ikke formaaer at bøie Hvilken gruelig Kamp volde I mig, uden at jeg nogensinde kan vorde Herre over min Attraa! eller min Svaghed.

Hvilk n sælsom og ufattelig Virkning! Siden jeg igjen nærmede mig til Dem, have ikkun mørke Tanker opfyldt min Sjel. Maaskee Stedet, jeg opholder mig paa, bidrager til denne Tungsind; det er mørkt og gyseligt; men just derved er det mere overeensstemmende med min Sjels Tilstand, og jeg skulde ikke saa taalmodigen bebve et behageligere. En Strækning af nogne Klipper omgiver Kysten, og omringer min Bolig, som Vinteren gjør endnu rædsommere. O! jeg føler det, min Julie, dersom jeg skulde give Slip paa Dem, var der intet andet Opholdssted, ingen anden Aarstid mere for mig.

Under de voldsomme Følelser, som gjennemtrænge mig, kan jeg ikke blive paa eet Sted; jeg løber, klattrer op med Fyrighed, springer op og ned ad Klipperne, jeg gjennemvandrer med store Skridt hele Omegnen, og finder overalt i Gjenstandene det samme Skrækkende, som hersker i mit Inderste. Man skuer intet Grønt mere, Græsset er gulult og visnet, Træerne bladløse, Nordostvinden og den kolde Nordvind opdynge Snee og Is, og hele Naturen er død for mine Øine, som Haabet for mit inderste Hjerte.

Blandt

Blant Klipperne ved Strandkanten har jeg paa et eensomt Sted fundet en liden Slette, hvorfra man ganske kan overskue den lykkelige By, De beboer. Dem selv med hvilken Begjerlighed mine Øine vendte sig mod dette elskte Opholdssted! Den første Dag gjorde jeg mig tusinde Gange Umage for der at opdage Deres Bolig; men den uhyre Frastand gjorde mig det umuligt, og jeg mærkede at min Indbildningskraft skuffede mine matte Øjne. Jeg leb hen til Landsbyepræsten for at laane en Kikkert, med hvilken jeg saae eller troede at see Deres Huus: og fra denne Tid af tilbringer jeg hele Dage paa dette Sted med at beskue disse lykkelige Mure, som indslutte mit Livs Kilde. Uden at agte paa Aarstiden gaaer jeg derhen om Morgenen og kommer ikke tilbage førend om Natten. Blade og noget tort Brænde, jeg antænder og min Løben betrygge mig mod den stærke Kulde. Jeg finder saa megen Smag i dette vilde Sted, at jeg endogsaa tager Blæk og Papiir med mig, og jeg skriver nu der dette Brev paa et firkantet Stykke, som Isen har bortrevet fra den nærmeste Klippe.

Det er der, min Julie, Din ulykkelige Elsker nyder de sidste Glæder, han maaskee skal smage i denne Verden. Det er derfra han gjennem Luften og Murene vover at trænge hemmeligen ind til Dit Kammer. Dine fortryllende Træk vere ham endnu; Dine samme Blik oplive hans døende Hjerte;

Hjerte; han hører Lyden af Din blide Stemme; han vover endnu at søge i Dine Arme den Assindighed, der bemægtigede sig ham i Kratskoven. Lomme Blændværk af en oprørt Sjel, som forvildes i sine Ønsker! Snart tvungen til at komme til mig selv igjen, skuer jeg Dig i Dit hele uskyldige Liv; jeg betragter langt fra Dine forskjellige Dagsysler, og jeg forestiller mig dem paa de Tider og Steder, paa hvilke jeg stundom var et lykkeligt Vidne dertil. Stedse seer jeg Dig bære Omhu for det, der gjør Dig agtværdigere. og med Glæde røres mit Hjerte over Din utrættelige Godhed. Nu, siger jeg til mig selv om Morgenen, vaagner hun af en rolig Søvn; hendes Ansigtsfarve er frisk som en Rose; hendes Sjel nyder en blid Ro; hun ofrer til ham, der gav hende Livet, en Dag, som ei skal være spildt for Dyden. Nu gaaer hun til sin Moder; hendes Hjertes ømme Følelser udgydes for dem, hun skylder Livet; hun gaaer dem til Haande i alle huuslige Sysler; hun skaffer maaskee en uforsigtig Tjener Tilgivelse; hun giver ham maaskee en hemmelig Formaning; hun udbeder sig maaskee en Yndest for en anden. Paa en anden Tid sysselsætter hun sig uden Kedsomhed med qvindelige Arbeider; hun pryder sin Sjel med nyttige Kundskaber; hun forfiner sin ædle Smag ved at studere de skjønne Konster og forøger sin naturlige Lethed ved Dandsens Forneielser. Snart seer jeg et skjønt og simpelt Smykke

pryde

pryde de Ynder, som ikke trænge til nogen Prydelse; her seer jeg hende raadføre sig med en ærværdig Præst angaaende en trængende Families ubekjendte Lidelser; hist at trøste eller hjelpe den bedrøvede Enke og forladte Fader og Moderløse. Snart fornøjer hun et anstændigt Selskab med sin fornuftige og beskedne Tale; snart leende med sine Selskabssøstre, bringer hun en overgiven Ungdom tilbage til Viisdoms og Sædelighedens Tone Regle Øjeblikke, o tilgiv min Dristighed, jeg seer hende endog at sysselsætte Dig med mig; jeg seer Dine rørte Øine gjennemløbe et af mine Breve; jeg læser i deres blide Smægten at de Linier, Du skriver, angaae Din lykkelige Elsker; jeg seer, det er om ham Du taler til Din Cusine med en saa øm Følelse. O Julie! Julie! Og vi skulde ikke vorde forenede; og vore Dage skulde ikke henrinde sammen; og vi skulde for evig adskilles. Nei, aldrig fremstille denne gyselige Tanke sig for min Sjel! Den forandrer i et Øjeblik min omme Følelse til Raserie; Afsindigheden driver mig fra Hule til Hule; jeg udstøder uvilkaarlige Suk og Skrig; jeg brøler som en vred Løvinde; jeg er istand til Alt, undtagen at give Slip paa Dig, og der er intet, nei intet, som jeg jo vilde gjøre, naar det gialdt om, at besidde Dig eller at døe.

Saavidt var jeg kommen i mit Brev, og ventede kun en sikker Leilighed for at sende Dem det, da jeg fik fra Sion, det sidste De har tilskrevet

mig

mig der. Hvor den Bedrøvelse, det aander, har gjort min behagelig! Hvor paafaldende den bekræfter hvad De paa forskjellige Steder sagde Dig om vore Sjeles Harmonie! Jeg tilstaaer, Deres Sorg er roligere; min er heftigere; men den samme Følelse maa faae et Anstrøg af de Karakterer, som forenimme den, og det er meget naturligt at det største Tab maa volde den største Sorg. Hvad siger jeg? Tab! O! Hvo kunde udholde det? Nei, Julie: lær endelig at indsee, at Himlens Beslutning bestemte os for hinanden; det er den første Lov, vi bør adlyde; den første Omhu i Livet bestaaer deri at forene sig med det Væsen, der kan forsøde os det. Jeg seer det, og sukker derover; Du forvildes i Dine tomme Planer, Du vil gjennembryde en uoverstigelig Skranke, og forsømmer de eneste mulige Midler. Enthusiasme for det Ædelmodige berøver Dig Fornuften, og Din Dyd er kun Aasind.

Ak! dersom Du stedse kunde blive ung og skjøn som nu, vilde jeg ikke bede af Himlen om andet, end at Du maatte blive evig lykkelig, at see Dig hvert Aar af mit Liv een Gang, og tilbringe den øvrige Deel af mine Dage med langt fra at beskue Dit Opholdssted, og tilbede Dig blant disse Klipper. Men, ak! seer Du hiint Stjerneskud, som aldrig standser; det flyver! Saaledes haster Tiden; saaledes forsvinder Leiligheden; Din Skjønhed, selv den vil finde sin Grændse: den

vil

vil falme og svinde hen, som Blomsfret, der uafplukket falder hen; og jeg .... og min Ungdom hensvinder i Taarer og taber sig i Sorg. Betænk, Julie, betænk, vi tælle allerede Aar, som ere spildte for Glæden; betænk at de komme aldrig mere igjen; at det vil være ligeledes med dem, vi have tilbage, dersom vi endnu lade dem liste sig bort. O forblindede Elskerinde! Du feger en indbildt Lykfalighed for en Tid, hvor vi ikke mere ere til; Du betragter en fiern Fremtid, og Du seer ikke, at vi uophørligen fortæres, og at vore Sjele, udtømmede af Elskov og Lidelser, hensmelte og bortrinde som Vandet. Vend om, det er endnu Tid, vend om, min Julie, fra denne ulykfalige Vildfarelse. Opgiv Dine Forsætter og vær lykkelig. Kom, min Sjel, i Din Vens Arme! lader os forene de to halve Dele af vort Væsen: lader os sværge for Himlens Aasyn, som er vor Flugts Vejleder og Vidne til vore Eder, at vi ville leve og dse for hinanden. Jeg veed, det er ikke Dig, man behøver at indgyde Mod imod Frygt og Trang. Lad os være lykkelige og fattige: O! hvilken Skat vi da havde erhvervet os! Men lad os ikke gjøre Menneskeheden den Skam, at troe, at der ej paa hele Jorden skulde gives et Tilflugtssted for to ulykkelige Elskende. Jeg har Arme, jeg er stærk: Det Brød, jeg vandt ved mit Arbejde, vil synes Dig mere behageligt end Høitidsretter. Et Maaltid, som Kjerligheden har tillavet, kan det nogensinde

finde være smagløst? O, ømme og kjære Elskerinde, kunde vi kun een Dag være lykkelige; vil Du forlade dette korte Liv, uden at have smagt dets Lykkelighed?

Jeg har kun eet Ord endnu at sige Dem, min Julie! De veed hvad der i gamle Dage var Brug paa Leucatis Klippe, saa mange ulykkelige Elskendes sidste Tilflugtssted. Denne her ligner den i mange Henseender. Klippen er stejl, Vandet dybt, og jeg — er fortvivlet.

Brev. XXVII.

Fra Clare.

Min Smerte giver mig neppe Kraft til at skrive Dem til. Deres Ulykker og mine ere paa det høieste. Den elskværdige Julie er paa det yderste og har maaskee ikke mere to Dage at leve i. Den Anstrængelse, det kostede hende, at faae Dem bort, gav hendes Sundhed det første Stød. Den første Samtale, hun havde med sin Fader, angaaende Dem, gav den et nyt Stød: andre nyere Fortrædeligheder have forøget hendes Uro-

lig-

lighed, og Deres sidste Brev har gjort det Øvrige. Hun blev saa heftig angreben deraf, at, hun efterat have tilbragt een Nat i gyselig Uro, fik igaar Anstod af en hidsig Feber, som uophørligen har taget til, og endelig bragt hende til at rase. I denne Tilstand nævner hun Dem hvert Øieblik, og taler om Dem med en Heftighed, som røber, hvor sysselsat hun er med Dem Man holder hendes Fader saa meget borte, som muligt: Dette er Beviis nok paa, at min Tante har fattet Mistanke; Hun har endogsaa spurgt mig med Urolighed, om De ikke var kommen tilbage; og jeg mærker at det nu da hendes Datters Fare udsletter enhver anden Betragtning, vilde det ikke være hende imod, at see Dem her.

Kom da ufortevet. Jeg har bestilt dette Fartøi just for at bringe Dem dette Brev; De kan befale derover; betjen Dem deraf, for at komme tilbage, og spild for Alting ikke et Øieblik, om De igien vil see den ømmeste Elskerinde, som nogensinde var til.

Brev XXVIII.

Fra Julie til Clare.

Hvor Din Fraværelse forbittrer mig det Liv, Du har givet mig tilbage! Hvilken Helbredelse! En Lidenskab skrækkeligere end Feberen og Raserie bereder min Undergang. Grusomme! Du forlader mig, nu da jeg meest trænger til Dig: Du har forladt mig for otte Dage; maaskee Du aldrig seer mig mere. O! Vidste Du, hvad den Afsindige vover at foreslaae mig ..... og i hvilken Tone! .... flye! følge ham! føre mig bort! .... Den Ulykkelige! .... Hvem beklager jeg mig over? Mit Hjerte, mit uværdige Hjerte siger mig hundrede Gange mere end han ..... Store Gud! Hvad skulde der blive af, om han vidste alt? ... han vilde blive rasende derover, han vilde slæbe mig bort, jeg maatte afsted .... jeg gyser ....

Min Fader har altsaa solgt mig? Han gjør sin Datter til en Vareartikel, en Slavinde; han betaler sin Gjeld paa min Bekostning, han betaler sit Liv med mit! ..... thi jeg føler det vel, jeg kan aldrig overleve det ... Grumme, unaturlige Fader! Fortjener han .... Hvad! fortjene? Det er den bedste Fader; han vil forene sin Datter med sin Ven; dette er hans Brøde. Men min Moder, min ømme Moder, hvad Ondt har hun

gjort mig? O! meget! hun har alt for meget el
sket mig, hun har gjort mig ulykkelig.

Clare! hvad skal jeg gjøre? Hvad skal der blive af mig? Tjeneren kommer ikke. Jeg veed ikke hvorledes jeg skal sende Dig dette Brev. Førend Du faaer det .... førend Du kommer tilbage ... hvo veed .... flygtende, vildfarende, vanæret ... det er forbi, det er forbi, det afgjørende Øjeblik er kommen. En Dag, en Time, et Øjeblik, maaskee .... hvo kan undflye sin Skjæbne? O! paa hvilket Sted jeg end lever og dør, paa hvilket ubekjendt Tilflugtssted jeg end drager min Skam og Fortvivlelse med mig, Clare! husk paa Din Veninde .... Ak! Elendighed og Skjendsel forandrer Hjerterne .... O! om mit nogensinde forglemmer Dig, maa det være meget forandret!

Brev. XXIX.

Fra Julie til Clare.

Bliv, o! bliv! kom aldrig tilbage: Du kommer alt for sildig. Jeg tør ikke mere see Dig; hvorledes kunde jeg taale at see Dig?

Hvor var Du, min sede Veninde, min Beskytter, min Skytsengel? Du har forladt mig, det el

er ude med mig. Hvorledes var denne ulykſalige Reiſe da ſaa nødvendig, eller haſtede den ſaa meget? - Kunde Du overlade mig til mig ſelv i det meeſt farlige Øieblik i mit Liv? Hvilken Anger har Du ikke beredet Dig ved denne ſtraſværdige Uagtſomhed! Den vil vare evig ſom mine Taarer. Dit Tab er ikke mindre uerſtatteligt end mit; og en anden Dig værdig Veninde er ikke lettere at faae igjen end min Uſkyldighed.

Hvad har jeg ſagt, jeg Ulykkelige? Jeg kan hverken tale eller tie. Hvad nytter Taushed, naar Samvittigheden taler lydelig? Bebreider ikke hele Verden mig mit Feiltrin? Er ikke min Skam ſkreven paa alle Gjenſtande? Derſom jeg ikke udgyder mit Hjerte i Dit, maa jeg qvæles. Og Du, bebreider Du Dig intet, lettroende og alt for tillidsfulde Veninde? O! hvi forraadte Du mig ikke? Din Troſkab, Dit blinde Venſkab, Din ulykkelige Eftergivenhed beredte min Undergang.

Hvilken ond Aand indgav Dig at kalde ham tilbage, denne Grusomme, der er Aarſag til min Skjendſel? Maatte hans troløſe Ombu gjengive mig Livet, for at gjøre mig det forhadt? Han flye for evig, den Grumme! En Gniſt af Medlidenhed rere ham; han fordobble ikke mere mine Plager med ſin Nærværelſe; han give Slip paa den grumme Glæde, at være Vidne til mine Taarer. Hvad ſiger jeg, ak! han er ikke ſkyldig; det er ene mig, ſom er det — alle mine Ulykker ere mit

Værk, og jeg har ingen at bebreide noget uden mig selv. Men Lasten har allerede fordærvet min Sjæl; den første af dens Virkninger er, at vi anklage andre for vor egen Brøde.

Nej, nej, aldrig var han istand til at bryde sin Eed. Hans dydige Hjerte kjender ikke den foragtelige Kunst, at kranke den, det elsker. O! han forstaaer sig sikkert bedre paa at elske end jeg, efterdi han bedre forstaaer at overvinde sig. Hundrede Gange vare mine Øjne Vidne til hans Strid og Seier; i hans Øine tindrede Begjerlighedens Ild; han styrtede sig imod mig i en blind Lidenskabs Heftighed; han standsede med eet: et uoverstigeligt Brystværn syntes at omgive mig, og aldrig havde hans heftige, men anstændige Kjerlighed overstreget den. Alt for meget vovede jeg at betragte dette farlige Skuespil. Jeg følte mig urolig ved hans heftige Følelser, hans Sukke nedtrykte mit Hjerte; jeg tog Deel i hans Lidelser, i det jeg kun tænkte paa at beklage dem. Jeg saae ham i convulsiviske Bevægelser, færdig at daane for mine Fødder. Maaskee Kjerligheden allene skulle have bevaret mig; o, min Cousine! det var Medlidenhed, der styrtede mig.

Det syntes, at min ubeldige Lidenskab vilde, for at forføre mig, skjule sig under alle Dydens Maske. Selv hiin Dag havde han med mere Heftighed tilskyndt mig at følge sig. Det var at bedrøve den bedste Fader; det var at stikke Dolken

i

i det moderlige Bryst — jeg gjorde Modstand, jeg forkastede dette Anslag med Afskye. Umuligheden i nogensinde at see vore Ønsker opfyldte; den Omstændighed, at man maatte holde denne Umulighed hemmelig for ham; Nøget over at skuffe en saa hengiven og øm Elsker, efterat have smigret hans Haab, alt dette svækkede mit Mod, alt dette forøgede min Svaghed og bedøvede min Fornuft. Det maatte volde mine Forældre, min Elsker, eller mig selv Døden. Uden at vide, hvad jeg gjorde valgte jeg min egen Ulykke. Jeg glemte alt, og huskede kun paa Kjærligheden. Saaledes har et Øieblikks Vildfarelse gjort mig evig ulykkelig. Jeg er nedstyrtet i Skjendselens Afgrund, som en Pige aldrig mere kan befries fra; og, om jeg lever, er det kun for at være ulykkelig.

Jeg søger sukkende et Glimt af Trost paa Jorden. Jeg seer kun Dig, min elskede Veninde; jeg besværger Dig, berøv mig ikke denne dyrebare Støtte, unddrag mig ikke dit Venskabs Behagelighed. Jeg har tabt min Ret til at fordre det, men aldrig trængte jeg saa meget dertil. Lad Medlidenhed bøde paa Agtelsen. Kom, min Kjære, at aabne Din Sjel for mine Klager, kom, at samle Din Venindes Taarer; betryg mig, om muligt, mod Selvforagt, og lad mig troe, at jeg ikke har tabt alt, efterdi jeg endnu har Dit Hjerte tilbage.

Brev XXX.

Svar.

Ulykkelige Pige! ak! hvad har du giort? Min Gud! Du var saa værdig til at være viis! Hvad skal jeg sige Dig i Din gyselige Forfatning, og i den dybe Tungsind, den styrter dig i? Skal jeg aldeles nedtynge Dit arme Hjerte, eller skal jeg byde Dig en Trøst, som nægtes mit? skal jeg vise Dig Gjenstandene saadanne som de ere, eller saadanne, som Du bør see dem? Hellige og rene Venskab! fyld min Siel med Dit blide Tryllerie, og i den omme Medlidenhed, Du ingiver mig, lad mig først være i Uvished om Onder, Du ikke mere formaaer at læge.

Du veed, jeg befrygtede det Uheld, Du nu sukker over. Hvor ofte har jeg ikke forudsagt Dig det, uden at høres!... Det er Virkninngen af en uforsigtig Tillid.... O! nu kommer det ikke mere an paa alt dette! Jeg skulde uden Tvivl have forraadt Din Hemmelighed, om jeg paa denne Maade havde kunnet frelse Dig; men jeg har last bedre end Du i Dit alt for følsomme Hjerte; jeg saae det tilintetgjøres af en fortærende Ild, som intet kunde slukke. Jeg følte i dette Hjerte, som slog for Elskov, at du maatte være lykkelig eller døe; og da Frygten for at bukke under kom Dig til at bortvise Din

Elsker

Elsker med saa mange Taarer, tænkte jeg, at Du snart ikke længere vilde være til, eller at han snart vilde blive kaldt tilbage. Men hvor stor blev min Skræk, da jeg saae Dig keed af at leve, og Døden saa nær! Anklag ikke Din Elsker eller Dig selv for en Feil, som jeg allene er Skyld i, da jeg har forudseet den uden at forekomme den.

Det er sandt, jeg reiste imod min Villie; Du saae jeg maatte adlyde; havde jeg troet Dig Din Undergang saa nær, maatte man snarere have dræbt mig mig end bortrevet mig fra Dig. Jeg bedrog mig i Hensende til Farens Tidspunkt. endnu Svag og afmægtig, forekom Du mig i Sikkerhed mod en saa kort Fraværelse; jeg forudsaae ikke den farlige Forandring, som forestod Dig; jeg glemte netop at Din egen Svaghed satte Dit smægtende Hjerte mindre istand til at forsvare sig imod sig selv. Jeg beder derfor om Tilgivelse for mit Hjerte; jeg kan neppe angre en Vildfarelse, som har frelst dit Liv; jeg har ikke dette vilde Mod, som kom Dig til at give Slip paa mig: jeg skulde ikke have kunnet mistet Dig uden største Fortvivlse, og jeg vil langt hellere Du maa leve, om du end maa græde.

Men hvorfor saa mange Taarer, kjære, søde Veninde? Hvorfor denne Anger, som er større end Din Brøde, og denne Selvforagt, Du ikke har fortjent? Skal een Svaghed udslette saa mange Opofrelser, og er ikke Faren selv, Du befries fra,

fra, et Beviis paa Din Dyd? Du tænker kun paa Dit Fald og forglemmer alle de smertelige Sejervindiger, som gik foran det? Dersom Du har stridt mere end de, som ikke bukke under, har Du da ikke gjort mere for Æren end de? Om intet kan retferdiggjøre Dig, tænk i det mindste paa det, der unskylder Dig. Jeg kjender det, man kalder Kjærlighed; jeg skal stedse kunne modstaae de heftige Sindsbevægelser, den opvækker; men jeg skulde mindre have modstaaet en Kjerligbet som Din, og uovervunden er jeg mindre kydsk end Du.

Dette Sprog vil stode Dig; men Dit sørste Uheld er, at Du har gjort det nødvendigt: jeg vilde hellere opofre mit Liv, end ønske, at saadant et Sprog skulde sømme sig for Dig, thi jeg har endnu større Afskye for slette Grundsætninger end slette Handlinger*) Dersom Fejlen ikke var begaaet, og jeg var nedrig nok til at tiltale Dig saaledes, og Du til at høre mig, vare vi begge de foragteligste blant Skabninger. Nu, min Dyrebare, bør jeg tiltale Dig saaledes og Du bør høre mig, eller det er ude med Dig: thi Du har endnu tusinde elskværdige Egenskaber tilbage, som Selv-

*) En ligesaa rigtig som sund Tanke. Tøilelose Lidenskaber kunne give Anledning til slette Handlinger, men slette Grundsætninger fordærve Fornuften selv, og gjøre det umueligt, at vende tilbage til det Gode.

Selvagtelsen ene kan vedligeholde, som en uoverdreven Skamfuldhed og den Fornedrelse, der følger den, ufejlbarligen vilde tilintetgjøre, og just det, Du ønskerat gjelde for, vil Du virkeligen gjelde for.

Vogt Dig for at henfalde til en farlig Tungsind, der vilde fornedre Dig dybere end Din Svaghed. Kan sand Elskov nedværdige Sjelen? Lad ikke en Fejl, Kjærligheden har begaaet, berøve Dig denne ædle Enthusiasme for det Anstændige og Skjønne, som stedse hævede Dig over Dig selv. Bliver een Plet paa Solen synlig? Hvormange Dyder besidder Du ikke endnu, endskjønt een fordunkledes! Vil Du derfor være mindre blid, mindre oprigtig, mindre beskeden, mindre velgjørende? Med eet Ord, vil Du derfor være mindre værd al vor Hylding? Skulde Æren, Menneskekjærligheden, Venskabet, den samme Elskov, derfor være Dit Hjerte mindre kjær? Vil Du derfor mindre elske endogsaa de Dyder, Du ikke mere besidder? Nej, kjære og gode Julie, Din Clare tilbeder Dig i det hun beklager Dig; hun veed, hun føler, at der er intet Godt, som jo Din Sjel endnu kan udøve. O! tro mig, Du kunde tabe meget, førend en Anden, visere end Du, nogensinde opvejede Dig!

Kort, jeg har Dig endnu; jeg kan finde Trøst for alt, undtagen for at tabe Dig. Dit første Brev kom mig til at skjelve. Det havde næsten gjort mig længselfuld efter det andet, om jeg ikke havde faaet det paa selvsamme Tid. At

ville

ville forlade sin Veninde! At foresætte sig at bortflygte uden mig! Du taler ikke om Din største Brøde. Det var over denne Du hundrede Gange mere burde rødme. Men den Utaknemmelige tænker kun paa sin Elskov! ... Vid, jeg skulde have dræbt Dig, om det saa havde været ved Verdens Ende.

Med stor Utaalmodighed tæller jeg de Øieblikke, jeg er nødt at tilbringe langt fra Dig. De gjøres mig gysselig lange. Vi maae endnu opholde os sex Dage i Lausanne, derpaa vil jeg flyve hen til min eneste Veninde. Jeg vil trøste hende eller græde med hende, afstørre eller dele hendes Taarer. I Din Sorg vil jeg mindre lade den ubesielige Fornuft end det ømme Venskab tale. Kjære Cusine, vi maa sukke, elske hinanden, tie, og, om muligt, med Dyder udslette en Fejl, man ikke kan gjøre god igjen med Taarer. O! min arme Chaillot!

Brev XXXI.

Til Julie.

Hvilket Under fra Himmelen er Du dog, ubegribelige Julie? Og ved hvilken Kunst, den Du allene

allene kjender, kan Du opvække i Dit Hjerte saa mange uenige Bevægelser? Beruset af Elskov og Vellyst, svømmer mit i Bedrøvelse; jeg lider og forsmægter af Sorg i den højeste Lykksaligheds Skjød; og jeg bebreider mig som en Brøde min store Lykksalighed. Gud, hvilken gyselig Pine: ikke at turde aldeles overgive sig til nogen Følelse, uophørligen bestride den ene ved den anden, og stedse at see enhver Glæde blandet med Sorg! Det var hundrede Gange bedre aldeles ikke at være til, end at være elendig.

Ak! hvad nytter det mig at være lykkelig? Det er ikke længere min Kummer, men Din, jeg føler, og den er mig just derfor desto smerteligere. Du vil forgjeves skjule Dine Lidelser; jeg læser dem mod Din Villie i Dine matte smægtende Øine. Mon disse rørende Øine unddrage Kjerligheden nogen Hemmeligbed? Jeg seer, under en tilsyneladende Munterhed, den skjulte Misfornøielse, som omgiver Dig, og Din Bedrøvelse, indhyllet i et blidt Smiil, er mit Hjerte desto smerteligere.

Det er ikke længere Tid at skjule mig noget. Jeg var i Gaar i Din Moders Værelse; hun forlader mig et Øieblik; jeg hører Sukke, som gjennembore min Sjel; kunde jeg efter denne Virkning miskjende deres Oprindelse? Jeg nærmer mig det Sted, hvorfra de syntes at komme, jeg gaaer ind i Dit Værelse, jeg gaar lige til Dit Cabinet. Hvor blev jeg til Mode i det jeg halvt aabnede Døren,

ren, og saae den, der burde sidde paa Verdens Throne, siddende paa Jorden, med Hovedet lænet til en Stoel, som var vædet med hendes Taarer? O! jeg skulde have lidt mindre, om det havde været vædet med mit Blod! Hvilket Nag søndersled mig pludselig! Min Lyksalighed blev min Straf; jeg følte kun Dine Lidelser, og med mit Liv og alle mine Glæder skulde jeg gjenkjøbt Dine Taarer. Jeg vilde kaste mig ned for Dine Fødder, jeg vilde bortkysse disse dyrebare Taarer, samle dem i mit Hjerte, doe eller for evig afværge dem; jeg hører Din Moder komme tilbage; jeg maa hastigen begive mig til mit Sted; jeg medbringer al Din Sorg, og bittert Nag, som ikke ophører førend med den.

Hvor ydmyget! hvor fornedret føler jeg mig ikke ved Din Anger! Jeg er da meget foragtelig, dersom vor Forening tvinger Dig til at foragte Dig selv, og dersom mit Livs Salighed er en Plage for Dit? Vær mere retferdig mod Dig selv, min Julie; skue med et mindre fordomsfuldt Øje de hellige Baand, Dit Hjerte har knyttet. Har Du ikke fulgt Naturens reneste Love? Har Du ikke frit indgaaet den helligste Forbindelse? Hvad har Du gjort, som jo de guddommelige og menneskelige Love ikke kunne og burde stadfæste? Hvad fattes det Baand, der sammenknytter os, uden en offentlig Erklæring? Din Villie kan bestemme det; vær min, og Du er ikke mere skyldig. O min Brud! o min værdige og kydske

kydske Ledsagerinde! Du mit Livs Ære og Lykſalighed! Nei, ikke det, Din Elſkov har gjort, kan være en Brøde, det Ran, Du vilde begaae mod den vil være det: Kun ved at vælge en anden Mand kan Du fornærme Æren. Vil Du være uſkyldig, saa tilhør ſtedſe Dit Hjertes Ven. Det Baand, der forener os, er lovligt; kun den Utroſkab at bryde det vilde være laſtværdig, og Kjerligheden allene tilkommer det i Fremtiden at være Borgen for Dyden.

Men kunde end Fornuften billige Din Sorg, var end Din Anger grundet, hvorfor hindrer Du da mig at tage Deel deri? Hvorfor udgyde ikke mine Øine det Halve af Dine Taarer? Du har ikke een Ubehagelighed, jeg jo bør fornemme, ikke een Følelſe, jeg jo bør dele og mit med Rette misundelige Hjerte bebreider Dig alle de Taarer, Du ikke udgyder i min Barm. Siig, kolde og hemmelighedsfulde Elſkerinde, er ikke alt, hvad din Sjel ei meddeler min, et Ran fra Kjerliheden? Bør ikke Alt være fælledes mellem os? Huſker Du ikke at Du har ſagt det? O! vidſte Du at elſke ſom jeg, da ſkulde min Lykſalighed treſte Dig ſom Din Lidelſe bedrøver mig, og Du ſkulde føle min Glæde, ſom jeg føler Din Sorg.

Men jeg ſeer, Du foragter mig ſom en Afſindig, fordi min Fornuft forvildes i Glædens Skjød. Min Heftighed ſkrækker Dig, min Afſindighed bevæger Dig til Medlidenhed, og Du mær-

ker

ei at al menneskelig Kraft ikke formaaer at modtage en grændseløs Lykſaligbed. Hvorledes vil Du, at den paa eengang skal udholde saa mange forskjellige Følelser, uden at komme ud af sin Fatning? Veed Du ikke at der gives et Maal, hvor ingen Fornuft længer kan modstaae, og at der er intet Menneske i Verden, hvis sunde Forstand kan uholde enhver Prøve? Ynk da den Vildfarelse, hvori Du har styrtet mig, og foragt ikke de Vildfarelser, som ere Dit Værk. Jeg er ude af mig selv, jeg tilstaaer det; min hele Sjel er hos Dig. Derved er jeg mere skikket til at føle Dine Lidelser og mere værdig til at dele dem. O Julie! berov Dig ikke Dig selv.

Brev XXXII.

Svar.

Der var en Tid, min elskværdige Ven, da Stilen i vore Breve var flydende og skjøn; Følelsen, som dikterte dem, flød med en skjøn Simpelhed; den behovede hverken Kunst eller Farver, og dens Reenhed udgjorde al dens Pryd. Denne lykkelige Tid er ikke mere, ak! den kan ei komme tilbage; og den første Virkning af denne gruelige

For-

Forandring er, at vore Hjerter allerede have ophørt at forstaae hinanden.

Dine Øine have seet min Sorg; Du troer at have opdaget dens Aarsag; Du vil troste mig med tom Snak, og naar Du tænker at bedrage mig, er det Dig, min Ven, som bedrages. Tro mig, tro Din Julies ømme Hjerte; jeg angrer mindre at jeg har indsømmet Kjerligheden formeget, end at jeg har berøvet den sin sierste Ynde. Dette Dydens skjønne Tryllerie er forsvunden som en Drøm; vor Elskov har ikke mere den himmelske Ild, der besielede den med sin Reenhed; vi have tegt Glæden, og Lykkaligheden er flygtet fra os. Erindre Dig hine lykkelige Øieblikke da vore Hjerter forenedes saa meget desto bedre, som vi havde større Ærbødighed for hinanden, da Lidenskaben af sin egen Hestighed hentede Kraft til at overvinde sig selv, da vi i Uskyldigheden fandt Trost for den Tvang, vi paalagde os, da al den Hyding vi ofrede Æren blev et Gavn for Kjerligheden. Sammenlign denne saa behagelige Forfatning med vor nærværende: Hvilken Uro! Hvilken Skræk! Hvilken Angest! Hvor have disse umaadelige Følelser ikke tabt deres første Behagelighed! Hvor er nu denne Bestræbelse efter det Viise og Ædle, hvormed Kjerligheden besielede alle vort Livs Handlinger, og som igjen gjorde Kjerligheden mere behagelig? Vor Nydelse var rolig og vedvarende; nu fole vi kun hestige Sindsbevægelser: Denne for-

fornuftløse Lykſaligheb ligner ſnarere Anſtød af Raſerie end ømme Kjertegn. En reen og hellig Ild opflammede vore Hjerter; overgivne til Sandſernes Vildfarelſer, ere vi nu ikke andet end almindelige Elſkende; Held os om den iverſyge Elſkov værdiger at ſtyre de Glæder, den ringeſte Dødelige kan ſmage!

Dette, min Ven, er det fælleds Tab, vi have lidt, og ſom jeg ikke mindre begræder for min end for Din Skyld. Jeg tilføjer intet angaaende mit; Dit Hjerte er iſtand til at føle det. Betragt min Skam, og ſuk, om Du forſtaaer at elſke. Min Feil er uoprettelig, mine Taarer, kunne ikke ſtandſes O Du, ſom kom dem til at rinde, frygt for at gjøre Indgreb i en ſaa billig Sorg: Mit eneſte Haab er, at den vil vare evig: Mit ſtørſte Uheld ſkulde være at troſtes, og den yderſte Grad af Skjendſel er med Uſkyldigheden at tabe den Følelſe, ſom gjør at vi elſke den.

Jeg kjender min Skjebne, jeg føler dens Gyſeligheb, og imidlertid har jeg endnu en Troſt i min Fortvivlelſe; det er den eneſte, men den er ſød: Det er fra Dig jeg venter den, min elſkværdige Ven. Fra den Tid jeg ikke mere vover at kaſte mine Blik paa mig ſelv, kaſter jeg dem med ſtørre Glæde paa den, jeg elſker. Jeg giver Dig alt det Du berøver mig af min Selvagtelſe, og Du vorder mig kun derved deſto kjærere, i det Du nøder mig til at hade mig ſelv. Kjærligheden, denne

uhel-

uheldige Kjerlighed, der gjør mig ulykkelig, giver Dig et nyt Værd; Du ophøjes i det jeg forringes. Din Sjel synes at have vundet ved min Sjels Forringelse. Vær da for Eftertiden mit eneste Haab: Du bør, om muligt, retfærdiggjøre min Fejl; skjul den med Dine ædle Følelser; lad Din Fortjeneste udslette min Skam; lad Dine Dyder undskylde den Dyds Tab, Du voldede mig. Vær Du mig nu Alt, da jeg er intet. Den eneste Ære, jeg har tilbage, er gandske hos Dig, og saalænge Du fortjener Agtelse, er jeg ikke aldeles foragtelig.

Jeg kan ikke længere skjule Savnet af min Sundhed; mit Ansigt modsiger min Tale, og min forstilte Helbredelse kan ikke længer bedrage nogen. Skynd Dig at gjøre det Skridt, vi ere blevne enige om, førend jeg nødes til at gjentage mine sædvanlige Sysler. Jeg seer tydeligt at min Moder har fattet Mistanke, og at hun har Øje med os. Det er vel ikke Tilfældet med min Fader, det tilstaaer jeg: Denne stolte Adelsmand forestiller sig ikke engang, at en Borgerlig kan vorde elsket af hans Datter; men dog, Du veed hans Beslutninger; han vil forekomme Dig, dersom Du ikke forekommer ham, og i det Du vil søge, at beholde ligesom hidtil, Adgang til vort Huus, vil Du aldeles udelukke Dig dersra. Følg mit Raad, og tael til min Moder, medens det endnu er Tid. Opdigt nogle Forretninger, som hindre Dig fra at fortsætte min Underviisning, og lad os give Slip

paa at see hinanden saa ofte, for i det mindste at see hinanden undertiden. Thi dersom man bortviser Dig, kan Du ikke mere komme til os; men naar Du selv forlader os, staae Dine Besøg i en vis Henseende til Dig, og, med nogen Behændighed og Høflighed, kan Du efterhaanden gjentage dem hyppigere, uden at man mærker det eller uden at man finder Mishag deri. Jeg skal i Aften sige Dig de Midler, jeg tænker paa, for at finde andre Leiligheder til at see hinanden, og Du vil tilstaae mig at den ufraskillelige Cusine, som tilforn foraarsagede saa megen Murren, ikke nu vil blive unyttig for to Elskende, hun aldrig havde burdet forlade.

Brev XXXIII.

Fra Julie.

O! min Ven, hvor en Assemblee dog er et slet Tilflugtssted for to Elskende! Hvilken Pine at see hinanden og være saa tvungen! Det var hundrede Gange bedre ikke at sees. Hvorledes kan man have en rolig Mine med saa mange Sindsbevægelser? Hvorledes kan man være sig selv saa ulig? Hvorledes kan man tænke paa saa mange Gjen-

stande,

stande, naar man kun er sysselsat med en eeneste? Hvorledes kan man have Gebærder og Øine i sin Magt, naar Hjertet stræber hen mod den, man elsker? Jeg har aldrig i mit Liv følt en saadan Uroelighed, som den, jeg fornam igaar, da man mældte Dig hos Madame d'Hervart. Mit og Dit Navn, som blev udtalt, forekom mig som en Bebreidelse man gjorde mig; jeg indbildte mig, at alle Mennesker paa eengang betragtede mig; jeg vidste ikke mere hvad jeg gjorde: og, ved Din Ankomst blev jeg saa overmaade rød, at min Cusine, som vaagede over mig, var nødt til at holde sit Ansigt og sin Viste for mig, ligesom for at hviske mig noget i Øret. Jeg var bange for at dette skulde gjøre en slem Virkning, og at man skulde troe, der laae nogen Hemmelighed under denne Hvisken. Kort sagt, jeg fandt allevegne ny Anledning til Uroelighed, og jeg følte aldrig bedre hvorledes en skyldig Samvittighed væbner mod os Vidner, som ikke tænke paa noget.

Clare sagde, at hun mærkede, Du ikke gjorde en bedre Figur; Du syntes hende forlegen med Dig selv, urolig over, hvad Du skulde gribe til, vovende hverken at gaae eller komme, hverken at nærme Dig til mig eller vige fra mig, og kastende Dine Blikke rundt omkring for at have Leilighed til at vende dem mod os. Da jeg var kommen mig lidt af min Uro, troede jeg selv at mærke Din, indtil at Du, da den unge Madame Belon havde

talt Dig, satte Dig og snakkede med hende, blev roligere ved hendes Side.

Jeg feler, min Ven, at denne Maade at leve paa, som foraarsager saa megen Tvang og saa liden Glæde, ikke er passende for os: Vi elske hinanden alt for meget til at kunne paalægge os saadanne Baand. Offentlige Sammenkomster skikke sig kun for Folk, som, uden at kjende til Elskov, gjerne ville være sammen, eller som ikke behøve at holde noget hemmeligt: Uroligheden er alt for heftig paa min Side, Uforsigtigheden alt for farlig paa Din, og jeg kan ikke stedse have en Madame Belon hos mig for at faae den fornødne Adspredelse.

Lad os igjen søge dette eensomme og rolige Liv, hvorfra jeg saa ubeleiligt har draget Dig. Det har frembragt og næret vor Elskov; maaskee skulde den svækkes ved en mere adspredt Levemaade. Enhver stor Lidenskab dannes i Eensomhed; man kjender intet til den i den store Verden, hvor ingen Gjenstand faaer Tid til at gjøre et dybt Indtryk, og hvor Nydelsernes Mængde slever Følelsernes Kraft. Hiin Forfatning skikker sig ogsaa bedre for min Tungsind: den næres paa samme Maade som min Kjerlighed; det er Dit kjere Billede, der vedligeholder begge, og jeg gider heller seet Dig om og følsom i mit Hjerte, end tvungen og adspredt i en stor Forsamling.

Der

Der kan desuden komme en Tid, hvor jeg nødes til et mere indgetogent Liv. O! gid den allerede var kommen denne ønskværdige Tid! Baade Klogskab og min egen Tilbøjelighed byde mig allerede forud at vænne mig til det, Nødvendigheden kan fordre. O! dersom jeg i mine Feiltrin selv kunde finde et Middel til at godtgjøre dem! Det søde Haab engang ..... men tys! Uformærkt kunde jeg sige mere end jeg vil, angaaende den Plan, jeg er sysselsat med. Tilgiv mig denne Hemmelighed, min eneste Ven; mit Hjerte kan aldrig have nogen Hemmelighed, som jo maa være Dig behagelig at vide. Du bør imidlertid ikke vide denne; og alt hvad jeg nu kan sige Dig derom, er at Kjerligheden som er Aarsag til vort Uheld, bør skaffe os Lægemiddel derfor. Du maae nu ponse og granske derover saa meget Du vil, men spørg mig kun ikke derom — jeg forbyder Dig det.

Brev XXXIV.

Svar.

Nei, smukke Øjne, I som lærte
Saa omt at sukke dette Hjerte,

Før Gravens Muld tildækker mig,
Min Elskov ei forandrer sig!*)

Maa jeg ikke holde af hende, den smukke Madame Belon, for den Glæde hun forskaffede mig! Forlad mig det, guddommelige Julie; jeg vovede et Øieblik at glæde mig ved Din emme Uro, dette Øieblik var eet af de behageligste i mit Liv. Hvor de vare fortryllende, disse urolige og nysgjerrige Blikke, som hemmeligen kastedes paa os, og som strax bortvendte sig for at undgaae mine! Hvad gjorde da Din lykkelige Elsker? Underholdt han sig med Madame Belon? O, min Julie, kan Du troe det? Nei, nei, uforlignelige Pige, han var mere værdigen sysselsat. Med hvilken Behagelighed fulgte hans Hjerte Dit Hjertes Bevægelser! Med hvilken graadig Utaalmodighed opslugte hans Øine Dine Yndigheder! Din Elskov, Din Skjønhed opfyldte henrykkede hans Sjel; den kunde neppe formaae at modtage saamange behagelige Følelser. Mit eneste Savn var at smage Glæder paa den Bekostning jeg elsker, Glæder hun ei kunde dele. Veed jeg hvad Madame Belon i at denne Tid sagde

*) No, non vedrete mai
Cambiar gl'affetti miei,
Bei lumi onde imparai
A sospirar d'amor.

Metast.

mig? Veed jeg hvad jeg svarede hende? Vidste jeg det i Samtalens Øjeblik? Kunde hun selv vide det, og kunde hun fatte det mindste af et Menneskes Tale, der talte uden at tænke, og svarede uden at høre?

Lig den, der synes høre, men ej hører!*)

Hun har ogsaa fattet den største Modbydelighed mod mig. Hun har sagt til alle Mennesker, til Dig maaske, at jeg ikke har sund Forstand, hvad der er værre, at jeg ikke har mindste Glimt af Vid, og at jeg er ligesaa tosser som mine Bøger. Hvad bryder jeg mig om, hvad hun siger og hvad hun tænker derom? Raader ikke min Julie ene over det, jeg er eller den Rang jeg skal beklæde? Lad den øvrige Verden tænke om mig hvad den vil, alt mit Værd ligger i den Agtelse Du viser mig.

O! troe mig, at hverken Madame Belon, eller alle de Skjønheder, som overgaae hende, kunne volde mig den Adspredelse, hvorom Du taler, og bortfjerne et Øjeblik mit Hjerte og mine Øjne fra Dig. Dersom Du kunde tvivle om min Oprigtighed, dersom Du kunde være saa grusom, saa uretfærdig mod min Elskov og Dine Dyder, sig mig, hvo kunde da have holdt Øje over alt det, der foregik rundt om Dig? Saae jeg Dig ikke glimre blandt disse unge Skjønheder lig Solen blandt

*) Com' huom che par ch' aſcolti, e nulla intende.

blant de Stjerner, den formørker? Saae jeg ikke Cavalererne *) forsamles om Din Stol? Saae jeg ikke den Beundring, de viiste Dig til Trods for Dine Selskabssøstre? Saae jeg ikke deres travle Ærbødighed, deres Hylding og Galanterier? Saae jeg Dig ikke modtage alt dette med en beskeden og ligegyldig Mine, som formaaer mere end Stolthed? Saae jeg ikke, hvad Virkning din blottede Arm gjorde paa de Tilstedeværende, da Du ved Collationen tog Dine Handsker af? Saae jeg ikke den unge Fremmede, der tog Din Handske op, vilde kysse den fortryllende Haand, som modtog den? Saae jeg ikke En, der endnu var mere forvoven, og hvis fyrige Øie sugede mit Blod og mit Liv, nødte Dig til, da Du mærkede det, at fæste en Knappenaal til Dit Halstørklæde? Jeg var ikke saa adspredt som Du tænker: Jeg saae alt dette, Julie, og blev derfor ikke skinsyg: thi jeg kjender Dit Hjerte; jeg veed nok, det er ikke af dem, som kunne elske to Gange. Vil Du bebrylde mit for at være det?

Lad os da begynde igjen paa dette eensomme Liv, jeg mod min Villie forlod. Nej, Hjertet finder

*) Cavalerer, er et gammelt Ord, som ikke bruges mere. Man siger Mandfolk. Jeg har troet at skylde Provindsbeboerne denne vigtige Anmærkning, for i det mindste een Gang at være nyttig for Publikum.

finder ingen Næring i den steiende Verden. De falske Glæder gjøre det Savnet af de sande end mere bitter, og det vil hellere lide, end søge en uvæsentlig Erstatning. Men, min Julie, det er, der kan være en sandere i den Tvang, hvori vi leve, og Du synes at glemme den! Hvorledes! at tilbringe hele femten Dage saa nær hinanden, uden at see eller tale med hinanden! O! sig hvad skal et Hjerte, der opflammes af Elskov, foretage sig i saa mange Aarhundreder? Fraværelsen selv vilde være mindre bitter. Hvad nytter den største Klogskab, der foraarsager os flere Lidelser end den afværger? Hvad nytter det at forlænge sit Liv med sin Lidelse? Var det ikke hundrede Gange bedre at see hinanden et eneste Øjeblik, og saa dø?

Jeg skjuler det ikke, min søde Veninde, jeg ønskede gjerne at udgrunde den dyrebare Hemmelighed, Du dølger for mig; der var aldrig noget mere interessant for os; men jeg bestræber mig kun forgjæves derfor. Jeg skal imidlertid iagttage den Taushed, Du paalægger mig, og tæmme min ubeskedne Nysgjerrighed; men naar jeg ærer en saa sød Hemmelighed, hvorfor kan jeg ikke i det mindste forvisses om Opløsningen! Hvo veed, hvo veed om Dine Planer ikke ere Luftcastelle? Mit Livs dyrebare Sjel, o! lad os forsøge at sætte dem i Værk.

E. S. Jeg glemte at sige Dig, at Hr. Roguin har tilbudet mig et Compagnie i det Regiment

ment han opretter for Kongen af Sardinien. Denne brave Officiers Agtelse rørte mig inderlig: Jeg sagde ham, i det jeg takkede ham, at jeg var alt for kortsynet til at være i Tjenesten, og at min Tilbøjelighed til Struberinget ikke passede til saa virksomt et Liv. Med dette bragte jeg nu ikke Kjerligheden et Offer. Jeg tænker at Enhver skylder Fædrenelandet sit Liv og Blod, at det ikke er tilladt at afhænde sig til Fyrster, man intet skylder, endnu mindre at sælge sig og nedværdige den ædleste Haandtering i Verden til en ringe Daglønners Tjeneste. Disse Grundsætninger havde min Fader, som jeg vilde prise mig lykkelig at kunne efterligne i hans Kjerlighed for sine Pligter og sit Fædreneland. Han vilde aldrig gaae i en fremmed Fyrstes Tjeneste: Men i Krigen 1712, førte han med Ære Vaaben for Fædrelandet; han var med i adskillige Slag, af hvilke han i eet blev saaret; og i Slaget ved Wilmerghen, var han heldig til at erobre en fiendtlig Fane i General Sanoney's Paasyn.

Brev

Brev. XXXV.

Fra Julie.

Jeg kan ikke indsee at de to Ord, jeg i Skærds havde sagt om Madame Belon, vare værd en saa alvorlig Forklaring. Saa megen Omhu for at retfærdiggjøre sig frembringer undertiden en modsat Formodning; og kun den Opmærksomhed man giver Smaating, gjør dem til vigtige Gjenstande. Dette skal sikkerligen ikke hænde mellem os; thi Hjerter, som ere meget sysselsatte, have ingen Lune; og de Elskendes Tvistigheder om ingen Ting, have næsten altid en langt virkeligere Grund end det synes.

Det er mig imidlertid ikke ubehageligt, at denne Bagatel giver os Leilighed til at tale med hinanden om Jalousie: en Gjenstand, som uheldigviis er alt for vigtig for mig.

Jeg seer, min Ven, af det Særegne ved vore Sjele, og af den Vending vor fælleds Smag har taget, at Kjerligheden vil være vort Livs sterste Anliggende. Naar den eengang har gjort de dybe Indtryk, vi føle deraf, maa den udslukke eller fortære alle andre Lidenskaber; den mindste Lunkenhed vilde snart være for os Døds Mathed; en uovervindelig Lede, en evig Kedsommelighed vilde afløse den udslukte Elskov, og vi skulde ikke

kunne

kunne leve længe, efter at have ophørt at elske. Hvad mig angaaer, mærker Du vel at det er kun Lidenskabens Raserie, der kan skjule det Rædselfulde i min Forfatning, og at jeg maa elske med største Heftighed eller dee af Smerte. See altsaa om jeg har Grund til alvorligen at undersøge en Punct, mit Livs Held eller Uheld beroer paa.

Saavidt jeg kan domme om mig selv, synes mig, at skjønt mine Lidenskaber ofte ere alt for heftige, er jeg dog meget lidt tilbøjelig til Vrede. Mine Lidelser maatte indvortes have været længe i Gjæring, førend jeg kunde vove at tilkjendegive Aarsagen for deres Ophavsmand; og da jeg er overbeviist om at man ei kan begaae en Fornærmelse, uden at ville det, skulde jeg hellere udholde hundrede Aarsager til Klage end een Forklaring. En saadan Karakteer kan føre En langt bort, om man har aldrig saa lidt Tilbøielighed til Stinsyge, og jeg er meget bange for at føle hos mig denne farlige Tilbøjelighed Det er ei fordi jeg jo veed at Dit Hjerte er skabt for mit og ikke for et andet. Men man kan stuffe sig selv, ansee en flygtig Smag for en Lidenskab, og gjøre ligesaa meget af Phantasie, som man maaskee turde gjort af Elskov. Men er det nu mueligt, at Du kan troe Dig ubestandig uden at være det, saa er det jo endnu langt lettere mueligt at jeg, skjønt uden Grund, kan anklage Dig for Utroskab. Men denne skrækkelige Tvivl skulde dog forgifte mit Liv; jeg skulde sukke

uden

uden at beklage mig, og dee utrøstet, uden at have opbørt at være elsket

Lad os, jeg besværger Dig, lad os forekomme et Uheld, hvorom Tanken allene kommer mig til at gyse. Sværg da, min huldе Ven, ikke ved Kierligheden: en Eed man ikkun holder, naar den er overflødig, men ved Ærens hellige Navn, som er Dig saa dyrebart, at jeg aldrig skal ophøre at være Dit Hjertes Fortrolige, og at der ikke skal opkomme nogen Forandring i det, hvorom jeg jo først underrettes. Siig ikke, at Du aldrig vil have noget at aabenbare mig; jeg troer det, jeg haaber det; men forebyg min taabelige Uro, og giv mig i Din Forpligtelse for en Fremtid, der ei vil komme, en evig Sikkerhed for det Nærværende. Jeg skulde være mindre at beklage naar Du tilkiendegav mig mine virkelige Ulykker, end naar jeg ideligen maatte plages af indbildte; jeg skulde i det mindste glæde mig over Din kæmpende Samvittighed. Om Du mere elskede som jeg, skulde Du dog endnu tage Deel i mine Lidelser, og de Taarer, jeg udgjød i Din Barm, skulde være mig mindre bittre.

Men nu, min Ven, priser jeg mig dobbelt lykkelig med mit Valg, baade formedelst det behagelige Baand, der forener os, og den Retskaffenhed, der sikrer det: Dette er Brugen af denne Viisdoms Regel i Ting, der angaae blot Følelsen; saaledes formaaer den strænge Dyd, at afværge

den

den ovinne Elskovs Lidelser. Dersom jeg havde en Elsker uden Grundsætninger, vilde han elske mig evig? Hvad var mig Borgen for hans Bestandighed? Ved hvilke Midler kunde jeg befries fra min uophørlige Mistanke, og hvorledes kunde jeg forsikkres om ikke at vorde skuffet enten af hans Forstillelse eller af min egen Lettroenhed? Men Du, min værdige og ædle Ven, Du, som hverken kan bruge List eller Forstillelse, jeg veed, Du vil vise mig den Oprigtighed, Du har lovet mig. Skammen over at tilstaae en Utroskab vil ikke i Din retskafne Sjel sejre over den Pligt at holde Dit Løvte; og dersom Du ej mere kunde elske Din Julie, vilde Du sige hende: o Julie! jeg .... nei, min Ven, aldrig skal jeg nedskrive det Ord.

Hvad synes Dig om mit Middel? Jeg er vis paa, det er det eneste, der hos mig kunde udrydde al Følelse af Skinsyge. Det er, jeg veed ikke hvad for en fiin Følelse, der tryller mig til at stole paa Din Kjerlighed, Din Redelighed, og til at afholde mig fra at formode en Utroskab, Du ikke aabenbarer mig. Dette, min Ven, er den sikkre Virkning af den Forpligtelse, jeg paalægger Dig; thi jeg kunde anse Dig for en ustadig Elsker, men ikke for en troelos Ven; og kunde jeg end have nogen Tvivl om Dit Hjerte, saa kan jeg dog aldrig tvivle om Dit Løvte. Hvilken Glæde finder jeg ikke, ved en unyttig Forsigtighed at forekomme endog Sandsynligheden af en Forandring,

dring, hvis Umulighed jeg tilfulde føler! Hvor behageligt, at tale om Skinsyge med en oprigtig Elsker! O! dersom Du kunde ophøre at være det, troe ikke, at jeg da talede saaledes med Dig. Mit arme Hjerte skulde da ikke være saa viist i Nødens Tid, og den mindste Mistanke vilde snart berøve mig Villien til at vogte mig derfor.

Her, min høistærede Lærer, er Materie nok til Undersøgelse for i Aften; thi jeg veed, at Deres to ydmyge Elever skulde have den Ære, at spise til Aften med Dem hos den Ufraskillelige Fader. Deres lærde Anmærkning over Avisen have sat Dem i saa stor Anseelse hos ham, at der ikke behøves mange Omstændigheder, for at faae Dem indbuden. Datteren har ladet sit Claveer stemme; Faderen har giennembladet Lamberti; jeg, jeg skal maaskee bringe Underviisningen i Løvhytten ved Clarens i Erindring. O, Mester i alle Kundskaber, De mangler aldrig nogen Videnskab at gjør Brug af! Hr. d'Orbe, der, som De nok kan tænke, ikke er forglemt, skal holde en lærd Tale angaaende Kongen af Neapolis forestaaende Hylding, og imedens denne varer, ville vi alle begive os i Cousinens Værelse. Der, min troe Forbundne, skal De paa Knæe for Deres Dame og Beherskerinde, med begge Deres Hænder i hendes, og i hendes Canslers Nærværelse sværge hende en ubrødelig Troskab og Oprigtighed, for ikke at sige evig Kjerlighed, — en Forpligtelse, man hverken er

istand

istand til at holde eller bryde, — men Sandhed, Oprigtighed og uforkrænkelig Aabenhjertighed. De skal ikke sværge paa at være evig lydig, men ikke at gjøre Dem skyldig i Utroskab, og i det mindste forud erklære Krig, førend De afryster Aaget. Naar De har gjort dette, skal De faae Accoladen *), og vorde erkjendt for eneste Vasal og tro Ridder.

Lev vel, min Ben; Tanken om Soupeen i Aften foraarsager mig Glæde. O! hvor sød vil den være mig, naar jeg seer, at Du tager Deel i den!

Brev XXXVI.

Fra Julie.

Kys dette Brev og hop af Glæde over den Nyhed, jeg nu vil berette Dig; men vid, fordi jeg ikke hopper og har intet at kysse, tager jeg ikke mindre Deel deri. Min Fader, som er nødt til at reise til Bern angaaende sin Proces, og derfra til Solothurn, angaaende sin Pension, har gjort min

*) Accolade — en gammel Skik at omfavne den, der skal slages til Ridder.

min Moder det Forslag, at reise med, og hun har antaget det, da hun af Lustens Forandring haaber nogen gavnlig Virkning for sin Helbred. Man vilde vise mig den Artighed, at tage mig med, og jeg holdt det ikke for raadeligt at sige, hvad jeg tænkte derom; men da det i saa Fald vilde faldet vanskeligt at reise bequemt, saa opgav man denne Plan, og man gjør sig nu Umage for at trøste mig, fordi jeg ikke kan komme med. Jeg maatte lade, som jeg var bedrøvet, og den falske Rolle, jeg saa mig nødt til at spille, har gjort mig saa virkelig bedrøvet, at Bekymringen over denne Tvang næsten har befriet mig fra Forstillelse.

I mine Forældres Fraværelse skal jeg ikke bestyre Huset, men man vil, jeg skal opholde mig hos Clarens Fader, og saaledes vil jeg da, i Ordets vidtløftige Begreb, den hele Tid være ufraskillelig fra den Ufraskillelige. End videre, min Moder har fundet for godt, at undvære Kammerpige, og ladet mig beholde Babi til Gouvernante: en Argus, som ikke er meget farlig, hvis Troeskab man ligesaalidet bør bestikke, som man bør gjøre hende til sin Fortrolig, men som man efter Fornødenhed meget let faaer bort ved det mindste Glimt af Fornøjelse eller Gevinst, man tilbyder hende.

Du fatter altsaa, hvor let det vilde være os, at see hinanden i en Tid af fiorten Dage; men her bør Klogskab bede paa Tvangen, og vi maae

frivilligen paalægge os den samme Tilbageholdenhed, hvortil vi til andre Tider ere nødte. Du bør ej allene, naar jeg er hos min Cousine, ikke komme der oftere end tilforn, af Frygt for at bringe hende i Forlegenhed, men jeg haaber endogsaa, at man hverken behøver at tale til Dig om den Agtelse, hendes Kjøn fordrer, eller om Gjestfrihedens hellige Rettigheder. Det er unødvendigt, at erindre en retskaffen Mand om den Ærbødighed, Kjerligheden skylder Venskabet, der forunder den et Fristed. Jeg kjender Din Heftighed, men jeg veed ogsaa de Grændser, den ei kan overskride. Havde Du aldrig bragt det Ædle noget Offer, skulde Du heller ikke nu behøve at gjøre det.

Hvad er Aarsagen til denne misfornøjede Mine og dette bedrøvede Øje? Hvorfor vil Du vredes over Love, Pligten paalægger Dig? Overlad Din Julie den Omhu, at formilde dem; har det nogensinde angret Dig, at adlyde hendes Stemme? Nær ved de Blomsterheje, hvorfra Floden ved Vevaise udspringer, er en enlig Flække, som tjener Jægerne undertiden til Baghold, og som kun burde være et Fristed for Elskende. Rundt om Hovedbygningen, som Hr d'Orbe besidder, ere hist og her Træhytter *), som under deres Straa-

tage

*) I saadanne Træhytter (Chalets) laves Ost og Smør; i en Deel Fjeldegne i Norge kaldes Stedet, hvor disse Træehuse staae, Stolen.

Oversæt.

tage kunne skjule Kjerligheden og Glæden: disse Veninder af landlig Simpelhed. De sunde og beskedne Malkepiger ere kloge nok til ikke rede for andre en Hemmelighed, de selv trænge til. De Bække, som flyde over Engene, ere omgivne af Buske og yndige Kratskove. Paa den anden Side tilbyde tykke Skove mere øde og mørke Fristeder.

Ej Hyrde eller Landmand kom
Til disse mørke Lundes Helligdom *).

Hverken Kunsten eller Menneskenes Haand vise der nogensteds deres forurolligende Omsorg; man seer kun overalt den fælleds Moders kjerlige Omhu. Der, min Ven, er man kun under hendes Varetægt, og kan kun adlyde hendes Love. Efter Hr. d'Orbes Indbydelse har Claire allerede indbildt sin Fader, at hun havde Lyst til at tage paa Jagt med nogle Venner for to eller tre Dage i dette Canton, og bringe did de Ufraskillelige. Til disse Ufraskillelige høre igjen andre, som Du alt for vel veed. Den ene, som forestiller Husets Herre, bør naturligviis gjøre dets Æresbeviisninger, den anden kan med mindre Bram for Din Julie gjøre den ydmyge Hyttes, og denne Hytte, indviet ved Elskov, vil for dem være

*) Al bel seggio riposto, ombroso e fosco,
Ne mai pastori appressan, ne bifolci.

Petrar.

Gnidos's Tempel. For med Held og Sikkerhed at udføre denne fortreffelige Plan, kommer det kun an paa nogle Tilberedelser, der letteligen skulle vorde afgjorte imellem os, og som selv skulde udgjøre en Deel af de Glæder, de bør frembringe. Farvel, min Ven; jeg forlader Dig i en Hast, af Frygt for Overrumpling. Jeg føler ogsaa, at Din Julies Hjerte flyver lidt for tidlig hen til Hytten.

E. S. Naar jeg overvejer alting vel, tænker jeg, at vi uden Fare kunne see hinanden dagligen; nemlig den ene Dag hos min Cousine, og den anden paa Promenaden.

Brev XXXVII.

Fra Julie.

I Morges rejste min ømme Fader og min uforlignelige Moder med de ømmeste Kiertegn overvældede de en elsket Datter, som er alt for uværdig til deres Godheder. Jeg omfavnede dem med nogen Hjertebeklemmelse, medens dette utaknemmelige og vanartede Hjerte indvortes hoppede af en foragtelig Glæde. Ak! hvor er nu hiin lykkelige Tid, da jeg stedse under deres Øjne førte et skyld-

skyldfrit og fornuftigt Liv, da jeg kun følte mig lykkelig ved deres Bryst, og ikke kunde forlade dem et eneste Skridt uden Misfornøjelse? Strafværdig og bange, skjelver jeg nu ved at tænke paa dem, og rødmer ved at tænke paa mig selv; alle mine gode Følelser fordærves, og jeg fortæres af tomt og unyttigt Nag, som ikke engang besjeles af sand Anger. Disse bittre Tanker volde mig al den Bedrøvelse, som deres Farvel ikke strax skulde have opvakt hos mig. En lenlig Engstelse omspendte min Sjel, efter mine dyrebare Forældres Bortreise. Medens Babi pakkede ind, gik jeg maskinmæssig ind i min Moders Værelse, og da jeg saae adskillige af hendes Sager endnu liggende adspredte, kyssede jeg det ene efter det andet, under en Strøm af Taarer. Denne rørende Tilstand skaffede mig nogen Lindring, og jeg fandt et Slags Trøst i at føle, at Naturens blide Bevægelser ikke vare aldeles udslukte i mit Hjerte. Ha, Grusomme! forgjæves vil Du ganske underkue dette ømme og alt for svage Hjerte; til Trods for Dig, til Trods for Dine Tryllerier har det endnu naturlige Følelser, so... Loven billalder; det hylder og elsker endnu helligere Rettigheder end Dine.

Tilgiv mig, min bedste Ven, disse uvilkaarlige Bevægelser, og frygt ikke for, at disse Tanker skulde strække sig saa langt, som de burde. Det Øieblik i vort Liv, da vor Elskov maaskee nyder den høieste Frihed, er ikke, jeg veed det vel, An-

ge-

gerens Øieblik: Jeg vil hverken skjule Dig mine Lidelser eller overvælde Dig dermed; Du maa kjende dem, ikke for at bære dem, men for at formilde dem. I hvis Barm skulde jeg nedlægge dem, dersom jeg ikke torde udgyde dem i Din? Er Du ikke min emme Trøster? Er det ikke Dig, som nærer i min Sjel Følelsen for Dyden selv, efterat jeg har tabt den? Uden Dig, uden denne dyrebare Veninde, hvis medlidende Haand saa tidt afstørrede mine Taarer, hvor ofte havde jeg ikke allerede bukket under for den meest dræbende Tungsind! Men eders Omhu støtter mig; jeg vover ikke at fornedre mig saalænge I endnu agte mig, og jeg siger med Velbehag til mig selv, at I begge ikke skulde elske mig saa meget, dersom jeg kun fortjente Foragt. Jeg flyver til denne kjære Cousines, eller rettere, denne emme Søsters Arme, for at nedlægge i hendes Hjerte en tung Sorg. Kom Du i Aften, for ganske at gjengive mit Hjerte den Glæde og Munterhed, det har tabt.

Brev XXXVIII.

Til Julie.

Nej, Julie, det er mig ikke muligt, at see Dig nogen Dag, som jeg saae Dig Dagen tilforn: Min Elskov maa tiltage og vore uophørligen med Dine Yndigheder, og Du er mig en uudtømmelig Kilde til nye Følelser, som jeg selv ikke engang kunde foreſtilt mig. Hvilken ubegribelig Aften! Hvilke ukjendte Sødheder lod Du mit Hjerte føle! O fortryllende Veemod! et rørt Hjertes blide Tungſind! Hvormeget overgaae I ikke de ſtøjende Fornøjelſer, den overgivne Munterhed, den heftige Glæde, og alle de Henrykkelſer, en ubegrændſet Fyrighed tilbyder de Elſkendes tøjleløſe Attraa! Rolige og rene Nydelſe, ſom har intet i Sandſernes Vellyſt, den kan ſammenlignes med! Aldrig, aldrig ſkal Din gjennemtrængende Erindring udſlettes af mit Hjerte. Guder! hvilket henrykkende Syn, eller rettere, hvilken Henrykkelſe, at ſee to ſaa rørende Skjønheder omfavne hinanden, den enes Anſigt hvilende mod den andens Bryſt; at ſee deres blide Taarer blandes, og væde dette fortryllende Bryſt, ligeſom Himlens Dug væder en nys udſprungen Lillie! Jeg var misundelig over et ſaa ømt Venſkab; jeg fandt i det, noget mere interreſſant end i Kierligheden ſelv, og jeg har-

medes

mebes næsten paa mig selv, fordi jeg ikke kunde byde Dig en ligesaa kjer Trøst, uden at forstyrre den ved mine heftige Følelser. Nej, intet, intet paa Jorden er istand til at opvække en saa vellystfuld Henrykkelse, som eders indbyrdes Kjertegn; ja Synet af to Elskende havde forskaffet mine Øine en mindre behagelig Fornemmelse.

O, hvor jeg i dette Øieblik vilde blevet forelsket i denne elskværdige Cousine, dersom Julie ikke havde været til! Men nej, det var Julie selv, som udbredte sin uimodstaaelige Ynde over alt det, der omgav hende. Din Kjole, Din Hovedpynt, Dine Handsker, Din Vifte, alt rundt om Dig, som jeg heftede mine Øine paa, tryllede mit Hjerte, og Du allene udgjorde hele Fortrylkelsen. Stands, min hulde Veninde! Ved at forsøge mit Drukkenskab, skulde Du berøve mig den Glæde, at føle det. Hvad Du lader mig fornemme, grændser til Raserie, og jeg er bange for, endelig at tabe Fornuften derover. Lad mig i det mindste kjende en Forvildelse, der udgjør min Lykkaligbed; lad mig smage denne ny Enthusiasme, der er højere, mere levende end alle de Begreber, jeg havde om Kjerligheden! Hvorledes! Du kan troe Dig forringet! Hvorledes! berøver Lidenskaben ogsaa Dig Fornuften? Jeg finder Dig alt for fuldkommen for en Dødelig. Jeg skulde anse Dig for en Skabning af renere Art, dersom denne for-

rende Ild, der gjennemtrænger mit Væsen, ikke forenede mig med Dit, og lod mig føle, at de ere eet og det samme. Nei, ingen i Verden kjender Dig; Du kjender Dig ikke engang selv; mit Hjerte alene kjender Dig, føler Dig, og veed at sætte Priis paa Dig. Min Julie! o! hvilken Hylding skulde være Dig berøvet, om Du kun var tilbedet! O! hvormeget skulde Du ikke tabe af Dit Værd, om Du kun var en Engel!

Siig mig, hvorledes gaaer det til, at en Lidenskab som min kan forøges? Jeg veed det ikke, men jeg føler det. Omendskjønt Du alle Tider er nærværende for mig, er der dog nogle Dage især, hvor Dit Billede, smukkere end nogensinde, forfølger og plager mig med en Virksomhed, som hverken Sted eller Tid befrier mig for, og jeg troer, at Du lod mig blive tilbage hos det i hiin Straahytte, Du forlod i det Du endte Dit sidste Brev. Siden vi have faaet dette landlige Samlingssted, har jeg gaaet tre Gange ud af Byen; hver Gang have mine Fødder ført mig hen til den samme Side, og hver Gang har Synet af et saa attraaet Opholdssted forekommet mig som det skjønneste.

Jeg finder Egnen mere smilende, den grønne Mark mere frisk og levende, Luften renere og Himlen klarere; Fuglenes Sang synes at have mere Blidhed og Vellyst; Vandenes Risling indgiver en mere sindrende Elskov; den blomstrende Vinranke

uddun-

uddunster langt omkring en mere behagelig Duft; et ubekjendt Tryllerie forskjønner alle Gjenstande eller tryller mine Sandser; man skulde troe, at Jerden smykker sig for at berede Din lykkelige Elsker en Brudeseng, værdig den Skjenhed, han tilbeder, og den Ild, der fortærer ham. O Julie! o Du min Sjels kjere og dyrebare Halvdeel! lad os ile med at føje til disse Vaarens Prydelser Nærværelsen af to oprigtige Elskende! Lad os bringe Glædens Følelse til de Steder, som kun tilbyde et tomt Billede deraf! Lad os besjele hele Naturen! Den er død uden Kjerlighedens Ild. Hvorledes! at vente tre Dage! tre Dage endnu! Drukken af Elskov, hentæret af Lidenskab, venter jeg dette langsomme Øjeblik med smertelig Utaalmodighed. O, hvor man skulde være lykkelig, dersom Himlen befriede Livet fra alle de kedende Mellemrum, der adskille saadanne Øjeblikke!

Brev XXXIX.

Fra Julie.

Du har ikke een Følelse, min bedste Ven, som jo mit Hjerte deler; men tael ikke mere til mig om Glæde, saalænge Mennesker, der ere bedre end vi, lide,

lide, sukke, og jeg maa bebreide mig deres Lidelse. Læs det hosfojede Brev, og vær roelig, om Du kan. Jeg som kjender den elskværdige og gode Pige, der har skrevet det, har ikke kunnet læse det uden at fælde Taarer af Medlidenhed og Harme. Angeren over min strafværdige Skjodesloshed har gjennemtrængt min Sjel, og jeg seer med en bitter Forvirring, hvormeget Forglemmelsen af den første af mine Pligter kunde bringe mig til at glemme alle de andre. Jeg havde lovet, at bære Omhu for dette stakkels Barn; jeg beskyttede hende hos min Moder; jeg havde hende i en vis Henseende under min Opsigt; men da jeg ikke har kunnet have Opsigt med mig selv, forlades og glemmes hun af mig, og jeg udsætter hende for værre Farer end dem, for hvilke jeg bukkede under. Jeg gyser ved at tænke paa, at to Dage sildigere havde det maaskee været ude med hende, som var mig betroet, og at Trang og Forførelse havde styrtet en beskeden og fornuftig Pige, der engang kan vorde en fortreffelig Husmoder. O, min Ven! hvorledes gives der Mennesker i Verden, der ere nedrige nok til at afkjobe Elendigheden en Priis, som Hjertet ene kan yde, og modtage af en forhungret Mund Kjerlighedens omme Kys?

Siig, kunde Du blive ubevæget ved min Fanchons barnlige Kjerlighed, over hendes ædle Følelser og uskyldige Naivitet? Rores Du ikke over den Elskers sjeldne Omhed, der sælger sig selv, for

for at understøtte sin Elskede? Vil Du ikke vorde meget lykkelig, ved at befordre en saa heldig Forening? O! dersom vi ikke have Medlidenhed med forenede Hjerter, som man adskiller, af hvem kunde de da nogensinde vente den? Jeg har i det mindste besluttet, at afsone denne Brøde mod dem, i hvad det end koster, og mage det saa, at disse to unge Folk kunne ægte hinanden. Jeg haaber, at Himmelen vil velsigne dette Foretagende, og at det vil blive et godt Forvarsel for os. Jeg opfordrer og besværger Dig i vort Venskabs Navn, at reise i Dag, om Du kan, eller i det ringeste i Morgen tidlig til Neufchatel. Gaae hen til Hr. Merveilleux, forskaf denne retskafne Karl sin Afskeed; spar hverken Bøn eller Penge; tag min Fanchons Brev med Dig. Der er intet følende Hjerte, det jo maae røre. Kort, hvor megen Glæde og hvor mange Penge det end vil koste os, saa kom dog ikke tilbage uden med Claudius Anets fulde Afskeed, eller vær overbeviist om, at Kjerligheden aldrig i mit Liv vil yde mig et Øjebliks reen Glæde.

Jeg føler, hvor mange Indvendinger Dit Hjerte maa gjøre mig; men tvivler Du paa, at mit ikke har gjort dem før? og jeg bliver ved min Paastand; enten maa det Ord Dyd kun være et tomt Navn, eller det fordrer Opoffrelser. Min Ven, min værdige Ven! et forsømt Sammenkomst kan tilbyde sig tusinde Gange igjen; nogle behagelige Timer forsvinde som en Lynstraale og ere

ikke

ikke mere; men naar et ædelt Pars Lykke er i Din Haand, saa tænk paa den Fremtid, Du bereder Dig. Troe mig, Leiligheden til at gjøre andre lykkelige, er sjeldnere, end man tænker; ikke at finde den mere igjen, er Straffen for at have forsømt den, og det Brug, vi gjøre af den nærværende vil efterlade os en evig Følelse af Tilfredshed eller Anger. Tilgiv min Iver disse overflødige Ord; til en retskaffen Mand siger jeg alt for meget, og til min Ven hundrede Gange for meget. Jeg veed, hvor meget Du hader denne grusomme Fornøielse, der hærder os mod andres Uheld. Du har selv tusinde Gange sagt: Vee den, der ikke kan opoffre en Glædesdag for Menneskekjerlighedens Pligter!

Brev. XXXV.

Fra Franchon Regard til Julie.

Froken!

Tilgiv en stakkels fortvivlet Pige, der, i det hun ikke veed, hvad der skal blive af hende, endnu vover at tage sin Tilflugt til Deres Godhed; thi De trættes ikke af at trøste de bedrøvede, og jeg er saa ulyk-

ulykkelig, at der er ingen uden Dem og den gode Gud, der ikke forternes over mine Klager. Det gjorde mig meget ondt at forlade den Skole, hvori De havde sat mig; men da jeg i Vinter havde det Uheld at miste min Moder, maatte jeg vende tilbage til min stakkels Fader, som af Gigten endnu stedse tvinges til at holde Sengen.

Jeg har ikke forglemt det Raad, De havde givet min Moder, at hun skulde søge at givte mig med en brav Mand, der kunde drage Omsorg for Familien. Claudius Anet, som Deres Hr. Fader bragte med sig fra Tjeneften, er en brav, ordentlig Karl, der forstaaer et godt Haandværk, og har Godhed for mig. Efter saa megen Ædelmodighed, som De havde beviist os, vovede jeg ikke længere at være Dem til Byrde, og det er ham, der har underholdt os hele Vinteren igjennem. Han vilde ægtet mig i dette Foraar; hans Hjerte attraaede dette Ægteskab. Men man har saaledes plaget mig, at betale tre Aars Leie, som var forfalden til Paaske, at den stakkels Karl, da han ikke vidste, hvor han skulde faae saa mange rede Penge, uden at sige mig noget, paa ny har taget Tjeneste i Hr. de Merveilleux's Compagnie, og bragt mig sine Haandpenge. Hr. de Merveilleux's opholder sig ikke længere end syv eller otte Dage i Neufchatel, og Claudius Anet skal reise inden tre eller fire Dage for at følge Rekruterne: altsaa have vi hverken Tid eller Leilighed til at givte os, og

han

han forlader mig uden al Hjelp. Dersom De, ved Deres eller ved Hr. Baronens Anseelse, kunde forskaffe os en Opsættelse, i det mindste af fem eller sex Uger, saa skulde vi i denne Tid stræbe at finde en Udvei til at givte os, eller at give den stakkels Karl sine Penge igjen; men jeg kjender ham nok, han vil aldrig tage de Penge igjen, han har givet mig.

Der kom i Morges en meget rig Herre og tilbød mig meget mere, men Gud gav mig Kraft til at afslaae det. Han sagde, at han vilde komme igjen i Morgen tidlig, for at høre min sidste Beslutning. Jeg sagde, at han ikke skulde gjøre sig nogen Uleilighed, og at han allerede vidste den. Gud være med ham! han skal vorde imodtagen i Morgen som i Dag. Jeg kunde vel ogsaa tage min Tilflugt til den offentlige Understøttelse; men man bliver derved saa foragtet, at det er bedre at lide. Og desuden er Claudius Anet alt for stolt til at ville have en Pige, der har nydt offentlig Understøttelse.

Undskyld den Frihed, jeg tager mig, min gode Froken: I Dem har jeg fundet den eneste, jeg torde tilstaae mine Lidelser for, og mit Hjerte er saa beklemt, at jeg maa slutte dette Brev.

Deres underdanige Tjenerinde.

Franchon Regard.

Brev

Brev XLI.

Svar.

Min Hukommelse og Din Tillid, mit kjere Barn vare lige svage, vi have begge forseet os saare meget, men min Forseelse er utilgivelig. Babi, som overleverer Dig dette Brev, er beordret at bringe saa hastigt som muligt, Sagerne i Rigtighed. Hun skal vende tilbage i Morgen tidlig, for at hjelpe Dig at affærdige denne Herre, om han kommer igjen, og om Eftermiddagen ville vi, min Cousine og jeg, besøge Dig; thi jeg veed, Du kan ikke forlade Din stakkels Fader, og jeg gad selv vide hvorledes det staaer til med Din lille Huusholdning.

I Henseende til Claudius Anet maa Du ikke være bekymret: min Fader er fraværende; men, indtil han kommer tilbage, skal man gjøre alt, hvad man kan, og Du kan forlade Dig paa, at jeg hverken skal glemme Dig eller denne brave Karl. Lev vel, mit Barn! den gode Gud troste Dig. Du har gjort vel i, ikke at tage Din Tilflugt til den offentlige Understottelse; dette bør man aldrig gjøre, saalænge man kan finde Understottelse hos gode Mennesker.

Brev. XLII.

Til Julie.

Jeg modtager Deres Brev, og jeg reiser i Øieblikket: dette skal være mit hele Svar. O Grusomme! Hvor langt er mit Hjerte fra denne forhadte Dyd, De mistanker mig for, og som jeg afskyer! Men De befaler; jeg maa adlyde. Skulde det end hundrede Gange koste mit Liv, maa jeg dog vorde agtet af Julie.

Brev XLIII.

Svar.

Jeg kom i Gaar Morges til Newshatel; jeg fik at vide, at Hr. de Merveilleux var paa Landet; jeg ilede derhen for at finde ham; han var paa Jagt, og jeg biede paa ham indtil Aftenen. Da jeg havde forklaret ham Aarsagen til min Reise, og bedet ham at bestemme en Priis for Claudius Anets Afsked, gjorde han mig mange Vanskeligheder. Jeg troede at hæve dem, i det jeg frivillig tilbød ham en meget betydelig Sum, og forøgede den efterhaanden, som han vegrede sig; men da

ikke kunde udrette noget, var jeg nødt til at gaae bort, efterat jeg havde forvisset mig om at finde ham igjen i Morges, fast besluttet, ikke at forlade ham, førend jeg, ved Hjelp af Penge, Overhæng, eller paa nogen anden Maade, havde faaet ham til at opfylde min Begjering. Jeg stod desaarsag meget tidlig op, var færdig til at stige til Hest, da jeg ved et Bud fik denne Billet fra Hr. de Merveilleux tilligemed det unge Menneskes formelige Afsked.

Her, min Herre, er den Afsked, De er kommen for at søge. Jeg afslog den formedelst Deres Tilbud; jeg giver den i Betragtning af Deres menneskekjerlige Hensigter, og jeg beder Dem troe, at jeg ikke lader mig betale for en god Handling.

Dom selv af den Glæde, dette lykkelige Udfald vil foraarsage Dem, om den, jeg følte ved Efterretningen derom! Hvorfor maa denne Glæde ei være saa fuldkommen, som den burde være? Jeg kan ikke holde mig fra at takke Hr. de Merveilleux, og betale ham sit Udlæg; og forsinkes end, som jeg befrygter, min Afreise een Dag, formedelst dette Besøg: har jeg da ikke Feie til at sige, at han har vist sig ædelmodig paa min Bekostning? Lige meget; det jeg har gjort behager Dem; jeg kan taale alt for denne Løn. Hvor er man dog lykkelig, naar man kan gjøre vel, i

det

det man tjener den, man elsker; naar man saaledes kan forene Kjerlighedens og Dydens Behageligbed i een Bestræbelse! O jeg tilstaaer det Julie, jeg reiste med et utaalmodigt og bekymret Hjerte. Jeg bebreidede Dem, at De var saa følsom for andres Lidelser, og regnede mine for intet, lig som om jeg var den eneste i Verden, der ikke havde fortjent noget af Dem. Jeg ansaae det for Grusomhed, at De, efter at have opholdt mig med saa sødt et Haab, uden Nødvendighed berøvede mig et Gode, hvormed De selv havde smigret mig. Al denne Knurren er forsvunden; jeg føler nu en ukjendt Tilfredshed i dens Sted at opstaae i min Sjel, jeg fornemmer allerede den Erstatning, De lovede mig, De, som Vanen at gjøre vel har gjort saa bekjendt med den Salighed, man finder deri. Hvor forunderlig er ikke Deres Magt! De kan gjøre Savnet ligesaa behageligt som Glæden, og give det, man gjør for Dem, den samme Behageligbed, som man skulde finde i at tilfredsstille sig selv! O, jeg har sagt det hundrede Gange, Du er en Engel fra Himmelen, min Julie: uden Tvivl er Din Sjel, med den uendelige Magt, den har over min, mere guddommelig end menneskelig. Hvorledes kunde jeg undgaae evigen at tilhøre Dig, da Dit Herredsmue er himmelsk? Og hvad skulde det nytte at ophøre at elske Dig, naar man desuagtet stedse maa tilbede Dig?

E. S. Saavidt jeg kan skjønne have vi endnu i det mindste fem eller sex Dage til Deres Moders Tilbagekomst. Skulde det ikke være mueligt i dette Mellemrum at gjøre en Valfart til Hytten?

Brev XLIV.

Fra Julie.

Kunr ikke saameget, min Ven, over den hastige Tilbagekomst. Den er os mere fordeelagtig, end den synes; og om vi end havde gjort af Klogskab, det vi have gjort af Velgjørenhed, saa kunde det dog aldrig bedre have lykkedes os. Overvei, hvad det vilde skeet, dersom vi kun havde fulgt vore daarlige Indfald. Jeg vilde bestemt have taget paa Landet Dagen før min Moder kom tilbage til Staden; man vilde have sendt Bud, førend jeg kunde foranstaltet vor Sammenkomst. Jeg maatte have taget bort strax, maaskee uden at være istand til at lade Dig det vide; jeg maatte have forladt Dig i dødelig Uro, og vor Skilsmisse vilde have gaaet for sig i et Øieblik, som gjorde den meest smertelig. Endmere, man vilde have vidst, at vi vare begge paa Landet; uagtet vor Forsigtighed vilde man maaskee kommet efter, at vi vare

der

der sammen, i det mindste vilde man have os mistænkte derfor; dette var allerede nok. Den uoverlagte Begjerlighed efter det nærværende Øieblik vilde rovet os enhver Tilflugt for Fremtiden, og Samvittighedsnag over en tilsidesat god Handling vilde have piint os vort hele Liv igjennem.

Sammenlign nu vor Tilstand med vor virkelige Stilling. For det første har Din Fraværelse havt en ypperlig Virkning. Min skarpsynede Bevogterske vil sikkert ikke have undladt at fortælle min Moder, at man kun sjelden har seet Dig hos min Cousine; hun veed af Din Reise og Aarsagen dertil; det er en Grund mere til at agte Dig; og hvor kunde man indbilde sig, at Folk, som leve i god Forstaaelse, skulde gribe det eneste frie Øieblik, de have, til at see hinanden, og frivillig skilles ad? Hvilken List have vi betjent os af, for at tilintetgjøre en alt for grundet Mistanke? I mine Tanker den eneste, som retskafne Folk bør tillade sig: at drive Retskaffenhed til en Grad, som andre finde utrolig, og antage en højere Stræben efter Dyd for et Beviis paa Ligegyldighed. O min Ven, hvor sød maa ikke en Kjerlighed, som er skjult ved disse Midler, være de Hjerter, som nyde den! Læg nu den Glæde til, at forene to trøstesløse Elskende igjen og at gjøre to unge Folk lykkelige, som saameget fortjene at være det. Du har seet min Fanchon; sig mig, er hun ikke rigelig det værd, Du har gjort for hende?

Er

Er hun ikke alt for smuk og alt for ulykkelig til at hun skulde blevet uforført? Vilde Claudius Anet, hvis naturlige gode Hjerte ved et Vidunder har holdt sig ufordærvet i tre Aars Tjeneste, paa sin Side endnu kunne have udholdet endnu engang saa mange Aar, uden at blive et Skarn som alle de øvrige? Istedet for det, elske de nu hinanden og blive forenede; de ere fattige, men ville blive understottede; de ere ærlige Folk og kunne blive ved at være det; thi min Fader har lovet at være Omsorg for deres Bosætning. Hvor mangt et Gode har Du ikke tilveiebragt dem og os ved Din Feielighed, uden at tale om den Erkjendtlighed, jeg skylder Dig derfor! O, min Ven, dette er den sikkre Virkning af Offere, som man bringer Dyden; koste de os end ofte noget, saa er det dog stedse sødt at have gjort dem; og aldrig har man seet Nogen angre en god Handling.

Jeg har stærk Mistanke om, at Du ogsaa vil kalde mig den prækende Bedesøster efter den Uadskilleliges Exempel, og det er sandt, at jeg ligesaa meget gjør det, jeg siger, som de Folk, der drive dette Haandværk. Ere mine Prækener end ikke saa gode som deres, saa seer jeg dog i det mindste med Fornøielse, at de ikke blive holdte for døve Øren som deres. Jeg forsvarer mig ikke, min elskværdige Ven, jeg vilde saa gjerne lægge ligesaa mange Dyder til Dine, som en taabelig Kjerlighed har berøvet mig; og da jeg ikke mere kan være

Ag-

Agtelse for mig selv saa seger jeg nu at bære Agtelse for mig i Din Person. Paa Din Side kommer det kun an paa at elske fuldkommen, og da vil alt det øvrige komme af sig selv. Med hvilken Glæde maa Du ikke see den Gjeld uophørlig foreges, som Kjerligheden forbinder sig til at betale!

Min Cousine har faaet de Samtaler at vide, som Du har havt med min Fader om Hr. d'Orbe; hun er saa erkjendtlig derfor, som om vi ikke endnu bestandig stod tilbage for hendei Venskabsbeviisninger. O Gud! hvor lykkelig er jeg ikke, min Ven, hvor elsket er jeg ikke, og hvor henrivende finder jeg det ikke at være det! Fader, Moder, Veninde, Elsker, hvor inderlig en Kjerlighed jeg end bærer til alt det, som omgiver mig, saa finder jeg dog stedse, at man enten forekommer eller overgaaer mig. Det synes, som om de blideste Følelser uophørlig tye hen til min Sjel, og det smerter mig kun at have een til at nyde min hele Lykke.

Jeg har glemt at anmelde Dig et Besøg i Morgen tidlig. Det er Mylord Bomston, der nyligen er kommen fra Geneve, hvor han har tilbragt syv eller otte Maaneder. Han siger, han har seet Dig i Sion paa sin Tilbagereise fra Italien. Han har fundet Dig tungsindig, og taler i øvrigt om Dig, ligesom jeg tænker. Han holdt en Lovtale over Dig i Gaar for min Fader og paa saa beleilig

lig en Tid, at han aldeles har stemmet mig til at holde en over ham. I Sandhed, jeg har fundet Forstand, Sindrighed, Fyrighed i hans Conversation. Naar han fortæller store Handlinger, saa stiger hans Røst og saa bessles hans Øje med en Ild, som kun pleier at være dem egen, der selv kunne udøve dem. Han taler ogsaa med Deeltagelse om Smagens Gjenstande, iblandt andet om den italienske Musik, som han ophøier meget; jeg troede endnu at høre min stakkels Broder. Forresten spores der mere Kraft end Ynde i hans Samtaler, ja jeg finder endog, at hans Aand er lidt usleben *). Lev vel, min Ven.

*) Et je lui trouve même l'esprit un peu rêche.

Det er en Talemaade her i Landet, siger Forfatteren, som er brugt metaphorisk paa dette Sted. Det betyder egentlig en Overflade, som er haard at føle paa, og som foraarsager en ubehagelig Pirren, i det man bestryger det med Haanden, ligesom af en stiv Børste eller af Plyds fra Utrecht.

Brev XLV.

Til Julie.

Endnu var det først anden Gang, jeg læste Dit Brev, da Mylord Edvard Bomston kom ind. Da jeg stedse har saa mange andre Ting at sige Dig, hvorledes kunde jeg da have tænkt paa, min Julie, at tale med Dig om ham? Naar to ere hinanden nok, bekymrer man sig da at tænke paa en Tredie? Jeg vil fortælle Dig, hvad jeg veed om ham, siden det lader som Du ønsker det.

Da han havde tilbagelagt Simplon, kom han til Sion for at møde en Chaise, som man skulde bringe ham fra Geneve til Brigue; og da Frihed for Forretninger gjør Menneskene temmelig selskabelige, saa søgte han mig. Vi gjorde saa nøie et Bekjendtskab som en Engelskmand, der af Naturen kun er lidet forekommende, kan indgaae med et Menneske, der, sysselsat i en høi Grad med ganske andre Forestillinger, ikkun søger Eensomhed. Imidlertid følte vi, at vi harmonerede med hinanden; der gives Sjele af saa lige Stemning, at de kjende hinanden ved første Øieblik, og vi bleve efter otte Dages Forløb, fortrolige Venner for vort hele Liv, som omtrent to Franskmænd vilde blevet det efter otte Timer i al den Tid, de ikke forlade hinanden. Han moerede mig med sine

Reiser,

Reiser, og jeg troede, at han som Engellænder vilde tale med mig om Bygninger og Malerier. Snart saae jeg med Fornøielse, at Malerierne og Monumenterne ikke havde bragt ham til at forsømme Sædernes og Menneskenes Studium. Imidlertid talde han dog med mig om de skiønne Konster med megen Skarpsindighed, men beskedent og uden Indbildskhed. Jeg mærkede med Beundring, at han dømte derom med større Følelse end Lærdom, og mere efter Virkningerne end efter Reglerne; og dette bestyrkede mig i den Tanke, at han havde en Sjel, som kunde føle. I Henseende til den italienske Musik forekom han mig at være Enthousiast ligesom Du; han lod mig endog høre noget deraf, thi han har en Virtuos med sig: hans Kammertjener spiller meget godt paa Violin, og han spiller selv taalelig paa Violoncel. Han valgte adskillelige Stykker, der vare meget rørende, som han paastod; men, hvad enten nu Toner, som vare mig saa ny, krævede et mere øvet Øre, eller Musikens Behagelighed, som er saa blid i Melancholie, taber sig i dyb Sorg, saa skjænkede disse Stykker mig kun liden Fornøielse; jeg fandt Melodien virkelig behagelig, men bizar og uden Udtryk.

Der blev ogsaa talt om mig, og Bomston spurgte med Deeltagelse om min Forfatning. Jeg sagde ham Alt det derom, som han burde vide. Han foreslog mig en Reise til Engeland og gjorde mig adskillige Forslag til min Lykke, men

som

som alle vare umulige i et Land, hvor Julie ikke var. Han sagde mig, at han vilde tilbringe Vinteren i Geneve, den følgende Sommer i Lausanne, og komme til Vevai, førend han vendte tilbage til Italien; han har holdt Ord, og vi have seet hinanden med fornyet Glæde.

Hvad hans Character angaaer, da troer jeg, den er levende og heftig, men dydig og fast. Han synes at gjøre sig noget til af Philosophien og hine Grundsætninger, hvorom vi tilforn have talet. Men i Grunden troer jeg, han er det af Temperament, som han troer at være efter antagne Grundsætninger; og den stoiske Farve, som han giver sine Handlinger, bestaaer kun i at pryde det Partie med smukke Fornuftslutninger, som hans Hjerte lærer ham at tage. Jeg har imidlertid med nogen Bekymring faaet at vide, at han har havt nogle fortrædelige Affairer i Italien, og at han har duelleret der nogle Gange.

Jeg veed ikke, hvad det er for en Usselenhed, Du finder i hans Manerer; de ere virkelig ikke forekommende, men jeg finder dog intet frastødende deri. Endskjøndt hans Væsen ved første Øjekast ikke er saa aabent som hans Hjerte, og endskjøndt han foragter de smaae Velanstændighedsregler, lader han dog, som det synes mig, at være behagelig i Omgang. Besidder han end ikke hiin afmaalte og forsigtige Høflighed, der retter sig allene efter det Udvortes, og som vore unge Offi-

Officiere medbringe fra Frankrige, saa besidder han dog den menneskekjerlige Høflighed, der ikke ved første Øjekast higer efter at udmærke og gjøre Forskjel paa Rang og Stand, men som agter alle Mennesker i Almindelighed. Skal jeg aabenhjertigen tilstaae Dig det? Mangel paa Indtagenhed er en Feil, som Fruentimmerne aldrig, ja ei engang hos Fortjenesten, være over med; og jeg frygter for, at ogsaa Julie engang i sit Liv har været Fruentimmer.

Da jeg nu er bleven aabenhjertig, saa vil jeg endnu min artige Prædicatinde! her sige Dig, at Du forgjeves vil gjøre Forsøg paa at bringe mig til at afstaae fra mine Rettigheder, og at en brændende Kjerlighed ikke lader sig afspise med Prækener; thi vel er al den Moral Du læser for mig, saare god, men hvad Du endog kunde sige, saa vilde dog Hytten altid være bedre.

Brev XLVI.

Fra Julie.

Ei, ei, min Ven! Endnu bestandig Hytten! Historien om denne Hytte ligger Dig forskrækkelig paa Hjertet, og jeg seer vel, at man, enten det gjæl-

gjælder Liv eller Død, saaer at oplyse Dig angaaende denne Hytte. Kan da et Sted, hvor Du aldrig har været, forekomme Dig saa dyrebart, at Du ikke andensteds kan finde Erstatning derfor, og skulde Kjerlighed, som skabte Armides Pallads dybt inde i en Skov, ikke formaae at skabe en Hytte i Staden? Hør! min Fanchon bliver nu givt. Min Fader, som ikke hader Høitidelighed og Prunk, vil bekoste hendes Bryllup, som vi alle skulle indbydes til; der vil uden Tvivl blive stor Støi. Mere end eengang lykkedes det Hemmeligheden at udbrede sit Slør midt under den stormende Jubel og Høitidelighedernes Uroligshed. Du forstaaer mig, min Elskede. Bilde det ikke være sødt, at gjensinde i Virkningen af vore Bestræbelser de Glæder, den har kostet os?

Du bliver, som det forekommer mig, uden synderlig Nytte, ivrig over Mylord Eduards Apologie, hvem jeg langt fra ikke har slette Tanker om. Hvorledes kunde jeg desuden domme om en Mand, som jeg kun saae een Eftermiddag, og hvorledes er Du selv istand dertil, endog efter et Bekjendtskab af nogle Dage? Hvad jeg taler om hans grunder sig kun paa Gisninger, og det samme maa næsten ogsaa være Tilfældet med Dig; thi de Forslag, han gjorde Dig, ere kun ubestemte Tilbud, som Fremmede undertiden erbie med, fordi det giver dem en Anseelse af Magt, og som de lettelig igjen kunne slippe fra. Men jeg bliver

ogsaa

ogsaa her Din sædvanlige Hæftighed vaer, og Dit store Hang ved første Øjekast at fælde en afgjørende Dom for eller imod et Menneske. Imidlertid ville vi ved Leilighed undersøge de Forslag, han gjorde Dig. Understøtter Kjerligheden den Plan, jeg er sysselsat med, saa ville vi maaskee endnu finde bedre. O, min Bedste, Taalmodigheden er bitter, men dens Frugt er sød.

For igjen at komme tilbage til Din Engelænder; jeg har sagt Dig, han forekommer mig at være en Mand af stor og stærk Sjel, og at besidde mere Kundskab end skjøn Aandsdannelse. Du siger omtrent det samme, og bebreider mig med en Mine af hiin mandlige Overlegenhed, som aldrig forlader vore ydmyge Tilbedere, at jeg har været eengang i mit Liv Fruentimmer, ret som om et Fruentimmer nogensinde bør ophøre at være Fruentimmer. Husker Du endnu vor Strid, da vi læste i Platos Republik, om begge Kjøns moralske Forskjellighed? Jeg bliver endnu ved det, jeg den Gang paastod, og kan ikke tænke mig et fælles Fuldkommenhedsmønster for to saa forskjellige Væsener. Angreb og Forsvar, Mandfolkenes Driftighed og Fruentimmernes Ubøielse, beroe ikke, som Dine Philosopher holde for, paa nogen vilkaarlig Overeenkomst, men det er Indretninger af Naturen, som man lettelig kan give Grunde for, og hvorfra alle andre moralske Forskjelligheder ogsaa saa letteligen kunne udledes. Da nu Naturen

ikke

har givet begge Kjøn eens Bestemmelse, saa maae ogsaa Tilbøielighederne og Maaderne, hvorpaa man seer og føler, paa enhver Side være indrettede efter dens Øiemeed: der udkræves ikke eens Tilbøieligheder og eens Legemsbeskaffenhed til at dyrke Jorden og til at opamme Børn. En høiere Vext, et stærkere Mæle og skarpere Ansigtstræk, dette synes ikke at staae i nogen nødvendig Forbindelse med Kjønnet, men Afvigelsen i den udvortes Dannelse forkynder derimod Skaberens Hensigt med Afvigelsen i Hensende til Aanden. Et fuldkomment Fruentimmer og et fuldkomment Mandfolk maae ligesaa lidet ligne hinanden i Hensende til Sjelen som i Hensende til Ansigtet; den frugtesløse Bestræbelse at ligne det andet Kjøn, er kun den høieste Grad Uformuft; de bevørge den Vise til Latter og jage Kjerlighedsguden paa Flugt. Kort, jeg finder, at den, der ikke i det mindste er fem og en halv Fod høi, ikke har en Basstemme og ikke har Skjeg paa Hagen, aldeles ikke burde befatte sig med at være Mand.

Hvor lidet ere dog Elskerne oplagte til at skjænde! Du bebreider mig en Feil, som jeg ikke har begaaet, eller som Du har begaaet ligesaa vel som jeg; og tilskriver mig en Mangel, som jeg gjør mig en Ære af. Vil Du, at jeg, for at betale Dig en Oprigtighed med en anden, aabenhjertigen skal sige Dig, hvad jeg tænker om Din? Jeg anseer den ikkun for en Smigrers Spidsfindighed; vil Du under

Skin

Skin af Aabenhjertighed retfærdiggjøre Dig hos Dig selv for de overdrevne Lovtaler, Du ved alle Leiligheder overøser mig med? Mine indbildte Fuldkommenheder forblænde Dig i saadan en Grad, at Din Forstand ikke tillader Dig at finde en eneste grundet Indvending der kunde retfærdiggjøre de Bebreidelser, Du gjør Dig i Lendom over Din forudfattede Mening.

Lyd mit Raad og befat Dig ikke med at irettesætte mig; thi det vil ikke lykkes Dig. Kan vel Kjerlighedens Øine, hvor gjennemtrængende de end ere, opdage Mangler? Det er det usminkede Venskab, som bør sørge for det, og i den Henseende er Din Skolarinde Klara hundrede Gange visere end Du. Ja, min Ben! roes mig, beundre mig, anseе mig for smuk, yndig, fuldkommen; Dine Lovtaler behage mig, men forføre mig ikke, efterdi jeg seer, at de ere Vildfarelsens, ikke Falskhedens Sprog, og at Du bedrager Dig selv, men ikke har i Sinde at bedrage mig. O, hvor Kjerlighedens Forblændelser ere elskværdige! Den Smiger er i en vis Forstand Sandhed: Forstanden tier, men Hjertet taler. Den Elsker, der roser os for Fuldkommenheder, som vi ikke besidde, seer dem virkelig selv, saaledes som han fremstiller dem; han lyver ikke, om han end siger Usandheder; han smigrer, uden at fornedre sig, og man kan i det mindste agte ham, om man end ikke troer ham.

Ikke

Ikke uden at føle mit Hjerte banke, har jeg hørt, at vi i Morgenaften skulle have to Philosopher til Bords hos os. Den ene er Mylord Eduard, og den anden en Philosoph, hvis Alvorlighed undertiden er kommen i Forlegenhed ved en ung Skolarindes Fødder. Mon De ikke, min Herre! skulde kjende ham? Forman ham, jeg beder Dem, at han i Morgen, noget mere end ellers, bestræber sig for at iagttage den philosophiske Velanstændighed. Jeg skal drage Omsorg for at den lille Pige slaaer smukt Øjnene ned, og forekommer hans Øjne saa lidet artig, som det er hende mueligt.

Brev XLVII.

Til Julie.

O, Du Slemme! er det den Forsigtighed, Du lovede mig? Er det saaledes, Du skaaner mit Hjerre og skjuler Dine Ydigheder? O hvor mange Overtrædelser af Dine Forpligtelser! For det første, Din Pynt! Denne havde Du ganske tilsidesat, uagtet Du selv veed, at Du da er allerfarligst. For det andet, Din saa indtagende, saa takkelige Stilling; denne Anstand, der saa særdeles lader alle Dine Ydighe-

der falde i Øinene; Dine mere end ellers sparsomme, men vel overlagte og skarpsindige Ord, der gjorde os alle opmærksomme og bevægede Øret og Hjertet til at opsluge ethvert af dem med Begierlighed; den Arie, som Du, for at give Din Tone desmere Ynde, ikkun sang med halv Stemme, og som, skjønt den var Fransk, endog behagede Mylord Eduard selv; Dit frygtsomme Øiekast og Dine nedslaaede Øine, der ved deres uventede Lynstraaler satte mig i en uundgaaelig Forvirring; og endelig hiin ubeskrivelige, hiin navnløse Fortryllelse, som Du, for at gjøre os alle forvirrede, syntes at have udbredt over Dit hele Væsen, uden selv at tænke derpaa! Jeg for min Part begriber ikke, hvorledes Du bærer Dig ad; men dersom dette er den Maade, Du er mindst indtagende paa, saa viid, at Du paa denne Maade er det alt for meget til at kunne have vise Mænd i Selskab med Dig.

Jeg frygter meget for, at den arme engelske Philosoph vel og har sporet lidet til dette Indtryk hos sig. Efter at han havde ført Din Cousine hjem, og vi alle endnu vare særdeles muntre, foreslog han os at gaae hjem med ham, for at gjøre Musik og drikke Punsch. Men imedens man samlede hans Folk, talede han til os uophørligen om Dig med en Fyrighed, der mishagede mig; ja jeg hørte ikke Din Lovtale af hans Mund med saa megen Fornøielse, som Du havde hørt min. Jeg maae overhovedet tilstaae, at jeg ikke gjerne hører

nogen

nogen anden end Din Cousine tale om Dig; det forekommer mig som ethvert Ord berøver mig en Deel af min Hemmelighed eller min Fornøielse, og hvad man endog taler, saa siges det dog med saa mistænkelig en Interesse, eller er saa langt borte fra det, jeg føler, at jeg ikke gider høre nogen anden i den Henseende end mig selv.

Dette vil ikke sige, at jeg, som Du, er tilbøielig til at være skinsyg. Jeg kjender Din Tænkemaade bedre end saa, og jeg har Beviser, der end ikke tillade mig at tænke mig nogen Ubestandighed muelig hos Dig. Efter Dine Forsikringer er jeg stum i Henseende til Dine andre Tilbedere. Men denne, Julie! denne... saadanne anstændige Vilkaar ... Din Faders Fordomme ... Du veed, det gjelder mit Liv; skjænk mig altsaa et Ord desangaaende. Kun et Ord fra Julie, og jeg er rolig for bestandig.

Jeg har tilbragt Natten deels med at høre Italiensk Musik, og deels med selv at tage Deel deri; thi da der forekom Duetter, saa maatte ogsaa jeg vove at spille en Stemme med. Jeg tør ikke tale til Dig om den Virkning, Musiken frembragte hos mig; jeg frygter, jeg frygter at Indtrykkene fra i Aftes ved Bordet, ogsaa skulde have forplantet sig til det, jeg hørte, og jeg har forbyttet Virkningen af Dine Tillokkelser med Musikens Fortryllelse. Hvorfor kunde jeg ikke af samme

Aar-

Aarsag, som jeg i Sion fandt den kedsommelig, her i en modsat Forfatning finde den behagelig? Er Du ikke den første Kilde til alle min Sjels Bevægelser, er jeg noget Sted sikker for Din Trylle-krafts Snarer? Dersom det virkeligen havde været Musiken, der havde fremkaldt denne Fortrydelse, saa maatte den jo have virket paa alle dem, der hørte den. Men imedens disse Sange satte mig i Henrykkelse, sov Hr. d'Orbe roligen i en Lændestol, og midt under min høieste Beundring lod han sig, istedet for al Lovtale, nøje med at spørge, om Din Cousine forstod Italiensk.

Alt dette skal blive bedre oplyst i Morgen; thi vi have en ny musicalsk Forsamling i Aften. Bomston vil gjøre den fuldstændig; han har fra Lausanne forskrevet endnu en Violinist, der, efter Sigende skal være temmelig ferm. Jeg bringer da franske Scener og Cantater med, og vi faae da at see hvorledes det vil løbe af!

Ved min Hjemkomst følte jeg en Tunghed i mine Lemmer, efterdi jeg kun er saa lidet vant til at vaage; men ved at skrive til Dig forsvinder den igjen. Dog maa jeg see til, om jeg kunde nyde et Par Timers Søvn. Kom med mig, min søde Veninde! og forlad mig ikke, saalænge jeg sover: hvad enten Dit Billede forstyrrer eller befordrer min Søvn, hvad enten det forestiller mig eller ikke forestiller mig Fanchons Bryllup, saa be-

reder

reder det mig dog vaa et behageligt Øieblik, der ikke kan undvige mig, og dette er Følelsen af min Lykſalighed, naar jeg vogner.

Brev XLVIII.

Til Julie.

Ah! min Julie! hvad har jeg hørt? hvilke rørende Toner! hvilken Muſik! hvilken behagelig Forening af Følelſer og Glæder! Spild intet Øieblik, ſank omhyggeligen alle Dine Operaer, alle Dine Cantater, al Din Franſke Muſik ſammen; giør en ſtor og meget ſtærk Ild, kaſt den hele Krambo derpaa, og puſt dygtigen til, paa det denne Iismaſſe kan fortæres og i det mindſte een Gang forunde Dig nogen Varme. Yd Smagens Gud dette Forſonings-Offer til Straf for den Brøde, vi begge have gjort os ſkyldige i, ved at have vanhelliget Din Stemme med ſaadanne plumpe Pſalmetoner, og ſaa længe holdt en blot døvende Larm for Hjertets Sprog. O, hvor megen Ret havde ikke Din værdige Broder! I hvilken beſynderlig Vildfarelſe i Henſeende til denne indtagende Konſtes Frembringelſer har jeg ikke hidindtil levet! Jeg følte, hvor lidet et Indtryk de gjørde, og

tilſkrev

tilskrev det Konstens Svaghed. Jeg sagde: Musiken er ikkun tom Lyd, der vel kan smigre Øret, men ikke virker uden Omveje og flygtigen paa Hjertet. Det Indtryk, Tonernes Forening foraarsager, er blot mechanisk og physisk; hvad har det at gjøre med Følelsen, og hvorfor skulde jeg haabe at røres heftigere af en smuk Harmonie end af en smuk Forening af Farverne? Jeg opdagede ikke i de musicalske Accenters Forening, anvendte paa Sprogets Accenter, det mægtige og hemmelige Baand imellem Lidenskaberne og Lyden; jeg indsaae ikke, at Efterlignelsen af de forskjellige Toner, hvorved Følelserne besjelede den talende Stemme, egentlig paa sin Side meddeler den syngende Stemme Kraft til at røre Hjerterne, og at det netop er det kraftfulde Malerie af Sangerens Sindbevægelser, som fortryller Tilhørerne.

Dette kom jeg efter hos Bomston's Sanger, en Mand, der, som Musicus betragtet, temmelig vel forstaaer at tale om sin Konst. "Harmonien, sagde han til mig, er i den efterlignende Musik ikkun en fjern Bisag, da der i den egentlig saa kaldte Musik ikke gives noget Efterlignelsesprincip. Vel er det sandt, at den gjør Intonationen sikkrere, stadfæster dens Rigtighed, og ved at forstærke Modulationerne giver Udtrykket Kraft og Sangen Ynde. Men det er ene Melodien, der frembringer hiin uimodstaaelige Magt

hos

hos de lidenskabelige Accenter; det er ene fra den Musikens Herredomme over Sjelen har sin Oprindelse. Om man end frembringer endog de konstigste Accorder, uden melodist Forbindelse, saa vil man blive kjed deraf efter et Qvarteers Forløb. Smukke Sange kunne, om de end mangle al Harmonie, høres længe uden Keedsommelighed. Lad Følelsens Accent besjele endog de simpleste Sange; og de blive indtagende. Men derimod en Melodie, der ikke taler, synger altid ubehagelig, og den blotte Harmonie er bestandig stum for Hjertet."

"Heri er det netop, sagde han fremdeles, at Franskmændenes Vildfarelse i Henseende til Musikens Magt bestaaer. En Melodie have de ikke, kan de ikke have i et Sprog, der ikke har nogen Accent, og til en Digtekonst som altid har været fremmed for Naturen; de have derfor ikke heller nogen Forestilling om andre Virkninger af Musikken end alle dem, Harmonien og en skingrende Røst, der forøger Tonernes Larm, men ikke deres melodiske Lyd, er istand til at frembringe; de ere endog saa ulykkelige i deres Fordringer, at de gaae Glip selv af den Harmonie de søge; og at de formedelst den Møie, de gjøre sig for at udfylde den for meget, forsømme at gjøre et rigtigt Valg, vide ikke mere hvad der gjør Virkning, befatte sig allene med at udfylde Lyden, fordærve deres Øre, have kun Følelse for larmende Toner, og anse endelig den stærkest Stemme for den smukkeste. Ligesaa have de

de og af Mangel paa en egen Art Musik, ideligen ikkun langsomt og i en stor Fraskand formaaet at følge vore Mønstre, og siden deres, eller rettere sagt vor berømte Lulli, som blot efterlignede Operaerne, der allerede i hans Tid gaves i Mængde i Italien, har man bestandigen seet dem efter tredive eller fyrgetyve Aars Forløb at udskrive og forfuske vore gamle Forfattere, og optage Musiken efter os, næsten ligesom andre Nationer optage Moderne efter dem.' Naar De gjøre sig til af deres Sange, saa afsige de deres egen Fordømmelsesdom; thi kunde de udtrykke Følelser i deres Sang, saa vilde de ikke synge Vittigheder: men da deres Musik er uden Udtryk, saa er den bequemmere til saadanne Sange end til Operaen, og da vor derimod er ganske lidenskabelig, saa er den og mere skikket til Operaen end til Sang."

Efterat han siden uden Sang havde recitereret nogle Italienske Scener, viste han mig hvorledes Musiken svarer til Ordene i Recitativet og til Følelserne i Arierne, og overhovedet den Styrke, som den rigtige Takt og Valget af Accorderne lægge i Udtrykket. Kort, da jeg nu havde forenet den Kundskab jeg har om Sproget, med det bedste Begreb, jeg formaaede at gjøre mig om den oratoriske og pathetiske Accent, det vil sige, om Konsten at tale til Øret og Hjertet. uden at articulere Ord, beredte jeg mig paa at høre denne fortryllende Musik: jeg følte snart formedelst de

Bevæ-

Bevægelser, den opvakte hos mig, at denne Konst havde en langt større Magt, end jeg hidtil havde forestilt mig. Jeg veed ikke selv, hvad det var for en vellystfuld Følelse, jeg uformærkt blev betagen af. Det var ikke mere en tom Række Toner, som i vore Recitativer. Ved enhver Phrase sporede jeg et nyt Billede i min Forstand, en ny Følelse i mit Hjerte. Det var ikke blot mit Øre, der fandt Glæde deri, min Sjel blev ligeledes igiennemtrængt deraf. Ogsaa udførte man det uden Anstrængelse og med en behagelig Færdighed. Alle de Spillende syntes besjelede af een Aand; Sangeren havde sin Stemme fuldkommen i sin Magt, og udtrykte utvungen dermed alt, hvad Sangen og Ordene krævede af ham; og overhovedet sporede jeg, til min store Tilfredshed, aldeles intet til hine falske Cadencer, hiin piinagtige Anstrængelse af Stemmen, eller hiin Tvang, som den Musicerende hos os er underkastet formedelst den uophørlige Strid, der finder Sted imellem Stemmen og Tacten, og som, da de aldrig kunne forenes, kjeder Tilhøreren og Sangeren ligemeget.

Men da man nu, efter en Deel behagelige Arier, endelig ogsaa kom til de store udtryksfulde Stykker, som kunne opvække og skildre de heftige Lidenskabers Raserie: saa tabte jeg hvert Øieblik Tanken om Musik, Sang og Efterligning, troede, jeg hørte Smertens, Forbittrelsens og Fortvivlelsens Stemme, indbildte mig, jeg saae den græ-

dende

dende Moder, den bedragne Elsker, den rasende Tyran, og ved de Sindsbevægelser, jeg følte mig betagen af, havde jeg Meie med at holde mig paa min Plads. Nu indsaae jeg, hvorfor den samme Musik, der tilforn var faldet mig kiedsommelig, nu satte mig i en virkelig Henrykkelse; jeg havde begyndt at fatte den: og saasnart den kunde virke, virkede den med al sin Kraft. Nei, Julie! saadanne Indtrykke føler man aldrig halv; de yttre sig enten i yderste Grad eller aldeles ikke: svagt eller middelmaadigen spores de aldrigt. Enten maa man forblive ganske følesløs, eller sættes i den heftigste Bevægelse derved; det er enten en tom Lyd af et Sprog, som man ikke forstaaer, eller en voldsom Følelse, som man henrives af og som det er umuligt for Sjelen at imodstaae.

Kun een Ting gjorde mig ondt; men jeg kunde ikke undgaae det: at det ikke var Dig, men en anden, der frembragte de Toner, som rørte mig saa meget, og at jeg skulde see Kjerlighedens ømmeste Udtrykke udgaae af en elendig Castrats Mund. O Julie! tilkommer det ikke os at betragte Alt hvad der vedkommer Følelsen som vor Ejendom? Hvo vil være i Stand til bedre end vi at føle og sige, hvad en rørt Sjel maa føle og sige? Hvo vil med en mere rørende Tone end vi formaae at udtrykke hiin cor mio, hiin idolo amato? Ak! hvor megen Styrke vilde ikke vore Hjerter forlene Konsten, dersom vi nogen Tid skulde synge

disse

disse yndige Duetter med hinanden, der lokkede saa behagelige Taarer af mit Øie. Jeg besværger Dig, hør dog for al Ting en Prøve paa denne Musik, det være sig hos Dig selv eller hos den Uadskillelige! Bomston vil medbringe alle sine Folk, naar Du finder for godt, og jeg for min Part er sikker paa, at Du ved saa følsomt et Organ, som Du er begavet med, og ved den større Kundskab om den Italienske Deklamation, Du besidder frem for mig, ikke vil behøve mere end een Gang at være nærværende, for at bringe det til samme Punct, som jeg er kommen til, og at dele min Enthusiasme med mig. Tillige foreslaaer og beder jeg Dig at benytte Dig af Virtuosens Ophold her, og lade ham undervise Dig, ligesom han i Morges allerede har begyndt at undervise mig. Hans Underviisningsmaade er naturlig og tydelig, og bestaaer mere i Øvelse end i Forklaring; han siger ikke, hvad man bør gjøre, men han gjør det; og heri, ligesom i mange andre Ting, ere Exempler bedre end Regler. Jeg seer allerede, at det ikkun kommer an paa, at man holder Tacten og føler den til Gavns, at man udtaler og afdeler den omhyggeligen, at man giver Tonerne med een Styrke og ikke overspænder dem, kort at man betager Stemmen det Skrigende og alle Franske Konstlerier, for at gjøre den rigtig, udtryksfuld og bøielig. Din af Naturen saa ukunstne og behagelige Stemme vil letteligen

vænne sig til denne nye Methode; Du vil snarligen ved Hjelp af Din fine Følelse komme efter den kraftige og livfulde Tone, der besjeler den Italienske Musik.

E'l cantar che n'ell anima si senti *).

Forlad altsaa for evig denne kjedsommelige og skraalende Franske Sang, der snarere ligner Skriget af en, der har Mavepine, end Lidenskabernes heftige Yttringer. Lær at frembringe hine guddommelige Toner, som Følelsen selv indgyder, som ene ere værdige for Din Stemme, ene ere værdige for Dit Hjerte, og som endeligen medføre den Ynde og den Ild, der er følsomme Characterer egen.

Brev XLIX.

Fra Julie.

Du veed vel, min Ven! at jeg ikke kan tilskrive Dig, uden at stjæle mig dertil, og at jeg stedse staaer Fare for at blive overrumplet. Det er altsaa en Umuelighed for mig at skrive lange Breve, og jeg maa derfor indskrænke mig allene til at besvare det Væsentligste i Dine, eller tilføie det, som jeg ikke har kunnet sige Dig, i vore mundtlige Under-

*) Det er Sjelen, der føler Sangen.

Petrarke.

Underholdninger, der ere ligesaa hemmelige som vore skriftlige. Dette er nu det, jeg fornemmeligen vil gjøre i Dag, da tvende Ord i Hensende til Mylord Edvard have bragt mig til at forglemme alt det øvrige af Dit Brev.

Du frygter, min Ven! for at tabe mig, og taler dog om Sange! dette vilde være en skjøn Materie til Uenighed imellem et Par Forelskede, der havde mindre Tillid til hinanden, end vi to have. Sandelig, Du er ikke skinsyg, det seer man vel; men for denne Gang vil eiheller jeg være det; thi jeg har udforsket Dit Hjerte, og sporer intet uden Tryghed der, hvor en anden mueligen vilde indbilde sig at mærke Koldsindighed. O, hvor sød er ikke den Tryghed, der grunder sig paa en fuldkommen Forening! Jeg veed, at det er den, der bevæger Dig til af Dit eget Hjerte at udlede det gode Vidnesbyrd, Du giver mit; men det er og den, der bevæger mit til at retfærdiggjøre Dig: jeg vilde ansee Dig meget mindre forelsket, dersom jeg fandt Dig mere urolig.

Jeg veed ikke og vil eiheller vide, om Mylord Edvard beviser mig nogen anden Opmærksomhed, end Mandfolkene overhovedet bevise Fruentimmere i min Alder; det er eiheller hans, men det er min Faders og min Tilbøielighed her tales om; og deri stemme vi, i Hensende til ham, ligesaa meget overeens, som i Hensende til de forcerne Beilere, som Du siger, Du ikke taler om.

Der

Dersom nu hans og deres Udelukkelse er nok til Din Rolighed, saa kan Du være aldeles tryg. Hvor stor en Ære det end vilde være os, om en Mand af hans Stand traadte i Forbindelse med os, saa bliver der dog aldrig nogen Lady Bomston af Julie d'Etange, hverken med mit eller min Faders Samtykke. Dette kan Du forlade Dig paa.

Tro imidlertid ikke, at der har været noget saadant paa Bane hos os i Henseende til Mylord Edvard; jeg er sikker paa, at Du er den eneste blandt os alle fire, der formaaer endog kun at formode, at han har nogen Tilbøielighed til mig. Men det være nu som det vil, saa veed jeg, for saavidt, min Faders Villie, uden at han har talet til mig eller til nogen anden derom; ja jeg vilde ikke være sikrere derpaa, om han end udtrykkeligen havde erklæret mig den. Dette være nok i Henseende til, hvad Du behøver at vide, for at betage Dig Din Frygt. Tragtede Du efter at vide mere, saa vilde det blot være Nysgjerrighed, og den veed Du, jeg har besluttet, ikke at tilfredsstille. Bebreid mig kun, saa meget Du vil, denne Tilbageholdenhed, og anseе den endog skadelig for vor fælles Fordeel, om Du vil: havde jeg stedse iagttaget den, saa vilde den nu været mindre nødvendig for mig. Dersom jeg ikke havde begaaet den Uforsigtighed at fortælle Dig min Faders Samtale, saa havde Du ikke seet Dig nødsaget til at hensukke Din Tid i Meillerie, ikke tilskrevet

mig

mig det Brev, der har giort mig ulykkelig: jeg havde endnu levet i min Uskyldighed, og endnu kunnet gjøre Fordring paa Lykkalighed. Dem nu af dette, hvad en eneste Uforsigtighed har kostet mig, og hvor meget jeg maa frygte for at gjøre mig skyldig i flere Ubesindigheder. Du er alt for heftig til at kunne være forsigtig; ja Du kunde snarere overvinde Dine Lidenskaber end dølge dem. Den mindste Fare vil sætte Dig i lys Lue; ved den mindste gunstige Udsigt vilde Du strax forjage al Tvivl: man vilde læse alle vore Hemmeligheder i Din Sjel, og ved Din Iver vilde Du tilintetgjøre Frugterne af alle mine Bestræbelser. Overlad altsaa Kjerlighedens Sorger til mig, og behold dens Fornøielse for Dig! Er denne Deling vel saa besværlig? Og føler Du ikke selv, at Du ikke kan bidrage til vor Lykke, uden for saavidt som Du ikke lægger Hindringer i Veien derfor?

Men ak! hvortil vil denne for sildige Forsigtighed nu vel tjene mig? Er det Tid at betrygge sine Skridt, naar man allerede er nedsunken i Afgrunden? Er det Tid at forebygge det Onde, naar man allerede føler sig overøst dermed. Ah, ulykkelige Pige! Du har vel Feie til at tale om Lykke! Kan denne nogentid finde Sted der, hvor der ikkun herskер Skam og Fortrydelse? Gud! hvilken en gruelig Tilstand er det ikke, hverken at kunne bære sin Brøde eller angre den! naar man

er

er omringet af tusinde Rædsler! og ei engang nyder Fortvivlelsens frygtelige Rolighed! Jeg er nu allene i Skjebnens Vold. Det kommer nu hverken an paa Dyd eller Styrke, men paa Lykke og Klogskab; det kommer nu ikke mere an paa, at undertrykke en Kjerlighed, der maa vedvare, saalænge jeg lever, men paa at gjøre den ustyldig igjen eller at døe i sin Brøde. Overvei denne Tilstand, min Ven! og see til, om Du kan forlade Dig paa min Iver.

Brev L.

Fra Julie.

Da jeg forlod Dem i Gaar vilde jeg ikke sige Dem Aarsagerne til den Bedrøvelse, De bebrejdede mig, forbi De ej var i Stand til at forstaae mig. I hvor stor Fiende jeg end er af at gjøre Erklæringer, skylder jeg Dem dog denne, fordi jeg har lovet den, og jeg vil holde Ord.

Jeg ved ej om De endnu har De sælsomme Ting i friſk Minde, som De sagde til mig i Gaar Aftes, og Maaden hvorpaa De sagde Dem; hvad mig angaaer, saa vil jeg aldrig kunne glemme Dem snart nok for Deres Ære og min Roligheds Skyld: og desværre blev jeg alt for fortrydelig derover, til at jeg skulde kunne glemme dem saa let. Slige Udtryk har jeg undertiden hørt naar jeg gik ved Havnen; men jeg troede aldrig at faae dem at høre af en velopdragen Mand; i det ringeste er jeg ganske overbeviist om, at de ingensinde

ville findes i Elskendes Ordbog, og havde aldrig faldet paa at de kunde blive brugte mellem Dem og mig. O Gud! hvad skal jeg troe om Deres Kjerlighed, naar den saaledes krydrer sine Fornøjelser? Det er vel sandt, De kom fra et stort Gjestebud, og jeg veed nok, at man her til Lands maa see igjennem Fingre med den Umaadelighed, der finder Sted ved slige Lejligheder; men netop af denne Aarsag vil jeg tale til Dem derom. Thi De kan være vis paa, at den Samtale, hvori De under fire Øjne med kold Fornuft have opført Dem saaledes imod mig, skulde have bleven den sidste mellem os.

Men det, som gjør mig urolig for dem, er, at den Adfærd, et Menneske viser, naar Vinens Dunster gjøre ham noget oprømt, ofte kun er Virkningen af hvad der til andre Tider foregaaer i hans Hjertes Inderste. Skulde jeg troe, at De, i en Forfatning, hvori man intet dølger, virkeligen skulde have viist Dem som De er? Hvad vilde der blive af mig, om De ædru tænkte, som De i Aftes talde? Før jeg skulde taale en saadan Foragt, vilde jeg hellere slukke en saa uværdig Lue, og miste en Elsker, som, fordi han saa slet forstod at ære sin Pige, heller ikke fortjende nogen sonderlig Agtelse. De, som ellers er en Ven af sædelige Følelser, sig de mig dog, om De skulde være falden til den skrækkelige falske Meening, at lykkelig Elskov kan sætte al Undseelse til Side, og at man ikke har nødig at viise den nogen Agtelse, hos

hos hvem man ikke frygter for Strenghed? O! dersom de altid havde tænkt saaledes, saa havde De været mindre frygtelig, og jeg mindre ulykkelig! Bedrag Dem ikke selv, min Ven! men, for sande Elskende er intet saa farligt, som Verdens Fordomme: saa mange Mennesker tale om Elskov, og saa Faa vide hvad det er at elske; meget mere tage de Fleeste deres foragtelige Grundsætninger om uordentlig Omgang, for Elskovs rene og blide Love; og naar de ved deres Uordener snart indtil Væmmelse ere mættede, tage de deres Tilflugt til Indbildningskraftens Misfostere, og nedbryde Sædeligheden ganske, for at vedligeholde deres Lidenskab.

Jeg veed ikke om jeg tager Fejl; men det forekommer mig, at sand Kjerlighed er det kydskeste af alle Baand. Det er den, det er dens himmelske Lue, som kan luttre vore Naturdrivter, ved at indskrænke dem paa een eneste Gjenstand. Det er den, som udleder os af Fristelser, og som gjør, at paa denne ene Genstand nær, det ene Kjøn ellers ikke er noget for det andet. For et Hverdags-Fruentimmer er enhver Mandsperson en Mandsperson; men for det Fruentimmer, som føler Elskov i sit Hjerte, lever der ingen anden Mandsperson end hendes Elsker. Hvad siger jeg? Elskeren var kun Mandsperson? O, nej! han er et meget højere Væsen! For den, der elsker er der ingen Mandsperson til: hendes Elsker er mere; alle andre mindre; hun og han ere de

eeneste i deres Slags. De begjere ikke, de elske. Hjertet følger ikke Sandserne, den vejleder dem; det tilhyller deres Vildfarelser med et elskværdigt Slør. Nej! der er intet ukydskt til, uden Vellysten og dens grove Sprog. Sand Kjerlighed, altid beskeden, tiltrodser sig ej sin Hylding med Dristighed; den vinder den ved Blufærdighed. Hemmelighed, Taushed, frygtsom Undseelse forhøje og skjule dens blide Henrykkelser; dens Lue hædrer og luttrer dens Kjertegn. Velanstændighed og Beskedenhed ledsage den lige til Vellystens Skjød; og den aleene veed at tilstaae Begjerlighederne alt uden i mindste Maade at tilsidesætte Skamfuldhed. De, som kjendte sande Glæder, sig mig, om vel cyniſk Uforskammenhed kunde eenes med dem? Vilde den ikke forstyrre deres heele Fylde og forjage deres heele Ynde? Vilde den ikke besudle det Fuldkommenheds Ideal, hvorunder man finder Behag i at forestille sig sin Elsker? Troe mig, min Ven! Udsvævelse og Kjerlighed kunde aldrig boe under Tag sammen, og heller ikke erstatte hinanden noget. Hjertet udgjør den sande Lykke naar man elsker hinanden; det kan ingen Erstatning faae, naar Kjerlighed ophører.

Men skulle De endog være saa ulykkelig at finde Behag i dette uanstændige Sprog, hvorledes har De kundet overtale Dem til at bruge det saa ubelejligen, og paatage Dem en Tone og Maneer, som en Mand af Ære ikke engang burde kjende? Har det længe været Tegn paa Dumhed at

krænke

krænke den, man elsker; og hvorfra kommer den ne grumme Fornøjelse, at moere sig ved andres Lidelser? Jeg har ikke glemt, at jeg har mistet Rettighed til at fordre Agtelse; men om jeg nogensinde glemde det, var det da vel Dem, som skulde minde mig derom? Skal den, som er Aarsag til min Brøde, forhøje Straffen derfor? Det var snarere hans Pligt at trøste mig. Ethvert Menneske har Ret til at foragte mig, men De ikke! Hos Dem har jeg det tilgode, som det Vanrygte har kostet mig, hvori De har bragt mig, og de mange Taarer, jeg har udgydet over min Svaghed, fortjende vel, at jeg paa en mindre grusom Maade, blev erindret derom. Jeg er hverken spodsk eller kostbar. O! hvor langt er jeg ikke derfra, — jeg som ikke forstod at være dydig! De veed det alt for vel, Utaknemmelige! om dette samme Hjerte kan nægte Kjerlighed noget. Men hvad det end tilstaaer den, vil det i det mindste kun tilstaae den, og De har alt for vel lært mig dens Sprog, til at kunne ombytte det med et saa forskjelligt. Skjeldsord og Mishandling vilde græmme mig mindre, end slige Kjertegn. Enten giv Slip paa Julie, eller lær at vinde hendes Agtelse. Jeg har allerede sagt Dem det, jeg kjender ikke Kjerlighed uden Blufærdighed; og i hvor stort Tab jeg end leed om jeg mistede Deres, saa leed jeg dog større om jeg skulde beholde den for den Priis.

Jeg havde endnu meget at sige om den Materie; men jeg maa slutte dette Brev, og opsætte

det

det til en anden Gang. Læg imidlertid ogsaa Mærke til Følgerne af Deres falske Grundsætninger om umaadelig Nydelse af Viin *). Deres Hjerte er skyldfrit, det er jeg vis paa. Alligevel har De saaret mit, og uden at vide hvad De gjorde, har De, som af Moerskab, krænket dette Hjerte, som saa let sættes i Bevægelse, og som ikke anseer noget, der kommer fra Dem, for ligegyldigt.

Brev LI.

Svar.

Der er ikke een Linie i Deres Brev, hvorved Blodet jo har iisnet i mig, og ihvorvel jeg tyve Gange har gjennemlæst det, har jeg dog ondt ved at troe, at det er stilet til mig. Hvad? jeg, jeg skulde have fornærmet Julie? jeg skulde have vanhelliget hendes Yndigheder! hun, som mit Hjerte slaaer for i ethvert af mit Livs Øieblik, hun skulde have været udsat for min Haan! Nei; tusinde Gange heller skulde jeg have gjennemboret mit Hjerte, før et saa grusomt Forsæt skulde have nærmet sig det! Ak! hvor Du lidt kjender til dette Hjerte

*) See det 23de Brev S. 101.

Hjerte, hvis Afgud Du er! dette Hjerte, som ved ethvert af Dine Skridt iilende kaster sig ned for Dig! dette Hjerte, som vilde opfinde nye, alle Dødelige ukjendte, Hyldinger for Dig! Hvor Du kjender det slet, Julie, om Du beskylder mig for at tilsidesætte mod Dig den vedtagne Agtelse, som endog en sædvanlig Elsker yder sin Elskede! Jeg troer at jeg er hverken ubeskeden eller grov; jeg er Fiende af al usømmelig Tale; og jeg har aldrig i mit Liv søgt Steder hvor man lærde den. Men, at jeg skal sige det efter Dig, at jeg skal overdrive de Yttringer billig Misnøje kan have indgivet Dig! — om jeg ogsaa var det elendigste Menneste, om jeg end havde tilbragt mine yngre Aar i Svir og Sværm, om endog Smag for skjendige Fornøjelser kunde finde Sted i et Hjerte, hvor Du hersker; — O! sig mig dog, Julie! himmelske Engel! hvordan skulde jeg hos Dig kunde viise en Frækhed, som man ikke kan komme frem med, uden hos dem, som finde Behag deri? Nej, det er ikke muligt! Et eneste af dine Øjekast vilde have gjort mig stum, og mit Hjerte reent. Kjerlighed skulde have skjult mine hidsige Tilbøjeligheder med Din Beskedenheds Ynde; den skulde have overvunden Din Beskedenhed uden at fornærme den; og ved vore Sjeles blide Forening vilde kun deres Runs have kundet vildlede vore Sandser. Jeg opfordrer Dig selv at være Vidne derom. Siig om jeg, i en grændseløs Lidenskabs Raseri, nogensinde ophørde at vise dens fortryllende Genstaad Agtelse?

Naar

Naar jeg erholdt Lønnen for min brændende Elskov, misbrugde jeg da nogensinde min Lykke til Fornærmelse for Din indtagende Blufærdighed; naar den varme og zittrende Kjerlighed med frygtsom Haand undertiden forgreb sig paa dine Yndigheder, vovede da vel uforskammet Dristighed nogensinde at vanhellige dem. Naar opbrusende Ubetænksomhed i et Øieblik borttager det Slør, som bedækker dem, er da den elskværdige Undseelse ei strax ved Haanden med sit? Og forlader vel dette hellige Skjul Dig nogensinde, om Du intet andet havde? Det er uforanderligt, som Din sædelige Sjel; vilde vel al min Elskovs Varme kunne skade det? Er denne saa rørende og saa simme Foreening ikke nok til vor Lykksalighed? udgjør den aleene ikke vort Livs heele Lykke? Kjende vi vel her i Verden andre Glæder end de, Kjerlighed forskaffer? og ønskede vi vel at kjende andre? Kan Du begribe, hvorledes denne fortryllende Forfatning kunde forstyrres? Hvorledes jeg, endog kun for et Øieblik, skulde have forglemt Velanstændighed, vor Kjerlighed, min Ære, og den uforkrænkelige Agtelse, jeg skulde have havt for Dig, om jeg end ej havde tilbedet Dig? Nej, troe det ikke; det var ikke mig, som fornærmede Dig. Jeg erindrer slet intet saadant; og hvis jeg et Øieblik havde været skyldig, vilde nagende Bebrejdelse aldrig have forladt mig. Nej, Julie! en Aand misundelig over min, for en Dødelig, alt for lykkelige Skjebne, har paataget sig min Skikkelse for at rokke min Lykke, og

ladet

ladet mig beholde mit Hjerte, for at gjøre mig des beklageligere.

Jeg forsværger og afskyer en Misgjerning, jeg har begaaet, eftersom Du anklager mig derfor, men hvori min Villie ingen Deel har. Hvor jeg herefter skal afskye denne ulykkalige Umaadelighed, som forekom mig saa bequem til at udtømme sit fulde Hjerte, og som saa grusomt har kundet skuffe mit! Jeg gjør den ugjenkaldelige Eed ved Dig, fra i Dag af forsager jeg for min heele Levetid Viin, som den meest dræbende Gift: aldrig skal denne dødbringende Drik forvirre mine Sandser: aldrig skal den gjøre mine Læber ureene, og dens bedøvende Ruus skal aldrig gjøre mig straffskyldig mod mit Vidende. Bryder jeg engang dette høitidelige Løvte, da fuldbyrde, du Elskov! paa mig den Straf, jeg har fortjent; Julies Billed forsvinde i Øieblikket for evigt af mit Hjerte; og overlade dette til Ligegyldighed og Fortvivlelse.

Men tænk dog ingenlunde at jeg vil forsone min Brøde med en saa let Straf. Det er blot en Forsigtighed og ingen Straf. Af Dig venter jeg den, jeg har forskyldt. Jeg anraaber derom for at lindre min Anger. Lad den krænkede Kjerlighed hævne sig og vorde tilfredsstillet; straf mig uden at hade mig, jeg skal taale det uden Knurren. Vær retfærdig og streng, det er Pligt; jeg er tilfreds dermed; men dersom Du vil spare mit Liv, berøv mig alt, kun ej Dit Hjerte.

Brev LII.

Fra Julie.

Hvordan, min Ven! for sin Piges Skyld forlove at drikke Viin! Det kan man kalde et Offer. O! jeg vil meget tvivle paa, at man i alle tretten *) Cantons kan finde een ivrigere Elsker end Du. Ikke at der jo blandt vore unge forfranskede Smaaherrer ere de, som drikke Vand af Pænhed; men Du skal dog blive den første, som drikker det af Kjerlighed: et Exempel der bør anføres i det galante Helvetiens Aarbøger. Jeg har ogsaa ladet mig underrette om din Adfærd, og med usigelig Opbyggelse erfaret, at Du i Gaar Aftes, da Du spiste hos Hr. Veuillerans, lod efter Bordet sex Flasker Viin gaae Dig forbi uden at røre dem, og at Du sparede ligesaa lidt paa Vandet, som de andre Gjester paa Viinen. Imidlertid varer denne Bod allerede tre Dage efter at mit Brev er skrevet, og tre Dage udgjøre i det mindste sex Maaltider. Nu — det var sex Maaltider, hvorved Løvtet-blev holdt af Troskab; man kan lægge sex til, hvorved det efterkommes af Frygt, og sex af Skam, og andre sex af Vane, og atter andre sex af

*) I de ældre Udgaver staaer quatre; men i den, hvorefter nærværende Oversættelse er forfattet (Paris. 1794. 12mo.) staaer treize.

af Særsind. Hvor der dog er mange Bevæggrunde til at forlænge saadanne piinlige Opoffelser, som Kjerlighed allene faaer Ære for. Mon den vel vil gjøre sig til af det, der ej kan tilkomme den?

See! nu har jeg gjort mig meere tilgode paa Din Bekostning, end Du voldte mig Ubehageligheder; det er altsaa Tid, at jeg holder op. Du er af Naturen alvorlig; jeg har mærket, at Du bliver ligesaa heed ved for megen Spøg, som en foer Mand ved en lang Spadseretour; men jeg tager omtrent samme Hævn over Dig, som Henrik den fjerde over Hertugen af Mayenne; og Din Souveræn vil i Mildhed stræbe at ligne den bedste Konge *). Jeg maatte desuden være bange for,

*) Den Anekdote, hvortil Julie her sigter, tildrog sig i Monceaux, hvor Henrik den fjerde modtes med Hertugen af Mayenne, der vilde aflægge sin Taksigelse til Kongen i Anledning af et nyligen imellem dem sluttet Forbund. Hertugen traf Kongen i Haven, og knælende takkede ham fordi han havde befriet ham baade fra spansk Stolthed og italiensk Snedighed. Henrik omarmede ham, førde ham om i Haven og fortalde ham de Forsjonnelser, han havde for. Kongen gik saa stærkt, at Hertugen, der var foer og havde Hoftepine, og tillige led meget af Varmen, kun med al Moje kunde følge med, og vovede dog ikke at sige noget. Kongen, som mærkede det, sagde til Sully: "der-

som

for, at Du ved den megen Angren og de mange Undskyldninger, tilsidst sat en Fortjeneste i, at have saa vel forbedret en Fejl; jeg vil altsaa skynde mig med at glemme den, af Frygt for at det skal vorde Utaknemmelighed istedet for Ædelmod, dersom jeg bier for længe.

Forresten gjør Din Beslutning om, altid at holde Dig fra at drikke Viin, ikke nær saa megen Opsigt i mine Øine, som Du vel troer. Levende Lidenskaber tænke ikke meget paa saadanne smaa Offere, og Kjerlighed finder ingen Næring i Galanteri. Det er ellers vel undertiden meere List end Mod, at høste Fordeel af den uvisse Fremtid for det nærværende Øieblik, og i Forvejen lade sig betale for en evig Afholdenhed, som man bryder naar man lyster. Hør, min Ven! er da i alt det, som kildrer Sandserne, Misbrugen altid uadskillelig fra Brugen? Er Berusselse nødvendig forbunden med Nydelse af Viin? og skulde den sunde Fornuft være enten saa svag eller saa grusom, at den

som jeg længe gaaer omkring med den feede Mand, saa bliver jeg uden Umage hævnet for al den Fortred, han har gjort os"; derpaa sagde han til Hertugen: "Siig kun ligefrem! jeg gaaer for stærkt for Dem"? Hertugen svarede, at dersom det skulde have varet længe, vilde det have kostet ham hans Liv. "Der har De min Haand", sagde Kongen smilende, "med Guds Hjelp bliver det al den Hævn, jeg tager over Dem."

Overs.

den ikke tilbød os andet Middel til en passelig Nydelse af hvad der behager os, end ved ganske at nægte sig det?

Dersom Du holder Dit Løvte, berøver Du Dig selv en uskyldig Fornøjelse, og sætter Din Sundhed i Vove, ved at forandre Levemaade: og bryder Du det, saa fornærmer Du Kjerlighed to Gange, ja selv Din Ære lider derved. Jeg vil derfor ved denne Lejlighed betjene mig af mine Rettigheder, og jeg ikke aleene ophæver det, uden min Tilladelse, gjorte Løvte, men jeg forbyder Dig endog at holde det længere end jeg nu vil bestemme. Paa Tirsdag skal vi have Mylod Edvard og hans Musik hos os. Til Colationen skal jeg sende Dig et Beger halv fuldt af en klar og velgjørende Nectar, som jeg vil skal drikkes i min Nærværelse og paa min Sundhed, efter i Forvejen med nogle Draaber at have gjort Gratierne et Forsonings-Offer. Derpaa skal min bodfærdige Synder til sine Maaltider igjen begynde paa, med Maade at drikke Viin, fortyndet med Kildens Crystal; og Bacchi Ild skal, som Din gode Plutark siger, dæmpes ved Foreening med Nympherne.

Men i Anledning af Concerten paa Tirsdag, har ikke denne fremsusende Regianio faaet i Hovedet, at jeg allerede der skulde synge en italiensk Arie, ja endog en Duet med ham? Han vilde først havt, at jeg skulde synge den med Dig, for at han kunde faae begge sine Lærlinge sammen; men der forekomme i denne Duet adskillige ben mio, som

ere

ere for betænkelige at foredrage i en Moders Nærværelse, naar Hjertet har Partie; det er bedre at opsætte dette Forsøg til den første Concert, vi faae hos den Ufraskillelige. Aarsagen, hvorfor jeg saa snart har faaet Smag for denne Musik, tilskriver jeg den Smag, min Broder havde givet mig for italiensk Poesie, og som jeg saa godt har vedligeholdt med Dig, at jeg let kan fatte Versenes Fald, og efter Regianinos Sigende, temmelig vel treffer Accenten. Jeg begynder hver Lection med at recitere nogle ottave rime af Tasso eller en Scene af Metastasio; derpaa lader han mig synge og accompagnere Recitativet, og det forekommer mig at jeg bliver ved at tale eller læse: noget, som vist ikke vilde hændes mig ved det franske Recitativ. Derpaa maa jeg tactmæssig udholde Tonerne liige og nøjagtigen, en temmelig vanskelig Øvelse fordi jeg var vant til at skrige dem ud. Endeligen komme vi til Arierne, og erfare at Stemmens Rigtighed og Bøjelighed, det pathetiske Udtryk, de forstærkede Toner, og alle Passager ere naturlige Virkninger af Sangens Ynde og det strenge Tacthold; saa at det, der synes mig vanskeligst at lære, ikke engang behøves at læres. Melodiens Character staaer i saa nøje Forhold til Sprogets Tone og har en saa reen Modulation, at man kun har nødig at høre Bassen og kunde tale, for let at kunne udvikle Sangen. Alle Lidenskaber udtrykke sig gjennemtrængende og stærkt i den; og istedet for at den franske Accent er slæbende og

træt-

trættende, er Accenten i den altid blid og let, men tillige levende og rørende, og siger meget med ringe Bestræbelse. Kort, jeg føler at denne Musik virker paa Sjelen og skaaner Brystet; og det er netop den, jeg behøver for mit Hjerte og for min Lunge. Paa Tirsdag altsaa, min elskede Ven, min Lærer, mit Skriftebarn, min Sjeleførger; O! hvad er Du mig ikke! Hvorfor skal der dog fattes et Navn til saa mange Rettigheder?

E. Skr. Veed Du vel at en skjøn Lystreise til Esbes er i Gjære, mage til den, vi gjorde for to Aar siden med den gode Chaillot? Hvor min snilde Lærer dengang var bange! Hvor han skjelvede ved at byde mig sin Haand, for at hjelpe mig af Baaden! O, den Hykler!.... han har meget forandret sig.

Brev LIII.

Fra Julie.

Saa skal da alting forstyrre vore Anslag, skuffe vor Forventning, og forraade den brændende Elskov, Himlen burde have kronet! Som usle Bolde for en blind Skjebne, og sørgelige Offere for et bedaarende Haab skulle vi ideligen være nær ved den

den flygtende Glæde, uden nogensinde at indhente den. — Dette forgjeves ventede Bryllup skulde have staaet i Clarens; det slette Vejr kommer i Veien, saa skal det staae i Byen. Vi skulde der ret have havt en Sammenkomst: — og saa overhænges vi begge af disse keedsommelige Mennesker; kunne ikke paa een Tid slippe fra dem, og i det Øieblik, hvori een af os lister sig bort, er det umuligt for den anden at komme med. Da der endeligen viiser sig en bequem Lejlighed, kommer den slemme Moder og forstyrrer os, og der fattes dog kun lidt i, at dette Øieblik, som burde have gjort to Uheldige lykkelige, jo nærved ganske havde styrtet dem. Men alle disse Hindringer nedslaae langt fra ikke mit Mod, tvertimod ophidse de det. Jeg veed ikke hvad det er for en ny Kraft, der besjeler mig, men jeg foler en Dristighed, som jeg aldrig havde for, og dersom Du har samme Mod, saa kan netop denne Aften opfylde mine Løfter, og paa een Gang betale Kjerligheds hele Gjeld.

Betænk Dig vel, bedste Ven! og undersøg hvor kjert Livet er Dig, thi det Middel, jeg foreslaaer, kan skille os begge derved. Frygter, Du for Døden, saa læs ikke Brevet nu; men dersom Spidsen af en Kaarde i Dag ikke skrækker Dig mere end fordum Afgrundene ved Meillerie *) saa

*) Et Landskab i det forhenværende Gouvernement Poiton.

saa har jeg samme Mod og betænker mig ikke! Hør da!

Babi, som i Almindelighed sover paa mit Kammer, har været tre Dage syg, og uagtet jeg absolut vilde have plejet hende, saa har man dog mod min Villie bragt hende bort; men siden hun begynder at komme sig, saa faaer jeg hende maaskee tilbage igjen i Morgen. Vor Spisestue er langt fra den Trappe, som gaaer til min Moders og mit Værelse: ved Spisetiden er hele Huset tomt, paa Kjøkkenet og Spisesalen nær. Paa denne Aarstid er det desuden allerede temmelig mørkt paa den Tid om Aftenen; Skumringen kan let skjule de Forbigaaende, og Du kjender ganske nøje Husets Beskaffenhed.

Dette er nok for at gjøre mig forstaaelig. Kom i Eftermiddag til min Fanchon, saa skal jeg sige Dig det Øvrige, og give Dig den fornødne Underretning. Dersom jeg ikke kan komme, skal Du finde en skriftlig Efterretning paa det Sted, hvor vi før nedlaae vore Breve, og hvor, som jeg har ladet Dig vide, Du ogsaa vil finde dette; thi det er af alt for vigtigt Indhold til, at man skulde betroe det til nogen.

O! hvor jeg nu seer Dit Hjerte banker! Hvor jeg læser Din Fryd og deler den! Nej, min søde Ven! vi ville ikke forlade dette korte Liv, uden eet Øjeblik at have nydt Glæden. Men, betænk dog! at dette Øjeblik er omgivet med Dødens Rædsler: at Forberedelsen dertil er ud-

sat for tusinde Hændelser: det selv vovelsigt: og Skilsmissen af yderste Fare; at det er ude med os, hvis vi opdages, og at alt maa lykkes, for ikke at blive det. Lader os ikke skuffe os selv. Jeg kjender min Fader for godt til, at jeg skulde tvivle paa, at han jo i Øjeblikket gjennemborede Dig; om han just ej begyndte med mig; thi jeg blev vist ikke behandlet med mindre Skaansel; og kan Du vel troe, at jeg vilde udsætte Dig for denne Fare, naar jeg ej var vis paa at deele den?

Læg desuden Mærke til, at det her ikke kommer an paa Dit Mod; derpaa maa Du ikke tænke; og jeg forbyder Dig endog udtrykkeligen at bringe noget Slags Vaaben med til Dit Forsvar, ikke engang Din Kaarde; den vilde heller ikke være Dig til nogen Nytte; thi dersom vi blive overrumplede, er det mit Forsæt, at styrte i Dine Arme, indsluttte Dig fast i mine, og for ej mere at skilles fra Dig, saaledes at modtage det dødelige Stød; lykkeligere i min Død end i mit Liv.

Men jeg haaber en blidere Skjebne for os begge; jeg føler i det ringeste at vi fortjene den, og Lykken vil vel vorde keed af at være uretfærdig mod os. Kom da! Du mit Hjertes Sjel, mit Livs Liv; kom og foreen Dig med Dig selv. Kom og modtag, under om Elskovs Varetægt, Lønnen for Din Lydighed og for Dine Opofrelser; kom og tilstaae i Glædens Skjød, at Hjerternes Foreening udgjør dens hele Fylde.

Brev LIV.

Til Julie.

Jeg kommer med en Bevægelse, som stiger ved hvert Skridt, jeg gjør ind i dette Fristed. Julie! jeg er nu i Dit Kammer; jeg er i dens Helligdom, som mit Hjerte tilbeder! Elskovsgudens Fakkel vejleder mine Trin; jeg slap ind uden at blive bemærket! Fortryllende, salige Sted! som saae saa mange ømme Blik blive undertrykte, saa mange brændende Sukke blive qvalte; Du, som saae min første Kjerlighed oprinde og tiltage, Du skal nu anden Gang see den krones; vær Vidne til min Lykke og tilhyl for bestandig den oprigtigste og lykkeligste Mands Glæder.

Hvor dette lønlige Opholdssted er indtagende! Alt oppuster og nærer den Ild, som fortærer mig. O Julie! det er fuldt af Dig, og mine Længslers Lue udbreder sig over ethvert Spor af Dig. Ja, der vorde alle mine Sandser paa eengang berusede. Jeg veed ikke hvilken næsten unærkelig Vellugt, sødere end Rosen og lettere end Lilien, som her dufter overalt. Jeg synes der at høre Din Stemmes fortryllende Tone. De enkelte Stykker af Din Paaklædning antager min varme Indbildningskraft for Dig selv. Dette lette Hovedtøj, som smykkes ved de blonde Haar, det synes at skjule; dette lykkelige Halstørklæde,

som jeg dog i det mindste eengang ikke skal have noget at knurre over; denne nætte og simple Morgendragt, som saa vel viser dens Smag, der bærer den: disse nydelige Sko, som netop passe til den smidige Fod; denne saa fine Corset, som rører og favner . . . . . , hvilken fortryllende Vext! . . . . . fortil to lette Buer . . . . vellystige Syn! . . . . . Fiskebenet har givet efter for Bevægelsens Kraft . . . . . søde Aftryk, o at jeg tusinde Gange maa kysse Eder . . . . Himmel! hvad vil der blive af, naar . . . . . O! allerede troer jeg at føle dette samme Hjerte banke under en lykkelig Haand. Julie! min bedste Julie! jeg seer, jeg føler Dig overalt; jeg indaander Dig med den Luft, hvori Du har draget Aande; Du gjennemtrænger mit hele Væsen; hvor Din Bolig er heed og smertende for mig; den er skrækkelig for min Utaalmodighed. O! kom, flyv, eller det er ude med mig!

Hvad er det for en Lykke at jeg har fundet Blæk og Papiir. Jeg yttrer det, jeg føler, for at stille Udbrudet; og formindsker min Henrykkelse ved at beskrive den.

Jeg synes at hore Allarm. Skulde det være Din grusomme Fader? Jeg troer just ikke at jeg er fejg; men i dette Øjeblik vilde Døden være græsselig for mig! Min Fortvivlelse vilde ligne den Ild der fortærer mig! Himmel! jeg forlanger blot een Time endnu at leve i. Min øvrige Levetid overlader jeg ganske til din Strænghed. O

Læng-

Længsel! O Frygt: O pinefulde Hjerteklappen! ... Døren gaaer op! .... Der kommer nogen ind! .... det er hende; jeg hører hende lukke Døren. Mit Hjerte, mit svage Hjerte! Du maa bukke under for saa mange Bevægelser. Søg Kraft til at bære den Lykksalighed, som nedtrykker Dig.

Brev LV.

Til Julie.

O! lad os dø, min søde Pige! lad os dø, mit Hjertes Elskede! Hvad skulde vi længere gjøre i en smagløs Ungdom, hvis hele Fryd vi have udtømt? Forklar mig, om Du kan, det jeg har følt i denne ubegribelige Nat, giv mig en Idee om et saaledes tilbragt Liv; eller lad mig forlade det, der ej har noget mere af hvad jeg har erfaret med Dig. Jeg havde nydt Fornøjelse, og troet det var Lykke. O! det var kun en tom Drøm og en barnagtig indbildt Lykke. Mine Sandser skuffede min alt for jordiske Sjel; kun i dem søgde jeg det højeste Gode, og jeg har fundet, at der hvor deres Glæder ophørte, der først begyndte mine. Naturens eneste Mesterstykke, guddommelige Julie! kostelige Ejendom: mere værd end den var-

varmeste Elskovs hele Henrykkelse. Det er ikke dennes Henrykkelser, hvorefter jeg længes: O! nej; fratag mig, om det skal saa være, denne berusende Nydelse, for hvilken jeg gav tusinde Liv; men gjengiv mig alt det som ikke var den, og som tusinde Gange tilintetgjorde den! gjengiv mig denne nøje Sjeleforeening, som Du forudsagde mig, og som Du saa vel har ladet mig føle; gjengiv mig denne saa blide Mathed ved vore Hjerters Udtømmelse; gjengiv mig denne fortryllende Slummer, jeg nød ved Din Barm; gjengiv mig denne endnu sødere Opvaagnen, og disse afbrudte Suk, og disse blide Taarer, og disse Kys, som en vellystig Afmagt langsomt lod os smage, og denne kjelne Stønnen, da Du trykkede til Dit Hjerte dette Hjerte, der er bestemt at foreenes dermed.

Siig Du mig, Julie, hvis følsomme Sjel saa godt kan bedømme andres, troer Du at det jeg tilforn følde virkelig var Kjerlighed? Mine Følelser have siden i Gaar ganske forandret deres Natur; de have noget jeg veed ikke hvad, mindre voldsomt, men mere blidt, smt og elskværdigt. Erindrer Du Dig den Time, som vi heelt igjennem roligen tilbragde med at tale om vor Kjerlighed, og om denne mørke, rædselfulde Fremtid, der gjorde os det Nærværende endnu kostbarere; den alt for korte Time, hvori et let Anstrøg af Sørgmodighed gjorde vore Samtaler saa rørende? Jeg var rolig, og dog var jeg hos Dig: jeg tilbad Dig og ønskede intet. Jeg forestillede mig

ikke

ikke engang nogen anden Lykſalighed end ſaaledes at føle Dit Anſigt ved mit, Din Aande paa min Kind, og Dine Arme om min Hals. Hvilken Ro herſkede i alle mine Sandſer! Hvilken reen, uafbrudt, almeen Vellyſt! Nydelſens Sødhed var i Sjelen, den veeg ej derfra, den varede ſtedſe. Hvilken Forſkjel er der mellem Elſkovs Raſeri og ſaa rolig en Forfatning. Det er den første Gang i mit Liv, at jeg har erfaret den ved Dig; og — at Du kan vide den ſælſomme Forandring jeg føler — den er mig den kjereſte af alle de Timer hvori jeg har levet, den eeneſte, ſom jeg ſkulde have villet forlænge evindelig *). Julie, ſig mig derfor, om jeg ikke elſkede Dig tilforn, eller om jeg ikke elſker Dig nu.

Om jeg ikke elſker Dig! Hvilken Tvivl! Har jeg da ophørt at være til, og lever jeg ikke meer i Dit Hjerte end i mit? Jeg mærker vel at Du nu er mig tuſind Gange kjærere end nogenſinde, og i min Afmagt finder jeg ny Kraft til endnu at elſke Dig ømmere. Mine Følelſer for Dig ere blevne roligere, men tillige forſkjelligere; uden at tabe i Styrke ere de blevne flere. Venſkabs

*) Alt for eftergivende Mandinde! vil Du vide om Du er elſket, ſaa giv Agt paa Din Elſker, naar han kommer fra Dine Arme. O Elſkov! derſom jeg længes efter den Alder, hvori man føler dig, ſaa er det ikke for Nydelſens Øieblik, men for Øiebikket, ſom følger derpaa.

J. J. R.

skabs Behagelighed dæmper Elskovs Beruselse; og jeg kan neppe forestille mig nogen Slags Tilbøjelighed, som ikke foreenede mig med Dig. O, hulde Pige, Viv, Søster, elskværdige Veninde! hvor jeg havde sagt lidt af det, jeg føler, om jeg endog havde anvendt alle de Navne, der ere kjerest for det menneskelige Hjerte.

Jeg maa tilstaae Dig en Mistanke, jeg, til min egen Skam og Ydmygelse, har faaet: det er, at Du forstaaer bedre at elske end jeg. Ja! min Julie, visselig er det Dig, som udgjør mit Liv og min Tilværelse; jeg tilbeder Dig vel med alle mine Sjelekræfter; men Din Sjel er mere elskende; Kjerligheden har dybere gjennemtrængt den; det seer og føler man; den er det, som opliver Dine Yndigheder, som hersker i Dine Udtryk, som giver Dine Øine denne gjennemtrængende Blidhed, Din Stemme denne rørende Tone; den er det, som ved Din blotte Nærværelse, uformærkt meddeler andres Hjerter Dit eget Hjertes omme Følelser. O, hvor er jeg langt fra denne lykkalige Tilstand, som er sig selv nok. Jeg vil nyde, Du elske; jeg har Henrykkelser, Du Lidenskab. Al min Iver kan ikke komme i Betragtning ved Din sode Rolighed, og den Følelse, som næres i Dit Hjerte udgjør aleene den høieste Lykkalighed. Det er kun fra i Gaar af, at jeg har smagt denne saa rene Vellyst. Du har efterladt mig noget af dette ubegribelige Trylleri, som Du er begavet med, og jeg troer at Du har indblæst mig en ny

Sjel

Sjel med Din blide Aande. Jeg besværger Dig, skynd Dig med at fuldføre Dit Værk; borttag alt hvad der er tilbage af min Sjel, og giv mig Din aldeles i Stedet. Nej, engleskjønne Pige, himmelske Sjel! kun Følelser som Dine, kunne hædre Dine Yndigheder. Eene Du er værdig at indgyde fuldkommen Kjerlighed: eene Du istand til at føle den. O, giv mig Dit Hjerte, min Julie! at jeg kan elske Dig, som Du fortjener det.

Brev LVI.

Fra Clara til Julie.

Jeg maa, bedste Cousine! meddele Dig en Efterretning, som er af Vigtighed for Dig. I Gaar Aftes kom Din Ven og Mylord Edvard i en Trætte, som kan blive alvorlig. Hr. d'Orbe, som var tilstæde, og var urolig over de Følger, denne Sag kunde have, kom i Morges til mig, og fortalde mig hele Sammenhængen. Her har Du hvad han sagde mig.

De havde begge spiist til Aften hos Mylord, og efter at have musiceret et Par Timers Tid, satte de sig til at snakke og drikke Puns. Din Ven drak kun eet Glas og det med Vand i; de

to andre vare ikke saa ædruelige; og uagtet Hr. d'Orbe ikke vil tilstaae at han havde en Ruus, saa forbeholder jeg mig dog at læse ham hans Text desangaaende en anden Gang. Samtalen faldt naturligviis paa Dig, thi Du veed jo, at Mylord ikke er for at tale om andet. Din Ven, som ikke kan lide at man indlader sig deri, optog Mylords Ytringer med saa lidt Høflighed, at Edvard, opbidset af Munsen, og stødt over hans tørre Væsen, vovede at beklage sig over Din Kulde, og tilføje at man ikke maatte troe Du viiste den mod alle, men at een og anden, som ikke lukkede sin Mund op derom, blev ikke saa slet modtaget som han. Med eet tog Din Ven, hvis Fyrighed Du kjender, med saa megen fornærmende Hidsighed Deel i Samtalen, at Edvard beskyldte ham for en Løgner, og de grebe til deres Kaarder. Bomston, halvfuld, forvred Foden i det han sprang op, og blev derved nødt til at sætte sig. Hans Been hovnede strax, og det standsede Trætten meer end alle d'Orbes Forestillinger. Men da han gav nøje Agt paa alt hvad der foregik, hørde han Din Ven, da han gik bort, halv sagte sige til Mylord Edvard: "Naar De er i Stand til at gaae ud, "saa lad mig vide det, eller jeg skal selv skaffe mig "Underretning derom." — "Umag Dem ikke," sagde Edvard med et spodsk Smiil, "De skal tids "nok faae det at vide." — "Det vil vi see," svarede Din Ven meget koldt, og gik. Hr. d'Orbe, som bringer Dig Brevet, vil fortælle Dig hele

Sagen

Sagen omstændeligere. Du maa anvende al Din Forstand for at finde Midler til at neddysse denne ubehagelige Sag, og at give mig Forholdsregler om hvad jeg paa min Side skal gjøre for at bidrage dertil. Midlertid er Overbringeren til Din Tjeneste; han vil gjøre alt hvad Du befaler ham, og Du kan forlade Dig paa hans Tavshed.

Du gjør Dig selv ulykkelig, min Bedste! Venskab byder mig at sige Dig det. Den Forstaaelse, hvori Du lever, kan ikke længe skjules i en saa lille By, som denne; og det er et lykkeligt Mirakel at Du endnu ikke er bleven Gjenstand for Bysnak, uagtet dette Baand har varet i to Aar. Du vil blive det, hvis Du ikke tager Dig i Agt; Du skulde allerede have været det, dersom man havde holdt mindre af Dig. Der herster en saa almeen Uvillie til at tale ilde om Dig, at det er et slet Middel til at gjøre sig liidt, og et sikkert Middel til at gjøre sig forhadt. Imidlertid har enhver Tid; jeg er meget bange for at Hemmeligheden med Din Kjerlighed, lakker ad Ende, og det er meget rimeligt at Mylod Edvards Mistanke rejser sig af noget Snak, han kan have hørt et eller andet Sted. Tænk nøje derpaa, min Glut! Vægteren sagde for noget siden, at han havde seet Din Ven komme ud fra Dig Klokken fem om Morgenen. Til al Lykke fik d'Orbe det at hore først, han løb hen til Manden og vidste en Maade hvoved han fik ham til at tie; men

hvad

hvad er en saadan Tavshed andet end at give underhaanden løbende Rygter mere Troværdighed. Din Moders Mistro tiltager Dag fra Dag; Du veed selv hvor ofte hun har givet Dig det at forstaae. Ogsaa til mig har hun talt derom i temmelig haarde Udtryk; og dersom hun ikke var bange for Din Faders Hidsighed, saa kan Du være vis paa, at hun allerede havde talt til ham derom; men hun tør saa meget mindre sige det, som han vist vilde give hende den største Skyld for et Bekjendtskab, Du har hende at takke for.

Jeg kan ikke tidt nok gjentage det: vær varsom, saalænge det endnu er Tid. Hold Din Vei borte, førend det kommer i Folks Munde; forekom enhver mulig Formodning; hans Fraværelse vil vist hæmme den; thi hvad kan man vel troe, at han gjør her? Maaskee det om sex Uger eller en Maaned allerede er for sildigt. Dersom Din Fader fik det mindste Nys derom, skjelv da for hvad der vilde følge baade af en gammel Soldats Vrede, en Mand der har Hovedet fuldt af Griller om sin Families Ære, og af en opbragt Ynglings Trodsighed. Men først og fremmest maa Du see til, paa en eller anden Maade at bringe Sagen i Rigtighed med Mylord Edvard; thi Du vilde kun ophidse Din Ven, og faae et billigt Afslag, om Du før den Sag er bilagt, talde til ham om Bortrejse.

Brev LVII.

Fra Julie.

Gode Ven! jeg har omhyggeligen skaffet mig Efterretning om det, der er foregaaet mellem Dem og Mylord Edvard. Efter denne nøjagtige Kundskab til Sagen vil Deres Veninde med Dem undersøge hvorledes De i dette Tilfælde bør forholde Dem, i Overensstemmelse med den Tænkemaade, De altid har anpriist, og som jeg formoder De ikke af Forfængelighed blot har ført i Munden.

Jeg undersøger slet ikke om De er en god Fægter, og om De er i Stand til at møde en Mand, som i hele Europa har Ord for at føre en Kaarde fortræffeligen, og som, i fem sex Tvekampe, altid har dræbt, saaret eller desarmeret sin Modstander. Jeg indseer vel, at man i Deres Forfatning ikke spørger om hans Færdighed, men om hans Mod, og at den bedste Hævn, der kan tages over en modig Mand, som fornærmer Dem, er, at lade sig slaae ihjel af ham. En saa fornuftig Regel ville vi reent forbigaae. De vil sige at Deres og min Ære er Dem kjærere end Livet: — det er altsaa den Grundsætning, vi skulle undersøge.

Lad os begynde med Hensyn til Dem.

Kan De nogensinde sige mig, hvori De personligen er fornærmet ved en Samtale, som gik ud

ud paa mig aleene? Om De i dette Tilfælde burde paatage Dem min Sag skulle vi strax undersøge; imidlertid kan De aldrig nægte, at Trætten slet ikke angik Deres egen Ære, med mindre De antog det for en Skam, at mistænkes for at være elsket af mig. Jeg tilstaaer, at De er bleven fornærmet; men — efterat De selv havde begyndt med en grov Fornærmelse; og jeg, i hvis Familie der er saa mange Officerer, og som har hørt disse skrækkelige Spørgsmaal saa ofte afhandle, jeg veed meget vel at een Grovhed hvormed man besvarer en anden ikke tilintetgjør den første, og at den første, som man fører sig ilde op imod, er aleene fornærmet: det er samme Tilfælde, som med en uformodentlig Strid, hvori Angriberen er eene straffskyldig, og hvor den, som dræber eller saarer for at forsvare sig, ikke ansees for Morder.

Hvad nu mig angaaer: lad saa være at jeg var bleven beskæmmet ved Mylord Edvards Tale — uagtet han blot lod mig vederfares Ret — veed De da vel hvad De gjør ved at forsvare mig med saa megen Varme og Ubetænksomhed? De gjør Ondt værre: De beviser at han har Ret: De opoffrer min Ære for et falskt Begreb om Æren: De bringer Deres Pige i et ondt Rygte, for i det høieste at blive berømt som en god Slagsbroder. Viis mig, om De behager, i hvad Forhold, Deres Maade at retfærdiggjøre mig paa, staaer til min virkelige Retfærdiggjørelse. Mener De, at De

ved

ved at antage Dem min Sag med saa megen Heftighed, aflægger noget synderligt Beviis paa, at der ingen Forbindelse er mellem os; og at De kun behøver at lade see De har Mod, for at viise De ej er min Elsker? Vær vis paa, at alle Mylord Edvards Udfald gjøre mig mindre Skam end Deres Adfærd; det er kun Dem, som ved disse Ophævelser, gjør dem offentlige og stadfæster dem. Han for sin Deel kan vel undgaae Deres Kaarde; men hverken min Agtelse eller maaskee endog mit Liv kunne nogensinde undgaae det dødelige Stød, De bringer dem.

Paa alle disse vigtige Grunde har De intet af Betydenhed at svare; men De vil bestride Fornuft med Skik og Brug, det forudseer jeg, De vil sige, der er Ulykker, som henrive os mod vor Villie; og i hvordan Tilfældet end er, maa man aldrig lade sig beskylde for at have sagt Usandhed; og naar en Sag først har taget en vis Vending, saa maa man enten slaaes eller vanæres. Det ville vi nu overveje.

Erindrer De vel den Forskjel, som De engang *) i et vigtigt Anliggende, gjorde imellem den sande og falske Ære. Til hvilken Classe skulle vi regne den, hvorom her handles? Jeg seer ikke engang hvorledes der kan blive spurgt derom. Hvad har vel den Ære at aflive et Menneske tilfælleds

*) I det 24de Brev, om Betaling for Underviisning.

Overs.

fælleds med Vidnesbyrdet om Retskaffenhed? Og hvad Magt have vel andres daarlige Meninger om den sande Ære, der har sit Sæde i Hjertets Inderste? Hvad! skulde de Dyder, man virkeligen har, kunne tabes ved en Bagvaskers Løgne? Ere en drukken Mands Fornærmelser Beviis paa at man fortjener dem? Skulde den virkelige Viises Ære være i enhver modende Tølpers Vold? Vi De svare, at en Tvekamp vidner om, at man har Hjertet paa det rette Sted, og at det er nok til at udslette al den Haan og Bebrejdelse, man fortjener for andre Laster? Jeg vil spørge Dem, hvilken Ære kan afgive en saadan Kjendelse, og hvilken Fornuft kan retfærdiggjøre den? Paa denne Maade behøver en Nidding kun at slaaes for at vorde en ærlig Mand; en Løgners Udsagn blive Sandheder, saasnart de ledsages med Spidsen af en Kaarde; og dersom De blev beskyldt for at have dræbt et Menneske, saa behøvede De kun at dræbe eet til, for at bevise det var usandt? Saaledes kan da Dyd, Last, Ære, Skjendsel, Sandhed, Løgn, hente sin Tilværelse fra Udfaldet af en Strid: en Fægtesal er Retfærdighedens Sæde; Magten alene er Ret, og kun Mord Fornuft; al den Fyldestgjørelse man skylder dem, man har opført sig slet imod, er at tage Livet af dem; og enhver Fornærmelse aftvættes ligegodt i Fornærmerens eller den Fornærmedes Blod! Siig mig engang, hvis Ulvene kunde gjøre Fornuftslutninger, skulde de da ikke have saadanne

Grund-

Grundsætninger? Og dom selv, i det Tilfælde, De befinder Dem, om jeg vel overdriver disse Grundsætningers Taabelighed? Hvori bestaaer vel hele Deres Sag? at De blev gjort til Løgner i et Tilfælde, hvori De virkeligen sagde Usandhed! Mener De da, at De kan dræbe Sandheden tilligemed den, som har sagt den? Troer De, at naar De underkaster Dem Tvekampens uvisse De da kræver Himlen til Vidne paa en Usandhed, og at De turde sige til alle Tvistigheders Voldgiftsmand: staae en uretfærdig Sag bi, og lad Løgnen sejre? Har denne Bespottelse intet rædsomt for Dem? denne Ufornuft intet paafaldende? Gud! hvad er det for en ussel Ære, som ikke afskyer Lasten, men Bebrejdelsen, og som ikke tillader Dem, at en anden foreholder Dem den Usandhed, Deres eget Hjerte i Forvejen maa have gjort Dem opmærksom paa!

De taler altid om at man bør drage Fordeel af sin Læsning; benyt nu Deres; og efterseg om der gaves een eeneste Udfordring i Verden, da den var fuld af Helte. Tænkde Oldtidens djerveste Mand nogensinde paa, at hævne deres personlige Fornærmelser ved Tvekamp? Sendte vel Cæsar en Udfordring til Cato, eller Pompejus til Cæsar for saamangen gjensidig Krænkelse? og blev Græfenlands første Anforer vanæret, fordi han havde ladet sig true med en Stok? Andre Tider, andre Skikke, det veed jeg; gives der da ingen andre end gode Skikke, og tør man ikke spørge

om en Tids Sæder ere saadanne, som den virkelige Ære fordrer? Nej, denne Ære er uforanderlig; den er uafhængig baade af Tid, Sted og Fordomme; den kan hverken ophøre eller gjenfødes; den har sin evige Kilde i den Retskafnes Hjerte, og i hans Pligters ufravigelige Rettesnoer. Dersom Jordens meest oplyste, meest tappre, meest dydige Folkeslægter ikke have kjendt Tvekampen, saa paastaaer jeg, den ikke er en Indretning af Æren; men er en afskyelig, barbarisk Skik, værdig de Tider, den skylder sin Oprindelse. Det kommer nu kun an paa, om den retskafne Mand, naar det gjelder hans eget eller en Andens Liv, retter sig efter Skik og Brug, og om det ikke rober mere sandt Mod at trodse dem end at følge dem. Hvad skulde, efter Deres Mening, den, der vil underkaste sig dem, gjøre paa Steder, hvor der herster modsatte Skikke? I Messina eller Neapel vilde han paa et Hjørne lure paa sin Fiende, og bag fra gjennembore ham med en Dolk. Det kaldes paa det Sted at være kjek, og der bestaaer Æren ikke i at lade sig dræbe af sin Fiende, men selv at dræbe ham.

Vogt Dem altsaa for at forvexle Ærens hellige Navn med en raa Fordom, som sætter al Dyd i Spydstagen, og som kun er skikket til at danne kjekke Niddinger. Lad denne Skik, om man saa vil, udfylde det Manglende i Retskaffenhed; vil dens Udfyldning ikke være unyttig overalt, hvor Retskaffenhed selv herster? Og hvad skal man

man tænke om den, der udsætter sig for Døden, for at fritages for at være en ærlig Mand? Seer De ikke, at de Misgjerninger, sand Skam og Ære ikke have kunnet forhindre, ere tildækkede og tiltagne i Antal ved falsk Skam og Frygt for Dadel? Det er den som gjør Mennesket til Hykler og Løgner; det er den, som kommer ham til at udgyde en Vens Blod for et ubetænksomt Ord, han burde glemme, for en forskyldt Bebrejdelse, han ikke kunde taale; det er den som omskaber en bedragen og frygtsom Pige til en Furie; almægtige Gud! det er den, som kan væbne Moderens Haand mod det spæde Foster ..... Min Sjel nedtrykkes ved denne rædselfulde Forestilling, og jeg takker ham, som prøver Hjerterne, at han har bortfjernet, i det mindste fra mit, den skrækkelige Æres-Følelse, som ikkun avler Misgjerninger og kommer Naturen til at bæve!

Gaae da i Dem selv, og betænk om De har Ret til, med overlagt Hu, at angribe et Menneskes Liv, og sætte Deres eget i Vove, blot for at tilfredsstille en barbarisk og farlig Grille, som ikke har nogen fornuftig Grund? om det sørgelige Minde af det Blod, der udgydes ved en saadan Lejlighed, kan lade af at raabe om Hævn i dens Hjerte, som udgjød det? Kjender De nogen Forbrydelse, der kan sættes ved Siden af forsætligt Manddrab? Og dersom Grundvolden til alle Dyder er Menneskekjerlighed, hvad skulle vi da tænke om det blodtørstige og vanslægtede Menneske,

der vover at angribe den i sit Medmenneskes Liv! Husk paa hvad De engang skrev imod at gaae i fremmed Tjeneste *). Har De glemt at Borgeren skylder Fædernelandet sit Liv, og har ikke Ret at raade derover, uden Lovënes Tilladelse, altsaa meget mindre naar de udtrykkelig forbyde det? O min Ven! dersom De alvorligen elsker Dyden, saa opfyld dens Bud, som den vil, de skulde opfyldes, ikke paa menneskeviis. Lad der endog flyde noget ubehageligt deraf: er Ordet Dyd Dem da et tomt Navn, og vilde De ikkun være dydig saalænge, det intet kostede Dem at være det?

Men hvad er det da virkeligen for Ubehageligheder? Lediggængeres og slette Menneskers Omtale, som søge at more sig ved Andres Ulykker, og ørskede altid at have noget Nyt at løbe med. Det er rigtig nok en betydelig Bevæggrund for at skille hinanden ved Livet. Dersom Philosophen og den Viise, i Livets vigtigste Anliggender rette sig efter Mængdens affindige Domme; hvortil nytter da deres megen Lærdom, naar de i Grunden ere kun Hverdags-Mennesker? De vover altsaa ikke at opoffre Deres Forfængelighed for Pligt, Agtelse, Venskab, af Frygt for at man skulde beskylde Dem for at være bange for Døden? Overvej Tingen, gode Ven! og De vil nok finde mere Fejghed i Frygten for denne Bebrejdelse, end

*) I Efterskriften til det 34de Brev.

Overs.

end i Frygten for Døden. Praleren og Uslingen vil med al Magt anſees for kjek;

Men ægte Mod, ſkjøndt overſeet,
i eget Værd har Hæder nok *).

Den ſom gjør Ord af, at turde møde Døden uden Frygt, ſiger en aabenbar Uſandhed. Ethvert Menneſke frygter for at døe; det er den ſtore Lov for alle fornemmende Væſener, uden hvilken alt hvad der er dødeligt ſnart ſkulde blive udrøddet. Denne Frygt er en ganſke naturlig Følelſe, ikke blot uſkadelig, men tillige i og for ſig god og paſſende til det Heles Orden. Alt hvad der beſkæmmer den og gjør den laſtværdig, er, at at den ſtundom kan hindre os fra at gjøre vel og opfylde vore Pligter. Var Feighed ingenſinde en Hindring for Dyd, ophørde den at være en Laſt. Den, ſom har ſtørre Kjerlighed til ſit Liv end til ſine Pligter, vorder aldrig virkelig dydig, det veed jeg. Men De, ſom gjør ſaamegen Fordring paa at være fornuftig, forklar mig, hvad Fortjeneſte kan man finde i at trodſe Døden for at begaae en Forbrydelſe?

Naar det var ſandt, at man gjør ſig foragtet ved at undſlaae ſig for at ſlaaes, hvad for en Foragt har man da meeſt at frygte for: Andres, naar vi handle retteligen; eller vor egen, ved at gjøre uret?

*) Ma verace valor, benche negletto,
e di ſe ſteſſo, a ſe freggio aſſai chiaro.
(Af Taſſos befriede Jeruſalem.)

uret? Troe mig, den som virkeligen agter sig selv, bekymrer sig kun lidt om Andres ubesøjede Ringeagt, og frygter kun for at fortjene den; thi den Gode og Retskafne staaer ikke under Menneskenes Dom, men under Tingenes Natur, og om saa hele Verden billigede den Handling, De er i Begreb med, saa var den dog ikke mindre skjendig. — Men det er usandt, at man gjør sig foragtelig ved at afholde sig derfra ved moralske Grunde. Den retsindige Mand, hvis hele Liv var brødefrit, og som aldrig viiste Tegn paa Fejghed, vil vægre sig ved, at besmitte sin Haand med Manddrab: og just derved vorde end mere hædret. Altid redebon til, at tjene Fædernelandet, at værne om den Svagere, at opfylde de farligste Pligter, ved hver retfærdig og anstændig Lejlighed med sit Blod at forsvare hvad ham kjert er, — viiser i sin hele Adfærd denne urokkelige Fasthed, som man ikke har uden sandt Mod. I Tillid til sin rolige Samvittighed gaaer han med aabent Aasyn, han hverken flyer eller søger sin Fiende. Man seer lettelig, at han er mindre bange for at dse, end for at handle slet, og at han frygter Forbrydelsen, ikke Faren. Rejse end usle Fordomme for et Øieblik sig imod ham, saa er hver Dag i hans ærefulde Liv et Vidne, der gjendriver dem, og ved en saa vel sammenhængende Opførsel bedømmer man een Handling efter alle de andre.

Men veed De vel hvad der gjør det saa byrdefuldt for Menneskene, som de almindeligen findes, at

at holde denne Middelvej? Den Vanskelighed der er i, paa en værdig Maade at vedblive den; og Nødvendigheden af, ikke siden at begaae nogen lasiværdig Handling; thi dersom Frygt for at gjøre Uret ikke holder ham tilbage i dette Tilfælde, hvorfor skulde den have holdt ham tilbage i hiint, hvor man kan forudsætte en meer naturlig Bevæggrund? Man seer da blot at denne Vægring ikke er en Følge af Dyd, men af Fejghed, og man spotter med Rette over en Betænkelighed, som først viiser sig hvor der er Fare paa Færde. Har De ej lagt Mærke til, at Mennesker, der saa let kunne fornærmes, og ere saa færdige til at udfordre andre, for det meste ere meget slette Folk, som af Frygt for, at man offentligen skulde vise hvormeget man foragter dem, søge med en Æressag at skjule deres hele Livs Skjendsel? Sommer det sig for Dem at efterligne saadanne Folk? Lad os desuden undtage dem, som ere Stridsmænd af Profession, som sælge deres Blod for rede Penge; som, for at kunde beholde deres Embede, efter Fordelen beregne hvad de skylde deres Ære, og vide paa en Rigsdaler nær, hvormeget deres Liv er værd. Lad saadanne Folk slaaes, min Ven. Intet er mindre æresuldt end den Ære, hvorover de gjøre saa megen Ophævelse; det er kun en fornuftstridig Skik, en forulykket Efterligning af Dyd, som anseer de største Laster for en Prydelse. En Mand, som De, hans Ære er ikke underkastet Nogens Vilkaarlighed;

lighed; hans Hæder finder han hos sig selv, og ikke i Folkemeningen; hans Værge er hverken Kaarde eller Skjold; men et reent og udadleligt Levnet; og, hvor Spørgsmaalet er om Mod, opvejer denne Kamp vist den anden.

Med disse Grundsætninger vil De finde de Lovtaler overeensstemmende, som jeg til alle Tider har holdt over sand Tapperhed, og den Foragt, jeg bestandigen har vist Mundheltene. Jeg holder af Mænd, der have Mod, og kan ikke lide de Fejge; jeg gav den Elsker Kurven, som af Frygtsomhed flyede Farer; og jeg tænker, ligesom alle Fruentimmer, at fyrigt Mod gjør en fyrig Elsker. Men jeg vil at Tapperheden skal vises i lovlige Tilfælde, og at man ikke har travelt med at vise den frem i Utide, som om man var bange for ikke at finde den, naar man havde den behov. Mangen en anvender al sin Kraft, og lader sig see engang, for at have Rettighed til at skjule sig sin hele øvrige Tid. Det sande Mod er mere besindigt, og mindre sygt efter at vise sig; det er altid hvad det bør være; man behøver hverken at opbidse det eller holde det tilbage; den ædle Mand fører det stedse med sig: i Strid, mod sin Fiende: i Selskab, til Fraværendes og Sandheds Tarv: paa sit Leje, mod Smerter eller Død. Den Sjelsstyrke, hvoraf det rejser sig, er anvendelig til alle Tider, den sætter altid Dyden ud over Tilfældet, og bestaaer ej i at slaaes, men i intet at frygte. Dette Mod, min Ven, er det, jeg ofte

har

har anpriist, og som jeg saa gjerne vilde finde hos Dem. Alt det Øvrige er kun Kaadhed, Overgivenhed og Vildskab; det er Fejghed at underkaste sig det: og jeg foragter ikke mindre den, som søger at komme i en unyttig Fare, end den, som flyer den Fare, han burde trodse.

Jeg har uden tvivl lagt Dem for Dagen at Deres Ære slet ikke er indviklet i den Tvistighed, De havde med Mylord Edvard; men at De giver min Ære til Priis, dersom De gjør Ende paa Sagen med Kaarden: at denne Udvej hverken er retfærdig, fornuftig eller tilladt: at den ikke kan rimes sammen med den Tænkemaade, De erklærer for Deres; at den kun tækkes enten slette Mennesker, som lade saadan Heltedaad beklæde de Dyders Plads, de ikke have: eller de Militaire, som ikke slaaes for Ærens men for Fordelens Skyld, at det rober mere sandt Mod at foragte denne Udvej, end at søge den: at de Ubehageligheder, hvorfor man udsætter sig, naar man afslaaer den, ere uadskillelige fra Udøvelsen af sande Pligter, og mere tilsyneladende end virkelige: at endeligen de, som ere meest redebonne til at tage deres Tilflugt dertil, altid tillige ere de, hvis Dyd er meest mistænkelig. Heraf uddrager jeg den Slutning, at De i dette Tilfælde hverken kan udfordre eller modtage Udfordring, uden tillige at frasige Dem baade Fornuft, Dyd Ære, og mig. Vend mine Slutninger om, ifald De finder for godt, dyng een Spidsfindighed paa den anden; —

Enden

Enden vil dog altid blive, at en behjertet Mand aldrig er fejg, og at en ædel Mand ikke kan være en Mand uden Ære. Det synes mig da, at jeg har bevist Dem, at den modige Mand foragter Tvekamp, og at den retskafne Mand afskyer den.

I en saa alvorlig Materie har jeg troet, elskede Ven, at burde lade Fornuften aleene tale, og forestille Dem Tingene netop som de ere. Havde jeg villet udmale dem, saaledes som jeg seer dem, og ladet Følelse og Menneskekjerlighed føre Ordet, saa havde jeg maattet tale i et langt andet Sprog. De veed at min Fader i sin Ungdom var saa ulykkelig, at dræbe et Menneske i Duel; dette Menneske var hans Ven; de sloges ugjerne; den afsindige Fordom om Ære *) tvang dem dertil. Det dødelige Stød, som bersvede den eene Livet, bersvede den anden hans Sindsro for bestandig. Sørgeligt Samvittighedsnag har siden den Tid ikke forladt ham; man hører ham ofte, naar han er aleene, græde og sukke; han troer endnu at føle det Staal, hvormed hans grusomme Haand gjennemborede hans Vens Hjerte; i Nattens Mulm seer han endnu hans blege og blodige Legeme; skjelvende skuer han det dødelige Saar; gjerne vilde han stille det strømmende Blod, Rædsel betager ham ganske, han skriger højt, og den forfærdende Dødning vedbliver at forfølge ham. I de fem Aar, siden hvilke han mistede det kjere Barn, der skulde have for-

*) Point d'honneur.

forplantet hans Navn, og var Familiens Haab, bebrejder han sig selv dette Dødsfald, som en retfærdig Straffedom af Himmelen, der paa hans eeneste Søn hævner den ulykkelige Fader, som han bortrev fra sin.

Jeg maa tilstaa, at alt dette, foreenet med min naturlige Afsky for hvad der er grusomt, indgyder mig en saadan Skræk for Tvekampe, at jeg betragter dem, som den høieste Grad af Raahed, hvortil Menneskene kunne forfalde. Den, som med glad Hjerte duellerer, er i mine Øine kun et vildt Dyr, der søger at sønderrive et andet; og dersom der er den mindste menneskelige Følelse tilbage i deres Hjerte, saa holder jeg for, at den som falder er mindre at beklage end den, som beholder Pladsen. See engang til disse Mennesker, der ere vante til Blod; de trodse Samvittighedens Røst kun ved at qvæle Naturens Stemme; og de blive lidt efter lidt stedse grusommere og ufølsommere; de sætte Andres Liv paa Spil, og til Straf for at have forseet sig mod Menneskelighed, miste de den ganske. Hvad ere de vel i denne Tilstand? Svar, vil Du vorde deres Lige? Nej, Du er ikke skabt til denne forhadte Dyriskhed; skjelv for det første Skridt, som kan lede Dig dertil; Din Sjel er endnu skyldfri og sund, begynd ikke at fordærve den med Dit Livs Fare, ved en Handling uden Dyd, en Forbrydelse uden Fornøjelse, en Veressag uden Fornuft.

Jeg har ikke sagt Dig noget om Din Julie, hun vil udentvivl vinde ved at lade Dit Hjerte tale. Et Ord, kun eet eeneste Ord, og jeg overgiver Dig til ham. — Du har stundom hædret mig med det samme Navn, Kone; maaskee jeg i dette Øieblik fortjente Navn af Moder. — Vil Du gjøre mig til Enke forend et helligt Baand foreener os?

E. Skr. Jeg har i dette Brev betjent mig af en Myndighed, som endnu ingen fornuftig Mand har modsat sig. Dersom De vægrer Dem ved at underkaste Dem den, saa har jeg intet mere at sige Dem; men overvej det vel i Forvejen. Betænk Dem en otte Dages Tid paa dette vigtige Emne. Det er ikke i Fornuftens, men i mit eget Navn, jeg fordrer denne Udsættelse. Husk paa, at jeg ved denne Leilighed bruger den Retighed, De selv har givet mig, og som i det mindste strækker sig saavidt.

Brev LVIII.

Fra Julie til Mylord Edvard.

Det er ikke for at beklage mig over Dem, Mylord, at jeg skriver Dem til. Eftersom De taler ilde om mig, saa maa jeg ogsaa, skjøndt imod mit

mit Vidende have fornærmet Dem. Thi hvorledes lod det sig ellers tænke, at en veltænkende Mand uden Aarsag vilde vanære en agtværdig Familie. Nyd derfor Deres Hævn, om De anseer den for lovlig. Dette Brev anviser Dem et let Middel til at styrte en ulykkelig Pige, som altid vil blive utrøstelig over, at have fornærmet Dem, og som giver Dem fri Raadighed over den Ære De vil berøve hende. Ja, Mylord, Deres Beskyldninger vare sande; jeg har en Elsker, som er Herre over mit Hjerte og min Person: kun min Død kan opløse dette kjære Baand. Denne Elsker er den samme som De hædrede med Deres Venskab: han fortjener det, fordi han elsker Dem og er dydig. Imidlertid skal han falde ved Deres Haand; jeg veed, at den krænkede Ære fordrer Blod; jeg veed ogsaa at hans eget Mod vil fælde ham; jeg veed, at i en Strid, der har saa lidt frygteligt for Dem, skal hans uforsagte Hjerte uden Sky søge det dødelige Stød. Jeg har villet holde denne uoverlagte Iver tilbage; jeg har ladet min Fornuft tale. Ah! ved at skrive Brevet, følde jeg hvor unyttigt det var; og i hvor meget jeg end agter hans Dyder, saa venter jeg dog ikke at finde nogen saa høj Dyd for ham, at han vil sætte sig ud over en taabelig Æresfordom. Nyd i Forvejen den Glæde, De vil finde i, at gjennembore Deres Vens Bryst; men viid, grusomme Mand, at De i det mindste aldrig skal kunne fryde Dem ved Synet af mine Taarer og

min

min Fortvivlelse. Nej: jeg sværger ved den El-
skov, som sukker i det inderste af mit Hjerte; —
vær De selv Vidne til en Eed, der ikke skal gjøres
forgjeves, — ikke een Dag skal jeg overleve ham,
der udgjør mit Alt, og De skal have den Ære,
med eet Stød at lægge to ulykkelige Elskende i
Graven, hvilke aldrig med Vidende og Villie for-
saae sig imod Dem, og som fandt Fornøjelse i, at
vise Dem Højagtelse.

Man siger, Mylord, at De har en skjøn
Sjel og et følsomt Hjerte. Om disse i Rolighed
lade Dem nyde en Hævn, hvorom jeg intet Be-
greb kan gjøre mig, og lade Dem finde Behag i
at gjøre Folk ulykkelige: o, at de da, naar jeg
ikke er mere, maatte indgive Dem nogen Omhu
for en trøstesløs Fader og Moder, der, ved at
miste det eeneste Barn, de have tilbage, styrtes i
en grændseløs Jammer.

Brev LIX.

Fra Hr. d'Orbe til Julie.

Efter Deres Befaling, Frøken, iiler jeg med
at gjøre Dem Rede for Udfaldet af den Commis-
sion, De havde betroet mig. Jeg kommer fra
Mylord Edvard, som endnu har Ondt i sin for-
vredne

vredne Fod, og ikke kan gaae uden Stok. Jeg leverede ham Deres Brev; han aabnede det med Heftighed og forekom mig bevæget ved Læsningen; han betænkde sig lidt, læsde det endnu engang med tydeligere Bevægelse. Da han var færdig, sagde han: "De veed, min Herre, at Æressager "have deres visse Regler, som man ikke kan afvige fra; De har seet hvad der er foregaaet i "denne Sag; den maa ordentligen afgjøres. Tag "et Par gode Venner med Dem, og vær saa god "at komme i Morgen tidlig hen til mig, saa skal "De faae min Beslutning at vide." Jeg foreslilde ham, at da det som var skeet var skeet mellem os, saa var det bedre at det ligedan tilendebragdes. "Jeg veed nok hvad der bedst passer "sig," svarede han i en temmelig haard Tone, "og jeg skal gjøre min Pligt. Bring Deres to "Venner herhid, mere har jeg ikke at sige Dem." Derpaa forlod jeg ham, og gjorde mig meget unyttigt Hovedbrud over hvad han vel kan have for et underligt Forsæt; det være hvad det vil, saa skal jeg i Aften tage mig den Frihed, at besøge Dem, og i Morgen udføre, hvad De befaler mig. Dersom De finder for godt, at jeg skal indfinde mig ved Stævnet med mit Følge, saa skal jeg vælge Mænd dertil, som jeg i ethvert Tilfælde kan forlade mig paa.

Brev LX.

Til Julie.

Giv Dig tilfreds, ømme og bedste Julie, bedøm, og deeltag i mine Følelser, naar Du hører hvad der er foregaaet.

Jeg var saa harmefuld, da jeg fik Dit Brev, at jeg neppe kunde læse det til Ende med den Agtsomhed, det fortjende. Det var forgjeves at jeg ikke kunde gjendrive det: den blinde Vrede havde Overmagt. Du kan maaskee have Ret, sagde jeg ved mig selv, men tal aldrig til mig om at jeg skulde lade Dig vanæres. Skulde jeg end miste Dig og døe skyldig, saa vil jeg dog aldrig taale at man tilsidesætter den Agt, man skylder Dig, og saalænge jeg har en Gnist Liv tilbage, skal alt hvad der nærmer sig Dig, yde Dig samme Hæder, som Du ydes i mit Hjerte. Dog var jeg slet ikke tvivlraadig om de otte Dage, Du fordrede; Mylord Edvards Tilfælde, og mit Lydigheds-Løfte bidroge begge til at gjøre denne Udsættelse nødvendig. Da jeg, i Følge Din Befaling, havde fast besluttet, at anvende denne Mellemtid til at tænke over Dit Brevs Indhold, saa gjorde jeg ej andet, end uophørligen at læse det og gjøre Betragtninger derover, ikke for at forandre mit Sindelav, men for at retfærdiggjøre det.

Jeg

Jeg tog i Morges atter fat paa dette, efter mit Tykke, alt for viise og dybsindige Brev, og læste det med Uroligheds, da man just bankede paa min Dør. Strax derpaa kom Mylord ind, uden Kaarde, støttende sig paa en Stok, og ledsaget af tre Personer; hvoriblandt var Hr. d'Orbe. Forundret over dette uformodede Besøg, ventede jeg ganske tavs hvad der skulde blive af; Mylord Edvard bad mig da, at høre ham et Øieblik, og at lade ham tale og handle uden Afbrud. "Jeg anmoder Dem om at De vil give mig Deres Ord derpaa," sagde han; "disse Herrers Overværelse, der ere Deres Venner, er Dem Borgen for, at der intet betænkeligt er ved at tilstaae mig det." Jeg gav ham det ogsaa uden nogen Betænkning. Neppe var jeg færdig, før jeg med den største Forbavselse, Du kan forestille Dig, saae Mylord Edvard paa Knæe for mig. Forvirret over en saa sælsom Stilling, vilde jeg ufortøvet reise ham op igjen; men han erindrede mig om mit Løfte, og sagde følgende: "Min Herre, jeg tilbagekalder "højtideligen de fornærmelige Udladelser, som jeg "i Beruselse lod falde i Deres Nærværelse. Det "Uretfærdige i dem gjør dem mere krænkende for "mig end for Dem, og jeg bør paa lovgyldig "Maade gjenkalde dem. Jeg underkaster mig al "den Straf, De vil paalægge mig, og jeg anseer "ikke min Ære erstattet, før jeg har bødet for "min Forseelse. Det koste hvad det vil, saa nægt "mig ikke den Tilgivelse, jeg beder Dem om, og

"skjenk mig Deres Venskab igjen." — Mylord, svarede jeg, jeg gjenkjender nu Deres store og ædelmodige Sjel; jeg kan meget vel skjelne mellem det, Deres Hjerte lader Dem sige, og det der kan slippe Dem af Munden naar De ej aldeles er Herre over Dem selv: det være evigen forglemt. — Nu stod han op, jeg holdt ham og vi omarmede hinanden. Mylord vendte sig derpaa til de andre: "Mine Herrer," sagde han, "jeg takker Dem for Deres Tjeneste: brave Mænd "som De," lagde han til i en stolt og stærkere Tone, "ville indsee, at den, som saaledes raader "Bod paa sine Fornærmelser, ikke er i Stand til "at taale nogen af andre. De kan fortælle en, "hver hvad De har seet." Han indbød os derpaa alle fire til Aften, og de øvrige gik.

Neppe vare vi aleene førend han atter, men med mere Ømhed og Venskab faldt mig om Halsen, tog derpaa min Haand og sad sig hos mig: "lykkelige Mand," raabde han, "nyd en Lykke De fortjener; Julies Hjerte tilhører Dem, gid De begge kunde ...." — "Hvad siger De, Mylord," afbrød jeg ham, "har De mistet Deres Forstand?" — "Nej," svarede han smilende, "men der fattedes kun lidt i at jeg jo havde mistet den; og det havde maaskee været ude med mig, om den der berøvede mig den, ikke havde skjenket mig den igjen." Han viiste mig derpaa et Brev, som jeg studsede over at være skreven med en Haand, som aldrig har skreven til nogen Mands-

person

person *) uden til mig. Hvilken Bevægelse følde jeg ikke ved at læse det! Jeg saae en Elskerinde, den eeneste i sit Slags, i Begreb med at gjøre sig selv ulykkelig, for at redde mig; og — jeg gjenkjendte Julie. Men da jeg kom til det Sted, hvor hun sværger ikke at ville overleve den lykkeligste af alle Mandfolk, skjelvede jeg for den Fare jeg havde været i; jeg knurrede over at jeg blev elsket for meget, og min Angest lod mig føle, at ogsaa Du er dødelig. O! giv mig det Mod igjen, Du berøver mig: jeg havde nok til at trodse Døden, som truede mig aleene; men jeg har intet til at dø ganske.

Medens min Sjel overlod sig til disse bittre Betragtninger, underholdt Edvard mig med Samtale, som jeg i Førstningen lagde kun lidet Mærke til; dog vakde han omsider min Opmærksomhed ved at tale til mig om Dig; thi hvad han sagde mig, fandt mit Hjerte Behag i, og gjorde mig ikke skinsyg. Han forekom mig ganske bekymret over at have forstyrret vor Elskov, og Din Roligshed; for Dig bærer han den største Agtelse, han har for noget i Verden; og da han ikke vover at fremkomme til Dig med de Undskyldninger, han har gjort mig, saa har han bedet mig at modtage dem i Dit Navn, og faae Dig til at optage dem vel. — "Jeg har betragtet Dem," sagde han til

*) Jeg mener dog, man maa undtage hendes Fader, — siger Rousseau i en Anmærkning.

mig, "som hendes Repræsentant, og jeg har ikke kunnet ydmyge mig nok for den, hun elsker; da jeg ikke, uden at forvolde hende Ubehageligheder, kunde henvende mig til hende selv, ja ej engang nævne hende." Han tilstaaer at have havt Følelser for Dig, som man ikke kan sige sig fri for, naar man lidt vel nøje betragter Dig; men det var snarere en Beundring end Kjerlighed. Hans Følelser have aldrig indgivet ham enten Hensigter eller Haab. Han har opoffret dem alle for vore, fra det Øieblik af, han lærde at kjende dem; og de Ugvemsord han lod falde, vare Virkning af Puns og ikke af Skinsyge. Han behandler Kjerlighed som en Philosoph, der anseer sin Sjel ophøjet over Lidenskaber; enten tager jeg meget fejl, eller og han allerede har følt en Kjerlighed, som ikke tillader andre at slaae dybe Rødder. Han tager Hjertets Udgydelse for en Evne hos Fornuften; men jeg veed at det ikke kan være Dyd hos noget Menneske at elske Julie og affige sig hende.

Han yttrede Lyst til omstændeligen at kjende vor Kjerlighedshistorie, og Hindringerne for Din Vens Lykke. Efter Dit Brev ansaae jeg Halv-Fortrolighed for farlig og utidig; jeg aabenbarede ham derfor alt, og han hørde mig med en Agtpaagivenhed, som vidnede om hans Oprigtighed. Jeg saae mere end een Gang Taarer i hans Øine, og at hans Sjel var rørt; jeg lagde især Mærke til det mægtige Indtryk enhver Dydens Sejer

gjorde

gjorde paa hans Sjel, og jeg troer at have vundet en ny Beskytter for Claudius Anet, en Beskytter, der ikke vil tage sig mindre af ham end Din Fader. — "I det, De har fortalt mig," sagde han, "er der hverken indviklede Tildragelser eller tilfældige Omstændigheder, og dog vilde Knudens Løsning i en Roman interessere mig meget mindre, saa vel erstatte Følelser Mangel af Optrin, og ægte Danneshed Handlinger, som gjøre Opsigt. Eders Sjele ere saa overordentlige, at man ikke kan bedømme dem efter almindelige Regler; for Eder er Lykken hverken paa den samme Vej eller af den samme Art som for andre Mennesker; disse søge at vorde mægtige og tildrage sig Opmærksomhed; I behøve kun Ømhed og Ro. Med Eders Elskov har Dyden indladt sig i en Veddestrid, der ophøje Eder, og I havde begge mindre Værd, om I ikke elskede. Kjerligheden vil forsvinde, vovede han at tilføje (lader os tilgive ham dette bespottelige Ord, som han sagde i sit Hjertes Enfoldighed), Kjerligheden vil forsvinde, sagde han, men Dyden skal blive tilbage." — O min Julie! gid denne vilde vedvare saalænge som hiin! Himmelen vilde vist ikke fordre mere.

Kort, jeg seer at den philosophiske og nationale Haardhed ikke skader den naturlige Menneskelighed hos denne ædle Engelænder, og at han virkeligen tager Deel i vore Lidelser. Dersom Anseelse og Rigdom kunde gavne os, saa troer jeg, vi kunde have Aarsag til at gjøre Regning

paa

paa ham. Men, ah! hvorledes kunne Magt og Penge gjøre Hjerter lykkelige?

Denne Samtale, hvorunder vi ikke gav Agt paa Klokken, varede lige til Middag; jeg lod hente en Høne, og efter Bordet blev vi ved at snakke fort. Han talde til mig om hans Fremfærd i Morges, og jeg kunde ikke andet end bevidne ham min Forundring over en saa lovmæssig og lidt overlagt Fremgangsmaade. — Foruden den Grund, han allerede havde givet mig, tilføjede han, at Halv-Fydelsigjørelse var en Mand af Hjerte uværdig; den burde være fuldstændig eller ingen, da man ellers stod Fare for at gjøre sig foragtelig, uden at raade Bod paa noget, eftersom man anseer Frygt for Grunden til den Handling, der skeer ugjerne og løber slet af. "I øvrigt, lagde han til, er mit gode Rygte tilfulde bekjendt, jeg kan være retfærdig uden at mistænkes for Fejghed; men De som er ung, og først fremtræder paa Verdens Skueplads, De bør saa ordentligen komme fra den første Æressag, at det ikke frister nogen til at indvikle Dem i en anden. Man finder alle Steder fulde af disse altid færdige Riddinger, der saa at sige føle sig for, om de kunde opdage een eller anden, der endnu var fejgere end de, og paa hvis Bekostning de kunne slaae sig til Ridder. Jeg vil befri en Hædersmand som Dem, fra den Nødvendighed at revse en af disse Folk, hvorved der virkeligen ingen Ære er at hente; og dersom de trænge til at faae

en Lectie, saa vil jeg hellere, at de faae den af mig end af Dem; thi een Sag til eller fra siger intet for den, som har havt flere i Forvejen, men een aleene er altid en Slags Plet, og det bør Julies Elsker være fri for."

Det er omtrent Indholdet af min lange Samtale med Mylord Edvard. Jeg holdt det for nødvendigt at gjøre Dig Rede derfor, at Du kan foreskrive mig, hvorledes jeg bør forholde mig med ham.

Nu, da Du kan være beroliget, besværger jeg Dig, at forjage de sørgelige Forestillinger, hvormed Du har været sysselsat i nogle Dage. Tænk paa, hvormeget Uvisheden om Din nærværende Forfatning fordrer, at Du skaaner Dig. O! om Du snart kunde fortredobble mit Væsen! om snart et tilbedet Pant..... O, allerede for ofte bedragne Haab, vil du endnu skuffe mig? O Længsel! O Frygt! O Uvished! Mit Hjertes dyrebare Veninde! lader os leve for at elske hinanden! Alfader bestyre det Øvrige!

E. Skr. Jeg glemde at sige Dig, at Mylord overlod mig Dit Brev, og at jeg ingen Vanskeligheder gjorde med at modtage det; da jeg troede at et saadant Document ikke bør blive i en Tredies Værge. Jeg skal levere Dig det naar vi næste Gang sees; thi jeg for min Deel, behøver det ikke mere. Det er alt for vel indprentet i mit Hjerte, til at jeg nogensinde skulde have nødig at læse det igjen.

Brev LXI.

Fra Julie.

Foer Mylord Edvard herhid i Morgen, at jeg kan kaste mig for hans Fødder, ligesom han gjorde for Dig. Hvilken Storhed! hvilket Ædelmod! O hvor vi ere smaa mod ham! Bevar den kostbare Ven, som Din Hjesteen. Maaskee var han mindre værd, dersom han var mere afholdende; — besad et Menneske uden Fejl nogensinde store Dyder?

Tusinde forskjellige Engstelser havde aldeles nedslaaet mig; Dit Brev gav mit qvalte Mod nyt Liv. Ved at adsprede min Skræk, gjorde det mine Lidelser taaleligere. Jeg føler nu Kraft nok til at udholde dem. Du lever, Du elsker mig; hverken Dit eller Din Vens Blod er bleven udgydet, og Din Ære er i Sikkerhed: jeg er jo altsaa ikke ganske elendig.

Glem ikke at komme i Morgen; jeg har aldrig havt saa meget nodig at see Dig, aldrig saa lidt Haab om at see Dig endnu længe. Lev vel bedste og eeneste Ven! Du sagde ikke rigtigen: lader os leve for at elske: Ak! Du burde sige: lader os elske hinanden for at leve!

Brev LXII.

Fra Clara til Julie.

Skal det da altid falde i min Lod, bedste Cousine! at efterkomme Venskabs meest sørgelige Pligter mod Dig? Skal jeg altid, i mit Hjertes Bitterhed, bedrøve Dit med skrækkelige Efterretninger? O, alle vore Følelser have vi tilfælleds, det veed Du jo: og jeg skulde ikke forkynde Dig nye Lidelser, naar jeg ikke allerede selv havde følt dem. O, at jeg dog kunde skjule Din Ulykke for Dig, uden at forøge den! eller gid det ømme Venskab havde ligesaa megen fortryllende Kraft, som Kjerlighed! hvor skulde jeg da snart udslette al den Smerte, jeg maa forvolde Dig!

Da Din Moder i Gaar gik bort fra Concerten og tog Din Elsker under Armen, og Du Hr. d'Orbe, bleve vore Fædre tilbage med Mylord for at tale om Politik; en Materie, jeg er saa mæt af, at Keedsomhed jog mig paa mit Kammer. En halv Times Tid efter hørde jeg Din Vens Navn adskillige Gange og med temmelig Heftighed nævne: jeg mærkede at man havde en anden Materie paa Bane, og lyttede efter. Af det Følgende kan jeg slutte at Edvard havde vovet at foreslaae en Forbindelse mellem Dig og Din Ven, som han højt kaldte sin, og som han tilbød sig, at skaffe anstændigt Udkomme. Dette For-

Forslag havde Din Fader forkastet med Foragt, og det var derover at Samtalen begyndte at blive hidsig. — "De maae vide, sagde Mylord til ham, at uagtet alle Deres Fordomme, saa er der ingen Mandsperson hende mere værdig end han, og maaskee er der ingen saa meget i Stand til at gjøre hende lykkelig. Alle de Talenter, som ere uafhængige af Menneskет, har Naturen tildeelt ham; og ham har forsøget dem med alle de Talenter, der beroede paa ham. Han er ung, høj, velskabt, stærk og smidig; har god Opdragelse, Forstand og Mod, og er bekjendt for sin gode Opførsel; hans Aand er dannet, hans Sjel reen: hvad mangler han da, for at faae Deres Samtykke? Midler? dem skal han faae! Trediedelen af min Formue kan gjøre ham til den rigeste Privatmand i Vaadtlandet; han skal faae den, ja om det var den halve! Adelskab! Usselt Fortrin i et Land, hvor det mere skader end gavner. Men ogsaa det har han, derom kan De være forsikkret, vél ikke skrevet med Blek paa gammelt Pergament, — men præget dybt i hans Hjerte med uudslettelige Træk. Med eet Ord, foretrækker De Fornuft for Fordom, og er Deres Datter Dem kjerere end Deres Stammetræ, saa er han Manden, De bør give hende."

Derover blev Din Fader ret bragt i Harnisk. Han behandlede Forslaget som afsindigt og latterligt. — Hvorledes, Mylord, sagde han, kan en Mand af Ære, som De, blot falde paa, at den

sidste

sidste Pode af en anseelig Familie skulde gaae hen og udslette eller vanære sit Navn ved en saadan Qvidam, der ikke har noget blivende Sted, og er nød til at leve af Almisse?.... "Hold inde, afbrød Edvard, De taler om min Ven, tænk paa, at enhver anstødelig Benævnelse, man giver ham i min Nærværelse, anseer jeg som henvendt til mig; og at de Skjeldsord hvormed man angriber en Hædersmand, falde med fordobblet Kraft tilbage paa den, som udstøder dem.... Saadanne Qvidamer ere mere agtværdige end alle Europas Landjunkere, og jeg tvivler paa, man vil finde en anstændigere Maade at komme til Midler paa, end ved den Agtelse man nyder, og ved Venskabs Gavmildhed. Om den Svigerson, jeg foreslaaer Dem, ikke, som De, kan tælle en lang Række Forfædre, hvilket dog altid er forbunden med mange Uvisheder, saa skal han vorde sin egen Families Grundsteen og Hæder, ligesom Deres første Stamfader var det for Deres. De vilde altsaa have anseet Dem vanæret ved en Forbindelse med Hovedet for Deres Familie? skulde denne Foragt ikke have faldet tilbage paa Dem selv? - Hvor mange store Navne vilde ikke synke i Forglemmelse, naar man kun vilde regne dem, som have en virkelig fortjent Mand til Stamfader! Lader os af det som skeer slutte os til det som er skeet. Mod to eller tre Borgere, som svinge sig i Vejret ved lovlige Midler er der dagligen tusinde Skurke, som bringe deres Familie i

Adel-

Adelstanden; og hvad beviser dette Adelskab, hvoraf deres Descendentere gjøre sig saameget til, andet end deres Stamfædres Skjemstykker og Rænker *)? Jeg tilstaaer, at man finder mange slette Mennesker imellem de uadelige Stænder, men jeg sætter altid tyve mod een, at en Adelsmand nedstammer fra en Kjeltring. Lad os, om De saa vil, sætte Herkomsten til Side, og veje Enhvers Værd og Fortjenester: De har ført Vaaben for en fremmed Fyrste: hans Fader førte dem uden Løn for sit Fæderneland. Har De gjort Tjeneste som De burde, saa har De faaet Betaling derfor, og hvad Ære, De kan have vundet i Feldten, har hundrede Borgerlige erhvervet endnu mere end De."

"Hvorpaa grunder sig altsaa, vedblev Mylord Edvard, dette Adelskab, som De er saa stolt af? Hvad bidrager det til Fædernelandets Hæder eller Menneskeslægtens Held? Som en dødelig Fiende af Love og Frihed, hvad har det vel i de fleste Lande hvor det glimrede, virket andet end at

*) Adelsbreve, meddeelte for Veldaad, ere sjeldne i vort Aarhundrede; dog ere de i det mindste eengang blevne saaledes hædrede. Hvad den Adel angaaer, som man faaer for rede Penge, eller tilkjøber sig med Embeder, finder jeg intet ærefuldt deri, uden det Privilegium, ikke at vorde hængt.

(J. J. R.)

at grundfæste Tyranni, og undertrykke Folket? Og De tør, i en Republik, rose Dem af en Stand, der nedbryder Dyd og Menneskelighed? af en Stand, hvori man praler af sin Trældom og rødmes ved at være Menneske? Gjennemlæs Deres Fødelands *) Aarbøger: hvori har vel Deres Orden gjort sig fortjent af det? Hvilke Adelsmænd tæller De blandt dets Befriere? Vare dets Fürst'er, Tell'er, Stouffacher'e Adelsbaarne? — Hvad er det da for en taabelig Ære, hvoraf De gjør saa meget Væsen? — at staae i en Herres Tjeneste og være Staten til Byrde."

Foreſtil Dig, søde Veninde! hvad jeg leed ved at see denne Hædersmand, ved en ilde anbragt Paastaaenhed skade den Ven hvis Sag han vilde tale. Din Fader, der virkeligen blev opbragt over disse, skjøndt i Almindelighed fremførte, dog bittre Udfald, gav sig til at besvare dem med Personligheder. Han sagde ligefrem til Mylord Edvard, at en Mand af hans Stand havde aldrig betjent sig af saadanne Udtryk, som han nylig havde ladet slippe sig af Munden. "Spild ikke Deres Umage med at forsvare en anden

*) Heri er adskilligt urigtigt. Vaadtlandet (pays de Vaud) har aldrig været en Deel af Helvetien; det er en Erobring af Bernerne, og dets Indbyggere ere hverken Borgere eller Fri, men Undersaatter.

(J. J. R.)

andens Sag, tilføjede han i en haard Tone, i hvor stor Herre De end er vil jeg dog meget tvivle paa, at De kunde forsvare Deres egen, dette Spørgsmaal betræffende. De begjærer min Datter for Deres foregivne Ven, uden at vide om De selv var hende værd, og jeg kjender den engelske Adel nok til at have maadelige Tanker om Deres."

"Ved alt hvad helligt er, sagde Mylord, i hvad De end tænker om mig, skulde det dog gjøre mig meget ondt, ikke at have andre Fortjenester at beraabe mig paa, end hvad en for fem Secler siden død Mand kan have gjort. Kjender De den engelske Adel, saa veed De, at den er den meest oplyste, indsigtsfulde, viise og brave i Europa: følgelig har jeg ikke nødig at undersøge om den er den ældste, thi naar man taler om hvad den er, saa er der ikke Spørgsmaal om hvad den har været. Det er sandt, vi ere ikke vor Fyrstes Slaver, men hans Venner; ikke Folkets Tyranner, men dets Høvdinger. Som Frihedens Forsvarere, Fædrenelandets Beskyttere og Tronens Støtter, danne vi en uovervindelig Ligevægt mellem Folk og Konge. Vor første Pligt er mod Nationen; vor anden mod den, der styrer den; vi spørge ikke om hans Villie, men om hans Rettighed; som Lovenes fornemste Haandhævere i Overhuset, ja endog ofte som Lovgivere, tildele vi Folk og Konge lige Ret, og

taale

taale ikke nogen siger: Gud og min Kaarde, men aleene Gud og min Ret."

"Saadan, min Herre, er denne hæderlige Adel, der er ligesaa gammel som enhver anden, men stoltere af sine Fortjenester end af sine Forfædre, og som De taler om uden at kjende den. Jeg er ikke den sidste i Rang af denne berømte Orden, og jeg troer, alle Deres Fordringer uagtet, at kunde holde Dem Stangen i enhver Henseende. Jeg har en giftefærdig Søster; hun er ædel, ung, elskværdig, riig, og staaer ikke tilbage for Julie, uden i de Egenskaber, som De regner for intet. Kunde nogen, som var indtagen af Deres Datters Yndigheder, vende sine Øine og sit Hjerte andensteds hen, hvor vilde jeg da ikke anse det for en Ære, at faae den Mand uden al Formue til Svoger, som jeg foreslaaer Dem til Svigerson med Halvdelen af mine Midler!"

Af Din Faders Svar kunde jeg nok mærke, at denne Samtale kun meer og meer opirrede ham; og i hvor gjennemtrængt jeg end var af Beundring over Mylord Edvards Ædelmodighed, saa fornam jeg dog, at et Menneske, der var saa lidt eftergivende som han, ikke kunde andet end aldeles forstyrre den Underhandling, han havde paataget sig. Jeg skyndte mig altsaa, at komme ind igjen forend Tingen gik videre. Ved mit Komme afbrød man Samtalen, og skiltes strax meget koldt. Min Fader forholdt sig, efter mit

Tykke,

Tykke, meget rigtigen ved denne Tvistighed. I Forstningen understøttede han Forslaget med Deeltagelse, men da han saae, at Din Fader ikke vilde høre noget derom, og at Trætten begyndte at blive levende, slog han sig med Rette paa sin Svogers Parti, og ved af og til med sagtmodig Tiltale belejligen at falde dem i Talen, holdt han dem begge inden de Grændser de sandsynligviis vilde have overskridet, hvis de havde været under fire Øine. Da de vare gaaet bort, betroede han mig hvad der var skeet, og da jeg forudsaae hvor han vilde hen, sagde jeg strax, at som Tingene nu stode, passede det sig ikke, at den bevidste Person saae Dig saa ofte her, og at det slet ikke vilde have skikket sig, at han kom her mere, naar man ikke dermed paa en Slags Maade fornærmede Hr. d'Orbe, hvis Ven han var; men jeg vilde bede, at saavel Din Ven som Mylord Edvard kom her sjeldnere. Det er alt hvad jeg, min bedste Veninde, har kunnet gjøre, for ikke ganske at lukke Døren for dem.

Det er ikke alt; den betænkelige Forfatning hvori jeg seer Du er, nøder mig til at gjentage mine forrige Advarsler. Tildragelsen med Mylord Edvard og Din Ven har gjort al den Opsigt i Byen som man kunde vente. Uagtet Hr. d'Orbe har holdt den egentlige Anledning til Trætten skjult, saa er der dog alt for mange Kjendetegn der forraade den, til at den skulde kunne blive dulgt. Man formoder, gjør Gisninger, man

nævner

nævner Dig; Vægterens Snak, er ikke neddysset saa vel, at man jo mindes den igjen, og Du veed vel, at i Mængdens Øjne har formodet Sandhed afgjort Vished. Alt det, jeg kan sige Dig til Din Trøst, er, at man i Almindelighed bifaldet Dit Valg, og at man med Fornøjelse vilde see et saa elskværdigt Pars Forbindelse; og det bestyrker min Mening, at Din Ven har opført sig vel her til Lands, og er ligesaa elsket her som Du. Men hvad virker den offentlige Stemme paa Din ubøjelige Fader? Han har enten allerede hørt disse Rygter eller dog vil faae dem at høre, og jeg skjelver for de Følger, de kunne have, om Du ikke skynder Dig med at forebygge hans Vrede. Du maa vente Dig at det fra hans Side vil komme til en Opløsning, der vil være skrækkelig for Dig, ja maaskee endnu mere for Din Ven. Ikke at jeg troer, at han i sin Alder vil maale sig med en Yngling, som han ikke anseer at være sin Kaarde værd, men den Anseelse, som han har i Byen, tilbyder ham, om han saa vil, tusinde Lejligheder til at gjøre ham Fortred, og det er meget at frygte for, at hans Raseri indgiver ham Villie.

Jeg besværger Dig paa mine Knæ, tænk, min søde Pige! paa de Farer, som omgive Dig, og som hvert Øjeblik forøges. En uhørt Lykke har bevaret Dig midt i Faren til dette Øjeblik. Medens det endnu er Tid, sæt Klogskabs Segl for Hemmeligheden af Din Elskov; og frist ikke

Din uheldige Skjebne saa meget, at den indvikler ham i Dine Trængsler, der har foraarsaget dem. Troe mig, min Engel! Fremtiden er uvis. Tusinde tilfældige Omstændigheder kunne med Tiden aabne uventede Hjelpemidler; men hvad det nærværende Øjeblik angaaer, saa gjentager jeg kraftigere det, jeg tilforn har sagt: bortfjern Din Ven, eller Du er uden Redning.

Brev LXIII.

Fra Julie til Clara.

Alt hvad Du havde forudsagt, min Bedste, er indtruffet. En Time efterat vi vare komne hjem i Gaar Aftes, traadte min Fader ind i min Moders Kammer, med funklende Øjne, ildrødt Ansigt, med et Ord, i en Forfatning, hvori jeg aldrig havde seet ham. Jeg mærkede strax, at han enten maatte have været i Trætte, eller og at han søgde Lejlighed at komme deri, og min urolige Samvittighed satte mig forud i Skræk.

Han begyndte strax med at gjøre heftige Udfald, dog i Almindelighed, mod de Mødre, som ere uforsigtige nok til at tage i Huset unge Mennesker uden Stand og Navn, der kun beskæmme og vanære dem, som indlade sig med dem. Da han

han endelig saae, at alt dette ikke var i Stand til at vriste noget Svar af en frygtsom Kone, saa anførde han uden Skaansel, som et Exempel, alt hvad der var foregaaet i vort Huus, siden man havde fort en foregiven Skjønaand derind, en tom Sladderhank, der var mere skikket til at forføre en dydig Pige, end til at underviise hende i noget godt. Min Moder, som saae at hun ikke vandt noget ved at tie, afbrød ham ved Ordet Forførelse, og spurgde ham, om der var noget i det skikkelige unge Menneskes Opførsel eller Rygte, som kunde berettige ham til slig Mistanke. "Jeg troede ikke," føjede hun til, "at Forstand og Dueligbed kunde være Grund til at udelukke nogen af sit Selskab. For hvem skulde da vel Deres Huus staae aabent, naar Talenter og gode Sæder formenes Adgang?" — "For Folk, som kunne passe sig for os, Madam!" svarede han opbragt, "Folk, som kunne erstatte en Pige hendes Ære, om de havde krænket den." — "Aldeles ikke," svarede hun, "men for retskafne Folk, som ikke krænke den." — "Vid da," sagde han, "at man krænker et Huses Ære, naar man vover at komme i en Forbindelse, uden at have de Egenskaber, som udfordres dertil." — "Det er saa langt fra," sagde min Moder, "at jeg finder nogen Krænkelse deri, at jeg tvertimod anseer det for et Beviis paa Agtelse. Forresten veed jeg ikke, at den, som De ivrer saameget imod, har gjort noget Lignende med Hensyn til Dem?" — "Jo han har, Madam,

og han vil ikke lade det blive derved, dersom jeg ikke forekommer det; men De kan være vis paa, at jeg nok skal sørge for det, som De efterlader."

Derpaa opstod en forfærdelig Strid; jeg fornam vel deraf, at mine Forældre slet ikke kjendte de Byrygter, hvorom Du taler, men saalænge den stod paa vilde Din uværdige Cousine have ønsket at være mange Alen under Jorden. Forestil Dig, at den bedste Moder, som er ført bag Lyset, holder Lovtale over sin strafværdige Datter, og, ak! i de meest ærefulde, eller rettere sagt, ydmygende Udtryk, roser hende for alle de Dyder, hun har mistet. Forestil Dig en opbragt Fader, som er ødsel med fornærmelige Yttringer, og som dog i al sin Hidsighed ikke lader et Ord falde, som viser den mindste Tvivl om dens Dyd, der i hans Nærværelse sønderslides af Nag og Skam. O! hvor en ond Samvittighed er en utrolig Piinsel: at bebrejde sig Forseelser, som ikke engang Vrede og Harme kunde fatte Mistanke om! Hvor en ufortjent Roes og Agtelse, som Hjertet i Stilhed maa føle sig uværdig til, er en trykkende og utaalelig Byrde! Jeg følde mig saa nedtrykt, at jeg for at blive fri for en saa grusom Qval, var færdig at tilstaae alt, dersom min Fader havde givet mig Tid dertil. Men hans Vredes Heftighed lod ham igjentage det samme hundrede Gange, og hvert Øieblik springe fra Hovedsagen. Han anmærkede mit nedslaaede Væsen, min fortabte og ydmyge Mine, som

Kjende-

Kjendetegn paa Samvittighedsnag. Om han deraf just ikke sluttede sig til min Fejl, saa sluttede han sig dog til min Kjerlighed; og for i denne Henseende at beskæmme mig end mere, tillagde han ham, det gik ud paa, saa vederstyggelige og foragtelige Benævnelser, at jeg, al min Møje uagtet, ikke kunde andet end afbryde ham.

Jeg veed ikke, min Bedste! hvor jeg fik al den Dristighed fra, og hvilket Vildfarelses-Øjeblik der saaledes lod mig forglemme Pligt og Beskedenhed; men vovede jeg et Øjeblik at bryde den Tavshed, Ærefrygt fordrede, saa blev jeg ogsaa, som Du vil erfare, haardeligen straffet derfor. For Himlens Skyld, sagde jeg, stil Dem dog tilfreds; en Mand, der fortjener saa megen Haan, vil aldrig være farlig for mig. — Min Fader, som troede at finde en Bebrejdelse i disse Ord, og som i sin Hidsighed ventede kun efter et Paaskud, gik i samme Øjeblik løs paa Din stakkels Veninde, første Gang i mit Liv fik jeg et Øresigen, og derved lod han det ikke blive. Han gav sin Vrede frit Løb, og med ligesaa megen Voldsomhed, som hans Hidsighed havde kostet ham, mishandlede han mig uden Skaansel, uagtet min Moder kastede sig imellem os, skjulde mig, og derfor ogsaa fik nogle af de Slag, der vare mig tiltænkte. Ved at træde tilbage for at undgaae dem, gjorde jeg et Fejltrin, faldt og slog Ansigtet blodigt paa Foden af et Bord.

Her-

Hermed havde da Vreden ophørt at fejre, og Naturen begyndte. Mit Fald, mit Blod, mine og min Moders Taarer bevægede ham. Han rejste mig med Uro omhyggeligen op, og da han havde sat mig paa en Stoel, undersøgde de begge med megen Omsorg, om jeg ikke var kommet til Skade. Jeg havde kun stødt mig lidt i Panden, og det var kun Næsen, der blødte. Midlertid mærkede jeg af Forandringen i min Faders baade Stemme og Mine, at han var misfornøjet med hvad han havde gjort. Han henvendte sig ikke til mig med Kjertegn: den faderlige Værdighed tillod ikke saa pludselig Forandring; men for min Moder gjorde han smme Undskyldninger, og paa hans hemmelige Øjekast til mig saae jeg nok, at det Halve af alt det var meent mig. O, min Bedste, der er tilforladelig ingen Forvirring mere rørende end den smme Faders, der troer at have gjort Uret. Faderhjertet føler, at det er skabt til at tilgive, og ikke til at behøve Tilgivelse.

Det var paa Tid at spise til Aften; man udsatte det, for at give mig Tid til at komme mig igjen; og da min Fader ikke vilde have, at Betjenterne skulde være Vidner til min Forvirring, hentede han selv et Glas Vand til mig, imedens min Moder badede mit Ansigt. Ah, den stakkels Moder! hun er allerede affældig og sygelig, og havde nok fortjent at være forskaanet for et saadant Optrin, og behøvede næsten ligesaa megen Hjelp som jeg.

Ved Bordet talede han ikke til mig; men han var tavs af Skamfuldhed og ikke af Foragt. Han lod som han fandt enhver Ret fortreffelig, for at kunne sige min Moder, at hun skulde lægge for mig deraf. Og hvad der rørde mig meest var, at han lod mig see, hvorledes han søgde Lejlighed til at kalde mig sin Datter og ikke Julie, som ellers.

Efterat vi havde spiist, var Luften saa kold, at min Moder lod lægge Ild paa sit Værelse. Hun satte sig ned ved den eene Side af Kaminen og min Fader ved den anden. Jeg vilde hente en Stoel, for at sætte mig imellem dem, da min Fader holdt mig i Kjolen, og uden at sige noget trak mig til sig og satte mig paa sit Skjød. Alt dette skeede saa hurtigen, og med en saa uvilkaarlig Bevægelse, at det et Øieblik derpaa ligesom fortrød ham. Midlertid sad jeg nu engang paa hans Knæ, han kunde ikke skille sig ved mig, og hvad der allermeest bragte ham ud af sin Forfatning, var, at han maatte omslynge mig med sine Arme i denne ubeqvemme Stilling. Alt dette gik ganske stille af, men jeg følde af og til, at han trykkede sine Arme om mit Liv med et Suk, som han ikke nok kunde skjule. Jeg veed ikke, hvad det var for en utidig Skamfuldhed, som hindrede hans faderlige Arme fra denne ømme Omarmelse; en vis Alvorlighed, som man ikke turde aflægge, en vis Forvirring, som man ikke kunde undertrykke, bragde mellem Fader og Datter den elskværs-

værdige Forlegenhed, som Undseelse og Kjerlighed give Elskende; medens at en øm Moder af lutter Glæde i Stilhed gottede sig over et saa behageligt Syn. Jeg saae og følde alt dette, min Engel, og kunde ikke længere modstaae den Bevægelse, som bemægtigede sig mig. Jeg lod som jeg gled, og kastede, for at holde mig fast, min Arm om Faders Hals: jeg hældede mit Ansigt til hans ærværdige Aasyn, og i et Øieblik var han bedækket med mine Kys og oversvømmet med mine Taarer. Jeg mærkede paa de Taarer, han udgjød, at han selv blev lettet fra en tung Byrde; min Moder delede vor Henrykkelse. Blide og rolige Uskyld! du eene fattedes i mit Hjerte, for at gjøre dette Naturoptrin til det saligste Øieblik i mit Liv.

Da jeg af Mathed og af nogen Mindelse af mit Fald, blev liggende temmelig længe i Morges, kom min Fader ind i mit Kammer førend jeg var opstaaet, satte sig ved Sengen, og spurgde meget kjerligen til min Helsen. Han lagde min Haand mellem sine, og nedlod sig endog til at kysse den forskjellige Gange, kaldte mig sin kjere Datter, og forsikkrede mig, at han fortrød sin Overilelse. Jeg svarede ham (og jeg meende det), at jeg var alt for lykkelig, om jeg hver Dag blev slaaet for det Kjøb, og at der ikke kan gives nogen saa haard Behandling, at jo eet eneste af hans Kjertegn er istand til at udslette Mindet deraf ganske af mit Hjerte.

I en alvorligere Tone bragde han mig derpaa paa det, der handledes om i Gaar, og tilkjendegav mig sin Villie, i sommelige men bestemte Udtryk. "Du veed, sagde han, til hvem jeg har bestemt Dig, jeg har underrettet Dig derom ved min Ankomst, og forandrer aldrig min Beslutning i den Henseende. Hvad det Menneske angaaer, som Mylord Edvard har talt til mig om, saa, ihvorvel jeg ikke vil fradømme ham de Fortjenester, alle finde hos ham, veed jeg dog ikke, om han har faaet det latterlige Haab at forbinde sig med min Familie, fra sig selv, eller om nogen har indgivet ham det, men om jeg end ikke havde nogen anden i Sigte, og han saa ejede alle Engelands Guineer, saa maa Du være vis paa, at jeg aldrig antog ham til Svigerson. Jeg forbyder Dig at see ham eller nogensinde meer at tale med ham, og det ligesaa meget for hans Livs som Din Æres Sikkerhed. Jeg har vel aldrig ret kundet lide ham, men nu hader jeg ham for den Overilelse, hvortil han forledte mig, og jeg skal aldrig tilgive ham min uhøflige Opførsel."

Med disse Ord forlod han mig uden at oppebie mit Svar, næsten med den samme strenge Mine, som han nylig lastede sig selv for. O, Cousine! hvad det dog er for Helvedes Uhyrer, disse Fordomme, som fordærve de bedste Hjerter, og hvert Øieblik gjøre Naturen stum!

Saaledes, min Clara, er den Opløsning gaaet af, som Du havde forudseet, og som jeg ikke kunde fatte Anledningen til, førend Dit Brev oplyste mig derom. Jeg kan ikke sige Dig, hvad for en Forandring der er foregaaet hos mig, men fra det Øjeblik af finder jeg mig ganske anderledes. Jeg synes, at jeg med en angrende Længsel skuer tilbage paa den lykkelige Tid, da jeg levede rolig og fornøjet i min Families Skjød, og at Følelsen af mit Fejltrin tiltager med Følelsen af det Gode, jeg har tabt derved. Grusomme! sig mig, om Du tør, skulde Elskovs Tid være forbi, og intet Haab være om at sees igjen? Føler Du vel alt det Mørke og Skrækkelige, der er i denne gruelige Tanke? Imidlertid er min Faders Befaling bestemt, og min Elskovs Fare vis! . . . . . Ved Du hvad Virkningen hos mig er af saa mange modsatte Bevægelser, som tilintetgjøre hverandre? En Slags Dorskhed, som næsten gjør min Sjel ufølsom, og nægter mig Brugen baade af Lidenskab og Fornuft. Øjeblikket er afgjørende, det har Du sagt, og jeg føler det; dog var jeg aldrig mindre i Stand til at lede mig selv. Jeg har tyve Gange villet prøve paa, at skrive til min Elsker, jeg har været færdig at besvime ved hver Linie, og har ikke kunnet skrevet to efter hinanden. Jeg har kun Dig tilbage, bedste Veninde! Du maa tænke, tale, handle for mig, jeg betroer min Skjebne i Dine Hænder; hvad Beslutning Du

end

end tager, stadfæster jeg i Forvejen alt hvad Du vil gjøre; til Dit Venskab overdrager jeg denne skrækkelige Magt over ham, en Magt, som Elskov har solgt mig saa dyrt. Skil mig for stedse fra mig selv; berøv mig Livet, om jeg bør døe, men tving mig ikke til at gjennemborre mit Hjerte med min egen Haand.

O min Engel! min Beskytterinde! hvilken skrækkelig Forretning giver jeg Dig! har Du Mod til at udføre den? Kan Du vel formilde det Haarde deri? Ah! det er ikke mit Hjerte alene som skal sønderrives, Clara! Du, Du veed, hvorledes jeg er elsket; jeg har ikke engang den Trøst, at jeg er meest at beklage. Lad mit Hjerte tale igjennem Din Mund; opfyld Dit Hjerte med Elskovs omme Medlidenhed; trøst en Ulykkelig! Siig ham hundrede Gange..... O! siig ham..... Troer Du ej, bedste Veninde! at alle Fordomme, Hindringer og Gjenvordigheder uagtet, Himmelen dog har skabt os for hinanden? Aa jo! jeg er vis paa, den bestemmer os til at være foreenede. Det er mig umuligt at opgive denne Tanke: umuligt, at give Slip paa det Haab, som følger dermed. Siig ham, at han maa vogte sig for Modløshed og Fortvivlelse. Befat Dig ikke med i mit Navn at fordre Kjærlighed og Troskab; meget mindre med at love ham det fra mig. Forsikkringen derpaa ligger den ikke i vore Hjerter? Føle vi ikke, at de ere udelelige, og at vi begge kun have eet. Siig

ham

ham da blot, at han maa have Haab, og at, om Skjebnen forfølger os, han i det mindste sætter Liid til Elskov; thi, Cousine! jeg kan føle, at den enten paa den ene eller anden Maade vil godtgjøre os det Onde, den er Skyld i; og i hvad end Himlen beskikker over os, saa skulle vi ikke længe leve adskilte.

E. S. Efterat mit Brev var færdigt, gik jeg igjennem min Moders Kammer, og befandt mig saa slet, at jeg maatte ind og lægge mig. Jeg mærkede endog ..... jeg frygter .... O, min Bedste! jeg frygter meget for, at mit Fald i Gaar kan have mere skadelige Følger end jeg havde tænkt. Saa er alt ude for mig; saa forlade alle mine Forhaabninger mig med eet.

Brev LXIV.

Fra Clara til Hr. d'Orbe.

Min Fader har i Morges fortalt mig den Samtale, han i Gaar havde med Dem. Jeg seer med Fornøjelse. at alt føjer sig til det, De behager at kalde Deres Lykke. De veed jeg haaber ogsaa at finde min deri; min Agtelse og mit Venskab har De erholdt, og alle de endnu ømmere Følelser, mit

mit Hjerte endnu kan nære, ere ligeledes Deres. Men bedrag Dem ikke; jeg er et Slags Vidunder af et Fruentimmer, og jeg veed ikke, ved hvilken Natursærhed at Venskab hos mig altid overgaaer Kjerlighed. Naar jeg siger Dem, at min Julie er mig kjerere end De, saa leer De deraf, og imidlertid er intet vissere. Julie føler det saa godt, at hun er mere skinsyg paa Deres Vegne end De selv, og at, medens De synes tilfreds, finder hun stedse, at jeg ikke elsker Dem nok. Hvad der endnu er mere, jeg hænger saa meget ved alt, hvad der er hende kjert, at hendes Elsker og De næsten staae paa samme Fod i mit Hjerte, skjøndt paa en ganske forskjellig Maade. For ham føler jeg kun Venskab, men det er mere levende; for Dem troer jeg at føle en Smule Kjerlighed, men den er mere adstadig. Endskjøndt alt det kunde synes at være Grund nok til at forstyrre en skinsyg Elskers Rolighed, saa mener jeg dog ikke, at det meget vil anfægte Dem.

Hvor langt ere ikke de stakkels Børn fra den blide Rolighed, som vi kunne nyde! og hvor meget er ikke vor Fornøjelse i Utide, saalænge vore Venner ere i Fortvivlelse! Det er ude med dem, de maae forlade hinanden; det Øjeblik, hvori de maaskee evigen skulle skilles ad, er forhaanden; og den Sorgmodighed, som vi bebrejdede dem Concertdagen, var maaskee en Anelse om at de saaes for sidste Gang. Midlertid veed Deres Ven ikke sit Uheld: i sit Hjertes Tryghed

nyder

nyder han endnu den Lykke, han ikke længer er i Besiddelse af. I Fortvivlelsens Øieblik lader Indbildningen ham glæde sig ved Skyggen af Lyksalighed; og ligesom den, der bortrives ved en pludselig Død, troer den Ulyksalige at leve, og bliver ikke Døden vaer, der er i Begreb med at bemægtige sig ham. Ah! fra min Haand skal han modtage dette græsselige Stød! O guddommelige Venskab! mit Hjertes eeneste Afgud! styrk det i denne hellige Grusomhed. Giv mig Mod til at være haardhjertet, og værdigen at tjene Dig ved en saa sørgelig Pligt.

Ved denne Lejlighed gjør jeg Regning paa Dem; og jeg skulde gjøre Regning paa Dem, om De endog elskede mig mindre, thi jeg kjender Deres Sjel, jeg veed, at den ikke behøver at hente Bevæggrunde fra Elskov, naar Menneskelighed kalder. Det kommer først an paa, at De faaer vor Ven til at komme til mig i Morgen tidlig. Vogt Dem forresten at underrette ham om noget. I Dag har jeg Frihed, og vil tilbringe Eftermiddagen hos Julie; see til, De kan faa fat paa Mylord Edvard, saa kan De komme ene med ham til mig, og vente til Klokken otte, at vi kunne komme overeens om hvad man maa gjøre for at at faae denne Ulykkelige til at rejse, og forekomme hans Fortvivlelse.

Jeg lover mig meget af hans Mod og vore Bestræbelser. Jeg lover mig endnu mere af hans Kjerlighed. Julies Villie, Faren, hvori hendes

Liv

Liv og Ære staaer, ere Bevæggrunde, han ikke kan imodstaae. I al Fald erklærer jeg Dem herved, at der ikke maa tænkes paa vort Bryllup, førend Julie er rolig, og at min Venindes Taarer aldrig maae væde det Baand, der skal knytte os sammen. Er det altsaa sandt, at De har mig kjer, saa maa Deres Egennytte foreene sig ved denne Lejlighed med Deres Ædelmod, saa at det nu ikke mere er en Andens Sag, end Deres egen.

Brev LXV.

Fra Clara til Julie.

Alt er i Stand; og uagtet alle hendes ubetænksomme Skridt, er min Julie i Sikkerhed. Dit Hjertes Hemmeligheder ere tildækkede med Tavsheds Skygge; i Din Families og Dit Fædrenelands Skjød er Du elsket og æret, har et ubesmittet Rygte og nyder almeen Agtelse. Betænk med Skjelven de Farer, som Undseelse og Elskov udsatte Dig for, fordi Du gjorde enten for lidt eller for meget. Lær herefter ikke mere at ville foreene usamdrægtige Følelser; og priis Himlen, Du alt for blinde Elskerinde og alt for frygtsomme Datter! for en Lykke, der var kun Dig forbeholden.

Jeg

Jeg vilde forskaane Dit sorrigfulde Hjerte for en udførlig Beretning om denne ligesaa grusomme som nødvendige Bortrejse. Men Du har forlangt det, jeg har lovet det og skal holde Ord, med den Oprigtighed, vi have tilfælles, der aldrig har været tvivlraadig imellem Fordeel og Ordholdenhed. Læs da, kjere og beklagelige Veninde, læs, siden Du saa vil; men fat Mod, og hold Dig ferm.

Alle de Forholdsregler jeg havde taget, og som jeg gjorde Dig Rede for i Gaar, bleve fulgte ganske punctligen. Da jeg kom hjem fandt jeg Herr d'Orbe og Mylord Edvard. Jeg sagde strax til den sidste at vi vidste hans sjeldne Højmodighed, og forsikkrede ham hvor meget den havde rørt os begge. Endelig udviklede jeg dem de vigtige Grunde, vi have til strax at faae Din Ven bort, og den Vanskelighed jeg forudsaae det vil have, at faae ham overtalt dertil. Mylord indsaae det tilfulde, og var meget bedrøvet over Følgen af hans uoverlagte Iver. De bleve enige om, at det var af Vigtighed at haste med Din Vens Afrejse, og at lade den gaae for sig det første det bedste Øjeblik, naar han samtykkede, for at forekomme idelig Raadvildhed, og for at udrive ham fra den Fare, hans Ophold udsatte ham for. Jeg vilde da overdrage d'Orbe at gjøre de fornødne Tilberedelser uden at han skulde faae det at vide; men Mylord, der ansaae Sagen som sin, vilde selv sørge derfor. Han lovede

mig,

mig, at hans Vogn skulde være færdig til Tjeneste i Formiddag Kl. elleve, og tilføjede, at han skulde ledsage ham saa langt som det gjordes nødig; han foreslog ogsaa at føre ham bort under et andet Paaskud, for at have Tid til at faae ham overtalt lidt efter lidt. Denne Udvej forekom mig ikke at være anstændig for os og vor Ven; og jeg vilde heller ikke udsætte ham langt fra os for den første Virkning af en Fortvivlelse, som lettere kunde undgaae Mylords end min Opmærksomhed. Jeg antog paa samme Grund, heller ikke hans Forslag om at tale med ham først og erholde hans Samtykke. Jeg forudsaae at det vilde blive en delicat Sag, og jeg vilde ikke betroe den til nogen anden end mig selv, thi jeg kjender nøjere hans Hjertes følsomme Sider; og jeg veed, at der mellem Mandfolk bestandigen hersker en vis Tørhed, som Fruentimmer bedst kan formilde. Imidlertid indsaae jeg, at Mylords Bestræbelser kunde tjene til at bane os Vejen. Jeg saae al den Virkning som det kunde have paa et dydigt Hjerte, hvad en Mand af Følelse, som troer kun at være Philosoph, fremfører; og hvilket Eftertryk en Vens Stemme kunde give Fornuftens Fordringer.

Jeg gav derfor Mylord Edvard den Forretning at tilbringe Aftenen med ham, og, uden at sige noget, som havde umiddelbar Indflydelse paa hans Forfatning, dog uformærkt at stemme hans Sjel til stoisk Fasthed. "De som kan Deres Epictet saa godt, sagde jeg til ham, seer her det

Tilfælde, i hvilket eller ingensinde, den er anvendelig. Gjør nøjagtig Forskjel imellem det sande og tilsyneladende Gode; imellem det som er i os og det som er uden for os. Beviis ham, at i det Øieblik man udvortes sættes paa Prøve, vederfares man aldrig noget Ondt uden af sig selv; og at den Viise, som overalt er selv hjemme, og saa allevegne finder sin Lykke." Jeg fornam af hans Svar, at denne lette Ironi, der ikke kunde støde ham, var nok til at opvække hans Iver, og at han gjorde vis Regning paa, Dagen derpaa at sende mig Din Ven vel forberedt. Det var alt hvad jeg havde fordret: thi uagtet jeg, ligesom Du, i Grunden ikke gjør meget af den hele lovende Philosophie; er jeg overbeviist om at en retskaffen Mand stedse vil skamme sig ved, om Aftenen at fornægte den Grundsætning han havde om Morgenen, og i sit Hjerte den anden Dag forkaste det, hans Fornuft lod ham erkjende Dagen før.

Hr. d'Orbe vilde ogsaa være tilstede og tilbringe Aftenen med dem, men jeg bad ham at lade det blive; han vilde enten kun have keedet sig, eller gjort Samtalen tvungen. Min Interesse for ham hindrer mig slet ikke i at see, at han ikke har det Sving som de to andre. Hiin mandige Tænkekraft hos stærke Sjele, som giver dem et saa udtryksfuldt Sprog, er et Tungemaal som han ikke kan de første Grunde af. Da de gik bort, huskede jeg paa Punsen, og af Frygt for at

For-

Fortroligheden skulde gaae for vidt, lod jeg spø-gende et Ord falde derom til Mylord. "Vær De kun rolig, sagde han, jeg overlader mig til mine Vaner, naar jeg ikke seer nogen Fare derved; men jeg har aldrig gjort mig til Slave deraf. Her gjelder det Julies Ære, om en Mands, en Vens Sjebne, ja maaskee hans Liv. Jeg skal som jeg pleier drikke Puns, for at Samtalen ikke skal have Udseende af at være overlagt; men denne Puns skal være Limonade, og da han er saa af-holdende i Drik, vil han ikke blive det vaer." — Finder Du ikke, min Søde, noget fornedrende i, at have faaet Vaner, som udfordre slige Forsig-tighedsregler?

Jeg havde en meget urolig Nat, og det ikke blot for Din Skyld. De skyldfrie Fornøjelser i vor tidligste Ungdom, det Behagelige i en gammel Fortrolighed, det, paa et Aars Tid endnu mere indskrænkede Selskab imellem ham og mig, for-medelst den Vanskelighed han havde ved at kunne besøge Dig, alt dette udgiød i min Siel Skils-missens hele Malurtbæger. Jeg følede at jeg skulde miste foruden det Halve af Dig, noget af min egen Tilværelse. Jeg talte Timerne med Uro, og da jeg saae Dagen bryde frem, kunde jeg ikke uden Gysen tænke paa det Øieblik, der skulde afgjøre Din Skjebne. Morgenstunden til-bragde jeg med at overtænke hvad jeg vilde sige, og beregne det Indtryk det kunde gjøre. Endelig slog Klokken, og Din Ven traadte ind. Han

saae urolig ud, og spurgde mig ufortøvet om Nyt fra Dig, thi Dagen efter det Optrin Du havde med Din Fader, fik han at vide at Du var syg, og Mylord Edvard havde i Gaar forsikkret ham at Du endnu maatte holde Sengen. For ikke at komme for dybt heri, sagde jeg strax, at Du befandt Dig bedre i Gaar Aftes, da jeg gik fra Dig, og jeg lagde til, at han om et Øieblik skulde erfare mere naar Hans kom tilbage, som jeg havde sendt til Dig. Min Forsigtighed hjalp intet, han gjorde hundrede Spørgsmaal om Din Tilstand, og da disse bragde os længere fra mit Forehavende, svarede jeg ham kun kort, og gav mig til paa min Side at spørge ham.

Jeg begyndte med at udforske hans Sindstilstand. Jeg fandt ham alvorlig, oplagt til at tænke ordentligen, og i Stand til at veje Følelser paa Fornuftens Vægtskaal. Himlen være lovet, sagde jeg ved mig selv, min Philosoph er godt forberedt. Det kommer nu kun an paa at sætte ham paa Prøve. Uagtet den almindelige Vej var, efterhaanden at give ham de sørgelige Efterretninger, saa bestemte dog den Kundskab, jeg har om hans flygtige Indbildningskraft, der over et Ord driver alting til det Yderste, mig til at følge en modsat Vej. For siden at kunne lindre hans Bedrøvelse ved Trøstegrunde vilde jeg hellere strax sige ham Sagen ligefrem, end til ingen Nytte formere hans Smerte og gjøre hans Sorg større end den var. Jeg saae ham stivt ind i Øinene og

sagde

sagde i en alvorlig Tone: "Min Ven, veed De hvad Mod og Dyd kan udrette hos Manden af fast Charakter? og troer De, at det overgik menneskelige Kræfter at fraſige ſig den man elſker?" — Med eet ſprang han op ſom en Raſende, ſlog Hænderne ſammen og holdt dem for Panden: "Jeg forſtaaer Dem," raabde han, "Julie er død." "Julie er død!" gjentog han i en Tone, der kom mig til at ſkjelve; "jeg mærker det nok paa Deres overlagte Bedrageri, paa Deres unyttige Skaanſel, ſom gjør min Død kun mere langſom og pinefuld."

Uagtet jeg blev forſkrækket over en ſaa pludſelig Bevægelſe, gjettede jeg ſnart Aarſagen, og indſaae ſtrax, hvorledes Efterretningen om Din Sygdom, Mylord Edvards Moraliſeren, dette Stævnemøde i Formiddag, hans undvigede Spørgsmaal, og de Spørgsmaal, jeg havde gjort ham, kunde indjage ham denne falſke Skræk. Jeg ſaae ogſaa, hvad Fordeel jeg kunde høſte af hans Vildfarelſe, ved at lade ham blive deri nogle Øjeblik, men jeg kunde ikke overtale mig til denne Umenneſkelighed. Tanken om at den er død man elſker, er ſaa gyſelig, at enhver anden, man kan ſætte i Stedet derfor, er blid, og jeg ſkyndte mig at benytte Lejligheden. "Maaſkee faaer De hende ikke mere at ſee, ſagde jeg, men hun lever og elſker Dem! O! hvis Julie var død, kunde da Clara have noget at ſige Dem? Tak De Himlen, der ikke gjorde Deres Ulykke ſaa ſtor, ſom den

kunde

kunde have bleven." Han var saa forskrækket, ude af sig selv og adspredt, at da jeg havde faaet ham til at sætte sig ned, havde jeg Tid nok til, omstændeligen at fortælle ham alt hvad han maatte vide: Jeg søgde at sætte Mylord Edvards Fremgangsmaade i det bedste Lys, for ved Erkjendtlighedens Følelser at afvende Sorgen fra hans ædle Hjerte.

"Saaledes," vedblev jeg, "staae Tingene for nærværende Tid. Julie staaer paa Bredden af en Afgrund, i Fare for at nedstyrtes deri under Vægten af offentlig Vanære, sin Families Vrede, en opbragt Faders Voldsomhed og egen Fortvivlelse. Faren bliver hvert Øjeblik større; i hendes Faders eller i hendes egen Haand trner Dolken ideligen at nærme sig hendes Hjerte. Der er kun ect Middel til at forebygge alle disse Ulykker, og det er i Deres Hænder. Viis at De har Mod til at redde hende ved at reise herfra, eftersom det desuden ikke er hende mere tilladt at see Dem; eller vil De hellere være Aarsag og Vidne til hendes Fald og Skjendsel? Efterat have gjort alt for Dem, skal hun see hvad Deres Hjerte kan gjøre for hende. Er det vel at undres over, at hendes Sundhed lider ved hendes Kummer? Er De bekymret for hendes Liv, saa vid, at De nu er Herre derover."

Han hørde mig uafbrudt; men saasnart han erfarede, hvorpaa det kom an, saae jeg, at hans heftige Gebærder, vilde Øjekast, forskrækkede men

dog

dog levende og hidsige Mine forsvandt. Sorg og Nedtrykkelse kastede et mørkt Slør over hans Ansigt; hans bedrøvede Øje og forvirrede Mine røbede hans Hjertes Afmagt; han var neppe i Stand til at aabne Munden for at svare mig. "Jeg maa rejse!" sagde han i en Tone, som enhver Anden vilde have anseet for rolig: "nu vel, jeg skal ogsaa rejse, har jeg ikke levet længe nok?" — Aldeles ikke, svarede jeg strax, De bør leve for den, som elsker Dem: Har De glemt at hendes Levedage beroe paa Deres? — "Saa skulde man ikke skille dem ad," føjede han strax til, "hun kunde, og hun kan det endnu." — Jeg lod som jeg ikke hørde disse sidste Ord, og søgde at opmuntre ham ved nogle Forhaabninger, som hans Hjerte dog ikke vilde aabne sig for, da Hans kom i det samme og bragte gode Tidender. Af den øjeblikkelige Glæde, som han følde, raabde han: "Ah! hun leve, hun vorde lykkelig!.... om det er muligt. Jeg vil kun sige hende det sidste Farvel.... og saa bort herfra." — Har De glemt, sagde jeg, at hun ikke har Tilladelse til mere at see Dem? O! Deres Farvel er allerede sagt, og de ere alt adskilte! Deres Skjebne skal blive mindre haard, jo længere De er fra hende, De skal da i det mindste have den Glæde, at have skaffet hende i Sikkerhed. Flye i Dag, i dette Øjeblik; betænk at et saa pinefuldt Skridt kan skee forsildig, og see til, at De ikke endnu er Aarsag til hendes Ulykke, efterat De har opofret Dem for

hende.

hende. — "Hvad!" sagde han som i et Slags Raseri, "jeg skal rejse uden at see hende igjen! Hvad! jeg skal ikke see hende mere! Nej, nej, lad os begge omkomme om det skal saa være; jeg veed viist, at det ikke skal falde hende haardt at døe med mig; men see hende skal jeg, der møde hvad der vil; jeg vil lade mit Hjerte og mit Liv for hendes Fødder, førend jeg skiller mig fra mit Jeg." — Det faldt mig ikke vanskeligt, at vise ham det rasende og grusomme i et saadant Forsæt. Men dette hvad? jeg skal ikke see hende mere! som blev gjentaget bestandig med en mere forgmodig Tone, syntes i det mindste at søge Trøst for Fremtiden. "Hvorfor vil De," sagde jeg, "forestille Dem Sagen værre end den er? hvorfor vil De opgive et Haab, som Julie selv ikke har mistet? Mener De, at hun saaledes kunde skilles fra Dem, dersom hun ansaae Skilsmissen for bestandig? Nej, min Ven! De bør kjende hendes Hjerte; De bør vide, hvor langt hun foretrækker sin Elskov for sit Liv. Jeg frygter, jeg frygter meget (jeg maa tilstaae Dig, at jeg sagde dette), at hun snart foretrækker den for alt. De maa troe, at hun har Haab, siden hun samtykker i at leve: troe, at de Forholdsregler, Klogskab tilsiger hende, angaaer Dem nærmere, end det vel synes, og at hun søger at vaage over sin Ære, ikke mindre for Deres Skyld end for sin egen." Derpaa tog jeg Dit sidste Brev frem, og viiste ham den forblindede Piges Forhaabninger, der

troer

troer ikke at elske mere, og ved denne blide Varme oplivede jeg hans Haab. Det var som om disse Linier dryppede en lægende Balsom i hans aabne Saar. Hans Aasyn opklaredes, og i hans Øje saae jeg Taarer; inderlig Bevægelse fulgde lidt efter lidt paa Fortvivlelsen; men ved de sidste saa rørende Ord, som kun Dit Hjerte er i Stand til at sige, vi skulle ikke længe leve adskilte, faldt han i Graad. — Nej, Julie! nej min Julie, sagde han med forstærket Stemme, i det han kyssede Brevet, vi skulle ikke længe leve adskilte, Himlen vil foreene enten her i Verden vore Skjebner eller hisset vore Hjerter.

Det var den Tilstand, hvori jeg ønskede ham. Hans mørke og tavse Smerte forurolligede mig: i den Sindsforfatning havde jeg ikke ladet ham rejse; men saasnart jeg saae ham fælde Taarer, og hørde Dit elskede Navn med Ømhed fra hans Læber, frygtede jeg ikke mere for hans Liv, thi der er intet, der har mindre Ømhed ved sig end Fortvivlelse.

I det samme Øjeblik indgav hans Hjertes Bevægelse ham en Indvending, jeg ikke havde forudseet. Han gjorde mig opmærksom paa den Tilstand, som Du formodede at være i, og svor paa, at han vilde hellere døe tusinde Gange, end overlade Dig til alle de Farer, som truede Dig. Jeg tog mig vel i Agt for at tale til ham om Dit Tilfælde, og forsikkrede ham ligefrem, at Din For-

Forventning var atter skuffet, og at der ej var meer at haabe. — "Altsaa," sagde han sukkende, "skal der ikke blive eet Minde tilbage paa Jorden af min Lykke; den forsvandt som en Drøm, der aldrig blev opfyldt."

Jeg havde endnu den sidste Deel af Din Commission at udføre, og efter den Fod, som det havde staaet paa imellem Eder, troede jeg, at dertil behøvedes hverken Forberedelse eller Omsvøb. Jeg havde endog gjerne seet lidt Tvist desangaaende, for at undgaae flere Modsigelser, der maaskee kunde komme i Anledning af Samtalens Hovedgjenstand. Jeg bebrejdede ham hans Efterladenhed i at sørge for sine egne Sager, og sagde ham, at Du frygtede for, at han i lang Tid ikke meer havde været omhyggelig derfor, og at, indtil han blev det, befalede Du ham at sørge for sig selv for Din Skyld, og drage mere Omsorg for sine Fornødenheder, og til den Ende modtage det ringe Tilskud, som jeg paa Dine Vegne skulde levere ham. Det lod hverken til, at dette Tilbud ydmygede ham eller at han gjorde noget betydeligt deraf *); han svarede ligefrem, at Du vidste nok, at han intet kunde faae fra Dig, som han

(*) Il n'a ni paru humilité de cette proposition, ni pretendu en faire une affaire — er udeladt af Pariserudgaven fra 1794.

(Overs.)

han jo modtog med en Slags Sværmeri; men at Din Omhyggelighed var overflødig, thi et lille Huus ved Grandson *), hvilket var en Rest af hans Fædrenearv, og som han nyligen havde solgt, havde indbragt ham flere Penge end han nogensinde havde ejet paa eengang. Forresten har jeg nogle Talenter, vedblev han, hvormed jeg overalt kan hjelpe mig frem. Jeg vil finde mig meget lykkelig ved at kunne hente nogen Adspredelse af at anvende dem; og siden jeg nærved har seet, hvad Brug Julie gjør af det hun har tilovers, anseer jeg det som en for Enken og den Faderløse hellig Skat, som Menneskelighed byder mig at lade blive urørt. Jeg erindrede ham om sin Rejse til Valiserlandet, om Dit Brev og bestemte Befalinger. De samme Aarsager finde endnu Sted ... — "De samme?" — afbrød han med Fortrydelighed, — "Straffen for min Vægring var ikke mere at see hende: hun lade mig nu blive, og jeg modtager Tilbudet. Dersom jeg

*) Jeg ønskede nok at vide, hvorledes denne anonyme Elsker, som vi siden erfare ikke var fire og tyve Aar, og altsaa endnu ikke myndig, kunde sælge et Huus. Disse Breve ere saa fulde af lignende Urimeligheder, at jeg herefter ikke vil tale mere derom; det er nok, at jeg eengang har anmærket det.

(J. J. R.)

jeg adlyder, hvorfor straffer hun mig da? Dersom jeg vægrer mig, hvad kan hun vel gjøre mig værre? ... De samme! — gjentog han med Utaalmodighed — da begyndte vor Forbindelse: nu er den nærved at endes; maaskee maa jeg for evig skilles fra hende; der er nu ikke længere noget fælleds imellem hende og mig; vi blive fremmede for hinanden." — Disse sidste Ord udtalde han med saamegen Beklemthed, at jeg skjelvede for at see ham falde tilbage i den Forfatning, hvoraf jeg med saa megen Moje havde bragt ham. — De er et Barn, sagde jeg at sige med et Smiil, De behøver endnu en Formynder, og den skal jeg være. Dette vil jeg forvare, og, for at bestyre det rigtigen ved den Brevvexling, vi komme til at staae i med hinanden, vil jeg altid have Efterretning om alt, hvad der møder Dem. Saaledes sagde jeg at udslette hans morke Ideer ved Forestillingen om en fortrolig Brevvexling imellem os; og hans saa naturlige Sjel, som, saa at sige, blot søger at binde sig til alt, hvad som omgiver Dig, lod sig berolige derved. Vi aftalede derpaa, hvorledes Brevene skulde besørges og addresseres; og da disse Forholdsregler ikke kunde andet end være ham behagelige, blev jeg ved at tale derom til Hr. d'Orbe kom og gav mig at forstaae, at alting var færdig.

Din Ven begreb let hvad det vilde sige; han forlangde strax at skrive Dig til, men jeg tog mig

vel

vel i Agt for ikke at tillade det. Jeg forudsaae, at en overdreven Bevægelse vilde alt for meget blødgjøre ham, og at han neppe havde faaet et halvt Brev færdigt, førend det ikke mere var muligt at faae ham til at reise. Al Opsættelse er farlig, sagde jeg, skynd Dem med at komme til næste Poststation, der kan De skrive efter Deres eget Behag. Jeg vinkede ad Hr. d'Orbe, vendte mig med et inderligt beklemt Hjerte til Din ulykkelige Ven, trykkede mit Ansigt til hans; jeg saae ikke, hvor han blev af, Taarerne betoge mig Synet, jeg begyndte at svingle, og der var høj Tid at min Rolle var til Ende.

Et Øieblik efter hørte jeg dem meget hurtigen gaae ned ad Trappen. Jeg gik ud paa Gangen for at følge dem med Øinene. Dette manglede endnu i min Skræk. Jeg saae den Afsindige midt paa Trappen kaste sig paa Knæe og kysse Trinene; og Hr. d'Orbe kunde neppe rive ham løs fra denne kolde Steen, som han sukkende omfavnede og trykkede sig til. Jeg sukkede mod min Villie selv, og ilede hurtig ind i mit Kammer, for ikke at bringe hele Huset i Oprør.

Kort efter kom Hr. d'Orbe tilbage, med Taklædet for Øinene. Det er forbi, sagde han, de ere afsted. Da Din Ven kom hjem, fandt han Vognen for Døren. Mylord Edvard vented ham der ogsaa. Han kom ham imøde, og trykkede ham til sit Bryst: "Kom, ulykkelige

Mand,"

Mand," sagde han med en gjennemtrængt Stemme, "kom og udgyd Deres Kummer i dette Hjerte, som elsker Dig. Maaskee vil Du finde at man ikke har mistet alt, naar man har en Ven tilbage som mig." — Derpaa kastede han sin Arm om ham, satte ham paa Vognen, og saaledes rejste de i hinandens Favntag.

(Ende paa den første Deel.)

Den ny Heloise,

eller

Breve fra to Elskende,

i en lille By ved Foden af Alperne.

Anden Deel.

Brev I.

Til Julie *).

Hundrede Gange har jeg taget Pennen, og hundrede Gange kastet den; jeg vakler ved det første Ord, jeg er uvis om hvad Tone jeg skal tage og hvor jeg skal beynde, og det er dog til Julie jeg skal skrive! Vee mig Ulykkelige! Hvad er der bleven af mig? Den Tid er da ikke mere, da tusinde behagelige Følelser strømmede fra min Pen, som en ustandselig Strøm. Tillids og Aabenhjertigheds søde Øjeblikke ere forsvundne. Vi tilhøre ikke længere hinanden, vi ere ikke længere de samme, og jeg veed ej til hvem jeg skriver! Vil De vel værdige mig at modtage mine Breve? Vil Deres Øjne finde det værd, at gjennemløbe dem?

*) Jeg behøver vel neppe at erindre, at de to adskilte Elskende saavel i denne som i næste Deel bestandigen deraisonnere og snakke uden om. Deres stakkels Fem ere i Norden.

J. J. R.

dem? Mon De vil finde dem tilbageholdne og forsigtige nok? Tør jeg tale om en udslettet eller ringeagtet Kjerlighed? og er jeg ikke længere tilbage end den første Gang jeg skrev Dem til? Himmel! hvilken Forskjel imellem hine saa kjære, saa fortryllende Dage og denne rædselfulde Elendighed? Ach! jeg begyndte at faae Tilværelse, og faldt tilbage til Intet; da fyldte Haab om Liv mit Hjerte; nu svæver intet andet for mig end Dødens Billede; og de tre derimellem henrundne Aar have sluttet mine lykkelige Dages Kreds. O! hvorfor afkortede jeg dem ikke førend jeg skulde overleve mig selv? Hvi fulgde jeg ej mine Anelser efter hine Glædens flygtige Øjeblikke, da jeg ikke saae noget hvorfor det var værd at fortsætte Livet *)? O, ja! jeg burde have indskrænket det til disse tre Aar: eller og ganske have undværet dem; bedre havde det altid været aldrig at smage Lykksalighed, end at smage den, og saa miste den. Havde jeg oversprunget denne ulykkelige Mellemtid, havde jeg undgaaet hiint første Øjekast, som gav mig en anden Sjel, saa skulde jeg nu have havt min Fornuft, jeg skulde nu kunne have opfyldt mine Pligter som Menneske, og maaskee skulde nogle Dyder have fremspiret paa mit Livs sure Bane. Et Vildfarelses Øjeblik har forandret alt. Mit Øje dristede sig til at betragte det, som det ikke burde see. Dette Syn har endeligen havt sin uudeblivelige Virkning. Efter-

at

*) See det 55de Brev.

at have begaaet eet Fejltrin paa det andet, er jeg som en Vanvittig, der har mistet Forstanden, som en fejg Slave, der, uden Mod og Kraft, i Skjendsel slæber sine Lænker og sin Fortvivlelse.

Forfængelige Drømme af en forvildet Forstand! falske og skuffende Længsler, som Hjertet forkaster i det Øieblik der frembringer dem! til hvad Nytte, at ville i Hjernespind søge Midler mod virkelige Onder, Midler, som man forkaster naar de bleve tilbudne? O! den som veed hvad Kjerlighed er, og saae Dig, skulde han vel troe, at der er nogen Lykkalighed mulig, som jeg vilde kjøbe for min første Elskov? Nej, nej! Himmelen beholde sine Velgjerninger; kun lade den mig i min Elendighed beholde Mindet om min svundne Lykke. De Glæder, som Erindringen forskaffer, den Anger og Attraa, som sønderriver min Sjel, er mig kjærere end altid at være lykkelig — uden Julie. Kom, tilbedede Billed, opfyld et Hjerte, som lever kun for Dig. Følg mig i min Landflygtighed: trøst mig i min Kummer: styrk og nær mit udslettede Haab. Dette ulykkelige Hjerte skal altid være Din uforkrænkelige Helligdom, hvoraf hverken Skiebnen eller menneskelig Magt nogensinde skal kunne udrive Dig. Er jeg end død for Lykken, saa lever jeg dog for Kierlighed, som gior mig værdig dertil. Denne Kierlighed er uovervindelig, ligesom den Ynde, der opvakte den. Den er grundet paa Fortienesters og Dyders urokkelige Grund; den kan ikke for-

gaae hos en udødelig Siel; den behøver ikke Understøttelse af Haab, og det Forbigangne giver den Kraft for en evig Fremtid.

Men Du, Julie, Du, som kunde elske engang! Hvorledes har Dit ømme Hierte forglemt at leve? Hvorledes er denne hellige Ild udslukket i Din rene Siel? Hvorledes har Du kundet tabe Smag for disse himmelske Glæder, som ene Du var istand til at føle og udbrede? Du viser mig bort uden Medynk; Du forjager mig med Haan; Du overgiver mig til Fortvivlelse, og i den Vildfarelse, hvori Du er indviklet, seer Du ikke, at ved at gisre mig ulykkelig, gisr Du Dit eget Liv glædeløs. O! Julie! troe mig, forgieves skal Du søge et andet Hierte, der giengielder Dit Venskab. Tusinde ville udentvivl tilbede Dig, — mit, ene mit kunde elske Dig.

Svar mig, bedragne eller bedragende Pige! hvad er der blevet af alle disse Planer, der bleve lagte med saa megen Hemmelighed? Hvor ere alle de tomme Forhaabninger, hvormed Du giorde min lettroede Eenfoldighed troskyldig? Hvor er nu denne hellige forønskede Forening, det kiere Maal for saa mange brændende Suk, og hvormed baade Din Pen og Mund smigrede mine Ønsker? O! stolende paa Dine Løfter vovede jeg at attraae det hellige Navn, Egtefælle, og ansaae mig allerede for den lykkeligste Mand. Siig mig, Grusomme! skuffede Du mig blot for siden at gisre mine Smerter mere levende, og min Ydmy-

mygelse dybere? Har jeg selv været Skyld i min Ulykke? Har jeg ikke viist Lydighed, Lærvillighed, Beskedenhed nok? Vare enten mine Længsler saa svage, at jeg fortiente at afvises, eller saa hidsige, at jeg foretrak dem for Din Villie? Jeg har giort alt for at behage Dig, og Du forlader mig! Du paatog Dig at sørge for mit Vel, og Du har gjort mig ulykkelig! Utaknemmelige! gjør Regnskab for det, jeg betroede Dig; gjør mig Regnskab for mig selv, efterat Du har forvildet mit Hjerte med den høieste Salighed, Du lod mig skue, og — bersvede mig. Selv Engles Lykssalighed lod jeg haant om; jeg skulde have været den lykkeligste af alle skabte Væsener . . . . . Ak! jeg er det ikke længere; et Øieblik røvede mig Alt. Med eet styrtede jeg fra Spidsen af alle Glæder, ned til evig Qval. Jeg berører endnu den Lykke, som flyer for mig . . . . . jeg berører den endnu, og mister den evig! . . . . . O! dersom jeg kunde troe det! dersom en Rest af et skuffet Haab ikke nærede . . . . . O! I Klipper ved Meillerie, hvilke mit forvildede Øie saa ofte maalte, hvorfor raadte I ikke Bod paa min Fortvivlelse! Livet skulde ikke have været mig saa kostbart, havde jeg ej kjendt dets Værd.

Brev II.

Fra Edvard til Clara.

Vi ere netop komne i Besançon, og det første jeg sørger for er, at give Dem Efterretning om vor Rejse. Den er løbet af, om ikke uden Uro, dog uden Uheld, og Deres Ven er saa frisk, som man kan være det med en saa syg Sjel. Han vilde endog gjerne give sig udvortes Udseende af at være rolig. Han skammer sig ved den Forfatning han er i, og tvinger sig meget i min Nærværelse; men desuagtet røber alting hans indvortes Kamp; og dersom jeg lader som om jeg ikke forstod det, saa er det for at give ham noget at bestille med sig selv, og saaledes sysselsætte den ene Deel af hans Kraft med at undertrykke Virkningen af den anden.

Den første Dag var han meget fortabt. Jeg afknappede Rejsen, da jeg saae, at dens Hilfærdighed kun forøgede hans Kummer. Han talede intet til mig, og jeg taug ogsaa: utidig Trøst gjør den heftige Sorg kun værre. Ligegyldighed og Kulde finde let Ord; men Bedrøvelse og Taushed ere i dette Tilfælde Venskabs rette Sprog. I Gaar begyndte jeg at lægge Mærke til de første Gnister af den Hidsighed, som ufejlbarligen vil følge ovenpaa denne Dosighed: ved Middagsmaaltidet, neppe et Qvarteer efterat vi

vare

vare ankomne, vendte han sig til mig med en utaalmodig Mine: "Hvorfor nøle vi med at reise?" sagde han med et bittert Smiil, "hvorfor skal vi et Øieblik opholde os i Nærheden af hende?" Om Aftenen gjorde han sig Umage for at tale meget, uden at sige et Ord om Julie. Han gjentog de samme Spørgsmaal, som jeg ti Gange havde besvaret. Han vilde vide, om vi allerede vare paa fransk Grund, og strax derpaa spurgde han, om vi snart kom til Vevai. Det første, som han gjør ved hver Station, er at begynde paa et Brev, som han et Øieblik efter enten river itu eller krøller sammen. Jeg har reddet to tre af disse Udkast fra Ilden, og af dem kan De slutte Dem til hans Sjels Tilstand. Dog troer jeg, at han endeligen er kommen saavidt, at han kan skrive et heelt Brev.

Det er let at forudsee det Raseri, som disse Ytringer bebude; men hvad det vil virke og hvorvidt det vil gaae, kan jeg ikke forudsige; det beroer paa flere Tings Forbindelse: paa hans Charakter, hans Lidenskabs Art, paa tilstødende Omstændigheder, paa tusinde Ting, som ingen menneskelig Forstand kan bestemme. Hvad mig angaaer, saa tør jeg vel indestaae for de første Udbrud af hans Raseri, men ikke for Følgerne af hans Fortvivlelse, og i hvad man end gjør, saa er Mennesket dog altid Herre over sit Liv.

Midlertid smigrer jeg mig med, at hans Personlighed vil være ham hellig, og at min Omsorg vil

vil røre ham; dog gjør jeg i den Henseende mindre Regning paa mit Venskabs Iver, som ikke skal blive sparet, end paa hans Lidenskabs Beskaffenhed og hans Elskerindes Charakter. Sjelen kan ikke længe og meget være sysselsat med en Gjenstand uden at blive stemt i Overeensstemmelse dermed. Julies overordentlige Blidhed maa temperere den stærke Varme, hun indgiver; og jeg tvivler paa den anden Side slet ikke paa, at jo en ligesaa fyrig Mands Kjerlighed maa give hende mere Virksomhed end hun naturligviis skulde have havt uden ham.

Jeg vover ogsaa at gjøre Regning paa hans Hjerte: det er skabt til at kæmpe og sejre. En Kjerlighed, som hans, er ikke saameget en Svaghed, som en urigtigen anvendt Kraft. En brændende, ulykkelig Tilbøjelighed er vel i Stand til for en Tid, ja maaskee for bestandig, at fortære en Deel af hans Sjeleevner; men det er tillige et Beviis paa deres Ypperlighed, og paa hvormeget han var i Stand til at nytte denne Kjerlighed til Viisdom; thi ophøiet Tænkekraft støtter sig paa den samme Sjelsfasthed, som frembringer stærke Lidenskaber, og man dyrker ikke Philosophi med Held, dersom det ikke skeer med den samme Varme, hvormed man elsker sin Pige.

Vær vis paa, elskværdige Clara! jeg tager ikke mindre Deel end De i dette ulykkelige Pars Skjebne, ikke af Medlidenhed, som kunde blot være Svaghed, men af Agtelse for Ret og Orden, som

som vil at enhver skal være i den Stilling, der er gavnligst for ham selv og for Samfundet. Disse to skjønne Sjele kom, bestemte for hinanden, fra Naturens Hænder; i et sødt Samliv, i Lykkens Skjød, vilde de ved fri Anvendelse af deres Kræfter, og ved at udøve deres Dyder, have oplyst Verden ved deres Exempel. Hvorfor skal dog en fornuftstridig Fordom forandre den evige Plan og kuldkaste Enigheden imellem tænkende Væsener? Hvorfor skjuler dog en barbarisk Faders Forsængelighed saaledes Lyset under en Skjeppe, og lader dem hensmelte i Taarer, hvis ømme og velgjørende Hjerter vare skabte til at afstørre andres? Er det ægteskabelige Baand ikke den frieste ligefaavel som den helligste af alle Forbindelser? Jo! enhver Lov, som lægger Tvang paa den, er uretfærdig; enhver Fader, der vover med Magt at knytte det eller at sønderrive det, er en Tyran. Dette Naturens kydske Baand staaer hverken under Fyrstevælde eller Fadermagt: blot under vor fælleds Faders Haand: under ham, som behersker Hjerterne, og som, ved at danne dem ligesindede, kan tvinge dem til at elske hinanden *).

Hvad

*) Der ere Lande, hvor denne Overeensstemmelse i Stand og Formue saa ganske foretrækkes Naturens og Hjerters Overeensstemmelse, at Manglen af den første er nok til at lægge Hindring for, eller bryde de lykkeligste Egteskaber, uden Hensyn til

Hvad skal man kalde denne Opofrelse af Natur-Lighed for Fordomme? Forskjelligheden i Stand og Formue taber sig og falder bort i Egteskabet; den gjør intet til Lykke; men Forskjellighed i Sindelav og Charakter bliver ved, og det er ved den man vorder enten lykkelig eller ulykkelig; det Barn, som ingen anden Regel har end Kjerlighed, vælger ofte slet; den Fader, som blot følger Mening, endnu slettere. Mangler en Pige Forstand og Erfaring til at dømme om Viisdom og Sædelighed, saa bør en god Fader upaatvivleligen gaae hende til Haande. Han har Ret til, ja han er endog forpligtet til at sige: Min Datter, det er en skikkelig Mand, eller: det er en slet Karl; det er en Mand af Kundskaber, eller: det er en Dosmer. Det er al den Overeensstemmelse, som han bør kjende til og befatte sig

til de Ulykkeliges tabte Ære, som dagligen ere Offere for disse forhadte Fordomme. Jeg har ved Parlementet i Paris hørt en vigtig Sag føres, hvor Standsæren fræk og offentligen anfaldt Retskaffenhed, Pligt og Ægtetroskab; og hvor den uværdige Fader vandt Sagen, og vovede at gjøre sin Søn arveløs, fordi han ikke vilde være troløs. Man skulde ikke kunde tro, hvormeget Lovene i et saa galant Land have tyranniseret det andet Kiøn. Er det vel at undres over, at de hævne sig saa grusomt ved deres Opførsel?

(J. J. R.)

sig med, al anden er det ene Datterens Sag at bedømme. Medens disse Tyranner skrige, at man saaledes forstyrrer Borgersamfundets Orden, forstyrre de den selv. Lad Rang bestemmes efter Fortjeneste, og Hjerternes Foreening efter deres Valg: det er den virkelige Samfunds-Orden; de som bestemme den af Fødsel eller af Rigdomme, ere dens egentlige Forstyrrere; over dem maa man vel raabe Vee eller søge Straf.

Den almeengyldige Retfærdighed vil altsaa, at slige Misbrug skulle hemmes; det er menneskeligt at modsætte sig Vold og befordre Orden; og dersom det stod i min Magt at foreene disse to Elskende til Trods for denne gamle Daare, saa kan De være vis paa, at jeg, ubekymret om Menneskegunst, skulde fuldføre denne himmelske Forretning.

De er lykkeligere, elskværdige Clara! De har en Fader, som ikke paastaaer at vide bedre end De, hvori Deres Lykke bestaaer. Det er maaskee hverken af nogen stor Viisdom, eller af en overdreven Ømhed, at han lader Dem være Herre over Deres egen Skjebne, men ligemeget hvad saa Aarsagen er, naar kun Virkningen er den samme, om saa ogsaa i den Frihed, han lader Dem have, Ligegyldighed indtager Fornuftens Sted. Og langt fra at misbruge denne Frihed, maa det Valg, De i Deres tyvende Aar har gjort, have den fornuftigste Faders Bifald. Deres Hjerte, opfyldt af et mageløst Venskab, har kun

kun lidt Rum tilovers for Kjerlighed. De erstatter dette med alt hvad der finder Sted i Egteskab: mindre Elskerinde end Veninde, vil De vorde, om ikke den ømmeste, dog den dydigste Kone, og denne Sjels-Enighed, som skyldes Overlæg og Viisdom, maa tiltage med Alderen, og vare saalænge De lever. Hjertets Tilskyndelse er blindere, men ogsaa uovervindeligere, at udsætte sig for at maatte gjøre den Modstand, er et Middel til at gjøre sig selv ulykkelig. Vel dem, som Kjerlighed sammenføjer saaledes som Fornuften vilde have gjort; som ingen Hindringer have at overvinde eller Fordomme at bestride! Saadanne skulde vore to Elskende have været, naar den egensindige Fader havde været borte. Saadanne kunne de, ham uagtet, endnu vorde, dersom een af dem fik gode Raad.

Julies og Deres Exempel vise lige meget, at det er kun Egtefolkenes Sag, at dømme om de passe sig for hinanden. Hvor Kjerlighed ikke har Overmagt, vil Fornuften ene vælge, det er Tilfældet med Dem: hvor Kjerlighed hersker, har Naturen allerede valgt, det er Tilfældet med Julie. Det er Naturens hellige Lov, som Mennesket ikke tør overtræde, som det aldrig ustraffet overtræder, og som Stands og Rangs Forhold ikke kunne afskaffe, om deraf ikke skal følge Ulykke og Laster.

Uagtet Vinteren nærmer sig, og jeg skal til Rom, saa forlader jeg dog ikke den Ven, jeg har under min Opsigt, førend jeg seer, at jeg kan

gjøre

gjøre Regning paa hans Sjels Fasthed. Det er betroet Gods, som er mig kjert, baade ved dets eget Værd, og fordi De har betroet mig det. Kan jeg end ikke gjøre ham lykkelig, saa skal jeg i det mindste stræbe at gjøre ham saa viis, at han som Mand kan bære Menneskehedens Lidelser. Jeg har sat mig for, at tilbringe en fjorten Dags Tid med ham her, og imidlertid haaber jeg at faae Efterretninger fra Julie og Dem; de maae da begge hjelpe mig med at læge det syge Hjertes Saar, som endnu ikke kan høre Fornuftens Stemme, uden igjennem Følelsens Organ. Hermed følger et Brev fra mig til Deres Veninde, betroe det ikke til noget Bud, men vær saa god selv at levere hende det.

Fragmenter,

som medfulgte foregaaende Brev.

I.

Hvorfor maatte jeg dog ikke faae Dem at see før min Afrejse? Frygtede De, at jeg skulde døe ved Skilsmissen? Medlidende Hjerte! Fat Dem. Jeg befinder mig vel . . . . . Jeg lider intet . . . . . Jeg lever endnu . . . . . Jeg tænker paa Dem . . . . Jeg tænker paa den Tid, da jeg var Dem kjer . . . . . Mit Hjerte er meget beklemt . . . . . Kjørselen har fortumlet

tumlet mig . . . . Jeg kan ikke skrive længere til Dem i Dag . . . . . I Morgen faaer jeg maaskee flere Kræfter . . . . . eller har maaskee ingen længere nødig . . . . . .

2.

Hvor rive Hestene mig med sig i saa stærk Fart? Hvor hen fører mig med saa megen Iver dette Menneske, der kalder mig sin Ven? Er det langt fra Dig, Julie? Er det efter Din Befaling? Er det til Egne, hvor Du ikke er? . . . O! daarlige Pige. Med Øinene maaler jeg den Vej, hvorad jeg med saa megen Iil farer afsted. Hvor kommer jeg fra? Hvor skal jeg hen? og hvorfor med saa megen Hurtighed? Frygte I for, Grusomme! at jeg ikke tidsnok naaer min Fordærvelse? O Venskab! O Elskov! Ere I enige derom? Er det Eders Velgjerninger? . . .

3.

Har Du vel taget Dit Hjerte med i Raad, da Du saa voldsomt jog mig bort? Har Du, Julie! har Du for bestandig kundet afsige Dig? . . . Nej, nej, dette samme Hjerte elsker mig, det veed jeg vel. Trods Skjebnen skal det endog imod dets egen Villie elske mig til Graven. . . . Jeg seer det, Du har ladet Dig overtale *). . . . Hvilken

*) Det Følgende viser, at disse Formodninger sigtede til Mylord Edvard; og at Clara tilregnede sig dem.

Hvilken evig Anger forbereder Du Dig! . . . . Ak, det vil blive for sildig. . . . . Hvad! Du kunde glemme? . . . . Hvad, jeg skulde have miskjendt Dig. . . . O, tænk paa Dig selv, tænk paa mig, tænk paa. . . . . Hør, det er endnu Tid. . . . . Du har forviist mig med Umenneskelighed. . . . . Jeg flyer hurtigere end Vinden. . . . . Siig et Ord, et eneste Ord, og jeg skal komme tilbage hurtigere end Lynild. Siig et Ord, og for bestandig ere vi forenede. Vi burde være det. . . . . Vi skulle være det. . . . Ak, Luften bortfører mine Klager! . . . . . og imidlertid flygter jeg; langt fra hende skal jeg leve og dse . . . . . Leve langt fra hende! . . . . . .

Brev III.

Fra Edvard til Julie.

Deres Fætterske vil give Dem Efterretninger om Deres Ven. Jeg troer forresten, at han ogsaa skriver ved denne Leilighed. Begynd først dermed at stille Deres Bekymring for ham, at De med desmere Sindsro derpaa kan læse dette Brev; thi jeg forudsiger Dem, at dets Indhold udfordrer Deres hele Opmærksomhed.

Jeg

Jeg kjender Menneskene: jeg har levet meget i faa Aar. Jeg har paa min egen Bekostning erhvervet mig megen Erfarenhed, og paa Lidenskabernes Vej har jeg naaet Philosophien. Men af alt det, som jeg hidindtil har bemærket, har jeg ikke truffet noget saa overordentligt, som Dem og Deres Elsker. Jeg vil ikke dermed sige, at enten De eller han har en saa udmærket bestemt Charakter, saa at man ved første Øjekast kunde angive alle Forskjelligheder; thi det kunde gjerne hændes, at den Vanskelighed i at give et Afrids af dem begge, vilde forlede Hverdags-Jagttagere til at ansee dem for Sjele som de dagligen findes. Men det er netop deres Særkjende at det er umuligt at adskille dem fra andre, og at de Træk af et fælleds Mønster, af hvilke enhver altid mangler noget, glimre alle ligevel hos dem begge. Det er ligesom med Kobberstik, ethvert Aftryk har sine særegne Fejl, som charakterisere det, saa at om der findes eet som er fuldkomment, maa man dog, ihvorvel man ved første Øjekast finder det skjønt, betragte det længe før man gjenkjender det. Den første Gang jeg saae Deres Elsker, blev jeg ganske gjennemtrængt af en ny Følelse, som kun tiltog Dag fra Dag, eftersom Fornuften meer og meer retfærdiggjorde den. Hvad Dem angaaer, saa var det endnu en ganske anden Sag, og denne Følelse blev saa levende, at jeg blev tvivlraadig om dens Natur. Det var ikke saa meget Forskjellen af Kjøn, der frembragde dette Indtryk, som

som et endnu mere kjendeligt Fuldkommenheds Ideal, hvilket Hjertet, endog uafhængigt af Kjerlighed, maa føle. Jeg seer vel, hvad De vilde blive til uden Deres Ven; men jeg seer ikke saa lige hvad han vilde vorde uden Dem; der kan være mange Mandfolk, som ligne ham, men der er ikkun een Julie i Verden. — Efter en Forseelse, som jeg aldrig skal kunne tilgive mig, oplyste et Brev fra Dem mig om mine virkelige Følelser. Jeg indsaae at jeg ikke var skinsyg, og følgeligen heller ikke forelsket; jeg indsaae, at De var alt for elskværdig for mig; De fortjener en Sjels første Varme; min var Dem ei værd.

Fra dette Øieblik af tog jeg den varme Deel i Deres gjenstdige Lykke, som aldrig vil ophøre. Da jeg troede at kunne hæve alle Vanskeligheder, gjorde jeg hos Deres Fader et overilet Forsøg, hvis ulykkelige Udfald er kun een Grund mere til at fordobble min Iver. Værdige mig Deres Agtpaagivenhed, jeg kan endnu gjøre alt det godt igjen, som jeg har gjort galt.

Prøv Deres Hjerte nøje, Julie! og undersøg om det er Dem muligt at udslukke den Ild, som fortærer det. Der var maaskee en Tid, da De kunde have standset dens Fremgang; men dersom den rene og kydske Julie desuagtet maatte bukke under, hvorledes vil hun da vel kunne rejse sig efter sit Fald? Hvorledes vil hun da sætte sig imod den sejerrige, med det farlige Billed af alle forgangne Glæder udrustede, Elskov? Unge Elsker-

inde, bedrag Dem ikke selv, og lad en Selvtillid fare, som har forført Dem; det er ude med Dem om De endnu maa kæmpe; De skal vorde ydmyget og overvunden, og Følelsen af Deres Skam skal efterhaanden qvæle alle Deres Dyder. Kjerlighed har i Forvejen alt for meget indflettet sig i Deres Sjels Substants, til at De nogensinde kunde jage den derfra; den forstærker og gjennemtrænger alle dens Træk, som indædende Skedevand; De vil aldrig kunde udslette det dybe Indtryk, som den har gjort deri; uden tillige at udslette alle de sjeldne udvalgte Følelser, som de fik af Naturen; og naar De ikke mere har Kjerlighed tilbage, saa vil ogsaa alt agtværdigt være borte. Hvad bør De da følgeligen nu gjøre, da De ikke kan forandre Deres Hjertes Tilstand? Kun een Ting, Julie, det er at gjøre denne Tilstand lovlig. Jeg vil dertil foreslaae Dem det eneste Middel, der er tilbage; benyt Dem deraf, saalænge det endnu er Tid; Føj denne dybe Forstand, som Himlen betroede Dem, til Deres Uskyld og Dyd, eller ogsaa De maa frygte for, altid at undvære dens kostbareste Gave.

I Hertugdømmet York ejer jeg et temmeligen betydeligt Landgods, som længe har været mine Forfædres Sæde. Slottet er gammelt, men har mange gode Bequemmeligheder; Egnene deromkring ere eensomme, men tillige rige paa behagelige Forandringer. Floden Ouse, som løber ved Enden af Dyrehaven, tilbyder en fortryl-

tryllende Udsigt, og er tillige meget tjenlig til Fødevares Afsætning og Tilførsel; Jordens Afgrøde er nok til Ejerens anstændige Udkomme, og kan fordobbles under hans Tilsyn. Ingen skadelig Fordom har endnu naaet denne lykkelige Egn. De fredelige Beboere ere der endnu i Besiddelse af Oldtidens jevne Sæder, og man gjenfinder der Billedet af Valliserlandet, som Deres Ven beskrev med saa rørende Træk. — Dette Landgods, Julie, er Deres, om De vil værdige det, at boe der med ham; der kunne de begge opfylde de samme Ønsker, som endte det Brev, jeg nylig nævnede.

Kom, eneste Mønster paa sande Elskende, kom, elskværdige og tro Par, tag et Sted i Besiddelse, der er skabt til at være Elskovs og Uskylds Fristed. Fastknytter for Himlens og Jordens Aasyn, det kjerlige Baand der forener Eder. Hædrer, ved Eders Dyders Exempel, et Land, der skal tilbede dem, og Mennesker fulde af landlig Simpelhed, der skulle bevæges til at efterligne dem. Maatte I paa dette rolige Sted, i de Følelser, som forene Eder, altid smage rene Sjeles Held! maatte Himlen der velsigne Eders kydske Elskov med en Afkom, som ligner Eder! maatte I der i en ærefuld Alderdom længe nyde Livet, og i Fred tilsidst ende det i Eders Børns Arme! maatte der Eders Børnebørn, naar de med Henrykkelse standse ved Mindet om ægteskabelig Lykksalighed, med inderligen rørte Hjerter en-

gang udraabe: Her var Uskylds Fristed, her var to Elskendes Bolig!

Deres Skjebne er i Deres egne Hænder, Julie! tag det Forslag, jeg har giort Dem, i nøie Overveielse, og undersøg kun Hovedsagen, thi i Henseende til Biomstændighederne paatager jeg mig i Forveien og uigienkaldeligen at forsikre Deres Ven det, jeg har lovet; jeg paatager mig ogsaa at skaffe Dem sikker Rejse, og tillige med ham at ledsage Dem til Stedet. Der kan De uden nogen Hindring offentlig gifte Dem; thi hos os behøver en giftefærdig Pige ingen Tredies Samtykke for at afgjøre hvem hun vil have. Vore viise Love ophæve ikke Naturens, og der som denne lykkelige Overeensstemmelse foraarsager nogle ubehagelige Følger, saa ere de dog meget mindre end de, som forebygges derved. Jeg har ladet min Kammertjener blive i Vevai, det er et Menneske, som jeg kan forlade mig paa, rask, forsigtig og ærlig. De kan let enten mundtligen eller skriftligen aftale alt nøiere med ham igjennem Regianino, uden at denne falder paa hvad det sigter til. Naar det er belejligt, saa rejse vi bort for at møde Dem, og De skal da ikke forlade Deres Faders Huus uden under Deres Mages Ledsagning.

Jeg indstiller det nu til Deres Betænkning; men, det gjentager jeg, vogt Dem for at vildledes af Fordomme og Lidenskaber, som ofte paa Ærens Vej føre til Lasten. Jeg forudseer Følgen, naar

De

De afslaaer mit Tilbud. En ubøjelig Faders Tyranni vil styrte Dem i en Afgrund som De først vil lære at kjende efter Faldet. Deres overdrevne Blidhed udarter undertiden til Ængstelighed: De vil vorde et Offer for det Hjernespind, man kalder Rang og Stand *). De vil vorde nødt til at indgaae en Forbindelse, som Deres Hjerte misbilliger. Deres Samvittigheds Skrig vil fornægte Mængdens Bifald: De vil vorde æret og fortjene Foragt. Bedre at glemmes, men være dydig!

E. Skr. Uvis om Deres Beslutning, har jeg tilskrevet Dem uden Deres Vens Vidende; af Frygt for, at et Afslag fra Dem skulde i et Øjeblik spilde alle mine Bestræbelser.

Brev IV.

Fra Julie til Clara.

O, min Bedste! i hvilken Forvirring forlod Du mig i Gaar Aftes, og hvor har dette ulykkelige Brev ikke plaget mig i Drømme i Nat! Nej, aldrig

*) Rang og Stand et Hjernespind. — Saaledes taler en engelsk Pair? Og det skulde ikke være Opdigtelse? Læser! hvad mener Du?
(J. J. R.)

drig bestormedes mit Hjerte af en farligere Fristelse, aldrig udstod jeg saadanne Bevægelser og aldrig var jeg mindre i Stand til at stille dem. Tilforn ledede et vist Viisdoms og Fornufts Lys min Villie; i alle indviklede Tilfælde saae jeg strax den anstændigste Udvej, og valgde den i Øjeblikket. Nu, bestandigen ydmyget og overvunden, vakler jeg ideligen mellem modsatte Lidenskaber, mit svage Hjerte har kun Valget mellem sine Fejl, og min sørgelige Forblindelse er saa stor, at om jeg ved et Lykketræf vælger det bedre, saa har Dyden ikke været Bevæggrunden, og jeg har ikke mindre Nag. Du veed hvem min Fader har bestemt til min Mand; Du kjender de Lænker, Elskov har paalagt mig, vil jeg være dydig: saa paalægger barnlig Lydighed mig de modsatte Pligter som Ordholdenhed fordrer; vil jeg følge mit Hjertes Tilbøjelighed, hvem skal jeg da foretrække, Fader eller Elsker? Ak! enten jeg følger Kjerlighеds eller Naturens Stemme, saa kan jeg ikke undgaae, at styrte een af dem i Fortvivlelse; opfylder jeg end min Pligt maa jeg dog begaae en Forbrydelse, og i hvad Beslutning jeg end tager, maa jeg dog dø baade ulykkelig og straffværdig.

O kjære og ømme Veninde! Du, som altid var min eneste Støtte, som saa ofte har reddet mig fra Død og Fortvivlelse, betragt min Sjels ulykkelige Tilstand, og see om Din hjelpsomme Omsorg nogensinde var mig vigtigere! Du veed om jeg hører Dine Advarsler, om jeg følger Dine

Raad!

Raad! Du har selv nyligen erfaret, om jeg end og paa mit Livs Lykksaligheds Bekostning, lyder Venskabs Formaninger. Vær da medlidende over den nedtrykte Forfatning, hvori Du har bragt mig; gjør Ende derpaa, siden den er begyndt ved Dig; styrk mit faldne Mod, tænk for den, der ikke meer kan tænke uden ved Dig. Desuden læser Du i dette Hjerte, som elsker Dig, Du kjender det bedre end jeg selv. Underret mig derfor om det, som jeg vil, og vælg i mit Sted, siden jeg ikke mere har enten Kraft til at ville, eller Fornuft til at vælge.

Læs denne ædelmodige Egelænders Brev endnu eengang, læs det tusinde Gange, min søde Pige! O! lad Dig bevæge ved den fortryllende Skildring af Lykke, som Elskov, Ro og Dyd endnu kunne love mig. Søde og henrykkende Forening mellem vore Sjele! uudsigelige Glæde endog midt i Angeren! Gud, hvad skal Du ikke være for mit Hjerte i Egtetroskabs Skjød? Hvad! skulde Lykke og Uskyld endnu være i min Magt? Det skulde endnu være mig muligt at døe mellem Elskov og huuslig Fryd, mellem en kjer Mand, og de kostbare Vidner paa hans Ømhed! . . . . . og jeg betænker mig eet eneste Øieblik! og jeg iler ikke for at gjøre min Forseelse god igjen i dens Arme, der kom mig til at begaae den! og jeg er ikke allerede en Mands dydige Kone, en Families kydske Moder! O, at mine Forældre kunde see mig forlade min fornedrede Tilstand! O, at de

kunde

kunde være Vidner til den Maade, hvorpaa jeg paa min Side skulde opfylde alle de hellige Pligter, som de have opfyldt i Henseende til mig! . . . . — Og dine Pligter — utaknemmelige og vanartede Datter! hvo skal opfylde dem mod dem, naar du forglemmer dem? Søger du at vorde Moder i det du sidder Dolken i en Moders Barm? Vil den, som vanærer sin Familie, lære sine Børn at ære dem? Jo, du fortjener vel en Faders blinde Ømhed og en Moders forgudende Kjærlighed! — forlad dem, overgiv dem til Græmmelse over, at du nogensinde blev til; vold dem Smerte og Skjendsel paa deres gamle Dage . . . . og nyd saa, om du kan, en Lykke du erhvervede dig for det Kjøb.

Min Gud, hvor er jeg omgivet af Rædsler! hemmeligen at forlade sit Fødeland, vanære sin Familie, reise bort baade fra Fader, Moder, Venner, Slægtninge og Dig! fra Dig, min Søde, mit Hjertes udkaarne Veninde! Dig, som jeg fra min Barndom af neppe kunde være borte fra een Dag; Dig skulde jeg flye, forlade, miste, ikke oftere see? O, nej! aldrig. . . . . Hvor mange Piinsler sønderslide Din ulykkelige Veninde! Hun føler paa eengang alle de Ulykker, hun skal vælge iblandt, uden at trøstes af noget Gode, som hun faaer tilovers. Ak, jeg er ganske forvildet. Saamegen Kamp overgaaer mine Kræfter, og forvirrer min Forstand, jeg mister paa

een-

engang baade Mod og Samling; jeg har intet at haabe paa uden paa Dig. Enten vælg, eller lad mig døe!

Brev V.

Svar.

Din Forlegenhed er kun alt for vel grundet, min gode Julie! jeg har kunnet forudsee, men ikke forebygge den; jeg føler den, og kan ikke standse den; og det Værste jeg finder ved Din Forfatning er, at ingen kan udrive Dig deraf uden Du selv. Naar det kommer an paa Klogskab i at handle; saa sætter Venskabet Sjelen i Bevægelse og er snart til Rede med Hjelp; naar man enten skal vælge mellem Godt og Ondt, saa kan Lidenskaben, som miskjender begge, vel tie, og følge et uegennyttigt Raad. Men i hvad Du end beslutter i dette Tilfælde, saa vil Naturen baade stadfæste og forkaste det, Fornuften baade dadle og billige det, og Pligt vil baade tie og kæmpe med sig selv; Følgerne ere frygtelige i begge Tilfælde; Du kan hverken opsætte at fatte Beslutning, eller gjøre noget godt Valg; Du har kun Ubehageligheder at vælge imellem, og Dit

Hjerte

Hjerte alene er Dommer deri. Vigtigheden af den Beraadslagning gjør mig ganske forskrækket, og dens Virkning nedslaaer mig. Hvad Skjebne Du end foretrækker, vil Du dog altid fortjene en bedre; og da jeg ikke kan give Dig noget passende Raad, eller vejlede Dig til nogen sand Lykke, saa har jeg ikke Mod til at afgjøre Din tilkommende Bestemmelse. — Det er den første Vægring, Du har faaet af Din Veninde; og af det, den koster mig, kan jeg nok mærke, at den vil vorde den sidste; men det var at handle troløst, om jeg vilde vise Dig til Rette i et Tilfælde, hvori Fornuften gjør endog Dig raadvild, og hvor den eneste Rettesnoer er, at Du følger Dine egne Tilbøjeligheder.

Vær ikke uretfærdig, min søde Veninde! og fæld ingen overilet Dom over mig! Jeg veed der gives forsigtige Venner, som af Frygt for at indvikle sig selv i en Sag, undslaae sig for at give Raad i betænkelige Tilfælde, og blive mere og mere tilbageholdende eftersom deres Venners Fare stiger. O! Du vil erfare om dette Hjerte, som elsker Dig, kjender disse Forsigtigheder! Tillad at jeg i Stedet for at tale om Dine Sager, taler et Øjeblik til Dig om mine.

Har Du aldrig mærket, min Engel, i hvor høj Grad alt hvad der kommer Dig nær, hæfter sig til Dig? At Forældre elske deres eneste Datter, det er, i mine Tanker, ikke forunderligt. At en rask Yngling bliver heftig forelsket i en elskværdig

Pige,

Pige, det er heller ikke noget Sjeldent. Men at en Mand saa kold som Hr. von Wolmar og paa hans Alder, bliver bevæget første Gang han seer Dig; at en heel Familie eenstemmigen forguder Dig; at selv min Fader, der er saa lidt følsom, sætter Godhed for Dig, ja større Godhed end for sine egne Børn; at Bekjendtere, Naboer, og en heel By tilbede Dig, som om det var aftalt, og tage den varmeste Deel i Din Skjebne; det, min Bedste, er en Overeensstemmelse, som man ikke saa let skulde falde paa, og som ikke fandt Sted, dersom der ikke var nogen særdeles Aarsag dertil i Din Person. Veed Du vel hvad det er for en Aarsag? Det er hverken Din Forstand, Skjønhed, Ynde, eller noget af alt det, som man forstaaer ved Gave at behage: men det er denne samme Sjel, denne blide Hengivenhed, som man ikke finder Mage til; det er den Gave Du har til at elske andre, der gjør at andre elske Dig. Man kan kold modstaae alt, kun ikke Velvillighed, og der er intet sikkrere Middel til at vinde andres Hengivenhed, end at skjenke dem sin. Der er tusinde Fruentimmer, som overgaae eller ligne Dig, i Skjønhed, og Ynde; men Du aleene har, foruden Din Ynde, tillige noget forførende, som ikke blot behager, men rører, og som indbyder alle Hjerter til at flyve Dig imøde. Man føler at dette samme Hjerte ikkun stræber at hengive sig sig for andre; og den blide Følelse, som det søger efter, maa til Gjengjeld ogsaa søge det.

Du

Du seer, for Exempel, med Forundring Mylord Edvards utrolige Hengivenhed til Din Ven, Du seer hans Iver for Din Lykke; Du seer med Beundring hans ædelmodige Tilbud, og tilskriver blot Dyden dem; og min Julie rører derover; mærkelig Fejltagelse, bedste Cousine! Gud forbyde, at jeg skulde ville forringe Mylord Edvards Velgjerninger, og see med Ringeagt ned paa hans høje Sjel! Men troe mig, i hvor reen end denne Iver er, saa skulde den være meget mindre heftig, hvis den angik andre Personer. Det er den uovervindelige Myndighed over andre, som Du og Din Ven har af Naturen, der, Edvard selv unævidende, bestemmer ham med saa megen Kraft, og lader ham gjøre det af Hengivenhed, som han troer at gjøre blot af Retskaffenhed.

Netop det er Tilfældet med alle Sjele af en vis Beskaffenhed; de omdanne, saa at sige, andre til dem selv; de have en vis Virksomheds Sphære, hvor intet kan modstaae dem; man kan ikke kjende dem uden at ville efterligne dem, og fra deres udmærkede Ophøjelse, trække de alt det til sig, som omgiver dem. Det er derfor, min Kjære! at hverken Du eller Din Elsker, vil maaskee nogensinde lære at kjende Menneskene; thi I skulle see dem under den Skikkelse, I tillægge dem, ikke under den de virkeligen have. I skulle angive Tonen for alle dem, som omgive Eder; de maae enten holde sig fra Eder, eller vorde

Eder

Eder liige, og til alt hvad I have seet, vil der maaskee ikke være noget svarende i Verden.

For da at gjøre Anvendelse paa mig, Cousine, paa mig, som samme Blod, samme Alder, og overalt en fuldkommen Liighed i Smag og Lune ved ganske modsat Temperament, har foreenet med Dig fra Barndommen af,

Congiunti eran gl' alberghi
ma più congiunti i cuori:
conforme era l'etate
ma'l pensier più conforme *).

Hvad mener Du vel, at denne fortryllende Indflydelse, som yttrer sig hos alt det, der nærmer sig Dig, maa have virket paa den, der har vandret med Dig ad Livets Bane? Troer Du at der kun har en sædvanlig Foreening Sted mellem os? Finder Du ikke den samme blide Glæde ved mine Øjekast, som jeg dagligen, naar vi samles, finder ved Dine? Læser Du ikke i mit rørte Hjerte min Villighed til at dele Din Kummer og græde med Dig? Skulde jeg kunde glemme, at i Din Elskovs første Henrykkelse var mit Venskab Dig ikke besværligt, og at selv Din Elskers Knurren ikke kunde formaae Dig til at holde Dig borte fra mig og skjule for mig Synet af Dine Svagheder? Det var et kritisk Øjeblik, min Julie! Jeg veed vel,

*) "Vore Boliger vare foreenede, men end mere vore "Hjerter; lige vare vi i Alder, dog mere i Smag."
Tasso.

vel, hvad denne eensidige Undseelse har været for et Offer for Dit ømtfølende Hjerte. Jeg var aldrig bleven Din Fortrolige, dersom jeg kun halvt havde været Din Veninde, og vore Sjele have havt alt for behagelige Følelser ved denne Forretning, til at de nogensinde kunde skilles ad.

Hvad er det, som i Almindelighed gjør Venskaber saa lunkne og saa kortvarige mellem Fruentimmer, selv imellem dem, som skulde vide hvad det er at elske? det er ikke andet end Egennyttighed ved deres Kjerlighed; deres Skjønheds Herskelyst, og Skinsyge ved Erobringer. Kunde noget af alt det have skilt os ad, saa maatte denne Skilsmisse allerede været gaaet for sig; men om endog mit Hjerte var mindre uskikket til at elske, om jeg endog var uvidende om, at Eders Kjerlighed var af den Natur, at den ikke kan ophøre uden ved Eders Liv, saa er dog Din Elsker min Ven, det er at sige min Broder; og hvo saae nogensinde sandt Venskab ende med Kjerlighed? Og d'Orbe skal længe rose sig af, hvor godt han staaer sig med Dig, førend jeg nogensinde falder paa at besvære mig derover; jeg staaer desuden ikke mere Fare for at holde paa ham med Magt, end Du for at berøve mig ham. Gud give, min Glut! at jeg kunde paa hans Kjerligheds Bekostning helbrede Din! Jeg beholder ham med Fornøjelse, jeg afstod ham med Glæde.

I Henseende til Fordringer paa Skjønhed, kan jeg have saamange jeg lyster; Du er ikke den

Pige

Pige der kan gjøre mig dem stridig, og jeg er vis paa, det er i Dine Levedage aldrig faldet Dig ind, at vide hvem af os der var smukkest. Jeg har ikke været slet saa ligegyldig; jeg veed desangaaende hvad jeg behøver at vide, uden at det krænker mig det mindste. Det kommer mig endogsaa for, at jeg er mere stolt end skinsyg derover; thi da, kort og godt, Dit Ansigts Yndigheder ikke passe sig for mit, og ikke betage mig nogen af dem jeg har; saa finder jeg mig endog smuk ved Din Skjønhed, elskværdig ved Din Ynde, og prydet ved Dine Talenter; jeg smykker mig med alle Dine Fuldkommenheder; og min Egenkjerlighed, som godt forstaaer sig paa sin Fordeel, støtter sig paa Dig. Jeg skjøttede vel ikke om at indjage Nogen Skræk for min Deel; men jeg er smuk nok, for saavidt jeg har behov at være det. Alt det øvrige er mig til ingen Nytte, og jeg har ikke nødig at være ydmyg, for at give Dig Fortrinet.

Du er utaalmodig for at faae at vide hvad der skal komme ud af al denne Snak. Du skal faae det at vide. Jeg kan ikke give Dig det Raad, Du forlanger, Aarsagen har jeg sagt Dig. Men den Beslutning, Du tager for Dig selv, tager Du tillige for Din Veninde; og Din Skjebne vorde hvilken den vil, saa har jeg fast besluttet at dele den med Dig. Rejser Du, følger jeg Dig; bliver Du her, bliver jeg ogsaa. Min Beslutning er uforanderligen tagen; det er min Pligt; intet kan bringe mig derfra. Min

ulykke

ulykkelige Overbærenhed har foraarsaget Din Fordærvelse; Din Skjebne bør være min, og siden vi vare uadskillelige fra Barndommen af, min Julie, saa bør vi ogsaa forblive det til vor Grav.

Jeg forudseer, at Du vil finde mit Forsæt noget ubetænksomt; men i Grunden er det mere fornuftigt end det synes, og jeg har ikke de Grunde, som Du har, til at være tvivlraadig. Thi for det første, hvad min Familie angaaer, dersom jeg forlader en fejelig Fader, saa forlader jeg ogsaa en temmelig ligegyldig Fader, der mere af Skjødesløshed end af Ømhed, lader sine Børn gjøre alt hvad dem lyster: thi Du veed, at Europas Anliggender sysselsætter ham meget mere end hans egne, og at hans Datter er ham meget mindre kjer end Verdens Begivenhederne. Forresten et jeg ikke eneste Barn, som Du, og min Fader beholder saamange Børn tilbage, at han neppe skal mærke at han mangler eet.

Jeg forlader et Ægteskab, som er paa Nippet af at fuldbyrdes! Maneo male! min Bedste; derover maa nu Hr. d'Orbe trøste sig, i Fald han elsker mig; for min Part, uagtet jeg har Agtelse for hans Charakter, og hans Person ikke er mig ligegyldig, og jeg i ham tabde en meget brav Mand, saa er han mig dog intet mod min Julie. Kan Du vel sige mig, mit Barn, om Sjelen er af noget Kjøn? Sandeligen, jeg mærker det ikke paa mit. Jeg kan vel have nogle daarlige Indfald, men af Kjerlighed veed jeg intet. En

Mand

Mand kunde være ret nyttig for mig, men han vil dog aldrig blive andet for mig end en Mand, og den kan jeg, da jeg endnu er fri og seer ganske taalelig ud, finde allevegne.

Dog maa Du vel vogte Dig for, kjære Cousine, at troe, at fordi jeg ingen Betænkeligheder gjør mig, Du heller ingen skulde have, eller at jeg vilde overtale Dig til at tage den Beslutning, som jeg tog, hvis Du reiste. Der er stor Forskjel paa vor Forfatning, og Dine Pligter ere langt strængere end mine. Du veed desuden, at næsten kun een Tilbøjelighed opfylder mit Hjerte, og bemestrer sig saa ganske alle andre Følelser, at de ere som tilintetgjorte. En uovervindelig og kjær Vane binder os fra vi vare smaae af: der er ingen jeg fuldkommen elsker uden Dig; og om jeg ogsaa havde noget Baand at sønderrive ved at følge Dig, skal dog Dit Exempel indgyde mig Mod. Jeg skal sige til mig selv: "Jeg efter-"ligner Julie," — og jeg skal anseе mig retfærdiggjort.

Billet.

Fra Julie til Clara.

Jeg forstaaer Dig, mageløse Veninde! og jeg takker Dig. Jeg skal i det ringeste een Gang have gjort min Pligt, og ikke aldeles være Dig uværdig.

Brev VI.

Fra Julie til Mylord Edvard.

Deres Brev, Mylord! har rørt mig og gjennemtrængt mig af Beundring. Den Ven, De er saa god at sørge for, skal ikke være mindre taknemmelig, naar han erfarer alt det, som De har villet gjøre for os. Ak! det er kun Ulykkelige, som føle velgjørende Sjeles Værd! Vi have allerede alt for mange Beviser paa Deres Værd, og Deres højmodige Dyder vil bestandigen røre os, skjønt aldrig mere sætte os i Forundring.

Hvor vilde det ej være mig kjert, at være lykkelig under en saa ædelmodig Vens Beskjermelse; og af hans Velgjerninger at erholde den

Lykke,

Lykke, Skjebnen har nægtet mig! Men, Mylord! med Kummer, der grændser til Fortvivlelse, seer jeg, at Skjebnen skuffer Deres gode Hensigter, at min grusomme Bestemmelse sejrer over Deres Iver; og at det kjere Billede af Lykksaligheder, De tilbyder mig, blot gjør det des føleligere for mig at berøves dem. De vil anvise to forfulgte Elskende et behageligt og sikkert Tilflugtssted, der vil De gjøre deres Elskov lovlig, deres Foreening højtidelig, og jeg veed, at jeg under Deres Beskyttelse let skulde undgaae en opbragt Families Forfølgelser. Det er meget for Kierlighed, men er det ogsaa nok til Lykksalighed? Nej, dersom De vil, at jeg skal være rolig og fornøiet, saa skaf mig et endnu sikkrere Tilflugtssted, hvor man kan undgaae Skam og Anger. De forekommer vore Fornødenheder; og af en magelss Ædelmodighed berøver De Dem til vor Underholdning en Deel af de Midler, der var bestemt til Deres. Mere riig og æret ved Deres Velgierninger, end ved min egen Arvedeel, kan jeg hos Dem erholde alt igien; De vil selv være mig i Faders Sted. O, Mylord! fortiende jeg vel, at finde en Fader igien, naar jeg havde forladt den, Naturen gav mig?

Der seer De Kilden til en forfærdet Saamvittigheds Bebreidelser, og til de skiulte Klager, som sønderslide mit Hierte. Spørgsmaalet er ikke, om jeg har Ret til at raade over mig selv imod mine Forældres Villie, men om jeg kan

gisre det uden tillige at bedrøve dem til Døde; om jeg kan forlade dem uden at bringe dem i Fortvivlelse. Ak! man kunde jo ligesaa godt spørge, om jeg har Ret til at skille dem ved Livet. Hvor længe har vel Dyden saaledes undersøgt Blodets og Naturens Rettigheder? Hvor længe har vel et følsomt Hierte med saa megen Nøiagtighed betegnet Taknemmeligheds Grændser? Er man ikke allerede skyldig, naar man vil gaae til det Punkt, hvorfra man begynder at vorde det? Og søger man vel saa omhyggelig efter Grændsen for sine Pligter, naar man ikke er fristet til at overskride den? O! jeg, jeg skulde ubarmhiertigen forlade dem, som have givet mig Livet, som sørge derfor og søge at gisre det behageligt for mig; forlade dem, hvis eneste Haab og Glæde jeg er? En tredsindstyveaarig Fader, og en stedse skrantende Moder! Jeg, deres eneste Barn, jeg skulde overlade dem uden Hielp til Ensomhed og Alderdommens Fortrædeligheder, naar det netop var Tid at giengielde dem den Ømhed, de saa rundeligen have bevilst mig! Jeg skulde udsætte dem for Bekymmelse, Kummer og Taarer paa deres sidste Dage! Da skulde min foruroligede Samvittigheds Rædsel og Skrig uophørligen afmale mig min Fader og Moder i deres sidste Stund uden Trøst, forbandende den utaknemmelige Datter, som forlod og vanærede dem! — Nej, Mylord! vel har Dyden, som jeg eengang afveeg fra, igien forladt mig, og taler intet mere til mit Hierte; men

men denne græsselige Tanke taler til mig i dens Sted; den vilde til min Qval uasladeligen forfølge mig, og giøre mig ulykkelig midt i Lykkens Skiød. Velan! er det end min Bestemmelse, at Resten af mit Liv skal opofres til Bebreidelser og Nag, saa var dog hiin Tilstand alt for rædselfuld at holde ud; heller vil jeg udsætte mig for enhver anden.

Paa Deres Grunde kan jeg ikke svare Dem noget, det maa jeg tilstaae; jeg er kun alt for tilbøielig til at finde dem vægtige. Men, Mylörd, De er ikke gift: finder De ikke, at man bør være Fader for at give Andres Børn Raad? For min Deel, saa er min Beslutning tagen; mine Forældre ville giøre mig ulykkelig, det veed jeg nok; men det skal være mindre grusomt for mig at sukke i min egen Elendighed, end at have været Aarsag til deres, og — aldrig skal jeg rømme fra mine Forældres Hjem. Bort derfor, du en følsom Siels behagelige Hierneføster, fortryllende og forønskede Lyksalighed; forsvind i Drømmes Nat, for mig skal du ingen Virkelighed have! — Og De, alt for ædle Ven, glem Deres elskværdige Forslag; og gid ingen Spor blive tilbage deraf uden i et Hierte, der er for taknemmeligt til at tabe det af Minde. Dersom Yderligheden i vore Ulykker ikke ganske nedslaaer Deres store Siel; dersom Deres ædelmodige Godhed endnu ikke er udtømmet, saa er der endnu Lejlighed for Dem

til

til med Ære at vise den, og ham, som De gior den Ære at kalde Deres Ven, kan ved Deres Omsorg fortiene at vorde det. Bedom ham ikke efter den Forfatning, hvori De nu seer ham: hans Forvildelse kommer ikke af Fejghed, men af en fyrig, stolt Aand, som hærder sig imod Skiebnen. En tilsyneladende Kasthed grunder sig ofte mere i Dorskhed end i Mod. Det almindelige Menneske kiender ikke heftig Smerte, og stærke Lidenskaber fremspringe ikke hos svage Siele. Ak! hans høie Siel har faaet den energiske Følelse, som udmærker ædle Siele, og det er det, som nu er Aarsag til min Beskæmmelse og Fortvivlelse. Troe mig, Mylord! havde han kun været et Hverdagsmenneske, saa havde Julie ikke været ulykkelig.

Nej, nej! den hemmelige Tilbøjelighed, som De havde for ham, førend De, ved nøjere at kiende ham, skienkede ham Deres Agtelse, har ikke skuffet Dem. Han fortiener alt det, De har giort for ham, endog før de nøie kiendte ham. Efterat De har lært at kiende ham, vil De, om muligt, endnu gisre mere for ham. Ja, vær hans Raadgiver, hans Beskytter, hans Ven, hans Fader; saavel for Deres som for hans Skyld besværger jeg Dem! han vil retfærdiggisre Deres Tillid, gisre Deres Velgierninger Ære, benytte sig af Deres Raad, efterligne Deres Dyder, lære af Dem at være viis. O, My-

lord

lord! vorder han mellem Deres Hænder det, han kunde være, — hvor har De da ej Grund til at være stolt af Deres Værk!

Brev VII.

Fra Julie.

Ogsaa Du, min søde Ven! ogsaa Du, mit Hiertes eneste Haab, vil giennembore dette Hierte da det næsten er qvalt af Sorg! Jeg var belavet paa Skiebnens Stød, lange Anelser havde bebudet mig dem: med Taalmod skulde jeg have taalt dem; men alene de som komme fra Dig, for hvis Skyld jeg lider dem, ere mig utaalelige; og det er skrækkeligt for mig, at see mine Lidelser forsøgede ved den, der burde lette mig dem. Al den blide Trøst, jeg ventede mig, forsvinder nu med Dit Mod! Hvor ofte smigrede jeg mig med, at Din Kraft skulde styrke min Svaghed, at Dit Værd skulde udslette min Brode, og Dine Dyder reise min nedslagne Siel op igien. Hvor ofte aftørrede jeg ej mine bittre Taarer, sigende til mig selv: jeg lider for ham, men han fortiener det; jeg er strafskyldig, men han er dydig: tusinde Bekymringer omgive mig, men hans Standhaftighed holder

holder mig i Bejret, og i mit Hiertes Inderste finder jeg Erstatning for alt mit Tab. Daarlige Haab, som allerede det første Forsøg har tilintetgiort! Hvor er nu denne høie Kierlighed, som forædler alle Følelser, og fætter Dyden i Lys? Hvor ere hine stolte Grundsætninger? Hvad er der bleven af Efterligningen af store Mænd? Hvor er Philosophen, hvem ingen Ulykker kunde rokke, og som ligger under for det første Tilfælde, der adskiller ham fra sin Pige? Hvad Paaskud skal herefter i mine egne Øine undskylde min Besvæmmelse, naar jeg i min Forforer seer blot et Menneske uden Mod, svækket ved Fornøielser; et kraftløst Hierte, som nedslaaes ved de første Vanheld; en Afsindig, som fraskyer sig Fornuft, naar han behøver den? O, Gud! skal jeg i al min Fornedrelse endnu komme til at rødme ligesaa meget over mit Valg som over min Svaghed?!

Betænk hvormeget Du forglemmer Dig selv: Din forvildede og svage Siel fornedrer sig indtil Grusomhed. Du vover at giøre mig Bebrejdelser! Du er i Stand til at beklage Dig over mig! ..... over Din Julie! ..... Grusomme! ..... Og Din Samvittighed holdt ikke Din Haand tilbage? Hvor kunde de vmme Beviser, jeg har givet Dig paa den inderligste Kierlighed, tillade Dig at haane mig? O! kunde Du bære Tvivl om mit Hierte, hvor maatte da Dit være foragteligt! ..... Men nej! derom har Du ingen Tvivl, derom kunde Du ingen Tvivl have, endog

Din

Din Afsindighed tør jeg opfordre til Beviis derpaa; og i dette samme Øieblik, seg hader Din Uretfærdighed, seer Du kun alt for vel Kilden til det første Udbrud af Vrede, jeg har følt i mit Liv.

Kan Du vel regne mig det til Vrede, om jeg af blind Tillid har giort mig selv ulykkelig, og om mine Hensigter ej ere lykkedes? Hvor Du vilde rødmes over Din Haardhed, hvis Du vidste, hvilket Haab, der har forført mig, hvilke Forsætter jeg har vovet at have for Din og min Lykke; og hvorledes de ere forsvundne med alle mine Forhaabninger! Jeg smigrer mig med, at Du kan engang faae mere deraf at vide, og da skal Din Forbittrelse skaffe mig Hevn for Dine Bebrejdelser. Du veed min Faders Forbud; Du veed ogsaa de Rygter, der gik; jeg forudsaae Følgerne, lod dem forestille Dig, Du indsaae dem ligesaavel som vi andre, og for at sikkre os begge, maatte vi underkaste os den Skiebne, som adskillede os.

Jeg har altsaa jaget Dig bort, som Du drister Dig til at sige? Men for hvem har jeg da giort det, ublide Elsker? — Utaknemmelige! for et Hierte, der i Grunden er meget ædlere end det selv troer, og som hellere vilde døe tusinde Gange end see mig fortæres af Grædmelse. — Sig mig, hvad vilde der blive af Dig, naar jeg blev overlevevet til Skændsel? Haaber Du, at kunne taale Synet af min Vanære? Kom da, Grusomme! dersom Du troer det, kom modtag Opoffrelsen af mit gode Navn med ligesaa meget Mod,

som

som jeg kan tilbyde Dig det; frygt ikke for, at den, som Du har kier, skal fornægte Dig. Jeg er redebon til, for Guds og Menneskenes Aasyn at bekiende alt hvad vi have folt for hinanden; højtideligen at nævne min Elsker; og dse i Dine Arme af Kierlighed og Skamfuldhed. Jeg vil heller at hele Verden skal kiende min Ømhed, end at Du et Øieblik skal tvivle derpaa, og Dine Bebrejdelser ere mig bittrere end Skændsel.

Lader os for evig giøre en Ende paa disse gienſidige Klager, det besværger jeg Dig om; de ere mig utaalelige. O Gud! hvorledes kan man trættes naar man har Kierlighed til hinanden; og spilde de Øieblikke, hvori man saa meget trængde til Trøst, ved at plage hinanden? Nej! min Ven; hvad kan det nytte at giøre Mine af at være misfornøjet over noget, naar man dog ikke er det? Lader os klage over Skiebnen, men ej over Kierlighed. Den frembragde ingensinde en fuldkommnere Forening, knyttede aldrig et varigere Baand. Vore Siele ere alt for nøje indviklede i hinanden, til at de nogensinde skulde kunne skilles ad; og vi kunne ikke leve adskilte, uden som Dele af et Heelt. Hvorledes kan Du altsaa føle blot Dine Smerter, og ikke tillige Din Piges? Fornemmer Du ikke i Din Barm hendes ømmre Suk, og at de ere smerteligere end Dine opfarende Skrig? Dersom Du delede mine Bekymringer, hvor vilde de da ikke være Dig smerteligere end Dine egne?

Du

Du finder Din Skiebne beklagelig! betragt Julies, og beklag kun hende! Tænk paa hvad vort forskjellige Kiøn virker i vore fælleds Ulykker, og dom saa, hvem af os der er meest at beklage! Med stærke Lidenskaber at lade som man var ufølsom; under tusinde Sorger at synes glad og fornøiet; have en rolig Mine og urolig Siel; stedse sige andet end man tænker; dølge alt hvad man føler; være falsk af Pligt og lyve af Beskedenhed; det er den sædvanlige Tilstand hvori en Pige paa min Alder befinder sig. Saaledes tilbringer man sine bedste Dage under selvgiort Velanstændigheds Tyranni, som Forældrene endeligen forværre ved en upassende Forbindelse. Men forgieves lægges der Baand paa vore Tilbøieligheder, Hiertet antager kun sine egne Love; det undviger fra Trældommen og overgiver sig kun med velberaad Hu. Under et Jernaag, som Himmelen ikke paalægger, lænkeslutter man kun et sjeleløst Legeme: Pigen og hendes Hierte ere langt fra hinanden; man tvinger et ulykkeligt Slagtoffer til Lasten, ved at tvinge det til, paa een eller anden Maade at efterlade Troskabs hellige Pligt . . . . Der er de, som ere mere dydige . . . . : ak, jeg veed det, de have ikke elsket. Hvor de ere lykkelige . . . . . De stod imod . . . . . jeg har villet staae imod . . . . . De ere dydigere . . . . . Elske de Dyden virkeligen mere end jeg? Uden Dig, blot uden Dig, skulde jeg bestandigen have elsket den. — Det er altsaa vist, at jeg ikke elsker

elsker den mere? Du har giort mig ulykkelig, og det er mig, som trøster Dig! . . . . . Men jeg, hvad vil der blive af mig? . . . . Hvor Venskabs Trøst er svag, naar den ikke understøttes af Kierlighed! Hvo skal da trøste mig i mine Lidelser? Hvad for en skrækkelig Skiebne seer jeg imøde, jeg, som endnu have levet i Lasten, kun seer en ny Forbrydelse, i en afskyelig og maaskee uundgaaelig Forbindelse? Hvorfra skal jeg faae Taarer nok, for at begræde mit Fejltrin og min Elsker, dersom jeg giver efter? Hvorfra skal jeg erholde Styrke nok, til at modstaae den Slovhed, hvori jeg befinder mig? Jeg ser allerede at see en opbragt Faders Rasen; allerede troer jeg at føle Naturens Stemme vække i mit Inderste, og den sukkende Kierlighed sønderrive mit Hierte. Berøvet Dig, er jeg uden Tilflugt, uden Støtte, uden Haab; det Forbigangne ydmyger mig, det Nærværende bedrøver mig, det Tilkommende forskrækker mig. Jeg har troet at giøre alt for vor Lykke, og har ikke virket andet, end at giøre os mere elendige, ved at paadrage os en grusommere Adskillelse. De forsængelige Fornøjelser ere forbi; men Angeren er endnu, og Skændsel, som vanærer mig, uden at erstatte mig noget.

Mig, mig alene tilkommer det at være svag og ulykkelig. Lad mig græde og lide; mine Taarer kunne ligesaalidt udtørres, som mine Fejl forsones, og selve Tiden, som raader Bod paa alt, giver

giver mig kun ny Anledning til at grædе: men Du, som ikke har nogen Vold at frygte for, som ikke ydmyges af Skamfuldhed, som ikke er tvungen til, paa en nædel Maade at dølge Dine Følelser; Du som kun føler et Anstød af Ulykke, og i det mindste har Brugen af Dine forrige Evner, hvorledes tør Du nedlade Dig til qvindagtig Suk og Klage, og fare afsted som en Afsindig? Har jeg ikke maattet lide Foragt nok for Din Skyld, uden at Du skulde behøve at forøge den med at gjøre Dig selv foragtelig, og uden at overvælde mig paa eengang baade med Din og min Skændsel? Kald derfor Din Standhaftighed tilbage, viid at bære Din Ulykke, og vær en Mand. Vær endnu, om jeg tør sige det, den Elsker, Julie valgde. O! dersom jeg ikke længere er værdig til, at oplive Dit Mod, saa erindre Dig i det mindste det, jeg engang var; viis at Du fortiener, at jeg for Din Skyld har ophørt at være det; vanær mig ikke to Gange!

Nej, min agtværdige Ven! det er ikke Dig, jeg gienkiender i dette qvindagtige Brev, som jeg for evig vil glemme, og som jeg mener Du allerede selv har fordømt. Jeg haaber det i hvor forvirret og beskæmmet jeg end er; jeg vover at haabe, at mit Minde ikke indgyder nogen saa lav Følelse, at mit Billede hersker med mere Hæder endnu i et Hierte, jeg engang kunde sætte i Lue, og at jeg ikke foruden min egen Svaghed, skulde have at bebrejde mig hans Fejghed, som var Aarsag dertil.

Lykke-

Lykkelig er Du i Din Ulykke, Du finder den kostbareste Erstatning, som en følsom Siel kiender. Himlen giver Dig i Dit Uheld en saadan Ven, at Du maa være uvis, om det, den giver Dig ikke er bedre, end det, den berøver Dig. Agt og elsk denne alt for ædelmodige Mand, som, paa sin egen Roligheds Bekostning, er saa god at bære Omhu for Dit Liv og Din Fornuft! hvor vilde Du blive rørt, hvis Du vidste alt, hvad han har villet giøre for Dig! Men hvad nytter det, at opflamme Din Taknemmelighed, naar man derved formerede Din Smerte! Du behøver ikke at vide hvorvidt hans Kierlighed til Dig gaaer, for at kiende hans hele Værd, og Du kan ikke agte ham, som han fortiener det, uden at elske ham saa meget som Du bør.

Brev VIII.

Fra Clara.

De er stærkere i Elskov end i Delicatesse, og De kan bedre bringe Offere, end giøre dem gieldende. Tænker De paa hvad det er, at skrive i en saa bebrejdende Tone til Julie i den Tilstand hun befinder sig? Fordi De lider, skal De derfor nød-

ven-

vendigen søge Trætte med den, som lider endnu mere? Jeg har sagt Dem det over tusinde Gange, at jeg aldrig har kiendt en saa knurvorn Elsker, som De, der altid er til Rede med at dadle og sige imod; De betragter Kierlighed som en Krigstilstand; og dersom De engang imellem giver efter, er det kun for siden at kunne klage over at De har giort det. O! hvor maa man ikke være bange for slige Elskere, og hvor jeg anseer mig for lykkelig at jeg aldrig har havt Lyst til andre end dem, man kunde give Afsked naar man vilde, uden at det skulde koste nogen Moders Siel en Taare!

De kan troe mig, at De maa forandre Tone, dersom De vil at Julie skal leve; det er for meget for hende, paa eengang at have baade sine egne Lidelser, og Deres Misfornøjelse Lær engang at skaane dette alt for følsomme Hierte; De skylder hende den meest blide Trøst; vogt Dem for at forøge Ulykken ved at jamre derover; eller beklag Dem i det mindste blot over mig, som er det eneste Ophav til Deres Rejse. Ja, min Ven, De har giettet rigtigen, det er mig, som har indgivet hende den Beslutning, der var nødvendig for hendes Ære, som stod i Fare; eller rettere sagt, jeg har nødt hende til at tage den, ved at overdrive Faren; jeg har ogsaa formaaet Dem dertil, og enhver har opfyldt sin Pligt. Jeg har endnu giort mere, jeg har faaet hende fra at modtage Mylord Edvards Tilbud; jeg har hin-

dret

dret Dem i at være lykkelig; men Julies Held er mig mere magtpaaliggende end Deres; jeg vidste at hun ikke kunde være lykkelig, naar hun havde udsat sine Forældre for Bekymmelse og Fortvivlelse, og jeg kan ikke begribe hvorledes den Fornøjelse maa smage Dem, som De nyder paa Julies Bekostning.

Det være nu som det vil; De veed nu min Adfærd og min Vrede, og siden De finder Behag i at kives med dem, som elsker Dem, saa seer De at det er mig alene, som De bør give Dem af med: om De derved just ikke ophører at være utaknemmelig, ophører De dog i det mindste at være uretfærdig. Hvorledes De end opfører Dem imod mig, skal jeg dog være den samme imod Dem; De skal være mig kier, saalænge Julie elsker Dem, og jeg sagde gierne meer, om der lod sig sige meer. Det angrer mig hverken at jeg har begunstiget eller bestridt Deres Kierlighed. Venskabs rene Iver, der bestandigen har ledet mig, retfærdiggior mig ligemeget i det jeg har giort baade for og imod Dem; og dersom jeg nogensinde interesserede mig for Deres Elskov maaskee lidt mere end det sømmede sig for mig, saa er mit Hjertes Vidnesbyrd mig nok til min Beroligelse; jeg skal aldrig rødme over de Tjenester, som jeg har kunnet bevise min Veninde, og bebrejder mig kun at de have været frugtesløse.

Jeg har ikke glemt det, De engang sagde mig om den Vises Fasthed i Ulykke, og jeg troer,

troer, jeg kunde ret passende bringe Dem nogle Regler i Erindring; men Julies Exempel lærer mig, at en Pige paa min Alder er for en Philosoph paa Deres, en lige saa slet Lærer, som farlig Lærling, og det sømmede sig ikke at vise Mesteren til rette.

Brev IX.

Fra Mylord Edvard til Julie.

Vi have vundet, søde Julie; ved en Vildfarelse har Deres Ven faaet Forstanden igien. Skamfuldhed over et Øieblik at have handlet uretfærdigen, har ganske forjaget hans Afsindighed, og giort ham saa føjelig, at vi herefter kunne faae ham til at gisre alt, hvad vi ville. Jeg seer med Fornøjelse, at den Fejl han har begaaet, mere smerter end ærgrer ham, og jeg kan see at han elsker mig, deraf, at han er nedslaaet og forvirret i min Nærværelse, men ikke forlegen og tvungen. Han føler sin Uretfærdighed alt for meget til at jeg skulde lade ham høre den; og den Uretfærdighed, som man saaledes erkiender, gisr den, som fortryder den, mere Ære, end den, som tilgiver den.

Jeg har benyttet hans Sindsforandring og Følgerne deraf, for med ham at faae giort fornøden Aftale før vi skilles ad, thi jeg kan ikke opsætte min Rejse længere. Da jeg mener at komme tilbage næste Sommer, saa ere vi blevne enige om, at han rejser til Paris for at møde mig der, og at vi derpaa rejse sammen til England. London er den eneste værdige Skueplads for store Talenter, og det Sted, hvor de kunne vise sig i deres hele Omfang *). Hans Talenter er i mange Henseender meget store, og jeg tvivler slet ikke paa, inden kort Tid ved nogle Venners Hjelp, at see ham der paa en Bane, der er hans Fortjenester værdig. Jeg skal omstændeligere forklare Dem mine Hensigter, naar jeg rejser forbi Dem. Imidlertid vil De selv indsee, at dersom dette lykkes, kan man have mange Vanskeligheder, og at

*) Det kan man kalde at have en synderlig Fordom for sit Fæderneland: thi jeg har aldrig hørt tale om noget Land, hvor, i Almindelighed taget, Fremmede vorde slettere modtagne og finde flere Hindringer for at giøre Lykke, end i England. I Følge Nationalcharakteren yndes de ikke i nogen Ting, og i Følge Regieringsformen kunne de ikke komme frem. Men paa den anden Side maa man ogsaa tilstaae, at Engelskmanden sielden søger hos andre den Gjestfrihed, han nægter dem i sit Hjem. Ved hvilket Hof, det londonske undtagen, seer

at der er visse Ærreposter, som kunne opveje Fødselen, endogsaa efter Deres Faders Tænkemaade. Dette er, efter mit Tykke, den eneste Udvej, man maa forsøge paa, for Deres og hans Lykke, eftersom Skiebne og Fordomme have berøvet Dem alle de øvrige.

Jeg har tilskrevet Regianino at han skulde komme til mig, for at jeg kunde nyde hans Underviisning, i de otte eller ti Dage, som jeg endnu tilbringer med Deres Ven. Hans Sorg er alt for dyb til at man skulde kunne indlade sig i megen Samtale med ham. Musiken vil udfylde Tavshedens Tomhed, vil neddysse ham i Drømme og lidt efter lidt forandre hans Smerte til Tungsind. Jeg venter blot paa denne Tilstand for at kunne overlade ham til sig selv: før tør jeg ikke fæste Liid til ham. Regianino vil jeg paa min Giennemrejse lade blive hos Dem, og ikke afhente ham førend paa Tilbagerejsen fra Italien, og saa

seer man denne stolte Øeboer at smiggre og krybe? I hvilket Land, uden i deres eget, søge de at giøre Lykke? *) De ere stolte, det er sandt; denne Stolthed mishager mig ikke, naar den ledsages af Retfærdighed. Jeg finder det rigtigt, at de kun ere Engelsmænd, siden de ikke behøve at være Mennesker.

(J. J. R.)

*) — i Danmark!

Oversætteren.

mener jeg, at de begge, efter den Fremgang de allerede have giort, ikke ville behøve ham længere. For nærværende Tid er han vist ganske overflødig for Dem, og jeg berøver Dem intet, ved at falde ham fra Dem paa nogle Dage.

Brev X.

Til Clara.

Hvorfor skal jeg da endeligen aabne Øjnene igjen? Hvorfor har jeg da ikke hellere for evig lukket dem, end at see den foragtelige Tilstand, hvori jeg er sunken, hellere end at see mig forvandlet fra det lykkeligste til det elendigste af alle fornuftige Væsener! Elskværdige og ædelmodige Veninde, som jeg saa ofte tog min Tilflugt til! endnu vover jeg at udgyde min Skamfuldhed og mine Lidelser i Deres medlidende Barm: endnu anraaber jeg Dem om Trøst mod Følelsen af min egen Uværd; til Dem tyer jeg hen, nu jeg er forladt af mig selv. O Gud! hvor kunde dog et saa foragteligt Menneske nogensinde elskes af hende! og hvorfor har en saa guddommelig Lue ikke kundet luttre min Sjel? Hvor maa hun nu rødme over sit Valg! hun, som jeg ej er værdig at nævne! Hvor maa

maa hun sukke over, at see sit Billede vanæret i et saa krybende og lavt Hjerte! Hvor maa hun foragte og hade den, som har kunnet elske hende og dog være fejg! Lær at kiende alle mine Forseelser, fortræffelige Cousine *)! Lær at kiende min Brøde og min Anger; vær min Dommer: kiend mig enten fra Livet, eller gaae i Forbøn for mig: og gid saa den Gienstand, der bestyrer min Skiebne, vil være min endelige Dommer.

Jeg vil ikke tale noget til Dem om den Virkning, denne uforudseete Skilsmisse havde paa mig, ikke om min bedøvende Smerte, og afsindige Fortvivlelse; De vil alt for vel kunne dømme derom af den ubegribelige Forvirring, hvortil de begge have forledet mig. Jo mere jeg følde det Grusomme i min Tilstand, des mindre indbildte jeg mig, at det var muligt frivilligen at fraside mig Julie; og det bittre i denne Følelse tillige med Mylord Edvards paafaldende Ædelmodighed, opvakde en Mistanke hos mig, som jeg aldrig skal erindre mig uden Rædsel, og aldrig forglemme uden at vorde utaknemmelig mod den Ven, der tilgav mig den.

Da jeg i min Vildelse kaldte mig alle Omstændighederne ved min Afreise i Minde, troede jeg deri at opdage en overlagt Plan, og jeg var

dristig

*) Efter Julies Exempel, kalder han hende Cousine; og efter Julies Exempel kaldte Clara ham min Ven. J. J. R.

dristig nok at tiltænke den dydigste Mand den. Neppe havde denne skrækkelige Tvivl rejst sig hos mig, forend alt syntes at stadfæste den. Mylords Samtale med Baron d'Etange; det ubeskedne Sprog, som jeg beskyldte ham for at han der havde lagt Vind paa at føre; Trætten, som fulgde deraf; Forbudet om at see mig; den fattede Beslutning om min Afrejse; Travlheden og det Hemmelighedsfulde ved Tilberedelserne; Samtalen han havde med mig Aftenen før, endeligen den Tilfærdighed, hvormed man snarere bortrev, end bortførde mig; alt dette forekom mig at bevise, at Mylord Edvard havde lagt en Plan, hvorefter han vilde bortfjerne mig fra Julie. At han endelig paa sin Tilbagerejse, som jeg vidste skulde igiennem Vevai, opdagede efter min Mening, Hensigten med al hans Omhu. Jeg besluttede dog, at skaffe mig noget mere Vished før jeg brød løs; og i denne Henseende indskrænkede jeg mig til at undersøge Tingene med mere Opmærksomhed. Men alting bestyrkede min latterlige Mistanke; og i alt det Gode, som Menneskelighed indgav ham til mit Bedste, fandt min blinde Skinsyge' et Kiendemærke paa Forræderi. Jeg vidste at han i Besançon havde skrevet til Julie, uden at vise mig Brevet, ja endog uden at sige mig det. Nu troede jeg at have tilstrækkelig Beviis og ventede kun paa han skulde faae Svar, hvormed jeg haabede at finde

ham misfornøjet, for da at faae Sagen afgiort med ham, saaledes som jeg havde overlagt.

I Gaar Aftes kom vi temmelig sildig hjem; og jeg fik at vide at der var kommet Breve fra Schweitz, hvorom han dog ikke sagde mig noget, da vi skiltes ad. Jeg hav ham Tid til at aabne dem, og hørde paa mit Værelse ham under Læsningen mumle nogle Ord. Jeg lyttede opmærksom til: Af Julie, sagde han af og til, jeg har villet giøre Dem lykkelig; jeg agter Deres Dyder men jeg beklager Deres Vildfarelse. Ved disse og lignende Udtryk, som jeg tydeligen hørde, blev jeg ikke længere Herre over mig selv. Jeg tog min Kaarde under Armen, aabnede eller snarere indstødte Døren og kom ind som en Rasende. — — Nej — jeg vil hverken besmitte dette Brev, eller Deres Hjekast med de fornærmelige Udtryk, som mit Raseri indgav mig, for at faae ham til paa Stedet at slaaes med mig.

O, Cousine! der, der fornemmelig kunde jeg kiende hvad sand Viisdom formaaer endog over de meest omtsølende Mennesker, naar de ville høre dens Stemme. I Førstningen forstod han intet af hvad jeg sagde, og holdt det for et virkeligt Anfald af Raseri: men den Troløshed, som jeg beskyldte ham for, de hemmelige Hensigter, som jeg bebrejdede ham, dette Brev fra Julie, som han endnu holdt i Haanden, og hvorom jeg ideligen talde, aabenbarede ham endeligen Grunden til min Affindighed. Han smilede, og

sagde

sagde derpaa ganske koldt: "De er gaaet fra Forstanden, og jeg slaaes ikke med Afsindige. Luk Øjnene op, blinde Menneske, sojede han til med en blidere Stemme, er det mig, De beskylder for Troløshed?" . . . I den Tone, han sagde dette, laae noget jeg veed ikke hvad, som ikke kunde komme fra en Troløs; hans Stemme omvendte Hjertet; og jeg havde neppe seet ham ret i Øjnene, forend al min Mistanke forsvandt, og jeg med Gysen begyndte at see min Vildfarelse.

Han mærkede strax denne Forandring, og rækkede mig Haanden. Kom, sagde han, havde De ikke erkjendt Deres Brode, før jeg retfærdiggiorde mig, saa skulde det have været sidste Gang vi see hinanden. Men siden De nu er fornuftig, saa læs dette Brev, og lær engang at kiende Deres Venner. Jeg vilde undslaaet mig for at læse det; men den Overmagt, som saamange Fordele gav ham over mig, lod ham fordre det med en myndig Tone, som, min forsvundne Mistro uagtet, kun alt for meget blev understøttet af en hemmelig Lyst.

Forestil Dem min Tilstand efter denne Læsning, som underrettede mig om de uhørte Tjenester den Mand havde bevist mig, som jeg vovede saa uværdigen at beskylde. Jeg kastede mig for hans Fødder, og fuld af Beundring, Anger og Skamfuldhed, omarmede jeg med al Magt hans Knæe, uden at kunde frembringe et eneste Ord. Han optog min Fortrydelse som mine Fornærmelser, og

og fordrede blot af mig som Tak for den Tilgivelse han skienkede mig, at jeg i Fremtiden aldrig vilde sætte mig imod det Gode, han vilde giøre mig. O at han herefter vil giøre hvad ham behager, hans Sjel er høit ophøjet over alle andre Menneskers; og man kan ligesaa lidt modstaae hans Velgierninger, som Guddommens.

Derpaa leverede han mig begge de Breve, der vare skrevne til mig, men som han ikke havde villet give mig, før jeg havde læst hans, og var underrettet om Deres Fætterskes Beslutning. Ved at læse dem erfarede jeg hvilken Kiereste og hvilken Veninde, Himlen har givet mig; jeg saae hvilken Tænkemaade og Dyd den har samlet trindt om mig for at giøre min Anger bittrere, og min Ubetydelighed des beskueligere. Siig mig dog, hvo er denne eneste Dødelige, hvis mindste Herredomme grunder sig paa dens Skiønhed, og som, ligesom de himmelske Magter, vorder tilbedet baade for det Gode og Onde, den giør? Ak, hun har berøvet mig alt, den Grusomme! og jeg elsker hende desmere derfor. Jo ulykkeligere hun giør mig, desfuldkommere finder jeg hende. Det synes som om hver Lidelse, hun foraarsager mig, var en ny Fortjeneste af hende mod mig. Det Offer, som hun har bragt Naturens Følelser, baade nedslaaer og fortryller mig, og det forøger i mine Øine, det Offers Værd hun bragde Kierlighed. Nej, hendes Hjerte kan ikke afslaae mig noget,

som

som jo faaer høiere Værd ved det, hun bevilger mig.

Ogsaa De, værdige og yndige Cousine, De, det eneste fuldkomne Mønster paa Venskab, som man udelukkende skal anføre blandt alle Fruentimmer, og som ethvert Hjerte, der ikke ligner Deres, skal vove at angive for et blot Hjernefoster, — O! tal De ej mere til mig om Philosophi! Jeg foragter denne skuffende, prunkende Bygning, som blot bestaaer af tomme Ord, dette Billede, der er kun en Skygge, som langt fra tilskynder os at sætte os imod Lidenskaberne, og ved at komme dem nær lader os i Stikken som en fejg Nidding. — Forlad mig ikke i min Vildfarelse; beviis Deres sædvanlige Godhed mod en Stakkel, som ikke længere fortjener den, men som desheftigere fordrer den, og trænger til den mere end nogensinde! Kald mig tilbage til mig selv, og lad Deres blide Stemme høre i dette syge Hjerte, istedet for Fornuftens!

Nej, jeg tør haabe det, endnu er jeg ikke sunket i en evig Fornedrelse. Jeg føler at den rene og hellige Ild, hvoraf jeg før luede, ulmer op paa ny; Exemplet af saa mange Dyder vil ikke være spildt for den, som de udsvedes for, som elsker, beundrer og uafladeligen vil efterligne Dem. O, søde Elskerinde! hvis Valg jeg bør retfærdiggiøre og hædre: O, mine Venner! hvis Agtelse jeg vil søge igien at erholde! min Sjel vaagner, og faaer Styrke og Liv af Eders.

Kydsk

Kydsk Elskov og ophøjet Venskab skulle giengive mig det Mod, en fejg Fortvivlelse var nær ved at berove mig: mit Hjertes rene Følelser, skulle være mig i Fornuftens Sted; ved dem skal jeg vorde alt, hvad jeg bør være, jeg skal tvinge Dem til at glemme mit Fald, dersom det lykkes mig, et Øieblik at reise mig. Jeg veed ikke, og vil ikke vide hvad Skiebne Himlen har bestemt for mig; den være hvordan den vil, saa vil jeg søge at fortjene den, jeg har nydt. Dette udødelige Billede, som jeg bærer i mit Hjerte, skal være mit Skjold, og skal giøre min Sjel saarfri for Lykkens Stød. Har jeg ikke levet længe nok for min Lykke? Nu bør jeg leve hende til Ære! O! at jeg kunde forbavse Verden med mine Dyder, at man engang ved at beundre dem, kunde sige: "Kunde han giøre mindre; Julie elskede ham."

E. Skr. "En afskyelig og maaskee uund-
"gaaelig Forbindelse" — hvad vil disse Ord sige? de staae i hendes Brev. Clara! jeg er belavet paa alt; jeg har overgivet mig i Skiebnens Haand, færdig til at lide hvad den tilskikker mig. Men disse Ord ..... Der maa hændes hvad der vil, saa reiser jeg aldrig herfra, forend jeg har Forklaring over dem.

Brev XI.

Fra Julie.

Det er altsaa vist, at min Sjel er ikke ganske tilsluttet for Fornøjelse, og at en Glædes-Følelse kan endnu trænge derind! O! jeg troede efter Din Bortrejse ikke at kunne føle andet end Smerte: jeg troede naar Du var borte ikke at kunne andet end lide, og jeg meende at det ikke engang var muligt at faae Trøst i Din Fraværelse. Dit kiere Brev til min Cousine har bragt mig ud af min Vildfarelse; jeg har læst det, kysset det, og vædet det med Taarer af inderlig Bevægelse; det har, som en sagte blid Dug, styrket mit Hjerte, der var fortørret af Græmmelse og henvisnet af Sorg; og af den Tilfredshed, som det efterlod hos mig, følde jeg, at Du fjern som nær har samme Magt over Din Julies Følelser.

Hvor glæder det mig, min Ven! at see Dig igien faae denne Sindsfasthed tilbage, som saa meget tækkes en Mands Mod! Jeg skal derfor elske Dig desmere, og ringeagte mig selv mindre, fordi jeg dog ikke ganske har nedsat en retskaffen Kierligheds Værd, og paa eengang fordærvet to Hjerter. Jeg vil sige Dig endnu mere, nu da vi kunne tale frit om vore Anliggender; det, som drev min Fortvivlelse til det høieste, var, at jeg saae Din Fortvivlelse berøve os det eneste Hjelpe-

middel

middel vi havde tilbage, Brugen af Dine Talenter. Du kiender nu den værdige Ven, Himmelen har skienket Dig. Du vil i Dit hele Liv ikke fortiene hans Velgierninger; Din Levebane vil aldrig vorde lang nok til at giøre den Fornærmelse god igien, som Du har tilføiet ham, og jeg haaber Du behøver ingen anden Lærdom for at holde Din vilde Indbildningskraft i Tomme. Det er under denne hæderværdige Mands Tilsyn, Du skal betræde Verdens Skueplads: understøttet ved hans Anseelse, vejleder ved hans Erfarenhed, skal Du søge paa Skiebnens Strænghed at hævne forsømt Fortieneste. Giør det for ham, som Du ikke vilde giøre for Dig selv; stræb at hædre hans Godhed i det mindste derved, at den ej vorder frugtesløs. See, hvilke smilende Udsigter der aabne sig for Dig; hvad Fremgang Du kan haabe paa en Bane, hvor alt forener sig for at staae Din Iver bi. Himlen har rigeligen udstyret Dig; Dine lykkelige Anlæg, uddannede ved Din Smag, have begavet Dig med alle Talenter; endnu ikke fire og tyve Aar forener Du med Ungdommens Behagelighed, den Modenhed, som er Erstatning for Alderdommens Skrøbelighed:

frutto senile in su'l giovenil fiore *).

Studering har ikke slovet Din Raskhed, eller giort Dig til Pedant; Lefletant har ikke indskrænket

*) "Moden Frugt paa et ungt Blomster."
Tasso.

ket Din Aand, eller svækket Din Fornuft. Fyrig Elskov, der udrustede Dig med alle de høie Følelser, hvis Moder den er, har givet Dig denne høie Tænkekraft og sunde Forstand *), som ere uadskillelige derfra. Ved dens blide Varme, saae jeg Din Siel udvikle sine glimrende Egenskaber, som en Blomst aabner sig for Solens Straaler; Du har saavel det, der fører til Lykke, som det, der lærer os at foragte den. For at erholde timelig Ære, mangler Du blot Villie til at tragte derefter; og jeg haaber at en Gienstand, som Dit Hierte elsker, vil besjele Dig med den Iver, som Æren i og for sig ikke er værd.

O, min søde Ven, Du skal langt bort fra mig! . . . . min inderlig Elskede, Du skal flye for Din Julie . . . . Det bør saa være: vi maae adskilles, om vi engang ville see hinanden lykkelige igien; og Virkningen af de Bestræbelser, Du skal giøre Dig, er vort sidste Haab. Maatte en saa kier Tanke besjele og trøste Dig i vor lange og bittre Skilsmisse! Maatte den give Dig rask Mod, der overstiger Hindringer og undertvinger Lykken! Ak! i Verden og ved Forretninger vil Du finde uafladelig Adspredelse, og paa en gavnlig Maade afledes fra Skilsmissens Smerter! Men jeg maa blive, overladt til mig selv

*) "Sund Forstand uadskillelig fra Kierlighed!" gode Julie, den viser sig ei i Din Kierlighed.

J.r J. R.

selv alene, eller udsat for Forfølgelser; og alt skal nøde mig bestandigen at sukke efter Dig. Jeg var dog lykkelig, hvis ikke utidige Bekymringer formerede mine virkelige, og hvis jeg ej, foruden mine egne Lidelser, tillige følede alle dem, som Du vil komme til at udsætte Dig for.

Jeg skiælver ved at tænke paa de tusindfold Farer, som Dit Liv og Din Moralitet vil faae at kæmpe med. Jeg har al den Tillid til Dig, som det er muligt, at det ene Menneske kan indgive det andet: men da Skiebnen skiller os ad, hvorfor er Du da ikke meer end et Menneske? Hvor mange gode Raad vil Du ikke trænge til blandt disse ukiendte Mennesker, som Du faaer at bestille med? Det tilkommer ikke mig, en ung, uerfaren Pige, der har færre Kundskaber og er mindre vant til at tænke end Du, at give Dig Leveregler desangaaende; det er en Omsorg, som jeg overlader til Mylord Edvard. Jeg indskrænker mig til at anbefale Dig to Ting, fordi det mere angaae Følelse end Erfarenhed, og fordi, om jeg end kun lidt kiender Mennesker, troer jeg dog godt at kiende Dit Hierte: — "forlad aldrig Dyden, og glem aldrig Din Julie."

Jeg vilde ikke erindre Dig paa alle disse spidsfindige Grunde, som Du selv har lært mig at foragte; som opfylde saamange Bøger, og aldrig have giort nogen retskaffen Mand. O! de elendige Philosophaster! Hvormange blide Glæder deres Hierter aldrig have enten selv følt, eller med-

meddeelt andre! Bekymre Dig intet om disse tørre Moralister, min Ven! randsag Din Siels Inderste, der skal Du stedse finde Kilden til den hellige Ild, som saa ofte indgiod os Kierlighed til høie Dyder; der skal Du see hiint evige Billede af det sande Gode, hvis Beskuelse besieler os med en hellig Enthusiasme; som vore Lidenskaber uafladeligen besmitte, uden at kunne udslette *). Kald Dig tilbage i Erindring de behagelige Taarer, som strømmede fra vore Øine, de Bevægelser, som qvalde vore oprørte Hierter, den Henrykkelse, som ophøiede os over os selv ved Fortællingen om det Helteliv, der gior Lasten uundskyldelig, og udgiøre Menneskehedens Hæder. Vil Du vide hvad der fornemmeligen er ønskværdig, Lykke eller Dyd? Tænk da paa det, som Hjertet foretrækker, naar dets Valg er upartisk; betænk hvad der henriver os, naar vi læse Historien. Faldt det Dig nogensinde ind at begiere Croesus's Skatte, Cæsars Ære, Neros Magt eller Heliogabels Fornoielser? Hvorfor ikke? havde de været lykkelige vilde da ikke Dit Ønske have sat Dig i deres Sted? Men de vare ikke lykkelige, det indsaae Du vel; elendige vare de og foragtelige; og Rid-

*) Den sande Philosophi for Elskende, er den platoniske; i deres Henrykkelse have de ingen anden. Den lidenskabelige Læser, kan aldrig forlade denne Philosophi; den kolde holder ham ikke ud.

J. J. R.

Riddingens Lykke vækker ingen Misundelse. Hvem betragtede Du med meest Forsnielse? Hvis Exempel beundrede Du? Hvem vilde Du helst have lignet? O! den ubegribelige Ynde, som uforgængelig Skionhed har! — Athenienseren, som drak Skarntyde; Brutus som døde for sit Fædreneland, Regulus midt i sin Qval, Cato, der sønderreev sine Indvolde, — disse ulykkelige Hædersmænd var det, som Du misundte; og i Dit Hierte følte Du den sande Lykksalighed, som deres tilsyneladende Ulykker skiulte. Tro ikke, at denne Følelse var ene Dig egen; den er tilfælles for alle Mennesker, ofte endog mod deres egen Villie. Dette guddommelige Mønster, som enhver af os bærer i sig selv, fortryller os endog mod vor Villie; naar kun Lidenskab tillader os at see det, ville vi strax ligne det; og — dersom Menneskehedens største Afskum kunde være en anden end sig selv, saa vilde han være en brav Mand.

Tilgiv mig dette Sværmeri, bedste Ven! Du veed at jeg har det fra Dig, og Kierlighed, som jeg modtog det af, maa give Dig det igien. Jeg vil ikke holde Forelæsning for Dig om Dine egne Grundsætninger, men blot et Øieblik giøre Anvendelse af dem, for at see, hvad Fordeel Du kan høste deraf; thi nu er det Tid at udøve Dine egne Theorier, og at vise, hvorlunde man bør udføre det, Du kan give Forskrifter om. Om man just ej kan vorde en Cato eller Regulus, saa bør dog enhver elske sit Fædreland, være retskaffen og

kiek, blive Sandhed og Dyd tro endog paa sit Livs Bekostning. De stille Dyder ere ofte saa meget høiere, som de aldrig giøre Fordring paa Andres Bifald, men blot paa Enhvers eget gode Vidnesbyrd; og den ædle Mands Bevidsthed opvejer ham hele Verdens Lovtaler. Du vil altsaa let indsee, at Menneſket kan være stort i alle Stænder, og at ingen kan være lykkelig, naar han ikke agtes af sig selv; thi dersom Sielens sande Nydelse bestaaer i at betragte det Skiønne, hvorledes kan da den Lasteſulde elske det hos andre, uden at være nødt til, tillige at hade sig selv?

Jeg er ikke bange for at de grove sandselige Fornøielser skulle fordærve Dig. De ere ikke farlige Snarer for et følsomt Hierte; det maa have finere Fornøielser; men jeg er bange for Verdens Grundsætninger og Lærdomme, for den skrækkelige Magt, som det almindelige og bestandige Exempel af Lasten maa have; for de skuffende Sophismer, hvormed den smykker sig; jeg frygter endeligen ogsaa for, at Dit eget Hierte skal forvilde Dig, og giøre Dig mindre betænksom i Midlerne til at erhverve borgerlig Lykke, som Du vilde ringeagte, dersom det ikke kunde være Vejen til vor Forening.

Jeg underretter Dig, gode Ven, om disse Farer. Din Klogskab vil sige Dig det Øvrige; man har allerede giort et stort Skridt til at vogte sig for dem, naar man har kunnet forudsee dem. Jeg vil endnu kun tilføie een Bemærkning, som

efter

efter min Mening tilintetgior al falsk Raisonnement om Lasien, nedbryder stolte Daarers Vildfarelser, og er i Stand til at lede den viise Mands Liv til det Gode. Det er nemlig den, at Kilden til Lykke hverken ganske ligger i den forønskede Gienstand, ikke heller i dens Hierte, som besidder den, men i begges indbyrdes Forhold, og at, ligesom ikke alle Gienstande for vore Ønsker ere bequemme til at skasse Lyksalighed, saa er ikke enhver Hiertets Tilstand duelig til at føle den. Dersom den reneste Siel ikke er nok til sin egen Lyksalighed, saa er det endnu vissere, at alle Jordens Fornoielser ikke kunne tilfredsstille et fordærvet Hierte, thi der behoves fra begge Sider en vis Forberedelse og Overeensstemmelse, hvoraf hiin kostelige Følelse reiser sig, en Følelse, som ethvert fornemmende Væsen tragter efter, og som altid miskiendes af den Selvkloge, der dvæler ved Øieblikkets Glæde, fordi han ingen varig kiender. Hvortil vilde det altsaa nytte at erholde een af disse Fordele paa den andens Bekostning, at vinde udvortes, for at tabe desmere indvortes, og at forskaffe sig Midlerne til at være lykkelig, i det man glemte den Konst, der udfordres til at anvende dem? Dersom man ikke kan have mere end een af dem, var det da ikke bedre, at opoffre den, som Skiebnen kan giengive os, for den, som man ei kan faae igien, naar man har mistet den? Hvo bor vel bedre vide det end jeg, som ikkun har forgiftet alle mit Livs Glæder, imedens jeg tænkte

paa at sætte Kronen paa dem? Lad dem derfor snakke, disse Nedrige, som fremvise deres udvortes Lykke, og skiule deres Hierter; og vær forsikkret paa, at hvis der her paa Jorden findes et eneste Exempel paa Lykkaligbed, maa det findes i den retskafne Mand. Du fik af Himmelen hiint lykkelige Hang til alt, hvad der er ædelt og godt; bøj Dit Øre kun til Dine egne Ønsker, følg kun Dine egne naturlige Tilbøjeligheder, tænk fremfor alt paa vor første Kierlighed. Saalænge disse rene og salige Øieblikke leve i Dit Minde, kan Du umuligen ophøre at elske det, der gjorde dem saa behagelige, kan det Sædeliggodes Ynde aldrig udslettes af Din Siel, og Du kan aldrig faae i Sinde at erhverve Dig Julie paa en Maade, der var Dig uværdig. Hvorledes skulde man nyde et Gode, som man har tabt Smag for? Nej, for at kunne besidde det, man elsker, maa man beholde det samme Hierte, hvormed man har elsket.

Jeg kommer nu til den anden Punct; thi jeg har, som Du seer, ikke glemt mit Haandverk at prædike. Man kan, min Ven, uden Kierlighed gierne have en stærk Siels hoie Følelser, men en Kierlighed, som vor, opliver og understøtter den, saalænge den varer ved; saasnart Kierligheden ophører, henfalder Sielen til Døsighed, og et brugt Hierte duer til intet. Siig mig, hvad skulde der blive af os, dersom vi ikke længere elskede hinanden? O! var det ikke bedre, ej at

være

være til, end at leve et følesløst Liv? Og kunde Du overtale Dig til at slæbe Dig igiennem Livet paa saa smagløs en Maade, som Menneskene i Almindelighed, efterat Du har smagt al den henrivende Fryd, som kan fornøie et Menneske? Du vil komme til at opholde Dig i store Stæder, hvor Din Skabning og Din Alder, endnu mere end Dine Fortieneſter, ville lægge tusind Snarer for Din Troskab. Indsmigrende Koketterie vil efterligne Ømheds Sprog, og skal behage Dig uden just at skuffe Dig. Du vil ikke søge Kierlighed, men sandselige Fornøielser; dem skal Du nyde uden den, og ikke blive Adskillelsen vaer. Ikke veed jeg, om Du nogensinde vil finde Julies Hierte; men det paastaaer jeg, at Du aldrig skal finde de Følelser hos nogen anden, som Du har havt hos hende. Dit udtømte Hierte vil forkynde Dig den Skiebne, jeg har forudsagt Dig; Sorg og Keedsomhed vil hiemsøge Dig midt i Vellysternes Skiød. Mod Din Villie skal Erindringen om vor første Kierlighed forfølge Dig. Mit Billede, hundrede Gange smukkere end jeg nogensinde var, skulle med eet overraske Dig. Da skal alle Dine Fornøielser vorde Dig ækle, og tusindfold bitter Anger skal opstaae i Dit Hierte. — Inderlig elskede, søde Ven! O, dersom Du nogensinde glemmer mig . . . . Jeg skulde kun døe derved; men Du, Du skulde leve elendig og ulykkelig, og jeg skulde døe alt for meget hevnet.

Glem

Glem derfor aldrig denne Julie, som Du havde, og hvis Hierte aldrig skal vorde nogen Andens. Jeg kan, i den Afhængighed, hvori jeg i imlen har sat mig, ikke sige Dig mere; men siden jeg har anbefalet Dig at være tro, er det ogsaa billigt, at jeg paa min Troskab giver Dig det eneste Pant, jeg har i min Magt. Jeg har raadspurgt — ikke mine Pligter, dem kiender min forvildede Forstand ikke længer, men — mit Hierte, denne sidste Rettesnor for den, som ingen anden har; og Resultatet deraf er dette: Jeg skal aldrig ægte Dig uden min Faders Samtykke; men jeg skal heller aldrig ægte nogen anden uden Dit Samtykke. Det giver jeg Dig mit Ord paa, som skal være mig helligt i hvad der end moder: og ingen menneskelig Magt skal faae mig til at bryde det. Vær derfor rolig for hvad, der kan hændes mig i Din Fraværelse. Sag, elskværdige Ven! under den ommeste Elskovs Varetægt, en Skiebne, der er værd at krone den. Min Skiebne er i Dine Hænder, for saavidt der har staaet til mig at lægge den deri, og den skal aldrig forandres uden Dit Samtykke.

Brev XII.

Til Julie.

O qual flamma di gloria, d'onore,
Scorrer ſento per tutte le vene.
Alma grande, parlando con te! *)

Julie, lad mig drage min Aande. Du ſætter mit Blod i Oprør, og faaer mit Hierte til at hoppe og banke. Dit Brev brænder ligeſom Dit Hierte af Dydens hellige Elſkov; Du opflammer i mit Inderſte dens himmelſke Lue. Men hvortil saa mange Formaninger, hvor der blot behøvedes Befalinger? Du kan troe, at derſom jeg glemde mig ſelv saa meget, at jeg behøvede Grunde for at handle rigtigen, saa behøvede jeg i det mindſte ikke at faae dem fra Dig, — Din blotte Villie er mig nok. Veed Du ikke, at jeg ſtedſe vil være, hvad Du finder for godt; og at jeg endog hellere vilde handle urigtigen end at være Dig ulydig? Ja, jeg ſkulde endog have ſtukket Ild paa Capitolium, derſom Du havde befalet mig det, fordi jeg elſker Dig over alting; men veed Du vel, hvorfor jeg elſker Dig ſaaledes? Der-

*) O hvilken Ild af Hæder og Ære føler jeg løbe giennem alle mine Aarer, ſtore Siel! naar jeg underholder mig med Dig!

Derfor, uforlignelige Pige! fordi Du ikke kan ville uden det, som er ædelt, og fordi Kierlighed til Dyd, gior den Kierlighed, jeg føler for Dine Yndigheder, uovervindeligere.

Jeg reiser, opmuntret ved den Forpligtelse Du har paataget Dig, og hvorved Du kunde have sparet Dig al Omvej; thi naar Du lover ikke at være Nogens uden mit Samtykke, lover Du da ikke tillige, kun at være min? Jeg for min Deel siger det friere, og jeg giver Dig i Dag som ordholdende Mand mit Løfte, der skal være mig helligt. — Jeg veed ikke hvad Skiebnen, paa den Løbebane, som jeg, for at gjøre Dig til Behag, begiver mig paa, har bestemt for mig; men ingensinde skal enten Kierligheds eller Ægteskabs Baand knytte mig til nogen anden end til Julie d'Etange. Jeg aander, jeg lever kun for hende: jeg skal enten døe fri eller som hendes Mand. Lev vel; Tiden iler og jeg skal reise i Øieblikket.

Brev XIII.

Til Julie.

Jeg ankom i Gaar til Paris; og han, som ikke kunde leve i en Afstand af to Gader fra Dig, er nu mere end hundrede Mile fra Dig. O, Julie! beklag mig, beklag Din ulykkelige Ven! Om jeg havde mærket denne uendelige Vej heelt igiennem med mit Blod, saa vilde den have forekommet mig mindre lang, og jeg skulde ikke have følt min Siel vansmægte med mere Afmagt. O! kiendte jeg i det mindste det Øieblik, der skal forene os igien, saa godt som det Rum der adskiller os, saa skulde jeg raade Bod paa Stedernes Fraskand med Tidens Gang; jeg skulde med hver Dag, jeg mindre havde at leve i, beregne de Skridt, jeg dermed var kommet Dig nærmere. Meh ogsaa denne Smertens Bane er tilhyllet med Fremtidens Slør. Det Øieblik, som skal ende den, skiuler sig for mit svage Syn. O, Tvivl! o, Qval! mit urolige Hierte søger Dig, og finder intet. Solen staaer op, og giver mig intet Haab om at see Dig; den gaaer ned, og jeg har ej seet Dig; uden Fryd snige Dagene sig glædelose bort for mig i en lang Nat. Forgieves søger jeg at oplive mit udslettede Haab; det tilbyder mig kun en usikker Hielp og tvetydig Trøst. Mit Hiertes dyrebare og ømme Veninde, o! hvad maa jeg

ikke

ikke vente for Ulykker, dersom de skulle svare til min forrige Lykke.

Dog denne Sørgmodighed forurolige Dig ikke! derom beder jeg Dig indstændigen; den er en flygtig Følge af Ensomhed og Grublen paa min Reise. Frygt ej at min første Svaghed skal komme igien; mit Hierte er i Din Haand, Julie; og siden Du understøtter det, lader det sig ikke mere nedslaae. Een af de trøstende Tanker, som ere en Virkning af Dit sidste Brev, er, at jeg nu føler mig besielet af en dobbelt Kraft, saa at om Kierlighed ganske havde tilintetgiort al min Kraft, skulde jeg desuagtet vinde derved; thi det Mod, som jeg faaer fra Dig, understøtter mig meget mere end jeg selv havde været i Stand til. Jeg er overbeviist om at det ej er godt at Mennesket er ene. De menneskelige Siele ville være parrede, for at gielde i deres hele Værd; og Venners forenede Magt er uden Sammenligning stærkere end Summen af deres enkelte Kræfter. Det, guddommelige Venskab! det er din Triumph! men hvad er vel det blotte Venskab mod den fuldkomne Forening, som til Venskabs hele Styrke føier hundredegange helligere Baand? Hvor ere disse grovsandselige Mennesker, som ansee Elskovs Henrykkelse blot for en Febersygdom, for en Drivt af fornedret Natur? O! lad dem komme, lad dem føle hvad der foregaaer i mit Hiertes Inderste; lad dem see en ulykkelig Elsker, langt fra den, han tilbeder, uvis paa om han nogensinde skal

see

see hende igien, uden Haab til at faae sin tabte Lykſalighed tilbage; men dog ſtyrket ved den udsdelige Ild, han hentede i Dine Blik; en Ild der blev næret ved Dine høie Følelser; lad dem see en Elſker, der var bereed til at trodse Lykken, at taale dens Gienvordigheder, at see sig endogsaa berøvet Dig, og med de Dyder, Du har indgivet ham, værdigen at pryde dette tilbedelsesværdige Billede, som aldrig skal udslettes af hans Siel. Julie! O! hvad skulde jeg vel have været uden Dig? Den kolde Fornuft skulde maaskee have oplyst mig; som en lunken Beundrer af hvad der er Godt, skulde jeg i det mindste have elsket det hos andre. Nu skal jeg giøre mere: jeg skal med Iver udføre det, og giennemtrængt af Dine viise Lærdomme, skal jeg engang kunne sige til dem, som have kiendt os: O! hvilke Mennesker skulde vi alle være, dersom Verden var fuld af Julier, og af Hierter som forstod at elske hende!

Ved undervejs at tænke paa Dit sidste Brev, besluttede jeg at giøre en Samling af alle dem, som Du har skrevet mig til, siden jeg nu ikke længere kan benytte Dine mundtlige Raad. Uagtet Du kan være vis paa, at der ej er eet som jeg jo kan udenad, og godt udenad, saa er jeg dog meget for, uafladeligen at læse dem, om det saa ej var for andet end for at beskue hine Træk af den saa kiere Haand, som alene kan giøre min Lykke. Men ganske uformærkt slides Papiret, og førend de ganske gaae i Stykker, vil jeg indføre

dem

dem alle i en Bog, som jeg netop har ladet gjøre dertil. Den er temmelig stor, men jeg tænker paa Fremtiden, og haaber ikke at døe saa snart, at det Bind skulde forslaae. Aftenerne har jeg bestemt til dette fortryllende Arbejd, og for at trække det ud, vil jeg give mig god Tid. Den kostbare Samling skal ingensinde komme fra mig; den skal være min Haandbog i den Verden, hvori jeg nu træder ind; den skal for mig være Modgift mod de Maximer, som man der lærer; den skal trøste mig i mine Lidelser, forebygge eller forbedre mine Fejl, undervise mig saalænge jeg er ung, opbygge mig til alle Tider, og jeg mener det skal være de første Kierlighedsbreve, hvoraf man har høstet den Nytte.

Hvad det sidste Brev angaaer, saa, ihvorskiønt det i det Hele end forekommer mig, er deri dog eet Sted, som burde udelukkes. Allerede det er vel en meget synderlig Dom; men den vorder end mere forunderlig, naar jeg siger Dig, at dette Sted er netop det, som angaaer Dig; og jeg bebrejder Dig endogsaa at Du har kunnet falde paa at skrive det. — Hvad taler Du til mig om Troskab, om Bestandighed? Fordum kiendte Du bedre min Elskov og Din Magt. O, Julie! er det kun forgængelige Lidenskaber, Du indgyder? Og om jeg slet intet havde lovet Dig, kunde jeg dog nogensinde ophøre at være Din? Nej; det var det første Blik af Dine Øine, det første Ord af Din Mund, det var ved mit Hier-

tes

les første Henrykkelse, at denne uudslukkelige Lue antændtes deri. Havde jeg seet Dig kun dette første Øieblik, saa havde det allerede været giort; det havde endog været for sildigt til nogensinde at kunne glemme Dig; og jeg, jeg skulde glemme Dig nu! Nu, da jeg er som drukken af min forbigangne Lykke, er Mindet af den nok til, at lade mig nyde den endnu — Nu, da jeg, nedtrykket af Vægten af Dine Yndigheder, kun lever i den; Nu da min første Siel er tilintetgiort, og jeg kun kan virke og føle ved den Du har givet mig; Nu — O, Julie! hvor jeg ærgrer mig over mig selv, at jeg saa snart udtrykker det, som jeg føler for Dig! O! Alle Verdens Skiønheder stræbe at forføre mig; er vel nogen skiøn i mine Øine, uden Du? Sammensværge sig alt for at udrive dette Billede af mit Hierte; man giennembore, sønderrive eller knuse dette tro Speil af Julie, og dog skal det rene Aftryk af hende fremstraale lige til i dets sidste Levning; intet er istand til at udslette det deraf. Nej, Almagten selv formaaede ikke det; den kan tilintetgiøre min Siel, men at den skulde vedblive og ophøre at tilbede Dig, det kan den ikke udrette.

Mylord Edvard har paataget sig, paa sin Reise at giøre Dig Regnskab for hvad der angaaer mig, og for hans Hensigter til mit Bedste; men jeg frygter for, at han ikke saa aldeles opfylder dette Løfte, i Hensende til det som allerede er skeet. Du maa vide, at han stundom vover at

mis-

misbruge den Ret, som hans Velgierninger giver ham over mig, for at udstrække disse saa vidt, at det endog strider mod Sømmelighed. Ved en aarlig Indkomst, som han, om jeg havde tilladt det, paa Livstid, uigienkalderligen vilde have forsikkret mig, seer jeg mig i Stand til at leve paa en Fod, der er langt over min Fødsel, og det bliver jeg maaskee nødt til at giøre i London, for at opfylde hans Hensigter. Her, hvor jeg ingen Forretning har, skal jeg vedblive at leve paa min gamle Viis, og ikke fristes til at tilsætte Overskuddet af min Underholdning ved unyttige Udgivter. — Du har lært mig det, Julie! de første eller i det mindste de føleligste Nødvendigheder ere et velgiørende Hiertes; og saalænge Nogen mangler det Nødtørftige, kan da vel en brav Mand have noget tilovers.

Brev XIV.

Til Julie.

*) Med en hemmelig Skræk betræder jeg Verdens store Ørken. Dette Chaos viser mig blot en

*) Uden at forgribe enten Læserens eller Julies Dom angaaende disse Efterretninger, troer jeg at kunne sige, at dersom jeg skulde affatte dem, og de ikke blev bedre, blev de dog ganske anderledes. Jeg har været adskillige Gange paa Véje at udstryge dem og sætte andre i Stedet paa min Maade; tilsidst har jeg dog ladet dem blive staaende, og jeg gior mig til af mit Mod. Jeg siger mig selv, at en Yngling paa fire og tyve Aar, som træder ind i Verden, maa ikke betragte den, saaledes som en Mand paa halvtredsindstyve, hvis Erfaring kun alt for vel har lært ham at kiende den. Jeg kan desuden sige mig, at uagtet jeg ikke har spilt nogen betydelig Rolle deri, saa er jeg dog i det Tilfælde, at jeg kan tale derom med Upartiskhed. — Brevene forblive altsaa som de ere. De forslidte Udtryk, som man nu paa saa mange Steder finder, kunne blive, saavelsom Hverdags-Bemærkningerne. Alt det er kun et ringe Onde. — Men Sandhedens Ven maa det være magtpaaliggende, at lige indtil hans sidste Aandedræt, hans Lidenskaber ikke besmitte hans Skrivter.

(J. J. R.)

en rædsom Ødsrk, hvor der herſker en dyb Tavshed. Min beklemte Siel søger at udvide sig deri, men finder sig fra alle Sider tilbageſtødt. "Jeg er aldrig mindre alene, end naar jeg er alene," sagde en af de Gamle: og jeg, jeg er ikke alene uden midt i Sværmen, hvor jeg hverken kan være Din eller Nogens. Mit Hierte vilde tale; det føler at det ikke høres; det vilde svare, og man siger det intet, som kan røre det. Jeg forstaaer ikke Landets Sprog, og ingen her forstaaer mit.

Det er ikke for at man jo har taget vel imod mig her, og bevliſt sig venskabelig og forekommende nok; thi tusindfold tienstagtig Velvillighed synes at flyve mig imøde. Men det er netop det, hvorover jeg besværer mig. Hvorledes kan man strax være dens Ven, som man ingensinde tilforn har seet? Den ærlige Deeltagelse, som Menneskeligheden føler, den jævne og rørende Maade, hvorpaa en redelig Siel udgyder sig, er et langt andet Tungemaal end de slebne og falske Høflighedet, og det bedragende Udvortes som Skik og Brug fordrer. Jeg har grundet Frygt for at den, som ved første Møde behandler mig som en tyveaarig Ven, vilde om tyve Aar behandle mig som en Fremmed, hvis jeg havde nogen betydelig Tieneste at begiere af ham; og naar jeg seer Folk, der leve i saa megen Adspredelse, at tage en saa varm Deel i mange Menneskers Skiebne, saa formoder jeg gierne, at de ikke deeltage i Nogens.

Imid-

Imidlertid er der dog unægteligen noget virkeligt deri, thi Franskmanden er af Naturen godhjertig, gjestfri, velgjørende; men der gives ogsaa tusinde Talemaader, som man ikke maa tage bogstaveligen; tusinde forstilte Tilbud, som gjøres kun for at afslaaes, tusinde Slags Snarer som Fiinheden lægger for landlig Troskyldighed. Jeg har før aldrig saa ofte hørt sige: "Skulde noget indtræffe, kan De gjøre Regning paa mig; min Credit, min Pung, mit Huus, mit Kjøretøj, alt staaer til Deres Tjeneste." Dersom alt det var meent, og skulde forstaaes ligefrem, saa var der intet Folk, hos hvilket Ejendom mindre fandt Sted; Fælledskabet var da her næsten indført; Riigmanden, som stedse gjør Tilbud, og den Trængende, som stedse modtager det, vilde naturligviis komme i Ligevægt, og i selve Sparta vilde Delingen været mindre lige end i Paris. I det Sted er den maaskee den Stad i Verden, hvor Rigdommene ere meest ulige deelte, og hvor der paa eengang herster den pragtfuldeste Overdaad, og den gyseligste Elendighed. Man behøver ikke at vide mere, for at indsee, hvad denne Skin-Midlidenhed betyder, som altid synes at forekomme Andres Trang, og denne ømme Hjertelighed, som i et Øieblik slutter evige Venskaber.

Vil jeg, istedet for alle disse mistænkelige Følelser og denne smigrende Fortrolighed, søge Kundskab og Underviisning: — saa er her en

elskværdig Kilde dertil, og man vorder i Begyn-
delsen ligesom fortryllet over al den Vitd og den
Forstand, som man finder i Samtaler, ikke blot
blandt Videnskabsmænd, men hos Folk af alle
Stænder, ja endog hos Fruentimmerne. Tonen
i Samtalerne er flydende og naturlig; den er
hverken stiv eller frek; den er videnskabelig uden
Pedanteri, munter uden Overgivenhed, fiin uden
at være søgt, artig mod Kjønnet uden Flauhed,
spøgende uden Tvetydighed. Man hører hverken
Afhandlinger eller Epigrammer; man ræsonnerer,
men ikke i Cathedersproget; man skjemter uden
at tye til Ordspil; man forbinder konstigen Vitd
og Fornuft, Grundsætninger og Indfald, bitter
Satire, velanbragt Smiger, og alvorlig Moral.
Man taler om alt, for at enhver kan have noget
at sige; man gaaer ikke dybt i nogen Materie,
for ej at kede; man fremsætter sine Meninger
som i Forbigaaende, og gaaer dem hurtigen igjen-
nem; Nøjagtighed leder til Ziirlighed; enhver
siger sin Mening og understøtter den med faa Ord;
den ene angriber ikke den andens med Hidsighed,
eller forsvarer sin med Haardnakkenhed; man
modsiger hinanden for at oplyses, man afbryder
førend det kommer til Strid; enhver erholder
nogen Underviisning og tillige Morve, alle gaae
fornøjede bort, og selv den Viise kan af disse
Samtaler hente Stof, som er værd at overtænke
i Stilhed.

Men

Men hvad mener Du vel at man virkeligen lærer af disse saa behagelige Underholdninger? At dømme rigtigen om Tingene i Verden, at benytte sig vel af Selskabet, eller i det mindste at kjende de Folk, som man lever iblandt? Slet intet af alt det, min Julie. Man lærer der med Konst at tale Løgnens Sag, med philosophisk Skarpsind at rokke Dydens Grunde, at besmykke sine Lidenskaber og Fordomme med spidsfindige Sophismer, og at give Vildfarelser et vist Modens Sving efter Dagens Forskrivter. Det er ikke nødvendigt at kjende Folks Tænkemaade, men blot deres Forbindelse og Interesse, for saa noget nær at gjette hvad de ville sige om enhver Ting. Naar et Menneske taler, saa er det, saa at sige, hans Klædning, og ikke han, som har Mening, og den vil han uden Omsvøb skifte ligesaa tidt som Stand. Giv ham een Gang en lang Paryk, en anden Gang en Embedskjole og et Biskopskors, saa skal man Tid efter anden see ham med lige Iver forfægte Lovene, Despotisme og Inquisition. Der gives eet Slags Fornuft udelukkende for det grønne Bord, et andet for Finantsvæsenet, og atter et andet Slags for Krigsstanden. Enhver af dem beviser tilfulde, at de to andre ere uduelige, og deraf kan man gjøre en temmelig rigtig Slutning om dem alle tre *). Saaledes siger

*) Denne Dom kan man tilgive en Sveitser, som seer sit Land blive regieret vel, uden at nogen af de tre Stæn-

ingen nogensinde hvad han tænker, men hvad han gjerne vil have at andre skulle tænke, og den tilsyneladende Iver for Sandhed er hos dem aldrig andet end maskeret Egennytte.

Du troer maaskee, at de Folk, som leve for dem selv i Uafhængighed, i det mindste have en vis ejendommelig Maade at tænke paa? aldeles ikke; de ere ikke heller andet end Maskiner, som ikke tænke, og som man faaer til at tænke ved at trække dem op som Uhre. Man behøver blot at giøre sig bekiendt med deres Selskaber, deres Glædessamqvem, deres Venner, de Fruentimre, som de søge, de Forfattere, som de kiende: og deraf kan man i Forvejen bestemme deres tilkommende Mening om en Bog, som skal udkomme, og som de ikke have læst, om et Stykke, som snart skal opføres, og som de endnu ej have seet, om den eller hiin Forfatter, som de ingen Kundskab have til,

Stænder finder Sted her. Kan vel Staten bestaae uden Forsvarere? Nej, den maa have Forsvar; men alle Borgere bør være Soldater af Pligt, ingen af Haandværk. Hos Romere og Græker vare de selvsamme Mennesker Anførere i Feldten, Øvrigheder i Byen, og aldrig bleve disse to Forretninger bedre iagttagne, end da man ej kjendte disse fornuftstridige Stands-Fordomme, som adskille og vanære dem.

(J. J. R.)

til, om dette eller hiint System, hvorom de intet Begreb have. Og ligesom Uhret almindeligviis maa optrækkes hver fire og tyvende Time, saaledes gaae disse Folk hver Aften hen i deres Selskaber, for at lære hvad de skulle tænke Dagen derpaa.

Der gives ogsaa et lidet Antal Mandfolk og Fruentimmer, som tænke for alle de andre, og for hvilke alle de andre tale og handle; og da enhver tænker paa sin egen Fordeel, ingen paa det Heles, og de Enkeltes Fordele bestandigen ere i Strid sammen, saa er det et evigt Sammenstød af Sammenhverving og af Cabaler, en Ebbe og Flod af Fordomme og stridige Meninger, hvor de, som tage sig Tingen meest ivrigen, ophidses af de andre, og vide som oftest ikke hvad der handles om. Enhver Klub har sine Regler, sine Domme, sine Grundsætninger, som man ikke antager andensteds. Den, som i eet Huus gaaer for en brav Mand, er en Skurk hos Naboen. Det Gode, det Onde, det Skionne, det Hæslige, Sandhed og Dyd — alt tilsammen har kun en local og indskrænket Tilværelse. Den, som er for at vilde sig ud og besøger flere Selskaber, maa være smidigere end Alcibiadaes, forandre Grundsætninger efter Selskaberne, indrette sin Tænkemaade, saa at sige, ved hvert Skridt, og afmaale sine Maximer efter en justeret Maalestok. Ved ethvert Besøg maa han, saasnart han kommer inden for Døren, forlade sin Sjel, dersom han har

har en, og tage en anden efter Husets Farve, ligesom en Betjent paatager et andet Liberi; han kan da lægge den fra sig igjen, naar han gaaer bort, og, om han vil, tage sin egen indtil et nyt.

Det gaaer endnu videre. Disse Mennesker ere uophørligen i Modsigelse med dem selv, og ingen falder paa at finde noget galt deri. Man har eet Slags Grundsætninger naar man taler sammen, og et ander naar man handler, og denne Strid forarger ingen, thi man bliver enig om, at de ikke kunde ligne hinanden. Man forlanger ikke engang af en Forfatter, mindst af den moralske, at han skal tale som hans Bøger, eller at han skal handle som han taler. Hans Skrivter, Tale og Opførsel ere tre ganske forskjellige Ting, som han ikke har nødig at bringe i Overeensstemmelse. Med eet Ord, alt er bagvendt, intet er anstødeligt, fordi man er vant dertil, og selv denne Inconsequents hører til den gode Tone, hvoraf mange gjøre sig til. Virkeligen, uagtet enhver med Varme forkynder sin Stands Grundsætninger, saa rose de sig dog af at have en anden Stands Tone. Øvrighedspersonen vil være Cavalier, Finantsministeren Stormand, Biskoppen taler Galanteriets Sprog, og Hofmanden Philosophiens, Statsmanden er Skjønaand; ja lige til den ringeste Haandverksmand, der, da han ingen anden Tone kan tage end sin egen, dog klæder sig fort om Søndagen, for at ligne en fornem Em-

bets-

bedsmand *). Krigsstanden alene foragter alle andre Stænder, beholder ubekymret sin Stands Tone, og bliver netop derved ufordragelig. Og dog havde Muralt ikke Uret, da han gav deres Selskab Fortrinet; men det, som gjeldte til hans Tid, gjelder nu ikke. Litteraturens Fremskridt har forandret den almindelige Tone til dens Fordeel; kun Officererne have ej villet forbedre deres, og derved er denne, som før var den bedste, endeligen bleven den sletteste **).

Saaledes ere de Mennesker, som man taler med, ikke de samme, som man omgaaes med; deres Meninger komme ikke fra Hjertet, deres Kundskaber ligge ikke i deres Forstand, deres Tale

*) Embedsmænd, i Originalen staaer homme de palais. Ved gens de palais forstod man i Paris de fornemste Retsbetiente.

O.

**) Denne Dom, den være sand eller falsk, kan ikke gielde uden om Subalterneofficererne, og om dem, som ikke leve i Paris, thi alt, hvad der er fornemt i hele Riget, er i Tjenesten, og selve Hoffet er ganske militært. Der er stor Forskiel i Henseende til den vedtagne Levemaade, om man gaaer med i Feldten og om man tilbringer sit Liv ved Garnisonerne.

(J. J. R.)

Tale betegner ikke deres Tanker, man bliver kun deres Figur vaer, og i stort Selskab er man omtrent som for et levende Skilderi, hvor den rolige Tilskuer er det eneste Væsen, der bevæger sig af sin egen Kraft.

Saadan er den Forestilling, jeg har dannet mig om store Selskaber, efter det, jeg har seet i Paris. Maaskee bidrager min særegne Forfatning noget til, at jeg ikke seer Tingene som de virkeligen ere, og saa vil den udentvivl blive anderledes, naar jeg faaer nærmere Kundskab til dem. I øvrigt kommer jeg kun i de Selskaber, hvor Mylord Edvards Venner have anført mig, og jeg er vis paa, at man maa stige ned i de andre Stænder for at kjende et Lands virkelige Sæder; thi de Riges Levemaade og Opførsel er næsten overalt eens. Jeg skal herefter søge at skaffe mig bedre Underretning. Imidlertid kan Du bedømme, om jeg har ret til at kalde denne Sværm en Ørken, og til at gyse over en Ensomhed, hvor jeg kun finder et tomt Skin af Følelser og Sandhed, som hvert Øieblik forandres og nedbryder sig selv, hvor jeg bemærker kun Spøgelser og Skyggebilleder, som for et Øieblik falde i Øinene, men forsvinde saasnart man vil gribe dem. Hidindtil har jeg seet Masker i Overfladighed; naar skal jeg dog engang see Menneskeansigter?

Brev XV.

Fra Julie.

Ja, min Ven, vor Adskillelse uagtet, skulle vi være forenede, trods Skjebnen skulle vi være lykkelige. Det er Hjerternes Forening, som udgjør deres sande Lyksalighed; deres tillokkende Kraft kjender ingen Lov for Afstand, og vore Hjerter vilde berøre hinanden om saa hver var ved sin Ende af Verden. Jeg finder, ligesom Du, at Elskende have tusinde Midler til at formilde den smertelige Følelse af Fraværelse, og i et Øieblik at nærme sig hinanden. Ja man seer hinanden endogsaa endnu oftere, end naar man sees dagligen, thi naar een af dem er alene, saa ere de strax i Øieblikket samlede. Dersom Du nyder denne Fornøjelse hver Aften, saa nyder jeg den hundrede Gange om Dagen; jeg lever eensommere; jeg er omgivet af Dine Fodspor, og det var mig ikke muligt at fæste Øinene paa een af de Gjenstande, som omgive mig, uden at see Dig rundt om mig.

Quì cantò dolcemente, e qui s'assise;
Quì si rivolse, e quì ritenne il passo;
Quì co'begli occhi mi trafisse il core:
Quì disse una Parole e quì sorrise *).

Men

*) Her hørde jeg hans søde Sang, hist sad han, der vandrede han, her stod han, her gjennemtrængde

Men Du, kan Du lade Dig nøje med denne frede-lige Tilstand? kan Du nyde en rolig og øm Kjær-lighed, som taler til Hjertet uden at sætte Sand-serne i Bevægelse, og er der nu mere Forstand i Din Længsel, end der fordum var i Din Attraa? Tonen i Dit første Brev gjør mig ganske forskræk-ket. Jeg frygter for denne bedragende og op-farende Hidsighed, som er saa meget mere farlig, eftersom Indbildningskraften, der er dens Moder, ingen Grændser kjender, og jeg er bange for at Du var i Stand til at fornærme Din Julie af bare Elskov. O! Du føler ikke, nej, Dit min-dre ømme Hjerte føler ikke hvormeget Kjerlighed støder sig over en upassende Hylding; Du falder aldrig paa, at Dit Liv tilhører mig, og at man ofte iler Døden imøde, naar man troer at tjene Naturen. Sandselige Menneske, kan Du aldrig lære at elske? Erindre, erindre Dig dog denne saa rolige og blide Følelse, som Du engang kjendte, og som Du beskrev med en saa rørende og øm Tone. Dersom den er den sødeste som en lykkelig Elsker nogensinde smagde, saa er den ogsaa den eneste, der er adskilte Elskende tilladt, og naar man har kundet smage den eet Øjeblik, saa maa man ikke længes efter nogen anden. Jeg erindrer mig

hans skiønne Øie mit Hjerte, der talede han et Ord, og her smilede han.

Petrarka.

mig her de Betragtninger, som vi, da vi læste Din Plutark, gjorde over en fordærvet Smag, som haaner Naturen. Om disse sørgelige Fornøielser end ikke havde andet med sig, uden det at de ikke kunne deles, saa var det dog efter vor Mening, nok til at gjøre dem smagløse og foragtelige. Lader os anvende samme Idee paa en alt for virksom Indbildningskrafts Vildfarelser, den vil ligesaavel gjelde for dem. Ulykkelige, hvad nød Du vel, naar Du nød alene? Disse eensomme Vellyster ere døde Vellyster. O, Kjerlighed! dine ere levende, det er Sjelens Forening, som opliver dem, og den Fornøjelse, man meddeler den, man elsker, forhøier Værdien af det, som man erholder.

Jeg beder Dig, min kjere Ven, at sige mig i hvad Tungemaal, eller snarere i hvad Dialect, er Fortællingen i Dit sidste Brev? Skulde det ikke tilfældigviis være Skjønaanderiets Tone? Dersom Du har i Sinde ofte at bruge den, naar Du skriver til mig, saa maa Du sende mig en Ordbog med. Hvad er, med Din Tilladelse, "Mening i et Menneskes Klædning" — "en Sjel man paatager ligesom et Liberi" — "Maximer som maa afmaales efter en justeret Maalestok?" — Hvorledes kan Du falde paa at en eenfoldig Sveitserinde skal forstaae disse høje Figurer? Istedet for, som de andre, at tage "en Sjel efter Husets Farve," saa vilde Du vel allerede give Din Aand

et

et Anstrøg af Landets? Vogt Dig, gode Ven, jeg er bange for, at det ikke binder paa den Grund. Vilde vel Ridderen Marinis Traslati *), hvorover Du saa ofte har gjort Dig tilgode, nogensinde naae disse Metaphorer? og dersom man i et Brev kan lade "en Klædning have en Mening," hvorfor skulde man da ikke i en Sonnet kunde lade "Ilden svede" *).

Man beskylder Franskmænd for at de hos andre Folkeslag ofte ere i Stand til, efter en tre Ugers Tid at mynstre alle Selskaber i en stor Stad, charakterisere de Samtaler, som man der fører, noie adskille det Sande fra det Falske, det Virkelige fra det Tilsyneladende, og det man siger fra det, som man tænker; men det bør en Fremmed ikke gjøre hos dem, thi de fortjene vel at man studerer dem lidt sindigere. Jeg lider heller ikke godt at man taler ilde om det Land, hvori man lever og bliver vel behandlet; man maatte hellere lade sig bedrage af Skinnet, end moralisere paa sine Venners Bekostning. Overalt mistænker jeg enhver Jagttager, der jager efter Vittigheder; jeg frygter altid for, at han uden at tænke derpaa, opoffrer Sandheden for drifstige Indfald, og lader Retfærdigheden betale hans Phraser.

Du

*) Forblummede søgte Udtryk.

**) Sudate, o fochi', a preparar metalli — et Vers af en Sonnet af Marini.

Du veed nok, min Bedste, at Vittighed er, som vor Mucalt siger, Franskmændenes Kjephest; jeg mærker at Du ogsaa har Hang dertil, med den Forskjel, at den hos dem har et vist Slags Tækkelighed, men at den ikke klæder nogen mindre blandt alle Jordens Folkeslag end os. I adskillige af Dine Breve er der Ordspil og noget Sogt. Jeg mener dermed ikke de raske Vendinger og kraftfulde Udtryk, som Følelsens Styrke indgiver, men denne tvungne Zirlighed i Stilen, som, da den er unaturlig, ikke af sig selv kommer til nogen, og viser at den, som betjener sig deraf, gjør mange Fordringer. Gode Gud! gjøre Fordringer naar man skriver til den, man elsker; maa man ikke snarere sætte sin Stolthed i den elskede Gjenstand, og regne sig til Fortjeneste alle de Fortrin hun har for os? Nej, dersom man end opliver ligegyldige Samtaler med nogle Vittigheder, man lader flyde ind, saa er dog dette Sprog anbragt i Utide imellem Elskende, og Galanteriets udpyntede Sprog er længere fjernet fra Følelse, end den simpleste Tone, man kan tage. Jeg vil appellere til Dig selv. Fik Vittighed nogensinde Lejlighed til at vise sig naar vi vare under fire Øine. Og dersom den Behagelighed, der er ved en lidenskabelig Samtale, holder den borte og hindrer den fra at vise sig, hvorledes kunde da vel Breve, som Fraværelsen stedse opfyldte med nogen Bitterhed, og hvori Hjertet taler mere rent,

hvor-

hvorledes kunde de vel tale den? Uagtet enhver betydelig Lidenskab er alvorlig, og den overdrevne Glæde snarere afnøder os Taare end Smiil, saa vil jeg dog ikke derfor at Kjerlighed stedse skal være sørgmodig, men jeg vil at dens Fryd skal være jevn og stille, uden Prunk og Konst ligesom den selv; med eet Ord, at den glimrer ved sin egen Skjønhed, og ej ved Vittighedens Smykke.

Den Ufraskillelige, i hvis Kammer jeg skriver dette Brev, paastaaer, at da jeg begyndte det, var jeg i det Slags gode Lune, som Elskov opvækker eller taaler; men jeg veed ikke, hvor det er bleven af nu. Eftersom jeg kom længere frem, bemægtigede en vis Mismodighed sig min Sjel, og lod mig neppe beholde saamegen Kraft tilbage, som der udfordres for at skrive Dig alle de Utak til, som den slemme Pige under Dig; thi jeg maa lade Dig vide, at hele Kritiken over Din Kritik, mere kommer fra hende end fra mig; hun har dicteret mig den hele første Artikel med en Skoggerlatter, som om hun var fra sig selv, og uden at tillade mig at forandre eet Ord deri. Hun siger, det er for at lærre Dig en anden Gang ikke at glemme den Agtelse, Du skylder Marini, som hun tager i Forsvar, og Du river ned.

Men veed Du vel hvad det er, hvorved vi begge komme i saa godt Lune? Det er formedelst hendes Bryllup, som snart skal staae. I Gaar Aftes blev Egteskabscontracten underskreven, og

paa

paa Mandag otte Dage skal Vielsen gaae for sig. Har der nogensinde været en overgiven Kjerlighed, saa er det hendes, man saae aldrig en Pige forelsket paa saa halvgal en Maade. Den gode d'Orbe, hvis Hoved er færdig at blive af Lave derover, er ganske uden for sig selv formedelst den pudseerlige Maneer, hvorpaa hun omgaaes med ham. Han er ikke saa vanskelig som Du fordum var, men giver sig med Fornøjelse til Priis for at more hende, og holder det for Kjerligheds Mesterstykke at fornøje sin Pige. Og det er reent forgjeves at præke for hende, foreholde hende Velanstændighed og sige hende, at hun, da Tiden er saa nær, maa paatage sig et alvorligere og sindigere Væsen, og gjøre den Stand noget meer Ære som hun er i Begreb med at forlade: alt det behandler hun som Narreri, og siger d'Orbe lige i Øinene, at den Dag Vielsen skal gaae for sig vil hun være saa lystig som mulig, thi man kan ikke gaae munter nok til Brudeskamlen. Men den lille Hyklerinde siger ikke alt; i Morges traf jeg hende med røde Øine, og jeg tør vedde, at hun med Taarer maa om Natten betale sin Overgivenhed om Dagen. Hun paalægger sig nu nye Kjeder, som for en Deel ville slappe Venskabs elskede Baand; hun skal nu begynde en Levemaade forskjellig fra den, der var hende saa kjer; hun var fornøjet og rolig; hun vil udsætte sig for alt det, som kan møde endogsaa i det lykkeligste Ægteskab; og, hun maa

nu

nu sige hvad hun vil, saa seer hendes frygtsomme og kydske Hjerte ikke uden nogen Forvirring sin Skjebnes nær forestaaende Forandring i Møde, ligesom det rene og stille Vand begynder at blive tykt, saasnart der er et Uvejr i Luften.

O min Ven! hvor de ere lykkelige! de elske hinanden; de skulle ægte hinanden; de skulle nyde deres Kjerlighed uden Forhindringer, uden indvortes Bebrejdelser! Lev vel, lev vel, jeg kan ikke sige mere.

E. Skr. Vi have kun for et Øieblik seet Mylord Edvard, saa stort Hastværk havde det med hans Rejse. Med Hjertet fuldt af det, som vi ere ham skyldige, vilde jeg tolke ham mine og Dine Følelser; men jeg har næsten skammet mig derover. Det er sandeligen at fornærme en Mand som ham, at ville takke ham for noget.

Brev XVI.

Til Julie.

Hvor dog voldsomme Lidenskaber kunne gjøre Menneskene til Børn! hvor gjerne en rasende Elskov nærer sig med Hjernefostere, og skuffer sine

sine overdrevne Begjerligheder med forfængelige Gjenstande! Jeg modtog Dit Brev med den samme Henrykkelse, som Din Nærværelse vilde have foraarsaget mig, og i min Glædes Ruus maatte et usselt Papir være mig i Dit Sted. En af de største Ulykker som Fraværelse fører med sig, og den eneste, som Fornuften intet formaaer imod, er Uroligheden over den Elskendes nærværende Tilstand. Hendes Sundhed, Liv, Ro, Kjærlighed, alt det synes saa forgængeligt for den, som frygter for at tabe alt; man er ikke vissere om det Nærværende end om det Tilkommende, og alle mulige Tilfælde faae altid Virkelighed hos en frygtsom Elsker. — Endeligen kommer jeg til mig selv igjen; Du befinder Dig vel, Du elsker mig, eller rettere sagt, for ti Dage siden var alting saa: men hvo vil være mig Borgen for i Dag? O Fraværelse, o Pine! urimelige og sørgelige Tilstand, hvor man kun kan nyde det forbigangne Øieblik, og hvor det nærværende endnu ikke er til!

Om Du aldrig havde talt et Ord om den Ufraskillelige, saa havde jeg kjendt hendes Ondskab i Kritiken over min Efterretning, og hendes gamle Uforsonlighed i Apologien for Marini; men dersom det var mig tilladt ogsaa at skrive en for mig, saa skulde jeg ikke blive hende Svar skyldig.

For det første, lille Cousine (thi det er hende, som jeg maa svare) hvad Stilen angaaer, saa har jeg brugt den Stil, Sagen fordrede; jeg har søgt paa engang at give Dem baade en Idee og et Exempel af Tonen i Modeselskaberne; og, efter en gammel Regel, har jeg skrevet omtrent som man taler i visse af dem. I øvrigt er det ikke saa meget Brugen af Figurer, som Valget, jeg dadler hos Marini. Naar man blot har nogen varm Indbildningskraft, behøver man Metaphorer og figurlige Udtryk for at gjøre sig forstaaelig. Deres egne Breve ere fulde deraf uden at det falder Dem ind, og jeg paastaaer, at kun en Mathematiker og en Dommer kunne tale uden Figurer. Og er ikke virkeligen een og samme Dom istand til at imodtage hundrede forskjellige Grader i Styrke? Og hvorledes skal man bestemme den Grad, som den bør have, uden ved den Vending, som man giver den? Jeg tilstaaer, at jeg maa lee over mine egne Talemaader, og at jeg finder dem upassende. Tak skee den Omhu, hvormed De har udrevet dem af deres Forbindelse; men lad dem staae, hvor jeg satte dem, saa vil De finde dem tydelige, ja endog kraftfulde. Dersom de muntre Øine, hvormed De saa vel forstaaer at tale, vare skilte fra hinanden og fra Deres Ansigt, hvad mener De da vel, Cousine, at de vilde udrette med al deres Ild? Min Tro, slet intet ikke eengang hos d'Orbe!

Det

Det første, man har Anledning at lægge Mærke til i et Land, man kommer, er det ikke den almindelige Tone i Selskaberne? Nu vel, det er ogsaa den første Bemærkning, jeg har gjort her, og jeg har skrevet Dem til om det, man siger i Paris, ikke om det, man foretager sig der. Har jeg anmærket nogen Modsigelse imellem det, skikkelige Folk tale, mene og gjøre, saa er det, fordi denne Modsigelse ved første Øiekast falder i Øinene. Naar jeg seer de selvsamme Mennesker forandre Grundsætninger efter Samqvemmet, de ere i, være Moralister i eet, Jansenister i et andet, uske Hofmennesker hos en Minister, uregjerlige Dadlere hos en Misfornøiet; naar jeg seer en forgyldt Karl skrige mod Overdaad, en Financier mod Skattepaalæg, en Prælat mod de fordærvelige Tider; naar jeg hører en Dame fra Hoffet tale om Beskedenhed, en fornem Herre om Dyd, en Forfatter om Simplicitet, en Abbed om Religion, og alle disse Særheder ikke sætte noget Menneske i Forundring, maa jeg da ikke strax slutte, at man her ikke bekymrer sig mere om at høre Sandhed, end om at sige den, at man, langt fra at ville overtale andre, naar man taler med dem, ikke engang søger at faae dem til at mene, at man selv troer det, som man siger?

Dog, dette maa være søget nok med Cousinen. Jeg vil tilsidesætte en Tone, som er os alle tre fremmed, og jeg haaber, at Du skal see,

at jeg ikke har mere Smag for Satiren end for Skjønaanderiet. Det er nu Dig, min Julie, jeg skal svare; thi jeg kan nok skjelne imellem spøgende Kritik og alvorlige Bebrejdelser.

Jeg begriber ikke, hvorledes I begge have saaledes kunnet misforstaae mig. Det er ikke Franskmænd, som jeg har foresat mig at iagttage; thi dersom Nationernes Charakter kun lader sig bestemme ved deres Forskjelligheder, hvorledes skulde da jeg, som ikke kjender nogen anden, paatage mig at afridse denne? Og jeg skulde heller ikke være saa ufornuftig at vælge Hovedstaden til Stedet for mine Betragtninger. Jeg veed ret vel, at Hovedstæderne ere mindre forskjellige end Folkene, og at Nationalcharaktererne for størstedelen afslides og forvexles der, saavel formedelst Hoffernes Indflydelse, hvilke alle ligne hinanden, som ved den almindelige Virkning af et talrigt og sammentrængt Selskab, en Virkning, som næsten er eens hos alle Mennesker, og tilsidst undertvinger den oprindelige Charakter.

Dersom jeg vilde studere et Folk, saa vilde jeg gjøre mine Bemærkninger i de allerlængstbortliggende Provindser, hvor Indbyggerne endnu have deres naturlige Tilbøieligheder. Jeg vilde langsom og omhyggeligen gjennemreise adskillige Provindser, som laae langt fra hverandre; de Forskjelligheder, jeg iagttog imellem dem, vilde give mig det Særegne hos enhver; alt det, som de

de havde tilfælles, og som andre Folk ikke havde, udgjorde Nationalcharakteren; og det, som jeg fandt allevegne, maatte tilhøre Menneſket i Almindelighed. Men jeg har ikke et saa vidtomfattende Forsæt, ikke heller den nødvendige Erfaring til at udføre det. Mit Formaal er at kjende Menneſket, og min Methode, at ſtudere det i dets forskjellige Forhold. Hidindtil saae jeg det kun i smaae Selskaber, adspredt og næsten eensomt paa Jorden. Nu skal jeg betragte det sammentrængt i store Hobe paa eet og samme Sted, og derved skal jeg begynde at dømme om de sande Virkninger af Selskab; thi dersom det er vist, at det gjør Menneſkene bedre, saa maae de ogsaa have des større Værd, jo talrigere og mere samlet det er: og Sæderne maae f. Ex. være meget renere i Paris end i Valliſerland; skulde man finde det Modsatte, saa maa man deraf ogsaa udlede en modsat Følge.

Jeg tilstaaer, at denne Methode desuden kunde lede til Kundskab om Folkeslagene, men paa en saa lang Omvej kunde jeg maaskee i mit Liv aldrig vorde i Stand til at dømme om nogen af dem. Jeg maa derfor begynde med at give Agt paa Alt hos det første Folk, jeg befinder mig; siden kan jeg, eftersom jeg reiser igjennem andre Lande, mærke Forskjellighederne; sammenligne Frankrige med ethvert af dem, ligesom man for at beskrive Olietræet tager Pilen, og for at beskrive

skrive Palmetræet tager Fyrren til Hjelp; og op-
sætte min Dom over det Folk, jeg først lærde at
kjende, til jeg har skaffet mig Kundskab om alle
de andre.

Min skjønne Prædikantinde vilde derfor be-
hage at gjøre Forskjel mellem philosophisk Jagttа-
gelse og Satire over Nationen. Det er ikke Pa-
risere, jeg studerer, men en stor Stads Ind-
vaanere, og jeg veed ikke, om det, jeg seer, ikke
ligesaavel kan siges om Rom og London, som om
Paris. Moralens Bud bevæger ikke paa Folke-
skikke; og følgeligen mærker jeg meget vel, de her-
skende Fordomme uagtet, hvad der er ondt i og
for sig: men jeg veed ikke om man bør tillægge
Fransmanden eller Menneskет dette Onde, og om
det er Vanens eller Naturens Værk. Lastens
Billede sidder paa alle Steder det upartiske Øie,
og man fortjener ikke mere at dadles, fordi man
paaanker den i et Land, hvor den hersker, uagtet
man tillige selv opholder sig der, end fordi man
paataler Menneskehedens Fejl, uagtet man lever
iblandt Mennesker. Er jeg for nærværende Tid
ikke selv en Indvaaner af Paris? Maaskee har
jeg, uden selv at vide det, allerede for min Deel
bidraget til den Uorden, jeg har iagttaget der;
maaske kunde et længere Ophold her endog for-
værve min gode Villie; maaskee skulde jeg om et
Aars Tid ikke være andet end hvad Indvaanere
af store Steder i Almindelighed ere, naar jeg ikke,

for

for at fortjene Dig, beholdt en fri Mands Sjel og en Borgers Sæder. Lad mig derfor uden Indskrænkning tegne de Gjenstande, som jeg skammer mig ved at ligne; og lad mig besjeles til reen Iver for Sandhed ved at udkaste et Skilderi af Smiger og Løgn.

Dersom jeg var Herre over mine Sysler og over min Skjebne, saa kan Du være vis paa, at jeg vilde vælge andre Emner for mine Breve; Du var heller ikke misfornøiet med dem, jeg skrev Dig til fra Meillerie og Valliserlandet; men, bedste Veninde, for at have Styrke til at udholde den Tummel, som jeg er nødt til at leve i, maa jeg i det mindste have den Trøst at beskrive Dig den, og saa maa Tanken om at samle Efterretninger til Dig, opmuntre mig til at søge Stof dertil. I andet Fald vil Modløshed indhente mig ved hvert Skridt, og jeg maatte opgive alt, dersom Du intet vilde besee med mig. Tænk paa, at jeg for at leve paa en Maade, der er saa lidt overeensstemmende med min Smag, maa gjøre en Vold paa mig selv, som ikke er Aarsagen uværdig; og for at bedømme hvilke Bestræbelser, der kunne bringe mig til at erholde Dig, maa Du tillade at jeg undertiden taler om de Grundsætninger, man maa kjende, og de Hindringer man maa overstige.

Uagtet min Seendrægtighed og de mange unndgaaelige Adspredelser, var jeg dog allerede

fær-

færdig med Samlingen *), da Dit Brev lykkeligviis kom og forstørrede den, og ved at see dette korte Brev maa jeg beundre hvor mange Ting Dit Hjerte har kundet sige mig paa et saa lille Rum. Nej, det bliver jeg ved, at der ikke er nogen saa behagelig Læsning, endog for den, der ikke kjendte Dig, naar han blot havde en Sjel, som lignede vor; men hvorledes skulde man ikke kjende Dig, naar man læste Dine Breve? Hvorledes skulde man til en saa rørende Tone og saa simme Følelser, kunde tænke sig en anden Skabning end Din? Seer man ikke ved ethvert Udtryk Dit Øies blide Blik? Hører man ikke ved hvert Ord Din fortryllende Stemme? Hvo anden end Julie har nogensinde elsket, tænkt, talt, handlet, skrevet som hun? Forundre Dig derfor ikke over, om Dine Breve, der saa træffende afmale Dig, undertiden gjøre den samme Virkning paa Din afgudiske Elsker, som Din Nærværelse? Ved at læse, og læse dem atter, er jeg færdig at miste Forstanden; jeg er bestandigen vild i Hovedet, en gjennemtrængende Ild fortærer mig, mit Blod ophidses og beruses, et Slags Afsindighed kommer mig til at skjelve. Jeg troer at see Dig, røre ved Dig, trykke Dig til min Barm. . . .

Til-

*) Nemlig den Samling af Julies Breve, hvorom han talde i 13de Brev; see S. 363.

O.

Tilbedte Gjenstand, fortryllende Pige, Kilden til Fryd og Vellyst, O! kan man see Dig, uden at see Forbilledet paa Paradisets Huldgudinder? *) O! kom! . . . . jeg føler hende . . . . hun flyer for mig, og jeg omfavner kun en Skygge. . . . . Det er sandt, bedste Veninde, Du er alt for smuk og alt for øm for mit svage Hjerte; det kan hverken glemme Din Skjønhed eller Dine Kjertegn; Dine Yndigheder seire over Fraværelsen, de forfølge mig overalt, de gjøre at jeg frygter Ensomhed, og det er min sidste Lidelse, at jeg ikke vover bestandigen at være sysselsat med Dig. —

De skulle da altsaa forenes uagtet alle Hindringer, eller rettere, de ere allerede forenede i det Øieblik, jeg skriver dette. Elskværdige og værdige Par! Himlen skjenke dem den Lykke, som deres vise og rolige Kjerlighed, deres skyldfrie Sæder, deres ædle Sjele fortjene: den skjenke dem den kostbare Lyksalighed, hvormed den er saa karrig mod Hjerter, der ere skabte for at nyde hinanden! Hvor ville de vorde lykkelige, dersom den bevilger dem alt det, som den, desværre! nægter os: dog — føler Du ej et Slags Trøst i vore Lidelser? Føler Du ikke, at vor overdrevne Elen-

*) Den danske Oversætter har laant dette, i hans Tanker mere passelige Udtryk end Originalens, af Cramers tydske Oversættelse.

Elendighed ej er ganske uden Erstatning, og at, dersom de have Fornøielser, som vi ere berøvede, saa have vi ogsaa nogle, som de ikke kunne kjende? Ja, bedste Pige, uagtet vi ere skilte ad, og maae undvære meget, uagtet vore Bekymringer, ja selv vor Fortvivlelse, har dog tvende Hjerters heftige Bevægelse for hinanden en skjult Vellyst, som rolige Sjele intet kjende til. Det er et af Elskovs Underverker, at den lader os føle Fornøielse i at lide; og vi vilde ansee den Tilstand, som den værste Ulykke, hvori Ligegyldighed og Glemsomhed berøvede os hele Følelsen af vore Lidelser. Lader os derfor beklage vor Skjebne, Julie! men ikke misunde nogen sin. Maaskee der, noie taget, er ikke nogen fortrinligere Tilstand end vor, og ligesom Guddommen henter al sin Salighed af sig selv, saaledes finde ogsaa de Hjerter, som opvarmes af en himmelsk Ild, i deres egne Følelser et Slags reen og henrykkende Nydelse, der er uafhængig af Lykke og det hele øvrige Skabningsverk.

Brev

Brev XVII.

Til Julie.

Nu er jeg da ganske inde i Verden. Siden jeg er færdig med min Brevsamling, har jeg begyndt at besøge Skuespillene, og spise ude om Aftenen. Jeg tilbringer hele Dagen blandt Mennesker; laaner Øre og Øie til alt hvad der møder; og da jeg ikke bemærker noget som ligner Dig, saa holder jeg mig ganske til mig selv midt i Tummelen, og taler hemmeligen med Dig. Ikke vil jeg paastaae, at dette stsiende og stormende Liv slet intet Tiltrækkende har ved sig, og at den overflødige Forskjellighed af Gjenstande ikke skulde tilbyde de nye Gjester visse Fornøielser; men for at føle dem, maa Hjertet være tomt og Hovedet vildt; og baade Kjerlighed og Fornuft synes at gjøre det smagløst for mig. Da alt er kun et blot Skin og hvert Øieblik forandres, saa har jeg ikke Tid til, at noget skulde gjøre Virkning paa mig, eller at jeg kunde undersøge noget.

Saaledes begynder jeg da at indsee Vanskelighederne ved at studere Mennesket, og jeg veed ikke engang hvilken Standpunct man skal tage for ret at kjende det. Philosophen er for langt derfra, Verdensmanden for nær derved. Den ene seer for meget til at kunne gjøre Jagttagelser;

den

den anden for lidt til at kunne bedomme Maleriet i det Hele. Enhver Gjenstand, som Philosophen bemærker, betragter han enkelt, og da han hverken kan adskille den fra dens Forbindelser eller Forhold til andre Gjenstande, som ere uden for hans Synskreds, seer han den aldrig paa dens rette Sted, og fatter hverken dens Grund eller dens sande Virkninger. Verdensmanden seer alt, og har ikke Tid at tænke paa noget. Gjenstandenes Foranderlighed tillader ham kun at blive dem vaer, men ikke lægge Mærke til dem; de fortrænge vexelviis hverandre med Hilfærdighed, og han beholder blot forvirrede, et Chaos lignende, Indtryk tilbage.

Og ligesaalidt kan man afvexlende see og overveie, efterdi Skuespillet fordrer vedholdende Agtpaagivenhed, hvorved Eftertanken afbrydes. Et Menneske, som bestandigen vilde dele sin Tid mellem Verden og Eensomhed, vilde være urolig i sit eenlige Hjem, og fremmed i Verden, altsaa ingensteds paa sin rette Hylde. Der var altsaa intet andet Middel for ham, end at dele sit Liv i to store Dele: den ene for at beskue, den anden for at eftertænke; men det er næsten umuligt, thi Fornuften er ikke et Redskab, som man efter sit Tykke kan lægge bort og tage igjen, og den som har kunnet leve i ti Aar uden at tænke, vil aldrig tænke i sit hele Liv.

Jeg finder ogsaa at det er en Daarlighed at ville studere Verden som blot Tilskuer. Den som ikke foresætter sig andet, end at iagttage, iagttager intet, thi da han er ubrugbar ved Forretninger og besværlig ved Fornøielser, faaer han ingensteds Adgang. Man seer ikke andre handle, uden forsaavidt man handler selv; det gaaer i Verdens Skole som i Kjerlighed, man maa begynde med at udøve det, man vil lære.

Hvad skal jeg da vel gjøre, jeg, der som Fremmed ikke kan have noget Embede her til Lands, og som den blotte Forskjellighed af Religion vilde hindre fra at kunne gjøre sig Umage for at erholde noget? Jeg maa nedværdige mig selv for at faae Oplysning, og, da jeg aldrig kan bevise andre Tjenester, maa jeg søge at more dem. Jeg øver mig ogsaa i, saameget som muligt, at være høflig uden at være falsk, føielig uden Nedrighed, og at tage saameget af det Gode, jeg finder i Selskabet, at jeg kan taales uden at være henfalden til Laster. Ethvert ledigt Menneske, som vil see Verden, bør i det ringeste til en vis Grad følge dens Skikke; thi med hvad Ret kunde man forlange at modtages af Folk, som man er til ingen Nytte, og som man ikke havde den Gave at behage? Men naar han har forskaffet sig denne Gave, saa fordrer man heller ikke mere, fornemmelig naar han er en Fremmed. Han kan undvære at deeltage i Cabaler, Ränker og Stridigheder,

heder, dersom han opfører sig anstændigen mod alle og enhver; ikke giver visse Fruentimmer udelukkende Fortrin; holder over de Hemmeligheder, han erfarer i de Selskaber, hvor han modtages; ikke bringer eet Huses Latterligheder hen i et andet; undgaaer at blive fortrolig med nogen; holder sig fra Kjerlingerier, og overalt bevarer en vis Værdighed; saa kan han roligen beskue Verden, bevare sine gode Sæder, sin Retskaffenhed, ja endog sin Oprigtighed, forudsat at den kommer af Kjerlighed til Frihed, og ikke af Partiaand. Det har jeg stræbt at gjøre efter nogle oplyste Folks Raad, hvilke jeg har udvalgt til mine Veiledere blandt de Bekjendtskaber, Mylord Edvard forskaffede mig. Man har derfor ogsaa begyndt at tage mig med i mindre talrige og mere udvalgte Selskaber. Hidindtil blev jeg kun indbudet til store Gjestebuder, hvor der ikke kom andre Fruentimmer end Konen i Huset; hvor alle Dagdrivere i Paris ere velkomne, i hvor lidt man end kjender dem; hvor enhver betaler Maaltidet som han kan, enten med Vittighed eller Smiger, og hvor den støiende og forvirrede Tone ikke er stort forskjellig fra den, der hersker i Gjestgivergaardene.

Jeg er nu indviet i mere hemmelige Mysterier. Jeg bliver indbudet til Aftensmaaltider, hvor Døren er lukket for enhver ubuden Gjest, og hvor man er vis paa blot at finde Folk, som alle passe sig, om just ikke til hverandre indbyrdes, saa

saa dog til den, som tager imod dem. I saadanne Samqvem give Fruentimmerne mindre Agt paa sig selv, og her kan man altsaa begynde at studere dem; her hersker i al Rolighed vittige og satiriske Samtaler; istedet for at snakke om offentlige Nyheder, Skuespil, Befordringer, Dødsfald, Giftermaal, hvormed man tilbragde Formiddagen, monstrer man her alle parisiske Anekdoter, afslører alle hemmelige Begivenheder af Dagens skandaløse Krønike, gjør baade det Gode og det Onde lige behageligt og latterligt; og da, ved denne Lejlighed, enhver, som tager Deel i Samtalen, med Flid og særdeles Interesse udkaster forskjellige Personers Charakteristik, afridser han netop derved, uden at tænke derpaa, sin egen endnu bedre; af et Slags Forsigtighed fører man her, saalænge Betjenterne ere tilstede, et forblummet Tungemaal, hvormed man, ladende som man skjulde Satiren, kun gjør den bittrere; med eet Ord, man hvædser her, omhyggeligen Dolken, under Paaskud af at gjøre mindre Skade dermed, men i Grunden kun for at støde den dybere.

Naar man imidlertid vil betragte disse Underholdninger efter vore Begreber, gjorde man meget ilde i, at kalde dem satiriske, thi de ere mere spottende end bidende, og træffe mindre Lasten end det Latterlige. Overalt finder Satiren kun lidet Sted i store Stæder, hvor det, som blot er ondt, er saa almindeligt, at det ikke er Umagen

værd

værd at tale derom. Hvad er der altsaa at dadle der, hvor Dyden ikke meer er agtet, og hvad skulde man vel tænke paa, naar man ikke mere finder noget slemt? I Paris, desuden, hvor man betragter Tingene fra deres indtagende Side, er alt det, som kan opvække Vrede og Modvillie, ilde optaget, med mindre det staaer enten i en Vise eller i et Epigram. De smukke Fruentimmer ere utilbøielige til at komme i ondt Lune, og komme hellek aldrig deri; de ere tilbøielige til at lee, og da Last ikke er noget, man kan lee ad, saa ere Skjelmerne ærlige Folk ligesaavel som alle andre; men Vee den, som sætter sig ud for Latter, hvor den rammer sætter den et uudsletteligt Mærke, den nedbryder ikke blot Dyd og Sædelighed, i den naaer ogsaa Lasten, selv de Onde bagvaskes. — Men lader os komme til vore Aftenselskaber igjen.

Det, som i disse udsogte Selskaber, har været mig meest paasaldende, var, at ikke sex Personer, som dog vare valgte netop for at more hverandre indbyrdes, og blandt hvilke ofte herskede endnu nøiere Baand, kunde være een Time sammen uden at have det halve Paris paa Bane, ligesom om deres Hjerter ikke havde havt noget at sige hverandre, og som om der ikke var eet Menneske blandt dem, der var værd at interessere sig for.

Erindrer Du Dig, min Julie, hvorledes vi, naar vi spiste enten hos Din Cousine eller hos

Dig

Dig selv, vidste, trods Tvangen og vor Hemmelighed, at lede Samtalen paa Gjenstande, som angik os, og hvorledes, ved enhver rørende Bemærkning, ved enhver fiin Hentydning, et mere formodet end iagttaget Suk bragde den blide Følelse fra eet Hjerte til et andet?

Henføres Samtalen tilfældigviis paa de Tilstedeværende, saa skeer dette i Almindelighed i et vist Selskabssprog, som man maa have Nøgle til for at forstaae. Ved Hjelp af dette skjulte Tungemaal, siger man hverandre, efterfom Tidens Smag fører med sig, flaue Vittigheder i tusindeviis, ved hvilke den største Dosmer er ikke den, som glimrer mindst, imedens at en tredie Mand, der ikke er drevet i Tingen, maa sidde og keede sig og tie stille, eller vel ogsaa lee af det, han ikke forstaaer. Naar jeg undtager Sammenkomster under fire Øine, som ere og altid skulle blive mig ubekjendte, er det Foranførte alt det Ømme og Kiærnskabelige, som findes i dette Lands Forbindelser.

Naar, med alt dette, en Mand af Vigtighed, begynder paa en alvorlig Materie, eller opkaster et alvorligt Spørgsmaal, saa hefter strax den hele Opmærksomhed sig paa denne ny Gjenstand; Mandfolk og Fruentimmer, Gamle og Unge, alle stræbe for at betragte den fra alle Sider; og man studser over den sunde Sands og Forsuft, som udspringer ligesom kappeviis fra

alle disse Gjøglehoveder *). Et Stykke af Moralen skulde ikke blive bedre gjennemgaaet i et Selskab af Philosopher, end hos en af Hovedstæddernes skjønne Damer; Resultaterne skulde endogsaa hos hine oftere vorde mindre strenge; thi Philosophen, der vil handle, som han taler, har dobbelt Hensyn dertil; men her, hvor hele Moralen kun er Ordgyderi, kan man være streng uden at det skal have Følger, og for at kunne lidet nedbryde den philosophiske Stolthed, er man endog ikke uforfærdet for at opskrue Dyden saa høit, at selv den Vise ikke kan naae den. Forresten er baade Mandfolk og Fruentimmer, som alle ere oplærte ved Verdenskundskab, og især ved deres egen Samvittighed, enige i, at tænke saa

*) Forudsat nemlig at et lystigt Indfald ikke medfører forstyrrer denne Alvorlighed, thi saa stræber enhver at drive Spøgen videre, alting bryder løst, og det er ikke muligt at faae den alvorlige Tone fat igien. Jeg erindrer mig hvorlunde et Kræmmerhuus Pebernødder saaledes ganske moersomt forstyrrede et Skuespil paa Markedet. Skuespillerne, som kom i Forvirring, vare vel kun Dyr, men hvor mange Ting ere der ikke, som ere slige Pebernødder for en stor Deel Mennesker. Man veed hvem Fontenelle har villet male i sin Historie om Tyrintierne.

(J. J. R.)

ondt om Menneskene, som det er muligt; i det de bestandigen udkramme en sørgelig Philosophi, altid nedsætte af Forfængelighed den menneskelige Natur, altid søge Grunden til det Gode, der skeer, i een eller anden Last, og stedse efter deres eget Hiertes Maalestok, bagvaske Menneskets Hierte.

Denne fornedrende Lære uagtet, er Følelse en Yndlingsgjenstand for disse fredelige Samtaler; men man maa ej ved Ordet forstaae en lidenskabelig Udgydelse i Elskovs eller Venskabs Barm, en saadan Naragtighed lider man ikke for sin Død. Det er Følelse bragt til almindelige Principier og raffineret ved Metaphysikens fineste Undersøgelser. Jeg kan gierne sige, at jeg i mit hele Liv ikke har hørt saa meget tale om Følelse, eller forstaaet saa lidt af det, man sagde derom. Det er ubegribelige Forfinelser. O, Julie, vore grovere Hierter have aldrig fiendt noget til disse skionne Maximer, og jeg frygter meget for at det gaaer med Følelsen hos disse Verdens-Folk, som det gaaer med Homer hos Pedanterne, de tillægge den tusinde indbildte Skionheder, fordi de ikke bemærke de sande. Saaledes tilsætte de al deres Følelse i Vittighed, og der uddunster saa meget deraf i deres Tale, at der ikke bliver meget tilbage til Handlen. Lykkeligviis erstatter Velanstændighed det, og af Skik og Brug gior man næsten de samme Ting, som man

skulde giøre af Følelse, i det mindste saa længe, det ikke koster andet end Formler og nogen flygtig Tvang, som man paalægger sig, for at komme godt i Orde; thi dersom saadanne Opoffrelser udfordres alt for længe, eller koste for meget, saa farvel Følelse: saavidt gaaer Velanstændigheden ikke. Paa dette vær skulde man ikke troe hvorlunde alt er afpasset, afmaalt og afveiet i det som de kalde skikkelig Opførsel *); alt det, som slet ikke hører til Fornemmelse, have de bragt i Regler; og alt er Regel hos dem. Dette efterabende Folk kunde være fuldt af Originaler, uden at det var muligt at faae noget at vide derom, thi ingen tør være sig selv. "Man maa synge med de Fugle, man er iblandt," er Landets første Visdomsregel. "Saaledes giør man, saaledes giør man ikke," det er den sidste Kiendelse.

Denne tilsyneladende Regelmæssighed giver de almindeligste Sædvaner endog i de alvorligste Ting det naragtigste Mode-Udseende. Man veed paa en Prik, naar man skal lade spørge til nogen; naar man skal lade sig skrive, det vil sige, giøre en Visit, som man ikke giør; naar man skal giøre den i egen Person; naar det er tilladt at være hiemme; naar det ikke er tilladt, uagtet man dog er hiemme; hvilke Tilbud man bør giøre, og hvilke man bør afslaae; hvor megen Sorg man bør

*) Procedé.

bør føle ved hiins eller dennes Død *); hvor længe man derfor skal græde paa Landet; naar man kan komme tilbage igien, og trøste sig i Byen; Timen og Minuten naar Bedrøvelsen tillader at giøre Bal eller gaae i Skuespil. Alle Mennesker forholde sig under lige Omstændigheder paa samme Maade; alting gaaer efter Tempo, ligesom naar et Regiment manøvrerer; man skulde sige, at det var lutter Marionetter, som vare naglede til eet og samme Bret, eller bleve bevægede ved een Traad.

Siden det nu ikke er muligt at alle disse Folk, som nøiagtigen giøre eet og det samme, ere netop stemte paa een Maade, saa er det klart at man maa bruge usædvanlige Midler for at lære at kiende dem; det er klart at al deres Snak er en blot tom Formular, og er mindre skikket til at lære En at kiende Sæderne, end den Tone, som hersker i Paris. Man erfarer saaledes nok hvad de sige, men intet, som kan tiene til at vurdere

*) At være bedrøvet ved Ens Død, røber Menneskelighed, og vidner om et godt Hierte; men det er ingen Dydspligt, var end den Afdøde vor Fader. Den som i saadant Tilfælde ikke er virkelig bedrøvet, bør heller ikke udvortes ville vise det; thi det er meget mere vigtigt at flye Falskhed end at rette sig efter Skik og Brug.

(J. J. R.)

dere det Sagde. Det samme paastaaer jeg om de fleste nye Skrivter, endog om Skuepladsen, som siden Moliere, snarere er et Sted, hvor man holder smukke Samtaler, end hvor man fremstiller Scener af det borgerlige Liv. Her er tre Skuespilhuse: i de to viser man chimæriske Personer; nemlig paa det ene Harlekiner, Gioglere og italienske Operanarre; paa det andet Guder, Dievle og Trolde; paa det tredie opfører man hine udødelige Stykker, hvis Læsning skaffede os saa megen Fornøielse, og adskillige nye, som fra Tid til anden fremkomme paa Skuepladsen. Mange af disse Stykker ere tragiske, men ikke rørende; og om man ogsaa deri finder nogle naturlige Følelser og noget der angaaer det menneskelige Hierte, saa frembyde de dog aldeles ingen Oplysninger om det Folks særegne Sæder, hvilket de skaffe Moroe.

Sorgespillet grunder sig hos dets Opfindere paa Religion; og det var nok til at bringe det i Anseelse. I øvrigt var det for Grækerne et lærerigt og underholdende Skuespil ved at vise deres Fienders, Persernes, Ulykker, og de Kongers Laster og Daarskaber, fra hvilke de havde befriet sig. Forestillinger af det østerrigske Huses gamle Tyranni, dem vilde i Bern, Zürich eller Hag, Fædernelands og Friheds-Kierlighed gisre interessante for os; men man sige mig engang, hvortil Corneilles Tragedier her nytte, og hvad Pompejus

eller

eller Sertorius angaae Pariserne? de græske Tragedier gik ud paa Tildragelser, som enten vare virkelige, eller af Tilskuerne ansaaes derfor, og vare grundede paa historiske Sagn. Men hvad virker en heroisk og reen Lue paa Stormandens Siel? Man bilde dog vel ikke sige, at Striden mellem Eiskov og Dyd ofte foraarsager dem søvnløse Nætter, og at Hiertet har meget at giøre med Kongers Ægteskaber? Deraf kan Du domme om saa mange Stykkers Sandsynlighed og Nytte, som alle have dette Hierneføster til Emne!

Hvad Lystspillet angaaer, saa er det vist, at det bør fremstille det Folks Sæder, for hvilket det er skrevet, paa det at det kan forbedre sig fra sine Laster og Skrøbeligheder, ligesom man for et Speil afvasker Pletterne af sit Ansigt. Terents og Plautus tog meget fejl i Valget af deres Emner; men før dem fremstillede Aristophanes og Menander for Athenienserne athenienssiske Sæder, og derpaa var Moliere den eneste som afmalede endnu nøiagtigere de Franskes Sæder i det sidste Aarhundrede for deres egne Øine. Nu ere Gienstandene for Afskildringen forandrede, men der er ingen Maler kommen igien. Nu kopierer man paa Skuepladsen Conversationen af hundrede Huse i Paris; men det undtagen lærer man der ikke at kiende franske Sæder. Der gives i denne store Stad, fem eller sex hundrede tusinde Mennesker, som aldrig komme i Betragtning

ning paa Skuepladsen; Moliere derimod tegnede Borgerfolk og Haandverkere ligesaavel som Marquiser. Sokrates lod Kudske og Snedkere, Skomagere og Muurfolk komme frem.... Men vore samtidige dramatiske Forfattere, Folk af en ganske anden Art! vilde true sig vanærede, om de vidste hvad der foregaaer paa en Kiøbmands Contor eller i en Haandverksmands Verksted; de høve kun fornemme Personer, og de sage i deres Personers Rang det Høie, som Snillet nægter dem.

Tilskuerne ere paa deres Side blevne saa fære, at de ere ligesaa bange for at forløbe sig naar de ere paa Comedie, som naar de ere i Hesog, og de vilde holde det under deres Ære at see Folk komme frem paa Skuepladsen, der vare under dem i Stand. De ere som om de vare eneste Beboere paa Jorden; alle de øvrige ere intet i deres Øine. At have Heste og Vogn, en Sveitser, en Huushafmester, det kaldes at leve som alle andre Mennesker; for at leve som alle andre Mennesker, maa man leve som meget faa. De som gaae til Fods, høre ikke til alle andre Mennesker; det er Borgerfolk, ringe Folk, Folk af den anden Verden, og man kunde sige, at en Vogn er ikke saa nødvendig for at kiøre i, som for at vedblive at være til. Saaledes er der kun en Haandfuld uforskammede Narre, som kun regne sig selv til Verden, og som det dog ikke var Umagen værd

at

at regne med dertil, dersom det ei var for det Onde, de giorde. Det er blot for dem at Skuepladsen er til. Paa Scenen afbilder man dem, og i Logerne finder man dem virkeligen; Der ere de spillende Personer, her sande Skuespillere. Paa denne Maade indskrænkes Verdens og Forfatterens Sphære mere og mere; og den ny Skueplads aflægger ikke sin kiedsommelige Værdighed. Man kan ikke længere fremstille Menneskene der uden i galonnerede Klæder. Man skulde troe at Frankrige kun bestod af Grever og Friherrer, og dog er den største Folkemængde ligesaa elendig og fattig, som Afbildningen paa den er glimrende og prægtig. Dette foraarsager, at man, ved at male de Stænders Latterligheder, som tiene andre til Mønster, mere udbreder end indskrænker dem, og at Folket, som altid er de Riges Abe og Efterligner, gaaer paa Skuepladsen mindre for at lee af deres Daarligheder, end for at studere dem, og ved Efterligningen vorde endnu galere end hine. Selv Moliere var endog skyldig deri; han revsede Hoffet og smittede Staden, og hans naragtige Marquier vare de første Mønstre for de borgerlige Smaaherrer, som fulgde efter dem.

Overalt finder man megen Dialog og liden Handling paa den franske Skueplads; maaskee kommer det virkeligen deraf, at Franskmanden snakker meer end han handler, eller at han i det mind-

mindste sætter en meget større Priis paa det man siger, end paa det man gior. En, som havde seet et Stykke af Tyrannen Dionys, sagde da han gik bort: "Jeg har ikke seet noget; men jeg har hørt mange Ord." Det samme kan man sige, naar man forlader de franske Skuespil. Racine og Corneille ere, med al deres Aand og Snille, kun ordrige Snakkere, og deres Efterfølger *) var den første, som efter Engelændernes Exempel, undertiden vovede at fremstille Handling. I Almindelighed gaaer alting for sig i skiønne vel afcirklede og høitravende Dialoger, hvor man strax seer, at enhver Persons første Bestræbelse er at glimre. Næsten alting foredrages i almindelige Sententser. I hvor meget de end og kunne være i Lidenskab, tænke de dog stedse mere paa Publicum end paa sig selv; et Kraftsprog koster mindre end en Følelse; naar man undtager Racines og Molieres Stykker **), er

Jeg et

*) Voltære, mener Forfatteren.

**) Man maa ikke heri sammenligne Moliere med Racine; thi den første er, som alle de andre, fuld af Regler og Sentencer, især i hans versificerede Stykker; men hos Racine er alting Følelse; han forstod at lade enhver tale i egen Person, og deri er han virkeligen den eneste iblandt hans Nations dramatiske Skribentere.

(J. J. R.)

Jeg'et næsten ligesaa omhyggeligen forjaget fra den franske Skueplads, som fra Portroyals Skrifter; og de menneskelige Lidenskaber, beskedne som christelig Ydmyghed, bruge bestandigen Ordet man. Der er desuden en vis afsnoret Værdighed i Maneer og Udtryk, som aldrig tillader enten Lidenskab nøie at føre sit Sprog, eller en Skuespiller *) at forklæde sin Person, og sætte sig ind paa den sande Scene; men holder ham stedse bunden paa Theatret under Tilskuernes Tilsyn. De meest levende Situationer lade ham aldrig glemme skionne Phraser og deilige Stillinger, og om Fortvivlelse støder ham Dolken i Hiertet, saa ikke nøiet med at synke med Anstændighed, som Polyxenes — falder han slet ikke; Anstændighed holder ham endog overende efter hans Død, og enhver, som nyligen opgav Aanden, seer man strax efter karsk og sund at gaae sin Vei.

Alt det kommer deraf, at Franskmanden ikke søger Natur og Illusion paa Scenen, men Vittighed og Pragt **); han søger Moerskab, ikke Efterlig-

*) Acteur. I nogle Udgaver staaer auteur, hvilket Cramer har fulgt.

O.

**) Depenses. Oversætteren valgde dette, efter hans Mening, vigtigere Udtryk end das penſées, som staaer i en anden Udgave.

O.

ligning, er ligegyldig ved at føres bag Lyset, naar han kun morer sig. Ingen gaaer i Skuespil for Skuespillets Skyld, men for at see Forsamlingen og blive seet, for at samle Forraad til at sladdre om efter Stykket; og man tænker ikke noget ved det man seer, uden forsaavidt, man vil snakke derom. Skuespilleren er i deres Øine altid Skuespiller, aldrig den Person han forestiller. Dette er ikke Augustus der taler som Verdens Beherster, det er Baron: Pompejus's Enke er Adrianne: Alzire er Jomfru Gaussin, og den stolte Vilde er Grandval. Skuespillerne tilsidesætte paa deres Side aldeles Illusionen, som de see at ingen bekymre sig om. De give Oldtidens Helte Plads blandt sex Rader unge Parisere; de klæde franske Moder paa romersk Klædedragt; man seer den grædende Cornelia med fingertykt Smink: Cato stærkt puddret: Brutus i en stiv Kjole. Alt det støder ingen sig over, og det giør ingen Hindring i et Stykkes Lykke; ligesom man seer blot Skuespilleren i Personen, saaledes seer man blot Forfatteren i Stykket; er Costumet forsømt, tilgiver man det let; thi man veed jo at Corneille ikke var Skrædder, og Crebillon ikke Parykmager.

Man maa altsaa betragte Tingene her hvorledes man vil, saa er det altsammen kun Ordgyderi, Snak og Sladder uden mindste Værd. Paa Skuepladsen, som i Verden, kan man høre saa-

saalænge man vil paa det, der bliver sagt, saa lærer man dog deraf intet af det, som skeer, og, hvorfor skulde man lære det? Saasnart et Menneske kun har talt, spørger saa vel nogen efter hans Opførsel? har han ikke giort alt, er han ikke allerede bedømt? Her er Hædersmanden ikke den, som handler vel, men den, som taler vel; og eet eneste ubesindigt, uden Overlæg undsluppet Ord, kan volde Sigeren ubodelig Skade, som fyrgetyve Aars ustraffelig Vandel ikke kan tilintetgiøre. Kort at sige, ihvorvel Folks Adfærd kun slet svarer til deres Tale, saa seer man dog at man bedømmer dem blot efter denne, uden Hensyn til deres Handlinger: jeg seer ogsaa, at i store Stæder synes Omgangstonen mere blid og føielig, ja endog mere sikker end blandt mindre oplyste Folk; men ere Menneskene derfor virkeligen ogsaa mere humane, beskedne eller retskafne? — det veed jeg ikke af. Det er alt kun Skin, og under det saa aabne og indtagne Udvortes, ere Hierterne maaskee mere skiulte og hule end vore. — Fremmed, eensom, i ingen Vei, uden Forbindelser, ingen Mand for Fornøielser, og indskrænket blot til mig selv, hvorledes skulde jeg vel faae Leilighed til at kunne afsige nogen Dom over dem?

Imidlertid begynder jeg at føle den Drukkenskab, hvori dette urolige og støiende Liv styrter dem, som føre det, og jeg bliver ligesaa vr i

Ho-

Hovedet, som et Menneske, hvis Hine mange Gienstande hurtigen fare forbi. Ingen af dem, som træffe mig, røre mit Hiærte, men alle forstyrre og standse dets Begierligheder, saa at jeg forglemmer hvem jeg er og hvis jeg er. Hvergang jeg gaaer ud indelukker jeg mine Følelser paa mit Værelse, for at anskaffe mig nogle andre, der passe sig paa de usle Gienstande, der vente paa mig. Uden at mærke det dømmer og slutter jeg, ligesom jeg hører andre gisre det. Vover jeg engang at afryste Fordomme og betragte Tingene, som de virkeligen ere, saa qvæles jeg i Øieblikket af en heel Hob unyttige Ord, som meget ligne et Raisonnement. Man beviser mig uomstødeligen, at det er kun Halvphilosophen, der seer paa Tingenes sande Beskaffenhed, at den virkelige Viise veier dem blot efter Skinnet, at han bør holde Fordomme for Grundsætninger, Modevelanstændighed for Lov, og at den største Viisdom bestaaer i at leve som Daarer.

Tvungen til saaledes at forandre mine moralske Følelsers Orden, tvungen til at sætte Værd i Hiernefostere, og paalægge Fornuft og Natur Tavshed, maa jeg see hvorledes det guddommelige Mynster fordærves, som jeg bærer inden i mig, og som baade var Gienstand for mine Ønsker og Regel for mine Handlinger; jeg vakler mellem Griller, og da min Smag stedse maa være underordnet Meningen, saa kan jeg ikke een eneste

Dag

Dag være vis paa hvad jeg skal jeg finde Behag i Dagen derpaa.

Forvirret, ydmyget og forfærdet over at føle den menneskelige Natur at nedværdiges i mig, og at see mig falden saa dybt fra denne indvortes Storhed, hvortil vore varme Hierter vexelsidigen opvakde hinanden, kommer jeg om Aftenen hiem giennemtrængt af en hemmelig Bedrøvelse, og nedtrykt af en dræbende Ækelhed, med et tomt Hierte opblæst som en Luftmaskine. O Elskov! o de rene Følelser, som jeg havde ved den! ..... med hvilken Fortryllelse gaaer jeg i mig selv, med hvilken Henrykkelse finder jeg der endnu mine første Tilbøieligheder og min første Værdighed! Hvor fryder jeg mig over der endnu at finde i sin hele Glands Dydens Billede, at skue Dit, min Julie, stødende paa en Hæderstrone, og med eet Aandedrag at forstyrre hele dette Gøgleri. Jeg føler min nedtrykte Siel at faae Liv igien, jeg troer at have faaet Tilværelse og Liv tilbage, og med min Kierligged faaer jeg alle de høie Følelser igien, der giør den dens Gienstand værdig!

Brev

Brev XVIII.

Fra Julie.

Jeg har, min gode Ven, nydt eet af de behageligste Syn, som nogensinde kunne trylle mit Die. den dydigste og elskværdigste Pige er bleven den værdigste og bedste Kone. Den brave Mand, hvis Ønsker hun har opfyldt, er fuld af Agtelse og Kierlighed for hende, lever kun for at elske og tilbede hende og gjøre hende lykkelig; og jeg har den ubeskrivelige Fornøielse at være Vidne til min Veninges Lykke, at dele den med hende. Jeg er vis paa, at det ikke mindre vil være Dig, som hun altid elskede saa omt, som fra Barnsbeen var hende saa kier, og som saa mange Velgierninger endnu maa have giort hende kierere. Ja! enhver af hendes Følelser maa vore Hierter dele med hende. Er det Fornøielser for hende maa det være Trøst for os; og Lønnen for vort indbyrdes Venskab er, at den Lykke een af os tre nyder, er nok til at forsøde de tvende andres Lidelser.

Men lader os ei dølge det for os selv, denne magelese Veninde vil for en Del være tabt for os. Hun kommer nu i nye Forhold, nye Forbindelser, faaer nye Pligter; og hendes Hierte som tilhørde blot os, maa nu overlade sig til nye Tilbøieligheder, hvilke Venskab maa tilstaae Fortrinet. Og det

det er ei nok dermed, min Ven, vi bør ogsaa paa vor Side være mere varsomme i Henseende til de Tjenester, hun vil bevise os; vi bør ikke blot see paa hendes Hengivenhed for os og vor Trang dertil, men — tillige betænke hvad der passer sig til hendes nye Stand, og hvad der kan behage eller mishage hendes Mand. Vi behøve ikke at undersøge hvad Dyden fordrer i slige Tilfælde; ene Venskabs Love ere nok. Den som for sin egen Fordeels Skyld kunde sætte en Ven i Forlegenhed, fortjende han vel at have nogen? Da hun var ugift, var hun fri; hun skyldte kun sig selv Regnskab for sin Adfærd, og hendes Hensigters Reenhed var tilstrækkelig til at retfærdiggiøre hende i hendes egne Øine. Hun betragtede os som tvende for hinanden bestemte Ægtefæller, og hendes følsomme og rene Hierte forenede den reneste Kydskhed i Henseende til hende selv, med den ømmeste Følelse for hendes straffskyldige Veninde; hun skiulde min Brøde uden at dele den; men nu er alt forandret; hun bør giøre en Anden Regnskab for sin Opførsel, hun har ikke blot sat sin Troskab i Pant, men ogsaa afhændet sin Frihed. Da hun paa engang er i Besiddelse af to Personers Ære, saa er det ikke nok at hun opfører sig vel, det maa ogsaa paaskjønnes; hun maa ikke blot være god, men ogsaa vorde hædret derfor. En dydig Kone bør ikke blot fortjene sin Mands Agtelse, hun bør ogsaa nyde den; dadler han hende, saa fortjener

hun Dadel, og, var hun endog uskyldig, saa har hun dog Uret, naar hun blot mistænkes; thi, ikke engang at have Skinnet imod sig, hører til hendes Pligter.

Jeg indseer just ikke tydeligen om alle disse Grunde have deres Rigtighed: Det maa Du bedømme; men en indvortes Følelse siger mig, at det ikke er godt, at min Cousine vedbliver at være min Fortrolige, ligesaalidt som at hun skal sige mig det først. Jeg har ofte fundet at jeg har taget Feil i mine Slutninger, men aldrig i Hensseende til de hemmelige Følelser, som indgav mig dem, og derfor har jeg mere Tiltro til de naturlige Drivter end til min Fornuft.

Efter denne Grundsætning har jeg allerede fundet et Paaskud for at faae Dine Breve tilbage, som jeg af Frygt for at overraskes havde forvaret hos hende. Hun gav mig dem med en vis Beklemmelse, som mit eget Hiertes dertil svarende Tilstand lod mig føle, og som alt for vel stadfæstede at jeg havde giort klogt i det jeg giorde. Det kom ikke til nogen Erklæring mellem os, men vore Blikke vare os nok; hun omarmede mig med taareblendte Øine, og uden at sige noget, følde vi hvorlidet Venskabs ømme Sprog trænger til Ord.

Hvad den Adresse angaaer, som vi nu maae have i Stedet for hendes, saa havde jeg i Forstningen tænkt paa Fanchon Anet, og det var vist nok

nok den sikkerste Vei, som vi kunde vælge; men om denne unge Kone end er af noget ringere Stand end min Cousine, er det da vel en Grund for at have mindre Agt for hende i hvad der angaaer Retskaffenhed? er det tvertimod ikke at frygte for, at mindre faste Grundsætninger kunde gjøre mit Exempel farligt for hende? at det som hos den ene kun var et Bevis paa høit Venskab, ikke hos den anden skulde vorde Begyndelse til Fordærv? og at jeg ved at misbruge hendes Erkjendtlighed, tvang selv Dyden til at vorde et Redskab for Forseelser? O, er det ikke nok, at jeg maa være skyldig; skulde jeg desuden lede andre i Ulykken, og forstørre min Brøde med Byrden af Andres? Lader os ei tænke derpaa, min Ven; jeg har udfundet en anden Udvei, som, sandt at sige, ikke er saa sikker, men dog ikke fortjener Daddel, forsaavidt som den ikke indvikler nogen i Sagen, og ikke gjør nogen til vor Fortrolige. Du skal nemlig skrive Dine Breve til mig under et opdigtet Navn f. Ex. Hr. du Bosqvet, og lægge dem i en Couvert med Udskrivt til Regianino, som jeg skal tale med desangaaende; paa den Maade faaer Regianino selv intet at vide; i det høieste vil han fatte Mistanke, som han ikke vover at skaffe sig Vished om; thi Mylord Edvard, paa hvem hans Lykke beroer, har sagt god for ham. Imedens vi fortsætte vor Brevvexling paa denne Maade, vil jeg

see til om vi ikke kunne begynde igien enten paa den, som vi betjenede os af da Du reiste til Valliserlandet, eller paa en anden Maade der er fast og sikker.

Om jeg end ikke kiendte Dit Hiertes Tilstand, saa kunde jeg dog, af det onde Lune, som herster i Dine Efterretninger, mærke, at det Liv Du fører ikke er efter Din Smag. Muralts Breve, hvorover man beklager sig i Frankrige, vare mindre strenge end Dine; ligesom et Barn, der er vred paa sine Lærere, hevner Du Dig over Nødvendigheden af at studere Verden, paa de første, som undervise Dig deri. Det som især overraster mig, er at det, som opbringer Dig meest, netop er det, som indtager alle Fremmede for Franskmændene, nemlig deres Høflighed og Selskabstonen i Almindelighed, uagtet Du, efter Din egen Tilstaaelse, i Henseende til Dig selv maa rose den. Jeg har ikke glemt Forskiellen som Du giør mellem Paris i Særdeleshed, og en stor Stad i Almindelighed; men jeg seer at Du uden at vide hvad der passer sig for nogen af dem, kritiserer friskt vek uden at vide om det er Bagtalelse eller rigtige Bemærkninger. I hvad det saa er, elsker jeg den franske Nation, og man giør mig ingen Tieneste med at tale ilde om den. Den meste Underviisning, som vi have samlet med hinanden, skylder jeg de gode Bøger vi faae derfra. Dersom vort Fædreland ikke længere er

uculv

uculiveret, hvem have vi det da vel at takke for? De to störste og dydigste Mænd blandt de Ryere, Catinat og Fenelon, vare begge Franskmænd. Henrik fjerde, den Konge, som jeg elsker, den gode Konge, var ligesaa. Har Frankrige ikke frie Mennesker, saa har det dog sandhedselskende Mennesker; og denne Frihed opveier vist den anden i den Vises Øine. Som et giestfrit Folk og Fremmedes Beskytter, ælgive Franskmændene disse endog fornærmende Sandheder; og man vilde blive stenet i London, dersom man understod sig at sige Engelskmanden det halve Onde, som Franskmændene taale man siger om dem i Paris. Min Fader, som har tilbragt sin hele Levetid i Frankrige, taler bestandigen med Henrykkelse om dette gode og elskværdige Folk. Har han udgydet sit Blod i Fyrstens Tieneste, saa har Fyrsten heller ikke glemt ham i sin Ensomhed, men ærer ham endnu ved sine Velgierninger; saaledes anseer jeg mig som deelagtig i det Lands Berømmelse, hvor min Fader vandt sin. Min Ven, dersom ethvert Folk har sine gode og onde Egenskaber, saa bør ligesaavel Agtelse for den Sandhed, der roser, som for den, der laster.

Jeg vil sige Dig endnu mere; hvorfor spilder Du paa unyttige Besøg den Tid, Du skal endnu tilbringe hvor Du nu opholder Dig? Er Paris mindre end London en Skueplads for Talenter, og er det der vanskeligere for Fremmede at komme frem?

frem? Troe mig, ikke enhver Engelskmand er en Mylord Edvard, og ikke hver Franskmand ligner disse Snakkere, som mishage Dig saameget. Giør Dig Umage, prøv, giør nogle Forsøg, var det end kun for at udforske Sæderne, og bedømme disse Folk, som tale saa vel, efter Deres Daad. Min Cousines Fader siger at Du har Kundskaber i Statsvidenskaberne, og forstaaer Dig paa Hoffernes Interesse. Ogsaa Mylord Edvard finder at Du har med temmelig Held studeret Politiken og de forskiellige Regieringssystemer. Jeg forestiller mig, at det Land her i Verden, hvor Fortjenester meest paaskiønnes, er netop det Land, som passer sig bedst for Dig, og Du behøver kun at være kiendt for at sættes i Virksomhed. Din Religion, hvorfor skulde den vel skade Dig meer end enhver anden? Er Fornuften ikke Værn mod Intolerants og Fanatisme? Er man mere andægtig i Frankrige end i Tydskland? Hvad skulde vel hindre Dig i at giøre samme Lykke i Paris som Saint Saphorin giorde i Wien? Naar Du betragter Formaalet, maa da ikke det raskeste Forsøg fremskynde lykkeligt Udfald? Og naar Du sammenligner Midlerne, er det saa ikke roesværdigere at forfremmes ved sine Talenter, end ved sine Venner? Dersom Du tænkte paa..... o! dette Hav!..... en længere Overfart..... Jeg vilde holde meer af England, dersom Paris laae der.

Men

Men i Anledning af denne By, maa det være mig tilladt at paaanke noget Sagt, som jeg har lagt Mærke til i Dine Breve. Du som forkalde mig med saa megen Fornøielse om Valliserinderne, hvorfor siger Du slet intet om Pariserinderne? fortjene disse fine og berømte Damer ikke at beskrives ligesaavel som nogle jevne og uslebne Biergbeboerinder? Er Du maaskee bange for at giøre mig urolig, ved at afskildre Klodens meest forførende Skiønne? Du tager mærkeligen Feil, min Ven; det værste Du kan giøre for min Rolighed, er aldeles intet at sige mig om dem; og i hvad Du end siger mig, er Din Tavshed i den Henseende mig meget mere mistænkelig end Dine Lovtaler.

Jeg ønskede ogsaa nok at vide et Par Ord om den pariisiske Opera, hvorom man her fortæller store Ting *); Musiken kan vel være slet, og Skuespillet derfor have sine Skiønheder; har det ingen, saa kan Du faae noget at dadle, og derved vil Du i det mindste ikke fornærme Nogen.

Jeg

*) Jeg vilde fatte meget slette Tanker om dem, som kiendte Julies Character og Forfatning, og ikke strax giettede at denne Nysgierrighed ei kom fra hende. Man vil ogsaa snart see, at hendes Elsker ikke lod sig skuffe. Havde han giort det, saa maatte han ikke have elsket hende længere.

(J. J. R.)

Jeg veed ikke om det er Umagen værd at sige Dig, at, i Anledning af Brylluppet, har jeg i disse Dage faaet et heelt Par Friere, som om det var aftalt. Den ene er fra Yverdun, flakker omkring fra et Landgods til et andet, og tager paa Jagt; den anden er kommen fra Tydskland med en Berner Reisevogn. Den første er en Slags Spradebasse, og taler med Dristighed nok til at enhver, som kun hører paa Tonen, skulde finde hans Svar ganske vittige; den anden er en lang, undseelig Tølper, dog ikke undseelig fordi han er bange for at mishage, — en meget elskværdig Frygt — men af Forlegenhed, som en Dosmer, der ikke veed hvad han skal sige, og som en Vellystling, der mærker at han er ikke paa sit rette Sted ved en dydig Pige. Da jeg ganske bestemt veed min Faders Mening i Henseende til disse to Herrer, saa betjener jeg mig med Forsmielse af den Frihed, han har givet mig, at behandle dem efter mit Indfald; og jeg troer ikke at dette Indfald længe vil lade dem beholde det Indfald, som førde dem herhid. Jeg hader dem fordi de vove at angribe et Hjerte, hvori Du hersker, uden Vaaben til at giøre Dig det stridigt; og havde de disse Vaaben, vilde jeg hade dem endnu mere; dog hvorfra skulde vel de eller nogen anden eller hele Verden faae dem? Nej, nej! vær kun rolig, min bedste Ven. Om jeg endogsaa fandt En, som havde Dine Fortjenester, om der

viste

viste sig en anden Du selv, saa skulde den førstkomne ene vorde antagen. Vær derfor ubekymret om disse to Gestalter, som jeg neppe vil gisre den Ære at tale om. Hvor det skulde more mig om jeg kunde indgive dem begge lige megen Ulyst, saa at de fik i Sinde at rejse sammen ligesom de ere komne; ja, gid jeg kunde paa eengang underrette om begges Afrejse.

Crouzas har nyligen levert mod Popes Breve en Gjendrivelse, som jeg læste med Keedsomhed. Jeg veed i Sandhed ikke, hvem af begge Forfattere der har Ret, men det veed jeg, at Crouzas's Bog aldrig skal kunne tilskynde til nogen god Handling, hvorimod der neppe er noget godt, som man ikke fristedes til at gjøre naar man har læst Pope. Jeg for min Deel har ingen anden Maade, at bedømme det, jeg læser, paa, end at undersøge den Stemning, hvori det efterlader min Sjel; og jeg kan ikke forestille mig hvad godt en Bog skulde kunne indeholde, som ikke tilskynder Læseren til Dyd *).

Lev vel, altfor kjere Ven; jeg vilde ikke have sluttet saa hastigen, men man venter paa mig og har kaldet. Jeg forlader Dig nødig, thi jeg

*) Dersom Læseren bifalder denne Regel, og betjener sig af den ved denne Samling, vil Udgiveren ikke appellere hans Dom.

(J. J. R.)

jeg er i godt Lune, og vil gjerne dele min Glæde med Dig; hvad der opliver og fordobbler den er, at min Moder paa nogle Dage har befunden sig bedre; og havt Kræfter nok til at være med ved Brylluppet, og være sin Søsterdatter eller rettere sagt sin anden Datter i Moders Sted. Den gode Clara græd Glædes Taarer derover. Dom da om min Følelse, jeg som saa lidt fortjener at beholde hende, og ideligen skjelver for at miste hende! Hun iagttog i Sandhed alle en Moders Pligter ved Højtideligheden, med ligesaa megen Anstand, som om hun havde havt sin fuldkomne Sundhed; det lader endog som det der endnu er tilbage af hendes Svaghed gjør hendes godmodige Høflighed end mere rørende. Nej, aldrig var denne mageløse Moder saa god, saa indtagende, saa tilbedelsesværdig . . . . . Veed Du vel at hun adskillige Gange har spurgt d'Orbe om hvorledes det gik Dig? Uagtet hun ikke taler til mig om Dig, veed jeg dog meget vel at hun elsker Dig; og at, dersom hun fik noget at sige, vilde Din og min Lykke være hendes første Verk. O! dersom Dit Hjerte kan føle, hvor maa det da ikke føle nu! hvor megen Gjeld har det ej at afbetale!

Brev XIX.

Til Julie.

Velan, Julie, skjend paa mig, trættes med mig, slaae mig, jeg vil taale alt, men jeg skal desuagtet ikke aflade at sige Dig hvad jeg tænker. Hvo bør være Ihændehaver af alle mine Følelser, naar det ej er Dig, som opklarer dem? og med hvem skulde mit Hjerte tillade sig at tale, naar Du vægrede Dig ved at høre det? Naar jeg giør Dig Regnskab for mine Bemærkninger og mine Domme, saa er det for at Du skal berigtige, ikke bifalde dem; og jo mere jeg kan tage fejl, desmere behøver jeg Dig til at underrette mig derom. Dersom jeg laster de Misbrug som jeg mærker gaae i Svang i denne store By, saa trænger jeg ikke til nogen Undskyldning for at jeg taler med Dig i Fortrolighed; thi jeg siger aldrig noget paa nogens Bag, som jeg var ræd for at sige ham i hans Øine; og alt det, som jeg skriver Dig til om Pariserne, er kun en Gjentagelse af det, jeg dagligen siger til dem selv. Derfor blive de mig ikke fiendske; de ere enige med mig i meget. De beklage sig over vor Muralt; det finder jeg rimeligt; man seer og føler, endog i hans Lovtaler, hans Had til dem; og jeg skulde tage mærkeligen fejl, om man ikke, endog i min Kritik, skulde

blive

blive det Modsatte vaer. Den Agtelse og Erkjendtlighed, som deres Artigheder indgive mig, forøge kun min Frimodighed; den kan maaskee ikke være unyttig for een og anden, og efter den Maade, hvorpaa de alle modtage Sandheden fra min Mund, tør jeg troe, at vi begge fortjene, de at høre og jeg at høres. Deri, min Julie, er den Sandhed, som dadler, mere agtværdig, end den, som roser: Lovtaler tjener kun til at fordærve dem, som nyde den, og de som mindst fortjene den, ere netop de, som ere meest begjerlige derefter; men Irretesættelse er nyttig, og kun sand Fortjeneste kan taale den. — Det siger jeg Dig af mit Hjertes Inderste, jeg agter Franskmændene, som det eneste Folk, der virkeligen elsker Mennesker, og som ere velgiørende af Charakter; men just derfor er jeg mindre tilbøielig til at tilstaae dem denne uindskrænkede Beundring, som de, endog med Hensyn til de Fejl, de selv tilstaae at have, gisre Fordring paa. Havde Franskmændene ingen Dyder, vilde jeg ikke sige noget om dem: havde de ingen Laster, vare de ikke Mennesker; — de have for mange elskværdige Sider til stedse at kunne vorde roste.

Hvad de Forsøg angaaer, hvorom Du taler, saa ere de ganske ugiørlige for mig; efterdi jeg, for at sætte dem i Verk, maatte anvende Midler, som ikke passe sig for mig, og som Du selv har forbudt mig. Republikansk Alvorlighed er her

ilde

ilde anbragt; her maa man have mere bøielige Dyder, der kunne foie sig efter Venners eller Beskytteres Interesse. Fortjeneste æres, det tilstaaer jeg; men de Talenter, som bringe Folk i Orde, ere ikke de, som lede til Lykkens Trappe; og om jeg havde det Uheld at besidde de sidste, vilde da vel Julie overtale sig til at vorde en Lykkeridders Kone? I England er det en ganske anden Sag, og uagtet Sæderne der maaskee due endnu mindre end i Frankrige, saa hindrer det dog ikke fra at komme frem paa ærefuldere Veje, eftersom offentlig Agtelse der er et større Middel til Anseelse, fordi Folket der har mere Deel i Regieringen. Du veed at det er Mylord Edvards Forsæt, at anvende dette Middel til mit Bedste, og det er min Pligt at retfærdiggiøre hans Iver. Det Sted paa Jorden, hvor jeg er længst fra Dig, er det, hvor jeg intet kan giøre, som nærmer mig igien til Dig. O, Julie, er det vanskeligt at erholde Din Haand, saa er det endnu vanskeligere at fortjene den; og det er det ædle Dagverk, Elskov paalægger mig.

Du letter en tung Steen fra mit Hjerte ved at give mig de meget gode Efterretninger fra Din Moder. Jeg saae Dig allerede saa urolig derover før min Afreise, saa jeg ej vovede at sige Dig det jeg tænkde; men jeg fandt at hun var bleven meget mager, og forandret, og jeg frygtede meget for at hun skulde falde i en farlig Sygdom. Ophold

mig

mig hende, fordi hun er mig dyrebar, fordi mit Hierte ærer hende, fordi hendes Godheder udgiøre mit eneste Haab, og fremfor alt fordi hun er min Julies Moder!

Hvad de to Friere angaaer, saa maa jeg sige Dig, at jeg ikke kan lide dette Ord, ej engang af Skjemt. I øvrigt lader den Tone, hvori Du taler til mig om dem, mig ikke frygte for dem, og jeg hader ikke disse Ulykkelige, eftersom Du hader dem. Men jeg maa beundre Din Uskyldighed, at Du troer at kjende Had. — Indseer Du ikke at det er fornærmet Elskov, som Du anseer derfor? Saaledes kurrer ogsaa den hvide Hundue naar man forfølger dens elskede Mage. O! Julie, uforlignelige Pige, Dersom Du kunde hade noget, saa kunde jeg ophøre at elske Dig.

E. Ek. Hvor jeg beklager Dig at Du er besværdet af disse overhængende Personer. For Din egen Skyld, see til at Du snart bliver dem qvit.

Brev

Brev XX.

Fra Julie.

Min Ven, jeg har sendt Hr. d'Orbe en Pakke, som han har paataget sig at sende Dig under Hr. Silvesters Addresse, hos hvem Du kan hente den; men jeg kundgjør Dig at Du skal bie med at aabne den til Du er alene paa Dit Kammer. Du vil i denne Pakke finde et Stykke til Din Tjeneste.

Det er et Slags Amulet, som Elskende gjerne bære. Maaden, hvorpaa Du skal bruge den, er synderlig. Man maa hver Morgen betragte den et Qvarteers Tid, indtil man føler sig gjennemtrængt af en vis øm Bevægelse. Derpaa holder man den for Øjnene, trykker den til Munden og til Hjertet, den skal, vil man sige, om Dagen være Middel mod den slette Luft i et galant Land. Man tillægger desuden disse Talismaner en ganske særdeles electrisk Kraft, som dog kun yttrer sin Virkning mellem to Elskende; det er nemlig at den paa meer end hundrede Miles Afstand meddeler den ene de Kys, som den anden paatrykker den. Jeg staaer inde for Forsøgets lykkelige Udfald; jeg veed blot, at det beroer paa Dig at gjøre det.

Vær

Vær rolig i Henseende til de to Opvartere eller Cavalerer, eller hvad Du ellers vil kalde dem; Navnet gjør desuden intet til Tingen; de ere rejste; Fred være med dem; siden jeg ikke seer dem længere, hader jeg dem heller ikke længere.

Ende paa andet Bind.

Det kgl. Bibl. Bogb.

